

Βρυξέλλες, 2 Ιουλίου 2025
(OR. en)

11146/25

JAI 992
FREMP 183
POLGEN 69
JUSTCIV 125
CONSOM 125
DROIPEN 75
EJUSTICE 39

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	1 Ιουλίου 2025
Αποδέκτης:	κα Th���se BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2025) 375 final
Θ��μα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ , ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2025) 375 final.

σνημμ.: COM(2025) 375 final

Βρυξέλλες, 1.7.2025
COM(2025) 375 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα αποτελεσματικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης είναι απαραίτητα για την εφαρμογή και την επιβολή του δικαίου της ΕΕ και την προάσπιση του κράτους δικαίου και άλλων αξιών στις οποίες βασίζεται η ΕΕ και οι οποίες είναι κοινές στα κράτη μέλη. Τα εθνικά δικαστήρια ενεργούν ως δικαστήρια της ΕΕ όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της ΕΕ. Τα εθνικά δικαστήρια είναι εκείνα που πρωτίστως διασφαλίζουν την αποτελεσματική επιβολή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που ορίζονται στο δίκαιο της ΕΕ [άρθρο 19 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ)].

Επιπλέον, τα αποτελεσματικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης είναι επίσης απαραίτητα για την αμοιβαία εμπιστοσύνη, τη βελτίωση του καλού επενδυτικού κλίματος και τη διατηρησιμότητα της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης. Για τον λόγο αυτόν, η βελτίωση της αποδοτικότητας, της ποιότητας και της ανεξαρτησίας των εθνικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης συγκαταλέγεται στις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου — του ετήσιου κύκλου συντονισμού της οικονομικής πολιτικής της ΕΕ. Η Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας για την ΕΕ 2025⁽¹⁾ και η ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα 2025⁽²⁾ που τη συνοδεύει υπενθυμίζουν ότι ο σεβασμός του κράτους δικαίου είναι κομβικής σημασίας για τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς, παρέχοντας σταθερό περιβάλλον λειτουργίας που προσδίδει στην ΕΕ και στα κράτη μέλη της παγκόσμιο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Το κράτος δικαίου διασφαλίζει ένα επιχειρηματικό περιβάλλον στο οποίο οι νόμοι εφαρμόζονται αποτελεσματικά και ομοιόμορφα, όπου οι επιχειρήσεις μπορούν να δραστηριοποιούνται σε άλλο κράτος μέλος επί ίσοις όροις με τις τοπικές εταιρείες, ενώ οι προϋπολογισμοί δαπανώνται σε διαφανή και αντικειμενική βάση. Τα συστήματα απονομής δικαιοσύνης που λειτουργούν εύρυθμα και με πλήρη ανεξαρτησία μπορούν να έχουν θετικό αντίκτυπο στις επενδύσεις και είναι καίριας σημασίας για την προστασία των επενδύσεων. Συνδέονται με μεγαλύτερη παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα. Είναι επίσης σημαντικά για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής διασυνοριακής εκτέλεσης συμβάσεων και διοικητικών αποφάσεων, καθώς και της αποτελεσματικής επίλυσης διαφορών, τα οποία είναι ουσιαστικής σημασίας για τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς⁽³⁾.

Στο πλαίσιο αυτό, ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης παρέχει μια ετήσια επισκόπηση δεικτών που μετρούν τις τρεις ουσιαστικές παραμέτρους των αποτελεσματικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης:

- αποδοτικότητα·
- ποιότητα·
- ανεξαρτησία.

Τα νέα και επικαιροποιημένα αριθμητικά στοιχεία περιλαμβάνουν δεδομένα σχετικά με την προσβασιμότητα της δικαιοσύνης από τα θύματα εγκληματικών πράξεων, τα θύματα βίας κατά των γυναικών / εξ οικείων βίας, τα άτομα που διατρέχουν κίνδυνο διακρίσεων και τους

¹ Πυξίδα της ΕΕ για το 2025 για την ανάκτηση της ανταγωνιστικότητας και την εξασφάλιση βιώσιμης ευημερίας [COM(2025) 30 final].

² COM(2025) 26 final.

³ Βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Εντοπισμός και αντιμετώπιση των φραγμών στην ενιαία αγορά, [COM(2020) 93] και συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής [SWD(2020) 54].

ηλικιωμένους καθώς και σχετικά με την ψηφιοποίηση της δικαιοσύνης ⁽⁴⁾. Επιπλέον, ο πίνακας αποτελεσμάτων του 2025 αναπτύσσει περαιτέρω άλλους δείκτες, υπό το πρίσμα της προσθήκης της διάστασης της ενιαίας αγοράς στην έκθεση για το κράτος δικαίου, όπως ανακοινώθηκε στις πολιτικές κατευθύνσεις της προέδρου κ. von der Leyen για την περίοδο 2024-2029. Η παρούσα έκδοση του πίνακα αποτελεσμάτων παρουσιάζει, στο πλαίσιο του νέου τίτλου «Άλλοι δείκτες που σχετίζονται με την ενιαία αγορά», τους δείκτες που σχετίζονται με τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς, για τους οποίους η ύπαρξη αποτελεσματικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης και ο σεβασμός του κράτους δικαίου έχουν κομβική σημασία. Εδραιώνει τη διάσταση των επιχειρήσεων και της ενιαίας αγοράς παρουσιάζοντας νέους δείκτες για τα πρωτοβάθμια όργανα προσφυγής για τις δημόσιες συμβάσεις, τα ανώτατα όργανα ελέγχου και τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού.

– *Ο ετήσιος κύκλος για το κράτος δικαίου* –

Το 2020 η Επιτροπή θέσπισε τον ολοκληρωμένο ετήσιο κύκλο για το κράτος δικαίου προκειμένου να εμβαθύνει την εκ μέρους της παρακολούθηση της κατάστασης του κράτους δικαίου στα κράτη μέλη. Ο κύκλος για το κράτος δικαίου λειτουργεί ως προληπτικό εργαλείο, για την προώθηση του διαλόγου και την από κοινού ευαισθητοποίηση όσον αφορά τα ζητήματα που άπτονται του κράτους δικαίου. Στο επίκεντρο του νέου κύκλου βρίσκεται η ετήσια έκθεση για το κράτος δικαίου, η οποία παρέχει συγκεφαλαιωτική επισκόπηση των σημαντικών εξελίξεων—θετικών και αρνητικών— σε όλα τα κράτη μέλη και στην ΕΕ συνολικά. Η έκθεση, της οποίας η τελευταία έκδοση δημοσιεύθηκε στις 24 Ιουλίου 2024, βασίζεται σε διάφορες πηγές, συμπεριλαμβανομένου του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης ⁽⁵⁾. Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 αναπτύχθηκε περαιτέρω ώστε να αντικατοπτρίζει επίσης την ανάγκη για πρόσθετες συγκριτικές πληροφορίες, η οποία διαπιστώθηκε κατά την κατάρτιση της έκθεσης του 2024 για το κράτος δικαίου, με σκοπό τη στήριξη των επικείμενων εκθέσεων για το κράτος δικαίου.

Τι είναι ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης;

Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης είναι ένα ετήσιο συγκριτικό πληροφοριακό εργαλείο. Στόχος του είναι να συνδράμει τα κράτη μέλη στην προσπάθειά τους να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των εθνικών τους συστημάτων απονομής δικαιοσύνης, με την παροχή αντικειμενικών, αξιόπιστων και συγκρίσιμων δεδομένων σχετικά με έναν αριθμό δεικτών συναφών για την αξιολόγηση i) της αποδοτικότητας, ii) της ποιότητας και iii) της ανεξαρτησίας των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης σε όλα τα κράτη μέλη. Δεν παρουσιάζει μια συνολική ενιαία κατάταξη. Αντ' αυτού, παρέχει επισκόπηση του τρόπου λειτουργίας των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης όλων των κρατών μελών, με βάση δείκτες που ενδιαφέρουν όλα τα κράτη μέλη και είναι συναφείς γι' αυτά.

Ο πίνακας αποτελεσμάτων δεν προωθεί κάποιον συγκεκριμένο τύπο συστήματος απονομής δικαιοσύνης και αντιμετωπίζει όλα τα κράτη μέλη σε ισότιμη βάση.

Η αποδοτικότητα, η ποιότητα και η ανεξαρτησία αποτελούν τις ουσιώδεις παραμέτρους ενός αποτελεσματικού συστήματος απονομής δικαιοσύνης, ανεξάρτητα από το πρότυπο του εθνικού συστήματος δικαιοσύνης ή τη νομική παράδοση στην οποία βασίζεται. Τα δεδομένα για τις τρεις αυτές

⁴ Βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Η ψηφιοποίηση της δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Μια εργαλειοθήκη ευκαιριών» [COM(2020) 710], και συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής [SWD(2020) 540].

⁵ https://commission.europa.eu/publications/2024-rule-law-report-communication-and-country-chapters_el.

παραμέτρους θα πρέπει να διαβάζονται συνδυαστικά, καθώς και οι τρεις είναι συχνά αλληλένδετες (πρωτοβουλίες με στόχο τη βελτίωση μιας εξ αυτών μπορεί να έχουν επίδραση και σε άλλη).

Ο πίνακας αποτελεσμάτων παρουσιάζει δείκτες που αφορούν κυρίως αστικές, εμπορικές και διοικητικές υποθέσεις και, με την επιφύλαξη της διαθεσιμότητας δεδομένων, ορισμένες ποινικές υποθέσεις (δηλαδή υποθέσεις που αφορούν τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη δωροδοκία σε πρωτοβάθμια δικαστήρια). Στόχος του είναι να βοηθήσει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να δημιουργήσουν ένα αποτελεσματικό και φιλικό προς τις επενδύσεις περιβάλλον που θα λειτουργεί προς το συμφέρον τόσο των επιχειρήσεων όσο και του κοινού. Ο πίνακας αποτελεσμάτων αποτελεί συγκριτικό εργαλείο το οποίο εξελίσσεται στο πλαίσιο διαλόγου με τα κράτη μέλη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ⁽⁶⁾. Στόχος του είναι η αξιολόγηση των ουσιωδών παραμέτρων ενός αποτελεσματικού συστήματος απονομής δικαιοσύνης και η παροχή σχετικών ετήσιων δεδομένων.

Ποια είναι η μεθοδολογία του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης;

Ο πίνακας αποτελεσμάτων χρησιμοποιεί διάφορες πηγές πληροφοριών. Μεγάλο μέρος των ποσοτικών δεδομένων παρέχεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (CEPEJ) του Συμβουλίου της Ευρώπης, με την οποία η Επιτροπή έχει συνάψει σύμβαση για την εκπόνηση ειδικής ετήσιας μελέτης. Τα δεδομένα καλύπτουν την περίοδο 2014-2023 και έχουν παρασχεθεί από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τη μεθοδολογία της CEPEJ. Η μελέτη περιλαμβάνει επίσης αναλυτικές παρατηρήσεις και ενημερωτικά δελτία ανά χώρα, τα οποία παρέχουν πιο ολοκληρωμένη εικόνα. Τα εν λόγω στοιχεία θα πρέπει να διαβάζονται σε συνδυασμό με τα διαγράμματα ⁽⁷⁾.

Τα δεδομένα σχετικά με τη διάρκεια των διαδικασιών τα οποία συλλέχθηκαν από τη CEPEJ αποτυπώνουν τον «χρόνο εκδίκασης» —την εκτιμώμενη διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών (υπολογιζόμενη ως ο λόγος των εκκρεμών υποθέσεων προς τις κριθείσες υποθέσεις κατά τη διάρκεια ενός έτους). Τα δεδομένα σχετικά με την αποδοτικότητα των δικαστηρίων και των διοικητικών αρχών κατά την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ σε συγκεκριμένους τομείς δείχνουν τη μέση διάρκεια της διαδικασίας που απορρέει από την πραγματική διάρκεια των δικαστικών υποθέσεων. Πρέπει να επισημανθεί ότι η διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών μπορεί να διαφέρει σημαντικά μεταξύ των διαφόρων περιφερειών ενός κράτους μέλους· οι υποθέσεις μπορεί να είναι ιδιαίτερα χρονοβόρες στα αστικά κέντρα, όπου η συγκέντρωση των εμπορικών δραστηριοτήτων μπορεί να οδηγήσει σε μεγαλύτερο όγκο υποθέσεων.

Άλλες πηγές δεδομένων, που καλύπτουν την περίοδο από το 2014 έως το 2024, είναι:

- ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης ⁽⁸⁾·
- Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δικαστικών Συμβουλίων (ENJC) ⁽⁹⁾·
- Δίκτυο των Προέδρων των Ανώτατων Δικαστηρίων της ΕΕ (NPSJC) ⁽¹⁰⁾·

⁶ Π.χ. ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 29ης Μαΐου 2018 σχετικά με τον πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2017 (P8_TA(2018)0216).

⁷ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_el

⁸ Για να συμβάλει στην προετοιμασία του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης και για την προώθηση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών σχετικά με την αποτελεσματικότητα των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης, η Επιτροπή ζήτησε από τα κράτη μέλη να ορίσουν δύο υπευθύνους επικοινωνίας, έναν από το δικαστικό σώμα και έναν από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Η άτυπη αυτή ομάδα συνεδριάζει τακτικά.

⁹ Το ENJC συγκεντρώνει τα εθνικά όργανα των κρατών μελών που είναι ανεξάρτητα από την εκτελεστική και τη νομοθετική εξουσία και τα οποία είναι υπεύθυνα για τη στήριξη του δικαστικού σώματος στην ανεξάρτητη απονομή δικαιοσύνης: <https://www.encj.eu/>.

¹⁰ Το NPSJC παρέχει ένα φόρουμ που προσφέρει στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα τη δυνατότητα να ζητούν τη γνώμη των ανώτατων δικαστηρίων, ενώ παράλληλα επιδιώκει μεγαλύτερη προσέγγιση μεταξύ τους μέσω της ενθάρρυνσης της συζήτησης και της ανταλλαγής ιδεών: <http://network-presidents.eu/>.

- Ένωση των Συμβουλίων Επικρατείας και των Ανώτατων Διοικητικών Δικαστηρίων της ΕΕ (ACA-Europe) ⁽¹¹⁾.
- το Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CCBE) ⁽¹²⁾.
- Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού (ECN) ⁽¹³⁾.
- δίκτυο πρωτοβάθμιων οργάνων προσφυγής για τις δημόσιες συμβάσεις ⁽¹⁴⁾.
- επιτροπή επικοινωνιών (COCOM) ⁽¹⁵⁾.
- το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για την Παραβίαση των Δικαιωμάτων Διανοητικής Ιδιοκτησίας ⁽¹⁶⁾.
- δίκτυο συνεργασίας για την προστασία των καταναλωτών (CPC) ⁽¹⁷⁾.
- ομάδα εμπειρογνομόνων για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (EGMLTF) ⁽¹⁸⁾.
- Eurostat ⁽¹⁹⁾.
- εθνικά σημεία επαφής για την καταπολέμηση της διαφθοράς ⁽²⁰⁾.

¹¹ Η ACA-Europe απαρτίζεται από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα Συμβούλια της Επικρατείας ή τα ανώτατα διοικητικά δικαστήρια κάθε κράτους μέλους της ΕΕ: <https://www.aca-europe.eu/index.php/en/>.

¹² Το CCBE εκπροσωπεί τους ευρωπαϊκούς δικηγορικούς συλλόγους στα κοινά τους συμφέροντα ενώπιον ευρωπαϊκών και άλλων διεθνών οργανισμών. Λειτουργεί τακτικά ως σύνδεσμος μεταξύ των μελών του και των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, των διεθνών οργανισμών και άλλων νομικών οργανισμών ανά τον κόσμο: <https://www.ccbe.eu/>.

¹³ Το ECN συστάθηκε ως φόρουμ διαλόγου και συνεργασίας μεταξύ των ευρωπαϊκών αρχών ανταγωνισμού στις περιπτώσεις στις οποίες εφαρμόζονται τα άρθρα 101 και 102 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Το ECN αποτελεί το πλαίσιο για στενή συνεργασία που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου. Μέσω του ECN, επιτυγχάνεται η συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού όλων των κρατών μελών της ΕΕ: http://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html.

¹⁴ Το δίκτυο πρωτοβάθμιων οργάνων προσφυγής για τις δημόσιες συμβάσεις δημιουργήθηκε με σκοπό την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών πρωτοβάθμιων οργάνων προσφυγής για τις δημόσιες συμβάσεις στην ΕΕ. Καθήκον της ομάδας είναι να συμβουλεύει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε θέματα που σχετίζονται με την εφαρμογή των οδηγιών για τα μέσα προσφυγής και τη λειτουργία των εθνικών συστημάτων προσφυγής. Ως αποτέλεσμα της αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των οδηγιών για τις προσφυγές [COM(2017) 28 final της 24ης Ιανουαρίου 2017], η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενθαρρύνει τη συνεργασία των πρωτοβάθμιων οργάνων προσφυγής προκειμένου να βελτιωθεί η ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών.

¹⁵ Η COCOM απαρτίζεται από εκπροσώπους των κρατών μελών της ΕΕ. Κύριος ρόλος της είναι να γνωμοδοτεί επί των σχεδίων μέτρων που προτίθεται να θεσπίσει η Επιτροπή στον τομέα της ψηφιακής αγοράς: <https://ec.europa.eu/transparency/comitology-register/screen/committees/C15401/consult?lang=el>

¹⁶ Το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για την Παραβίαση των Δικαιωμάτων Διανοητικής Ιδιοκτησίας είναι δίκτυο εμπειρογνομόνων και εξειδικευμένων ενδιαφερόμενων φορέων. Απαρτίζεται από εκπροσώπους του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, οι οποίοι συνεργάζονται στο πλαίσιο ενεργών ομάδων εργασίας: <https://euipo.europa.eu/ohimportal/el/web/observatory/home>

¹⁷ Το CPC είναι δίκτυο εθνικών αρχών αρμόδιων για την επιβολή της νομοθεσίας της ΕΕ για την προστασία των καταναλωτών στις χώρες της ΕΕ και του ΕΟΧ: https://commission.europa.eu/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/consumer-protection-cooperation-network_el

¹⁸ Η EGMLTF συνεδριάζει τακτικά με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων και την παροχή βοήθειας στην Επιτροπή για τη χάραξη πολιτικής και την εκπόνηση νέας νομοθεσίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας: <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=el&do=groupDetail.groupDetail&groupID=2914>

¹⁹ Η Eurostat είναι η στατιστική υπηρεσία της ΕΕ: <https://ec.europa.eu/eurostat/>.

²⁰ Η Επιτροπή διατηρεί άτυπη ομάδα υπευθύνων επικοινωνίας που ασχολούνται με την καταπολέμηση της διαφθοράς. Βλ. επίσης https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/democracy-eu-citizenship-anti-corruption/anti-corruption/eu-network-against-corruption_el.

- Δίκτυο Εισαγγελέων ή αντίστοιχων θεσμών στα Ανώτατα Δικαστήρια των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (δίκτυο NADAL) ⁽²¹⁾· και
- επιτροπή επαφών για τα ανώτατα όργανα ελέγχου ⁽²²⁾.

Με την πάροδο των ετών, η μεθοδολογία για τον πίνακα αποτελεσμάτων αναπτύχθηκε περαιτέρω και βελτιστοποιήθηκε σε στενή συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης, ιδίως μέσω της χρήσης ενός ερωτηματολογίου (που επικαιροποιείται σε ετήσια βάση) και μέσω της συλλογής δεδομένων για ορισμένες πτυχές της λειτουργίας των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης.

Η διαθεσιμότητα δεδομένων, ιδίως όσον αφορά τους δείκτες για την αποδοτικότητα των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης, εξακολουθεί να βελτιώνεται. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι πολλά κράτη μέλη έχουν επενδύσει στην ικανότητά τους να παράγουν καλύτερα στατιστικά στοιχεία για τη δικαιοσύνη. Στον βαθμό που εξακολουθούν να υπάρχουν δυσκολίες όσον αφορά τη συγκέντρωση ή την παροχή δεδομένων, αυτές οφείλονται είτε σε ανεπαρκή στατιστική ικανότητα είτε στην έλλειψη ακριβούς αντιστοιχίας μεταξύ των εθνικών κατηγοριών για τις οποίες συλλέγονται δεδομένα και εκείνων που χρησιμοποιούνται για τον πίνακα αποτελεσμάτων. Μόνο σε πολύ λίγες περιπτώσεις το κενό δεδομένων οφείλεται στην έλλειψη παροχής στοιχείων από τις εθνικές αρχές. Η Επιτροπή εξακολουθεί να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να μειώσουν περαιτέρω το εν λόγω κενό δεδομένων.

Πώς τροφοδοτεί ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης το Ευρωπαϊκό Εξαμήνο και πώς συνδέεται με τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας;

Ο πίνακας αποτελεσμάτων παρέχει δεδομένα για την αξιολόγηση της αποδοτικότητας, της ποιότητας και της ανεξαρτησίας των εθνικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης. Με τον τρόπο αυτόν, αποσκοπεί στο να συνδράμει τα κράτη μέλη να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα των εθνικών τους συστημάτων απονομής δικαιοσύνης. Μέσω της σύγκρισης πληροφοριών σχετικά με τα συστήματα απονομής δικαιοσύνης των κρατών μελών, ο πίνακας αποτελεσμάτων διευκολύνει τον εντοπισμό βέλτιστων πρακτικών και αδυναμιών και την παρακολούθηση των προκλήσεων και της προόδου που σημειώνεται. Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, διενεργούνται ειδικές αξιολογήσεις ανά χώρα μέσω διμερούς διαλόγου με τις εθνικές αρχές και τους ενδιαφερόμενους φορείς. Εάν οι αδυναμίες που εντοπίζονται έχουν μακροοικονομική σημασία, η ανάλυση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου μπορεί να οδηγήσει την Επιτροπή να προτείνει στο Συμβούλιο την έκδοση ειδικών συστάσεων ανά χώρα για τη βελτίωση του εθνικού συστήματος απονομής δικαιοσύνης σε μεμονωμένα κράτη μέλη ⁽²³⁾.

Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) έχει διαθέσει περισσότερα από 650 δισ. EUR σε δάνεια και μη επιστρεπτέα οικονομική στήριξη, από τα οποία κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να διαθέσει τουλάχιστον το 20 % για την ψηφιακή μετάβαση και τουλάχιστον 37 % σε μέτρα που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων για το κλίμα. Μέχρι στιγμής οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που πρότειναν τα

²¹ <https://attorneygeneral.mt/activities/nadal-network-conference/>.

²² Η επιτροπή επαφών συγκεντρώνει τους επικεφαλής των ανώτατων οργάνων ελέγχου των κρατών μελών και του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου και παρέχει ένα φόρουμ για τη συζήτηση και την ενίσχυση της συνεργασίας στον τομέα των δραστηριοτήτων ελέγχου και συναφών δραστηριοτήτων, <https://www.eca.europa.eu/sites/cc/el/pages/about.aspx>.

²³ Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, το Συμβούλιο, βάσει πρότασης της Επιτροπής, απηύθυνε ειδικές ανά χώρα συστάσεις σχετικά με τα συστήματά τους απονομής δικαιοσύνης σε επτά κράτη μέλη το 2019 (HR, IT, CY, HU, MT, PT και SK) και σε οκτώ κράτη μέλη το 2020 (HR, IT, CY, HU, MT, PL, PT και SK). Δεν υπήρξαν ειδικές ανά χώρα συστάσεις το 2021 λόγω των διαδικασιών του ΜΑΑ που βρίσκονταν σε εξέλιξη. Το 2022 υπήρχαν δύο κράτη μέλη (PL και HU) με ειδικές ανά χώρα συστάσεις σχετικά με την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης. Το 2024 ένα κράτος μέλος έλαβε ειδική ανά χώρα σύσταση σχετικά με την αποτελεσματικότητα, την ανεξαρτησία και την ακεραιότητα του συστήματος απονομής δικαιοσύνης και καταπολέμησης της διαφθοράς (SK).

κράτη μέλη έχουν υπερβεί αυτούς τους στόχους, με εκτιμώμενες ψηφιακές δαπάνες της τάξης του 26 % και δαπάνες για το κλίμα της τάξης περίπου του 42 %. Ο ΜΑΑ προσφέρει την ευκαιρία να ληφθούν υπόψη οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις που αφορούν τα εθνικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης και να επιταχυνθούν οι εθνικές προσπάθειες για την ολοκλήρωση του ψηφιακού μετασχηματισμού των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης. Οι πληρωμές προς τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας βάσει επιδόσεων εξαρτώνται από την εκπλήρωση οροσήμων και στόχων. Προτάθηκαν περίπου 7 100 ορόσημα και στόχοι, εκ των οποίων περίπου τα δύο τρίτα σχετίζονται με επενδύσεις και το ένα τρίτο με μεταρρυθμίσεις. Σύμφωνα με τον κανονισμό ΜΑΑ, πριν από την έγκρισή τους, η Επιτροπή έπρεπε να αξιολογήσει κατά πόσον τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας των κρατών μελών θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση όλων ή σημαντικού αριθμού των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις ή των προκλήσεων που προσδιορίζονται σε άλλα έγγραφα της Επιτροπής που έχουν εκδοθεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου ⁽²⁴⁾. Σε συνέχεια των πληρωμών προχρηματοδότησης καθώς και αιτήσεων πληρωμών από τα κράτη μέλη και των θετικών αξιολογήσεων της Επιτροπής όσον αφορά την ικανοποιητική εκπλήρωση των αντίστοιχων οροσήμων και στόχων ⁽²⁵⁾, έως τον Μάιο του 2025 εκταμιεύθηκαν συνολικά 308,04 δισ. EUR σε επιχορηγήσεις και δάνεια του ΜΑΑ προς τα κράτη μέλη. Εντός του ίδιου χρονικού πλαισίου, η εκπλήρωση του 71 % των οροσήμων και των στόχων δεν έχει ακόμη αξιολογηθεί από την Επιτροπή.

Γιατί είναι σημαντικά τα αποτελεσματικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης για ένα φιλικό προς τις επενδύσεις επιχειρηματικό περιβάλλον;

Τα αποτελεσματικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης που προασπίζουν το κράτος δικαίου έχουν θετικό οικονομικό αντίκτυπο. Ο σεβασμός του κράτους δικαίου διασφαλίζει ένα επιχειρηματικό περιβάλλον στο οποίο οι νόμοι εφαρμόζονται αποτελεσματικά και ομοιόμορφα και όπου οι επιχειρήσεις μπορούν να δραστηριοποιούνται σε άλλο κράτος μέλος επί ίσοις όροις με τις τοπικές εταιρείες. Το κράτος δικαίου έχει κομβική σημασία για τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς και για τη διατήρηση σταθερού περιβάλλοντος λειτουργίας που προσδίδει στην ΕΕ και στα κράτη μέλη της παγκόσμιο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ⁽²⁶⁾. Τα αποτελεσματικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης είναι επίσης ιδιαίτερα σημαντικά στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και του ΜΑΑ. Όποτε τα δικαστικά συστήματα εγγυώνται την επιβολή των δικαιωμάτων, οι πιστωτές είναι πιθανότερο να προβούν σε δανεισμό, το κόστος συναλλαγής μειώνεται και οι επιχειρήσεις είναι πιθανότερο να προβούν σε επενδύσεις, να έχουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη και να αποθαρρύνονται από καιροσκοπική συμπεριφορά. Στην πραγματικότητα, ένα αποτελεσματικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης έχει ζωτική σημασία για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. Μπορεί να βελτιώσει το επιχειρηματικό κλίμα, να προωθήσει την καινοτομία, να προσελκύσει άμεσες ξένες επενδύσεις, να εξασφαλίσει φορολογικά έσοδα και να στηρίξει την οικονομική ανάπτυξη. Τα οφέλη για την οικονομία των εθνικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης που λειτουργούν καλά επιβεβαιώνονται από σειρά

²⁴ Άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) και άρθρο 24 παράγραφοι 3 και 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

²⁵ Σημειώνεται ότι ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης είναι μία από τις πηγές πληροφοριών που τροφοδοτούν το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο. Οι πληροφορίες αυτές δεν προδικάζουν τις αξιολογήσεις της Επιτροπής σχετικά με την ικανοποιητική εκπλήρωση των οροσήμων και στόχων στο πλαίσιο του ΜΑΑ.

²⁶ Πυξίδα Ανταγωνιστικότητας για την ΕΕ [COM(2025) 30 final, σ. 19], Ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα 2025 [COM(2025) 26 final, σ. 3].

μελετών⁽²⁷⁾, μεταξύ άλλων του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ)⁽²⁸⁾, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ)⁽²⁹⁾, του Ευρωπαϊκού Δικτύου Δικαστικών Συμβουλίων⁽³⁰⁾, του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)⁽³¹⁾, του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ⁽³²⁾ και της Παγκόσμιας Τράπεζας⁽³³⁾.

Στο πλαίσιο μελέτης διαπιστώθηκε ισχυρή συσχέτιση μεταξύ της μείωσης της διάρκειας των δικαστικών διαδικασιών (μετρούμενη με βάση τον χρόνο εκδίκασης)⁽³⁴⁾ και του ρυθμού ανάπτυξης των εταιρειών⁽³⁵⁾. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τη μελέτη, όσο υψηλότερο είναι το ποσοστό των εταιρειών που θεωρεί ότι το σύστημα απονομής δικαιοσύνης είναι ανεξάρτητο τόσο υψηλότερος είναι ο κύκλος εργασιών τους και τόσο μεγαλύτερη η αύξηση της παραγωγικότητάς τους⁽³⁶⁾.

Άλλες έρευνες ανέδειξαν τη σημασία που έχει ένα αποτελεσματικό εθνικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης για τις επενδυτικές αποφάσεις των εταιρειών και την ικανότητά τους να επιλύουν συγκρούσεις σχετικά με τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας. Για παράδειγμα, σε μία έρευνα, το 93 % των μεγάλων επιχειρήσεων απάντησε ότι εξετάζει συστηματικά και συνεχώς τις συνθήκες που σχετίζονται με το κράτος

- ²⁷ «Justice and finance: Does judicial efficiency contribute to financial system efficiency?» (Δικαιοσύνη και οικονομικά: Η αποδοτικότητα της δικαιοσύνης συμβάλλει στην αποδοτικότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος;) (2024), Muhammad Atif Khan, Muhammad Asif Khan, Mohammed Arshad Khan, Shahid Hussain, Veronika Fenyves: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214845023001709>. Chemin, M., 2020. «Judicial efficiency and firm productivity: Evidence from a world database of judicial reforms» (Αποδοτικότητα της δικαιοσύνης και παραγωγικότητα των επιχειρήσεων: Αποδεικτικά στοιχεία από μια παγκόσμια βάση δεδομένων δικαστικών μεταρρυθμίσεων), *The Review of Economics and Statistics*, τόμος 102, τεύχος 1: σ. 49–64, <https://direct.mit.edu/rest/article/102/1/49/58536/Judicial-Efficiency-and-Firm-Productivity-Evidence>. Karopoulos, P. και Rizos, A., 2024. «Judicial efficiency and economic growth: Evidence based on European Union data» (Αποδοτικότητα της δικαιοσύνης και οικονομική ανάπτυξη: Αποδεικτικά στοιχεία βασισμένα σε δεδομένα της Ευρωπαϊκής Ένωσης), *Scottish Journal of Political Economy*, τόμος 71, τεύχος 1: σ. 101-131, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/sjpe.12357?msocid=1a8244b340af65701f02511641c36474>.
- ²⁸ Περιφερειακές οικονομικές προβλέψεις του ΔΝΤ, Νοέμβριος 2017, *Europe: Europe Hitting its Stride*, σ. xviii, 40, 70: <https://www.imf.org/~media/Files/Publications/REO/EUR/2017/November/eur-booked-print.ashx?la=en>.
- ²⁹ ΕΚΤ, «Structural policies in the euro area», Ιούνιος 2018, σειρά Occasional Paper της ΕΚΤ, αριθ. 210: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op210.en.pdf?3db9355b1d1599799aa0e475e5624651>.
- ³⁰ Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δικαστικών Συμβουλίων και Κέντρο Montaigne για το κράτος δικαίου και την απονομή δικαιοσύνης του Πανεπιστημίου της Ουτρέχτης, «Economic value of the judiciary — A pilot study for five countries on volume, value and duration of large commercial cases», Ιούνιος 2021: <https://pgwrk-websitemedia.s3.eu-west-1.amazonaws.com/production/pwk-web-encj2017-p/Reports/Economic%20value%20of%20the%20judiciary%20-%20pilot%20study.pdf>.
- ³¹ Βλ. π.χ. «What makes civil justice effective?» OECD Economics Department Policy Notes, αριθ. 18, Ιούνιος 2013 και «The Economics of Civil Justice: New Cross-Country Data and Empirics», OECD Economics Department Working Papers, αριθ. 1060, Αύγουστος 2013.
- ³² Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ, «The Global Competitiveness Report 2019», Οκτώβριος 2019: <https://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2019>.
- ³³ Παγκόσμια Τράπεζα, «World Development Report 2017: Governance and the Law, κεφάλαιο 3: The role of law», σ. 83, 140: <http://www.worldbank.org/en/publication/wdr2017>.
- ³⁴ Ο δείκτης του «χρόνου εκδίκασης» προκύπτει από τη διαίρεση του αριθμού των μη επιλυθεισών υποθέσεων διά του αριθμού των επιλυθεισών υποθέσεων στη λήξη ενός έτους και τον πολλαπλασιασμό του πηλίκου επί 365 (ημέρες). Πρόκειται για τυποποιημένο δείκτη που αναπτύχθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (CEPEJ) του Συμβουλίου της Ευρώπης: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp.
- ³⁵ Vincenzo Bove και Leandro Elia, «The judicial system and economic development across EU Member States», τεχνική έκθεση του JRC, EUR 28440 EN, Υπηρεσία Εκδόσεων της ΕΕ, Λουξεμβούργο, 2017: http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC104594/jrc104594_2017_the_judicial_system_and_economic_development_across_eu_member_states.pdf.
- ³⁶ Ο.π.

δικαίου (συμπεριλαμβανομένης της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης) στις χώρες στις οποίες επενδύει ⁽³⁷⁾. Σε άλλη έρευνα, περισσότερες από τις μισές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) απάντησαν ότι το υψηλό κόστος και οι χρονοβόρες δικαστικές διαδικασίες ήταν οι βασικοί λόγοι για τη μη κίνηση δικαστικής διαδικασίας λόγω προσβολής δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας ⁽³⁸⁾. Η σημασία των αποτελεσματικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης για τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς, ιδίως για τις επιχειρήσεις, τονίζεται επίσης στις ανακοινώσεις της Επιτροπής με τίτλο *Εντοπισμός και αντιμετώπιση των φραγμών στην ενιαία αγορά* ⁽³⁹⁾ και *σχέδιο δράσης για την επιβολή των κανόνων της ενιαίας αγοράς* ⁽⁴⁰⁾.

Πώς στηρίζει η Επιτροπή την εφαρμογή ορθών μεταρρυθμίσεων στον τομέα της δικαιοσύνης μέσω τεχνικής στήριξης;

Τα κράτη μέλη μπορούν να αξιοποιήσουν την τεχνική στήριξη που καθιστά διαθέσιμη η Επιτροπή μέσω της ειδικής ομάδας για τις μεταρρυθμίσεις και τις επενδύσεις (SG REFORM) στο πλαίσιο του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης (TSI) ⁽⁴¹⁾. Στόχος του TSI είναι να παρέχει στα αιτούντα κράτη μέλη τεχνική στήριξη για την ενίσχυση της θεσμικής και διοικητικής τους ικανότητας να σχεδιάζουν και να υλοποιούν μεταρρυθμίσεις. Από το 2021 έως το 2025 το TSI χρηματοδότησε 36 έργα, τα οποία περιλάμβαναν 43 μεταρρυθμίσεις, για τη στήριξη 20 κρατών μελών στην υλοποίηση των οικείων μεταρρυθμίσεων στον τομέα της δικαιοσύνης. Το TSI στηρίζει έργα που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης, όπως η αξιοποίηση της τεχνολογίας για την καλύτερη διαχείριση των ροών εργασίας των υποθέσεων και την υιοθέτηση προσέγγισης βασισμένης στα δεδομένα για την κατανομή υποθέσεων και πόρων, η διευκόλυνση της πρόσβασης των ευάλωτων ομάδων στη δικαιοσύνη και η ενίσχυση των ικανοτήτων των εισαγγελικών αρχών όσον αφορά την αποτελεσματική δίωξη ιδιαίτερα προβλεπόμενων και διασυννοριακών υποθέσεων διαφθοράς. Η πρόσκληση υποβολής προτάσεων του 2025 στο πλαίσιο του TSI παρείχε την πλατφόρμα μέσω της οποίας τα κράτη μέλη μπορούν να υποβάλουν αίτηση για τη στήριξη μεταρρυθμίσεων στον τομέα της ψηφιοποίησης, όπως η χρήση τεχνολογίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που θέτει ο μεγάλος αριθμός δικαστικών διαφορών και την αυτοματοποίηση των εργασιών ρουτίνας προκειμένου να μειωθούν η χειρωνακτική προσπάθεια και τα σφάλματα και να μπορούν οι δικαστές και το διοικητικό προσωπικό να επικεντρωθούν στα απαιτητικότερα καθήκοντα. Το TSI συμπληρώνει επίσης άλλα μέσα, και συγκεκριμένα τον ΜΑΑ, καθώς μπορεί να στηρίζει τα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ). Τα ΣΑΑ περιλαμβάνουν δράσεις για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης, ιδίως μέσω

³⁷ The Economist Intelligence Unit, «Risk and Return – Foreign Direct Investment and the Rule of Law», 2015 http://www.biicl.org/documents/625_d4_fdi_main_report.pdf, σ. 22.

³⁸ Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της ΕΕ (EUIPO), Πίνακας αποτελεσμάτων των ΜΜΕ στον τομέα της διανοητικής ιδιοκτησίας το 2016: https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/sme_scoreboard_study_2016/Executive-summary_en.pdf.

³⁹ COM(2020) 93 και SWD(2020) 54.

⁴⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Μακροπρόθεσμο σχέδιο δράσης για τη βελτίωση της εφαρμογής και της επιβολής των κανόνων της ενιαίας αγοράς» [COM(2020) 94] — βλ. ιδίως δράσεις 4, 6 και 18. <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/tsi>.

⁴¹ Ο κανονισμός ΤΠΔ εκδόθηκε τον Μάρτιο του 2021. Σύμφωνα με το άρθρο 5 αποσκοπεί να στηρίζει «τη θεσμική μεταρρύθμιση και την αποτελεσματική και προσανατολισμένη στις υπηρεσίες λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, την απλούστευση των κανόνων και των διαδικασιών, τον λογιστικό έλεγχο, τη βελτίωση της ικανότητας απορρόφησης των ενωσιακών κονδυλίων, την προώθηση της διοικητικής συνεργασίας, το αποτελεσματικό κράτος δικαίου, τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος, τη δημιουργία ικανοτήτων για τις αρχές ανταγωνισμού και καταπολέμησης των μονοπωλίων, την ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής εποπτείας και την ενίσχυση της καταπολέμησης της απάτης, της διαφθοράς και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες» (προσθήκη έμφασης).

της ψηφιοποίησης, της μείωσης των καθυστερήσεων, της βελτίωσης της διαχείρισης των δικαστηρίων και των υποθέσεων και της μεταρρύθμισης του δικαστικού χάρτη.

Πώς στηρίζει το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη» την αποτελεσματικότητα των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης;

Με συνολικό προϋπολογισμό περίπου 305 εκατ. EUR για την περίοδο 2021-2027, το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη» στηρίζει την περαιτέρω ανάπτυξη του ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης με βάση το κράτος δικαίου, μεταξύ άλλων την ανεξαρτησία, την ποιότητα και την αποδοτικότητα του συστήματος απονομής δικαιοσύνης, με βάση την αμοιβαία αναγνώριση και την αμοιβαία εμπιστοσύνη, καθώς και τη δικαστική συνεργασία. Το 2024 διατέθηκαν περίπου 41,2 εκατ. EUR για τη χρηματοδότηση έργων και άλλων δραστηριοτήτων στο πλαίσιο των τριών ειδικών στόχων του προγράμματος:

- 11,1 εκατ. EUR διατέθηκαν για την προώθηση της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές και ποινικές υποθέσεις· τη συμβολή στην αποτελεσματική και συνεκτική εφαρμογή και επιβολή των πράξεων της ΕΕ· και τη στήριξη της σύνδεσης των κρατών μελών με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου — Υπήκοοι τρίτων χωρών (ECRIS-TCN)·
- 15,9 εκατ. EUR διατέθηκαν για την κατάρτιση επαγγελματιών του τομέα της δικαιοσύνης σχετικά με το αστικό και το ποινικό δίκαιο και το δίκαιο των θεμελιωδών δικαιωμάτων της ΕΕ, τα νομικά συστήματα των κρατών μελών και το κράτος δικαίου·
- 14,2 εκατ. EUR διατέθηκαν για την προώθηση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη (συμπεριλαμβανομένης της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης)· την προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων και των δικαιωμάτων των προσώπων που θεωρούνται ύποπτα ή κατηγορούνται για ποινικό αδίκημα· και τη στήριξη της ανάπτυξης και της χρήσης ψηφιακών εργαλείων και της συντήρησης και της επέκτασης της διαδικτυακής πύλης της ηλεκτρονικής δικαιοσύνης (συνδυαστικά με το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»).

Γιατί παρακολουθεί η Επιτροπή την ψηφιοποίηση των εθνικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης;

Η ψηφιοποίηση της δικαιοσύνης είναι το καθοριστικό στοιχείο για την αύξηση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης και αποτελεί ένα εξαιρετικά αποδοτικό εργαλείο για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, και την αύξηση της ποιότητάς της. Τα ψηφιακά εργαλεία ενισχύουν επίσης τη δικαστική συνεργασία. Μετά την πανδημία COVID-19, τα κράτη μέλη επιτάχυναν τις μεταρρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του τομέα αυτού. Η τεχνητή νοημοσύνη (TN) χρησιμοποιείται επίσης όλο και περισσότερο στον τομέα της δικαιοσύνης⁴².

Από το 2013 ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης περιλαμβάνει συγκριτικές πληροφορίες σχετικά με την ψηφιοποίηση της δικαιοσύνης σε όλα τα κράτη μέλη, για παράδειγμα στους τομείς της ηλεκτρονικής πρόσβασης σε δικαστικές αποφάσεις ή της ηλεκτρονικής υποβολής και παρακολούθησης αξιώσεων.

Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/2844 για την ψηφιοποίηση της διασυνοριακής δικαστικής συνεργασίας σε αστικές, εμπορικές και ποινικές υποθέσεις ⁽⁴³⁾ παρέχει στα φυσικά και νομικά πρόσωπα το δικαίωμα να επικοινωνούν ηλεκτρονικά με τις αρμόδιες δικαστικές αρχές στο πλαίσιο διασυνοριακών διαδικασιών, καθώς και να καταβάλλουν τα δικαστικά τέλη ηλεκτρονικά. Ο κανονισμός δημιουργεί επίσης τη νομική βάση για τη χρήση βιντεοδιάσκεψης σε διασυνοριακές αστικές, εμπορικές και ποινικές υποθέσεις.

⁴² Η TN μπορεί να συμβάλει στην αύξηση της αποδοτικότητας του συστήματος απονομής δικαιοσύνης βοηθώντας τους δικαστές και τους επαγγελματίες του τομέα της δικαιοσύνης να επικεντρωθούν στο ουσιαστικό έργο τους. Για παράδειγμα, η TN έχει χρησιμοποιηθεί στην παρακολούθηση υποθέσεων, στην αρχειοθέτηση εγγράφων ή στον χειρισμό επαναλαμβανόμενων καθηκόντων καθώς και στην έρευνα της νομοθεσίας και της νομολογίας.

⁴³ Κανονισμός (ΕΕ) 2023/2844 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2023, για την ψηφιοποίηση της δικαστικής συνεργασίας και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη σε διασυνοριακές αστικές, εμπορικές και ποινικές υποθέσεις και για την τροποποίηση ορισμένων πράξεων στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας (PE/50/2023/REV/1, EE L, 2023/2844, 27.12.2023).

Δημιουργείται επίσης ψηφιακός διάυλος επικοινωνίας που θα χρησιμοποιείται για την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ των αρμόδιων δικαστικών αρχών. Στο πλαίσιο αυτό, ο πίνακας αποτελεσμάτων στον τομέα της δικαιοσύνης παρακολουθεί την πρόοδο που σημειώνουν τα κράτη μέλη όσον αφορά την εφαρμογή του κανονισμού και τη χρήση βιντεοδιάσκεψης.

Τα δεδομένα του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 θα τροφοδοτήσουν επίσης την επικείμενη στρατηγική για τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών, ώστε να καταστούν τα συστήματα αστικής και ποινικής δικαιοσύνης της ΕΕ πιο αποδοτικά, ανθεκτικά και ασφαλή⁴⁴.

⁴⁴ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14517-Digital-Justice-strategy-for-2025-2030_el.

2. ΒΑΣΙΚΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΓΙΑ ΤΟ 2025

Η αποδοτικότητα, η ποιότητα και η ανεξαρτησία αποτελούν τις κύριες παραμέτρους ενός αποτελεσματικού συστήματος απονομής δικαιοσύνης. Ο πίνακας αποτελεσμάτων παρουσιάζει δείκτες για καθεμία από αυτές τις παραμέτρους.

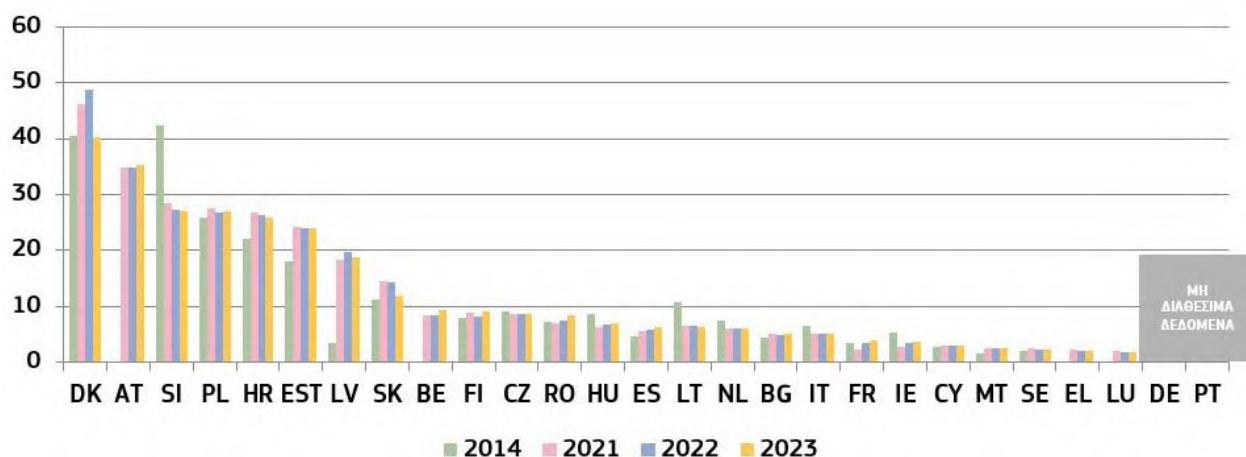
2.1. Αποδοτικότητα των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης

Στον πίνακα αποτελεσμάτων παρουσιάζονται δείκτες για την αποδοτικότητα των διαδικασιών στους ευρείς τομείς των αστικών, των εμπορικών και των διοικητικών υποθέσεων, καθώς και σε ειδικούς τομείς στους οποίους διοικητικές αρχές και δικαστήρια εφαρμόζουν το δίκαιο της ΕΕ ⁽⁴⁵⁾.

2.1.1. Εξελίξεις όσον αφορά τον φόρτο υποθέσεων

Ο φόρτος υποθέσεων των εθνικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης μειώθηκε σε πέντε κράτη μέλη· σε δύο από αυτά σε μεγάλο βαθμό σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Αυξήθηκε ή παρέμεινε σταθερός σε 20 κράτη μέλη. Συνολικά, εξακολουθεί να ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών (διάγραμμα 1).

Διάγραμμα .: Αριθμός εισαχθεισών αστικών, εμπορικών, διοικητικών και άλλων υποθέσεων το 2014, 2021-2023 (*) (σε πρώτο βαθμό / ανά 100 κατοίκους) [πηγή: μελέτη CEPEJ ⁽⁴⁶⁾]

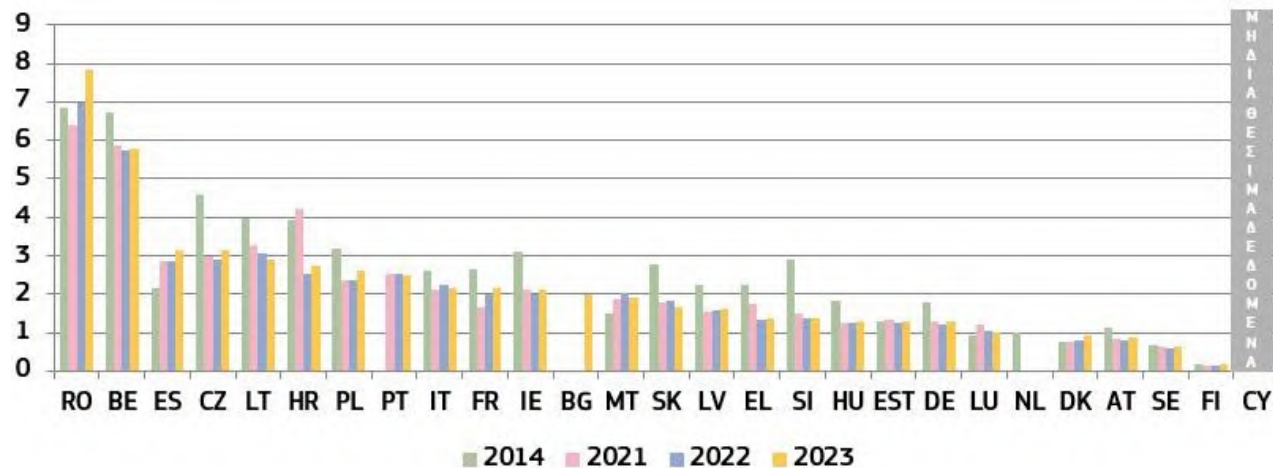

(*) Βάσει της μεθοδολογίας της CEPEJ, η εν λόγω κατηγορία περιλαμβάνει όλες τις αστικές και εμπορικές υποθέσεις αμφισβητούμενης και εκούσιας δικαιοδοσίας, τις υποθέσεις κτηματολογίου και εμπορικού μητρώου εκούσιας δικαιοδοσίας, άλλες υποθέσεις μητρώων, άλλες υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας, υποθέσεις διοικητικού δικαίου και άλλες μη ποινικές υποθέσεις.

⁴⁵ Η εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων είναι επίσης σημαντική για την αποδοτικότητα των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης. Ωστόσο, δεν υπάρχουν άμεσα διαθέσιμα συγκρίσιμα δεδομένα. Περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την κατάσταση στα επιμέρους κράτη μέλη παρουσιάζονται στη μελέτη του 2024 για τη λειτουργία των δικαστικών συστημάτων στα κράτη μέλη της ΕΕ — προφίλ χωρών, η οποία εκπονήθηκε από τη γραμματεία της CEPEJ για την Επιτροπή: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_el.

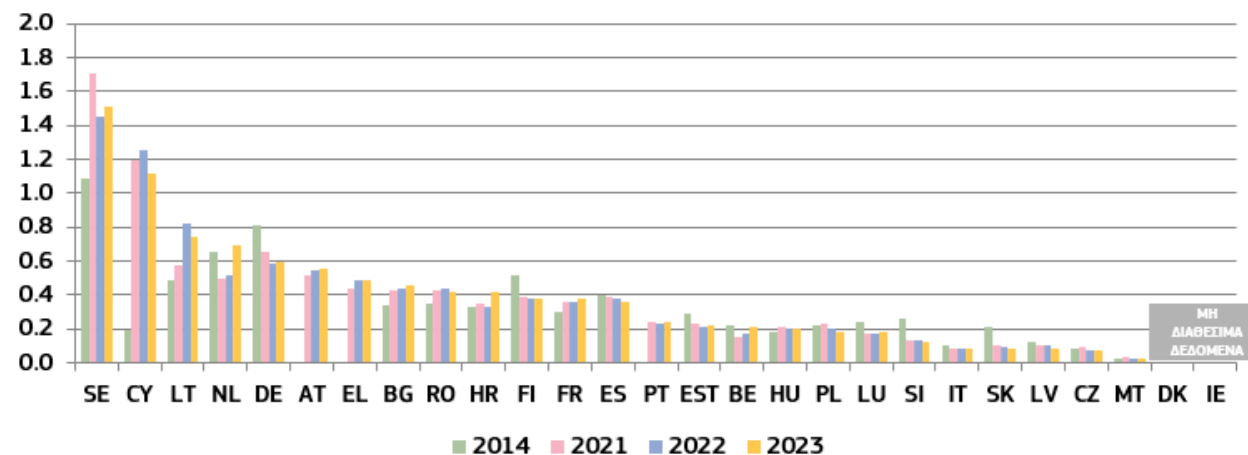
⁴⁶ Μελέτη του 2024 για τη λειτουργία των δικαστικών συστημάτων στα κράτη μέλη της ΕΕ, που εκπονήθηκε από τη γραμματεία της CEPEJ για την Επιτροπή: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_el#documents

Διάγραμμα .: Αριθμός εισαχθεισών αστικών και εμπορικών υποθέσεων αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας το 2014, 2021-2023 (*) (σε πρώτο βαθμό / ανά 100 κατοίκους) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

(*) Βάσει της μεθοδολογίας της CEPEJ, οι αστικές/εμπορικές υποθέσεις αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας αφορούν διαφορές μεταξύ αντιδίκων, π.χ. διαφορές σχετικές με συμβάσεις. Οι αστικές/εμπορικές υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας αφορούν διαδικασίες στις οποίες δεν υπάρχει αντιδικία, π.χ. χωρίς αντιδικία διαταγές πληρωμής.

Διάγραμμα .: Αριθμός εισαχθεισών διοικητικών υποθέσεων το 2014, 2021-2023 (*) (σε πρώτο βαθμό / ανά 100 κατοίκους) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

(*) Σύμφωνα με τη μεθοδολογία της CEPEJ, οι υποθέσεις διοικητικού δικαίου αφορούν διαφορές μεταξύ ιδιωτών και τοπικών, περιφερειακών ή εθνικών αρχών. Η DK και η IE δεν καταγράφουν τις διοικητικές υποθέσεις χωριστά. Αλλαγές μεθοδολογίας στις EL, SK και SE.

2.1.2. Γενικά δεδομένα για την αποδοτικότητα

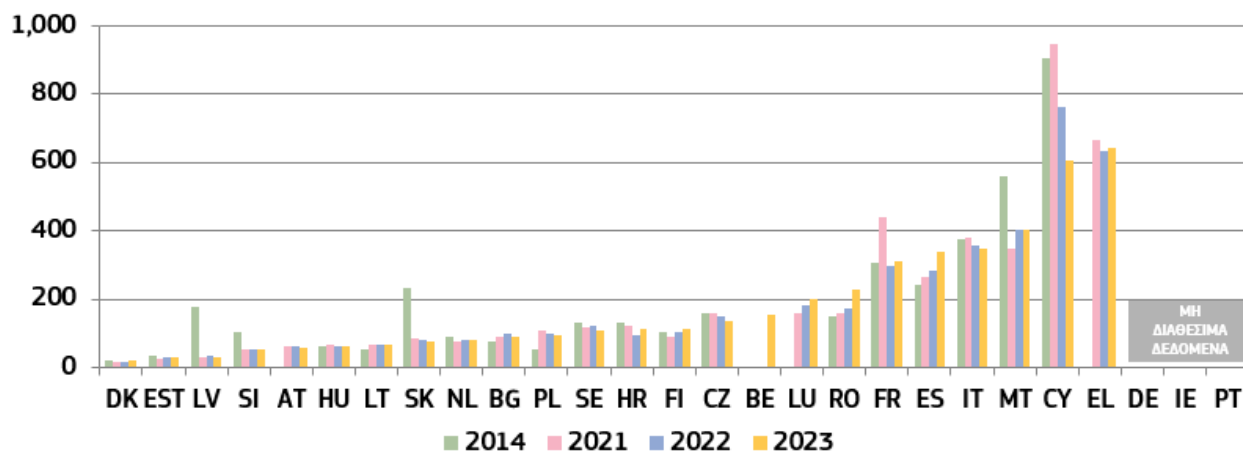
Οι δείκτες για την αποδοτικότητα των διαδικασιών στους ευρείς τομείς των αστικών, των εμπορικών και των διοικητικών υποθέσεων είναι: i) η εκτιμώμενη διάρκεια των διαδικασιών (χρόνος εκδίκασης), ii) το ποσοστό διεκπεραίωσης και iii) ο αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων.

– Εκτιμώμενη διάρκεια των διαδικασιών –

Η εκτιμώμενη διάρκεια των διαδικασιών δηλώνει τον εκτιμώμενο χρόνο (σε ημέρες) που απαιτείται για τη δικαστική επίλυση μιας υπόθεσης, δηλαδή τον χρόνο που χρειάζεται το δικαστήριο για να εκδώσει απόφαση σε πρώτο βαθμό. Ο «χρόνος εκδίκασης» δηλώνει τον εκτιμώμενο ελάχιστο χρόνο που χρειάζεται το δικαστήριο για την επίλυση μιας υπόθεσης, διατηρώντας παράλληλα τις τρέχουσες συνθήκες εργασίας του. Ο εν λόγω δείκτης υπολογίζεται ως ο αριθμός των μη επιλυθεισών υποθέσεων διά του αριθμού των επιλυθεισών υποθέσεων στη λήξη ενός έτους και πολλαπλασιαζόμενο το πηλίκο επί 365 (ημέρες)⁽⁴⁷⁾. Όσο υψηλότερη είναι η τιμή, τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να χρειαστεί περισσότερο χρόνο το δικαστήριο για να εκδώσει απόφαση. Τα δεδομένα αφορούν κυρίως διαδικασίες σε πρωτοβάθμια δικαστήρια και συγκρίνουν τα στοιχεία για τα έτη 2014, 2021, 2022 και 2023 στον βαθμό που είναι διαθέσιμα⁽⁴⁸⁾. Το διάγραμμα 6 απεικονίζει τον χρόνο εκδίκασης των αστικών και εμπορικών υποθέσεων αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας σε όλους τους βαθμούς δικαιοδοσίας, και το διάγραμμα 8 τον χρόνο εκδίκασης των διοικητικών υποθέσεων σε όλους τους βαθμούς δικαιοδοσίας για το 2023.

Διάγραμμα .: Εκτιμώμενος αναγκαίος χρόνος για τη δικαστική επίλυση αστικών, εμπορικών, διοικητικών και άλλων υποθέσεων τα έτη 2014, 2021 – 2023 (*) (σε πρώτο βαθμό / σε ημέρες)

(πηγή: μελέτη CEPEJ)

(*) Βάσει της μεθοδολογίας της CEPEJ, η εν λόγω κατηγορία περιλαμβάνει όλες τις αστικές και εμπορικές υποθέσεις αμφισβητούμενης και εκούσιας δικαιοδοσίας, τις υποθέσεις κτηματολογίου και εμπορικού μητρώου εκούσιας δικαιοδοσίας, άλλες υποθέσεις μητρώων, άλλες υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας, υποθέσεις διοικητικού δικαίου και άλλες μη ποινικές υποθέσεις. Αλλαγές μεθοδολογίας στη SK. Στις εκκρεμείς υποθέσεις περιλαμβάνονται όλοι οι βαθμοί δικαιοδοσίας στην CZ και, έως το 2016, στη SK. Για τη LV, η απότομη μείωση οφείλεται στη μεταρρύθμιση του

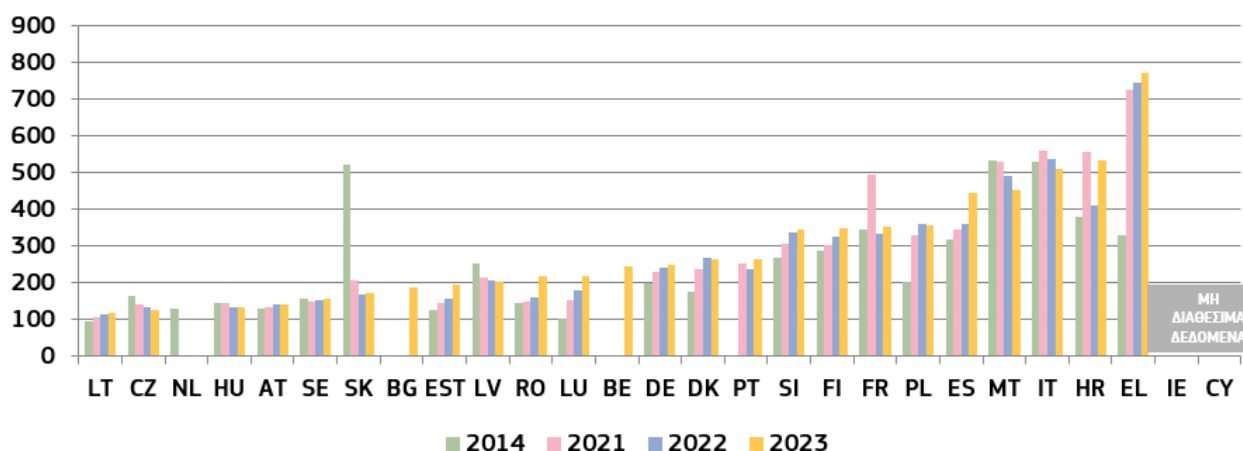
⁴⁷ Η διάρκεια των διαδικασιών, το ποσοστό διεκπεραίωσης και ο αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων αποτελούν τυποποιημένους δείκτες που έχουν καθοριστεί από τη CEPEJ: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp.

⁴⁸ Τα έτη επιλέχθηκαν κατά τρόπον ώστε να διατηρηθεί η εννεαετής προοπτική με το 2014 ως έτος βάσης και να αποφευχθεί ταυτόχρονα ο υπερκορεσμός των διαγραμμάτων. Δεδομένα για τα έτη 2010, 2012, 2013, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 και 2020 παρέχονται στην έκθεση της CEPEJ.

δικαστικού συστήματος, στους ελέγχους σφαλμάτων και στην εκκαθάριση δεδομένων στο σύστημα πληροφοριών. Στην **PT**, ο νέος Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, ο οποίος θεσπίζει νέο καθεστώς επιβολής, άρχισε να ισχύει την 1η Σεπτεμβρίου 2013. Βασίζεται σε ένα νέο πρότυπο, το οποίο ορίζει ότι οι δικαστικές διαδικασίες πρέπει να διαχωρίζονται σαφώς από τις εξωδικαστικές. Ωστόσο, μέχρι στιγμής δεν έχει καταστεί δυνατή η ανάλογη προσαρμογή της συλλογής δεδομένων και η παροχή των απαραίτητων δεδομένων για το διάγραμμα αυτό.

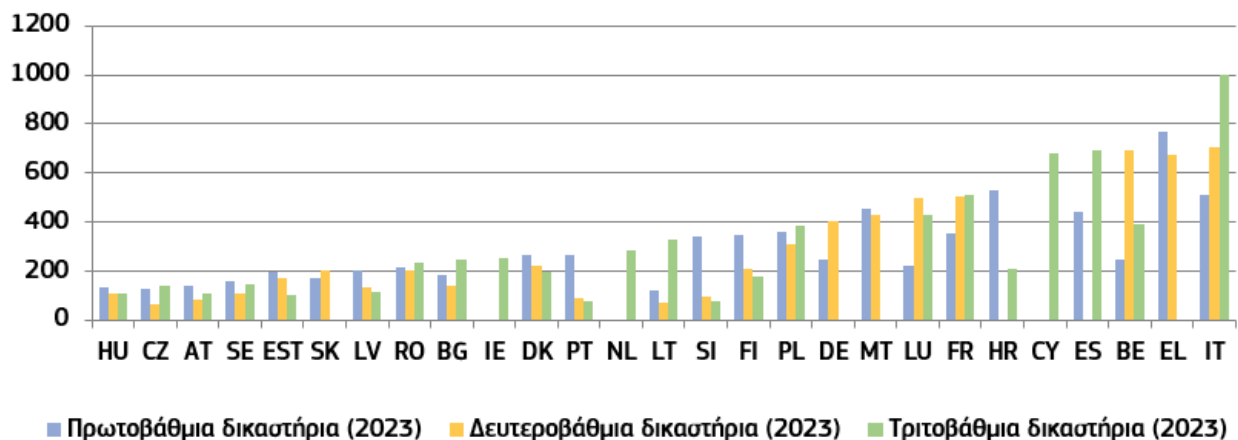
Διάγραμμα .: Εκτιμώμενος αναγκαίος χρόνος για τη δικαστική επίλυση αστικών και εμπορικών υποθέσεων αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας σε πρώτο βαθμό το 2014, 2021–2023

(*) (σε πρώτο βαθμό / σε ημέρες) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

(*) Βάσει της μεθοδολογίας της CEPEJ, οι αστικές/εμπορικές υποθέσεις αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας αφορούν διαφορές μεταξύ αντιδίκων, π.χ. διαφορές σχετικές με συμβάσεις. Οι αστικές/εμπορικές υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας αφορούν διαδικασίες στις οποίες δεν υπάρχει αντιδίκη, π.χ. χωρίς αντιδίκη διαταγές πληρωμής. Αλλαγές μεθοδολογίας στην **EL** και στη **SK**. Στις εκκρεμείς υποθέσεις περιλαμβάνονται όλοι οι βαθμοί δικαιοδοσίας στην **CZ** και, έως το 2016, στη **SK**. Για την **IT**, η προσωρινή επιβράδυνση της δικαστικής δραστηριότητας λόγω των αυστηρών περιοριστικών μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 επηρέασε τον χρόνο εκδίκασης. Τα στοιχεία για τις **NL** περιλαμβάνουν υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας.

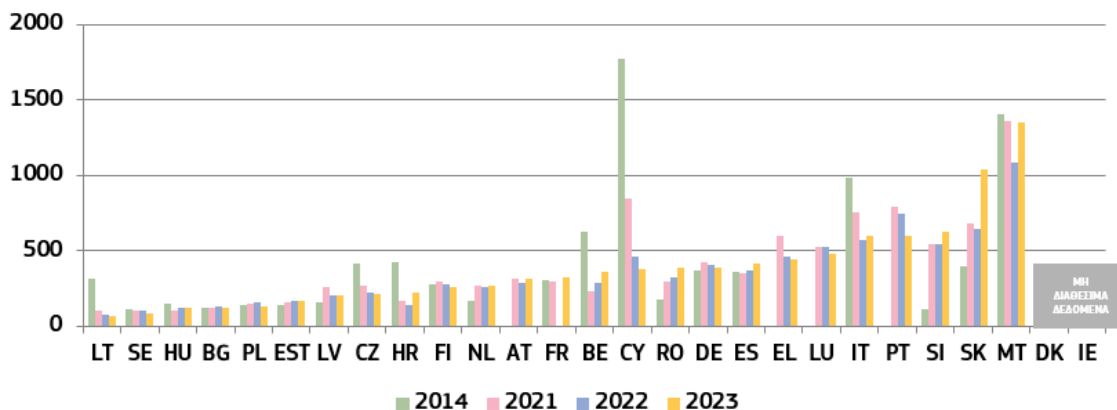
Διάγραμμα .: Εκτιμώμενος αναγκαίος χρόνος για τη δικαστική επίλυση αστικών και εμπορικών υποθέσεων αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας σε όλους τους βαθμούς δικαιοδοσίας το 2023 (*) (σε πρώτο, δεύτερο και τρίτο βαθμό / σε ημέρες) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

(*) Η σειρά των κρατών μελών στο διάγραμμα καθορίζεται από τον βαθμό δικαιοδοσίας με τις πλέον μακρόχρονες διαδικασίες σε κάθε κράτος μέλος. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα για τα πρωτοβάθμια και τα δευτεροβάθμια δικαστήρια στην **CY**, στις **NL** και στην **IE**, για τα δευτεροβάθμια δικαστήρια στην **HR** και στην **ES** και για τα τριτοβάθμια

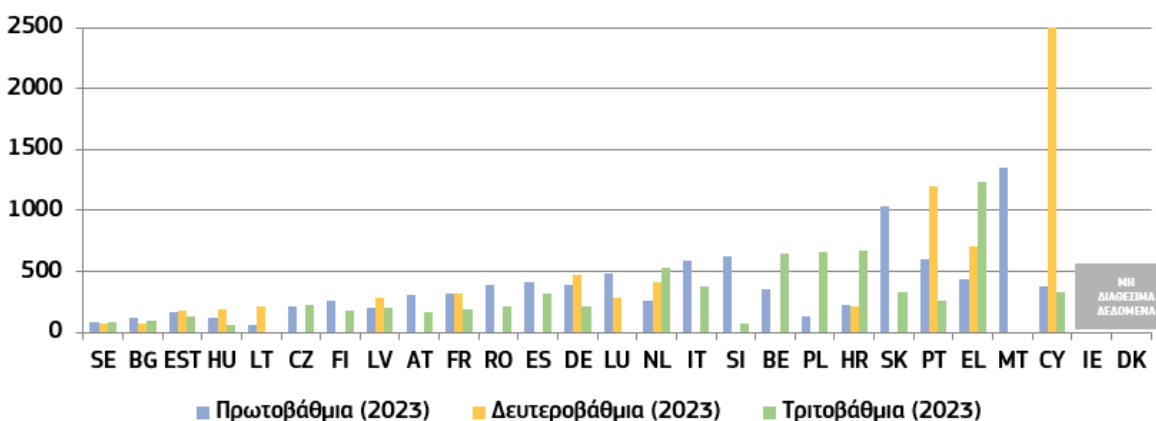
δικαστήρια στην **EL** και στη **SK**. Δεν υπάρχει τριτοβάθμιο δικαστήριο στη **DE** και στη **MT**. Η πρόσβαση σε τριτοβάθμια δικαστήρια ενδέχεται να είναι περιορισμένη σε ορισμένα κράτη μέλη.

Διάγραμμα .: Εκτιμώμενος αναγκαίος χρόνος για τη δικαστική επίλυση διοικητικών υποθέσεων σε πρώτο βαθμό το 2014, 2021-2023 (*) (σε πρώτο βαθμό / σε ημέρες) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

(*) Σύμφωνα με τη μεθοδολογία της CEPEJ, οι υποθέσεις διοικητικού δικαίου αφορούν διαφορές μεταξύ ιδιωτών και τοπικών, περιφερειακών ή εθνικών αρχών. Αλλαγές μεθοδολογίας στις **EL** και **SK**. Στις εκκρεμείς υποθέσεις περιλαμβάνονται τα δικαστήρια όλων των βαθμών δικαιοδοσίας στην **CZ** και, έως το 2016, στη **SK**. Στις **DK** και **IE** οι διοικητικές υποθέσεις δεν καταγράφονται χωριστά.

Διάγραμμα .: Εκτιμώμενος αναγκαίος χρόνος για την επίλυση διοικητικών υποθέσεων σε όλους τους βαθμούς δικαιοδοσίας το 2023 (*) (σε πρώτο και, κατά περίπτωση, σε δεύτερο και σε τρίτο βαθμό / σε ημέρες) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

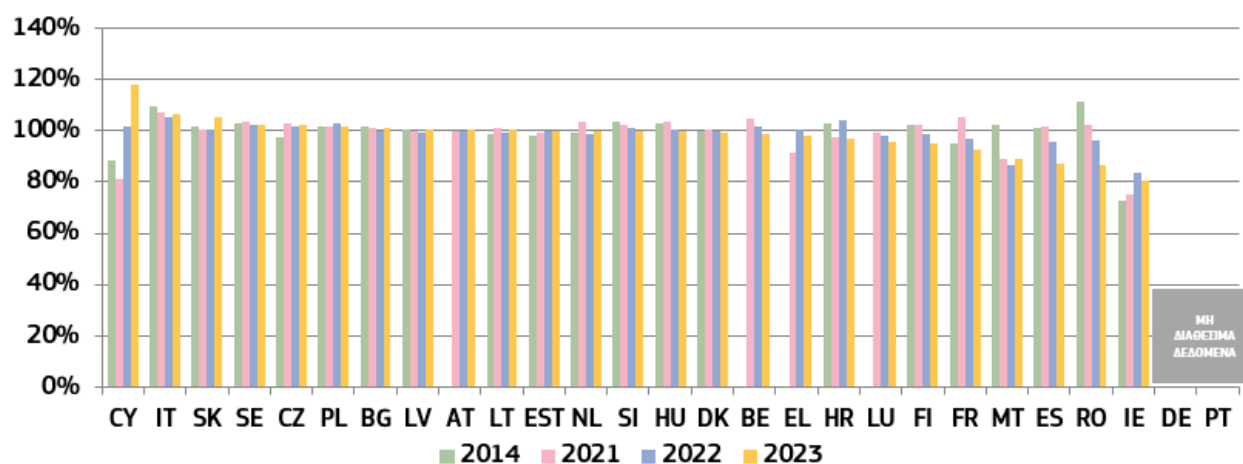

(*) Τιμές για ορισμένα κράτη μέλη έχουν ελαττωθεί για σκοπούς καλύτερης αναγνωσιμότητας του διαγράμματος (**CY** σε δεύτερο βαθμό = 5,429). Η σειρά των κρατών μελών στο διάγραμμα καθορίζεται από τον βαθμό δικαιοδοσίας με τις πλέον μακρόχρονες διαδικασίες σε κάθε κράτος μέλος. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τα δευτεροβάθμια δικαστήρια στο **BE**, στην **CZ**, στην **HU**, στη **MT**, στην **AT**, στην **PL**, στη **RO**, στη **SI**, στη **SK** και στη **FI**, για τα τριτοβάθμια δικαστήρια στη **LT**, στο **LU** και στη **MT**. Το ανώτατο δικαστήριο ή άλλο δικαστήριο τελευταίου βαθμού είναι το μοναδικό δικαστήριο ενώπιον του οποίου μπορεί να ασκηθεί ένδικο μέσο στις **CZ**, **IT**, **AT**, **SI** και **FI**. Δεν υπάρχει τριτοβάθμιο δικαστήριο για αυτού του είδους τις υποθέσεις στη **LT**, στο **LU** και στη **MT**. Το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο αποτελεί δικαστήριο πρώτου και τελευταίου βαθμού για ορισμένες υποθέσεις στο **BE**. Η πρόσβαση σε τριτοβάθμια δικαστήρια ενδέχεται να υπόκειται σε περιορισμούς σε ορισμένα κράτη μέλη. Στην **DK** και την **IE** οι διοικητικές υποθέσεις δεν καταγράφονται χωριστά. Στην **CY**, η οργάνωση του συστήματος απονομής δικαιοσύνης υπέστη σημαντική μεταρρύθμιση τον Ιούλιο του 2023, η οποία περιλάμβανε τη σύσταση Εφετείου και τη θέσπιση τρίτου βαθμού δικαιοδοσίας.

– Ποσοστό διεκπεραίωσης –

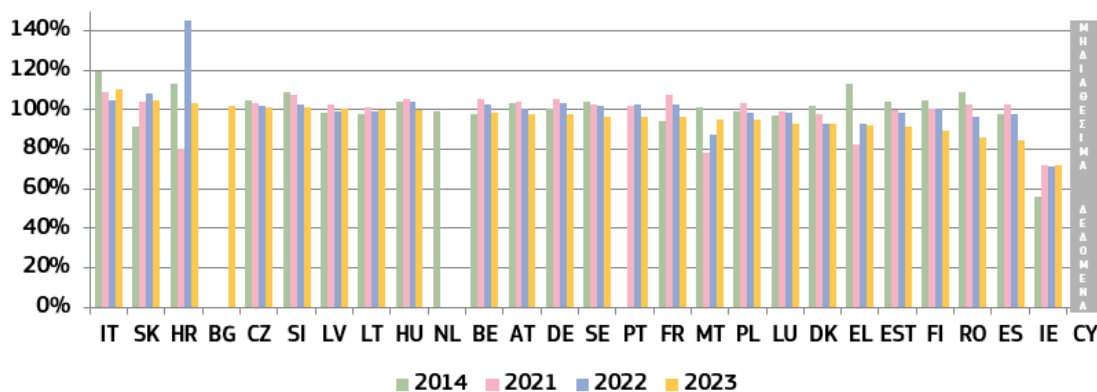
Το ποσοστό διεκπεραίωσης είναι ο λόγος των επιλυθεισών υποθέσεων προς τις εισαχθείσες υποθέσεις. Μετρά κατά πόσον ένα δικαστήριο ανταποκρίνεται στον φόρτο των εισαχθεισών υποθέσεων. Όταν το ποσοστό διεκπεραίωσης είναι περίπου 100 % ή υψηλότερο, αυτό σημαίνει ότι το εν λόγω σύστημα απονομής δικαιοσύνης είναι σε θέση να κρίνει αριθμό υποθέσεων τουλάχιστον ίσο με τον αριθμό των υποθέσεων που εισάγονται στο σύστημα. Όταν το ποσοστό διεκπεραίωσης είναι χαμηλότερο από 100 %, αυτό σημαίνει ότι τα δικαστήρια επιλύουν υποθέσεις λιγότερες από τις υποθέσεις που εισάγονται στο σύστημα.

Διάγραμμα .: Ποσοστό δικαστικής επίλυσης αστικών, εμπορικών, διοικητικών και άλλων υποθέσεων τα έτη 2014, 2021–2023 (*) (σε πρώτο βαθμό / σε % — τιμές υψηλότερες του 100 % σημαίνουν ότι κρίνονται περισσότερες υποθέσεις από όσες εισάγονται, ενώ τιμές κατώτερες του 100 % σημαίνουν ότι κρίνονται λιγότερες υποθέσεις από όσες εισάγονται) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

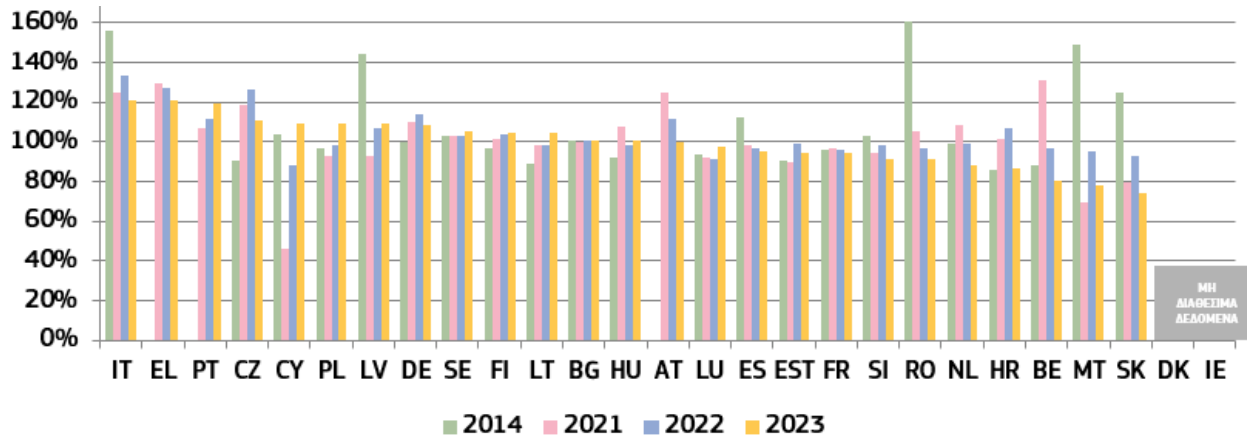
(*) Βάσει της μεθοδολογίας της CEPEJ, η εν λόγω κατηγορία περιλαμβάνει όλες τις αστικές και εμπορικές υποθέσεις αμφισβητούμενης και εκούσιας δικαιοδοσίας, τις υποθέσεις κτηματολογίου και εμπορικού μητρώου εκούσιας δικαιοδοσίας, άλλες υποθέσεις μητρώων, άλλες υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας, υποθέσεις διοικητικού δικαίου και άλλες μη ποινικές υποθέσεις. Αλλαγές μεθοδολογίας στη SK. Στην IE εκτιμάται ότι ο αναφερόμενος αριθμός επιλυθεισών υποθέσεων είναι χαμηλότερος του πραγματικού, λόγω μεθοδολογίας.

Διάγραμμα .: Ποσοστό δικαστικής επίλυσης αστικών και εμπορικών υποθέσεων τα έτη 2014, 2021–2023 (*) (σε πρώτο βαθμό / σε %) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

(*) Αλλαγές μεθοδολογίας στις EL και SK. Στην IE εκτιμάται ότι ο αναφερόμενος αριθμός επιλυθεισών υποθέσεων είναι χαμηλότερος του πραγματικού, λόγω μεθοδολογίας. Τα στοιχεία για τις NL περιλαμβάνουν υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας.

Διάγραμμα .: Ποσοστό δικαστικής επίλυσης διοικητικών υποθέσεων το 2014, 2021–2023 (*)
 (σε πρώτο βαθμό / σε %) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

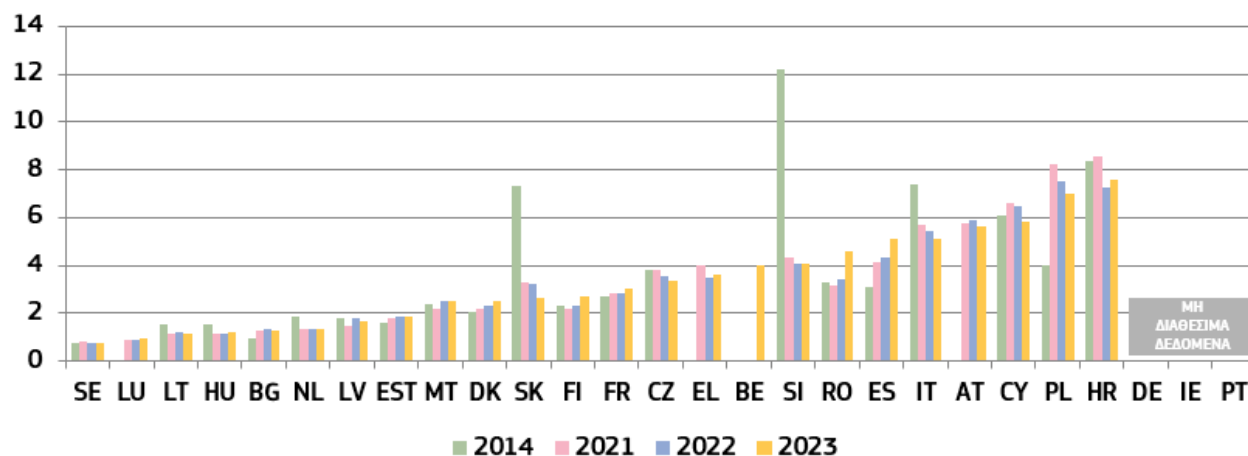

(*)Αλλαγές μεθοδολογίας στις **EL** και **SK**. Στις **DK** και **IE** οι διοικητικές υποθέσεις δεν καταγράφονται χωριστά. Στην **CY** ο αριθμός των επιλυθεισών υποθέσεων αυξήθηκε ως συνέπεια της συνεκδίκασης υποθέσεων, της απόσυρσης 2 724 ενοποιημένων υποθέσεων και της ίδρυσης διοικητικού δικαστηρίου το 2015.

– Εκκρεμείς υποθέσεις –

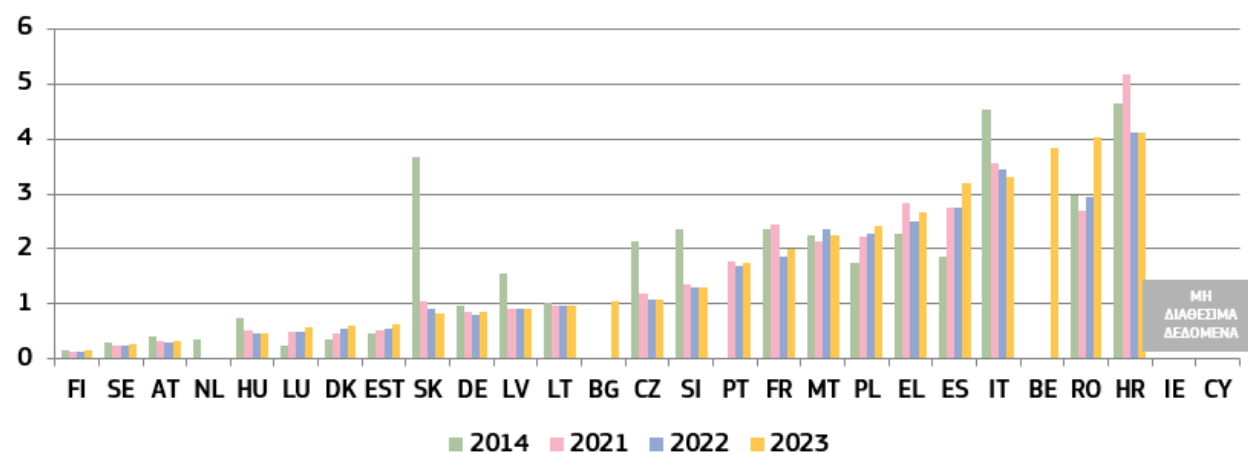
Ο αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων είναι ο αριθμός των υποθέσεων οι οποίες δεν έχουν ακόμη κριθεί στο τέλος του οικείου έτους. Επηρεάζει επίσης τον χρόνο εκδίκασης.

Διάγραμμα .: Αριθμός εκκρεμών αστικών, εμπορικών, διοικητικών και άλλων υποθέσεων τα έτη 2014, 2021–2023 (*) (σε πρώτο βαθμό / ανά 100 κατοίκους) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

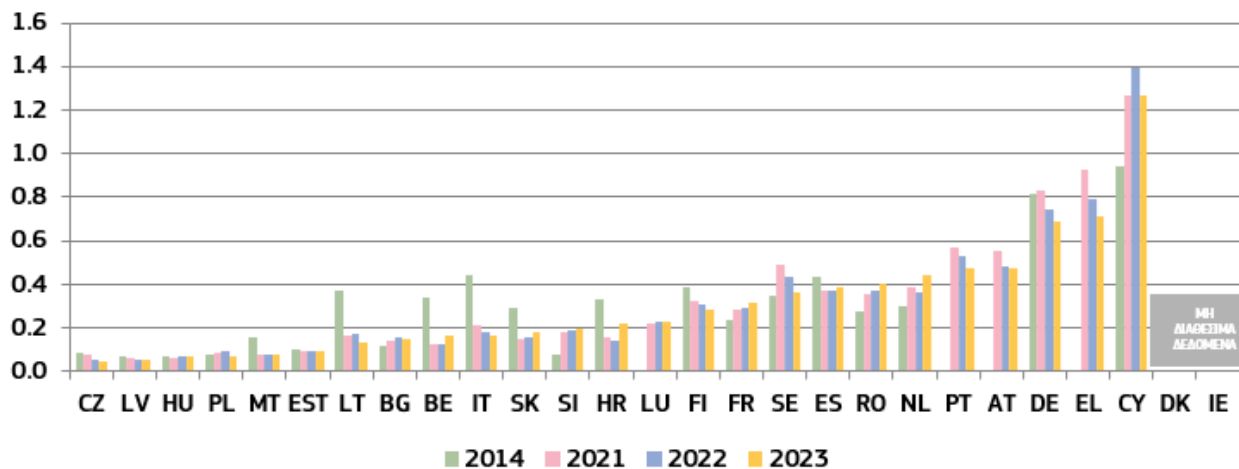
(*) Βάσει της μεθοδολογίας της CEPEJ, η εν λόγω κατηγορία περιλαμβάνει όλες τις αστικές και εμπορικές υποθέσεις αμφισβητούμενης και εκούσιας δικαιοδοσίας, τις υποθέσεις κτηματολογίου και εμπορικού μητρώου εκούσιας δικαιοδοσίας, άλλες υποθέσεις μητρώων, άλλες υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας, υποθέσεις διοικητικού δικαίου και άλλες μη ποινικές υποθέσεις. Αλλαγές μεθοδολογίας στη SK. Στις εκκρεμείς υποθέσεις περιλαμβάνονται οι υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον των δικαστηρίων όλων των βαθμών δικαιοδοσίας στην CZ και, έως το 2016, στη SK.

Διάγραμμα .: Αριθμός εκκρεμών αστικών και εμπορικών υποθέσεων αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας τα έτη 2014, 2021–2023 (*) (σε πρώτο βαθμό / ανά 100 κατοίκους) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

(*) Αλλαγές μεθοδολογίας στις EL και SK. Στις εκκρεμείς υποθέσεις περιλαμβάνονται υποθέσεις ενώπιον των δικαστηρίων όλων των βαθμών δικαιοδοσίας στην CZ και, έως το 2016, στη SK. Τα στοιχεία για τις NL περιλαμβάνουν υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας.

Διάγραμμα .: Αριθμός εκκρεμών διοικητικών υποθέσεων τα έτη 2014, 2021 – 2023 (*) (σε πρώτο βαθμό / ανά 100 κατοίκους) (πηγή: μελέτη CEPEJ)

(*) Αλλαγές μεθοδολογίας στις **EL** και **SK**. Στις εκκρεμείς υποθέσεις περιλαμβάνονται υποθέσεις ενώπιον των δικαστηρίων όλων των βαθμών δικαιοδοσίας στην **CZ** και, έως το 2016, στη **SK**. Στις **DK** και **IE** οι διοικητικές υποθέσεις δεν καταγράφονται χωριστά.

2.1.3. Αποδοτικότητα σε συγκεκριμένους τομείς του δικαίου της ΕΕ

Τα δεδομένα της παρούσας ενότητας συμπληρώνουν τα γενικά δεδομένα σχετικά με την αποδοτικότητα των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης. Παρουσιάζουν τη μέση διάρκεια των διαδικασιών ⁽⁴⁹⁾ σε συγκεκριμένους τομείς του δικαίου της ΕΕ. Για τον πίνακα αποτελεσμάτων του 2025 αξιοποιήθηκαν προηγούμενα δεδομένα από τους τομείς του ανταγωνισμού, των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, του σήματος της ΕΕ, της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών, της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, καθώς και της καταπολέμησης της διαφθοράς.

Οι έξι τομείς του δικαίου της ΕΕ επιλέχθηκαν λόγω της σημασίας τους για την ενιαία αγορά και το επιχειρηματικό περιβάλλον. Η επισκόπηση της αποδοτικότητας των διοικητικών αρχών συνεχίζεται στην παρούσα έκδοση του πίνακα αποτελεσμάτων, με επικαιροποιημένα αριθμητικά στοιχεία για τους τομείς του ανταγωνισμού και της προστασίας των καταναλωτών. Γενικά, οι μεγάλες καθυστερήσεις στις δικαστικές και τις διοικητικές διαδικασίες ενδέχεται να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στα δικαιώματα που απορρέουν από το δίκαιο της ΕΕ, π.χ. όταν δεν είναι πλέον διαθέσιμα κατάλληλα μέσα έννομης προστασίας ή όταν δεν είναι εφικτή η αποκατάσταση σοβαρών οικονομικών ζημιών. Ειδικότερα για τις επιχειρήσεις, οι διοικητικές καθυστερήσεις και

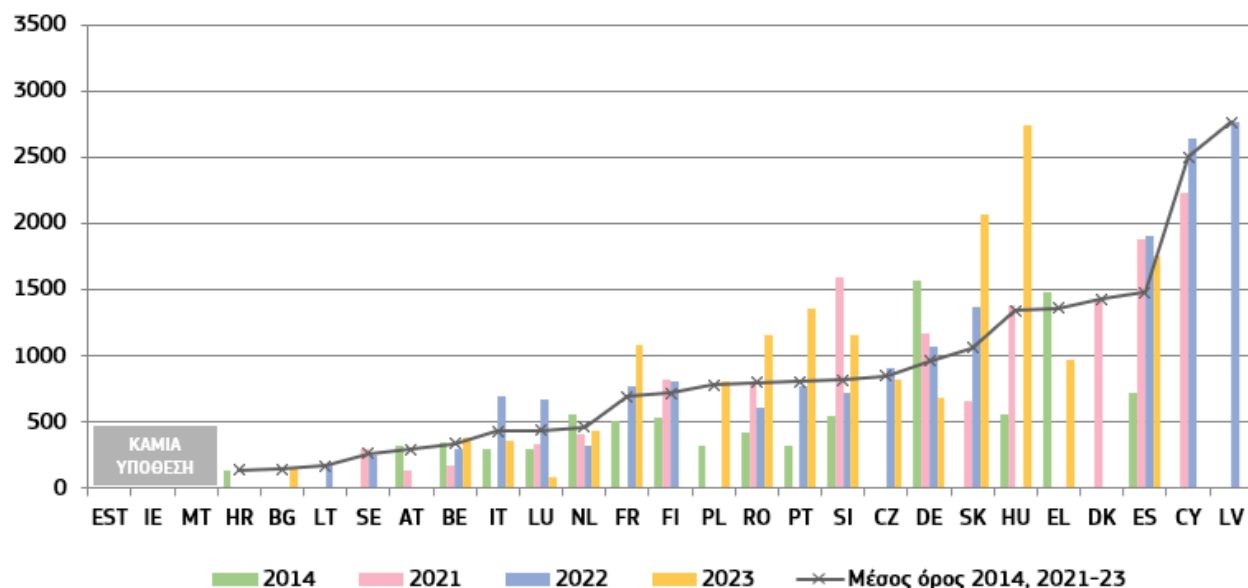
⁴⁹ Η διάρκεια των διαδικασιών σε συγκεκριμένους τομείς υπολογίζεται σε ημερολογιακές ημέρες, αρχής γενομένης από την ημέρα κατά την οποία κατατίθεται ένδικο βοήθημα ή ένδικο μέσο ενώπιον του δικαστηρίου (ή την ημέρα κατά την οποία η απαγγελία κατηγορίας καθίσταται οριστική) έως την ημέρα έκδοσης της απόφασης του δικαστηρίου (διαγράμματα 15-22). Οι τιμές κατατάσσονται βάσει σταθμισμένου μέσου όρου των δεδομένων για τα έτη 2014 και 2021- 2023 στα διαγράμματα 15, 17, 18 και 19, και για τα έτη 2014 και 2021- 2023 στα διαγράμματα 20 και 21. Για το διάγραμμα 16, τα δεδομένα καλύπτουν τα έτη 2021 και 2023. Για το διάγραμμα 22, τα δεδομένα καλύπτουν τα έτη 2021 και 2023. Στις περιπτώσεις στις οποίες δεν υπήρχαν διαθέσιμα δεδομένα για όλα τα έτη, ο μέσος όρος αντικατοπτρίζει τα διαθέσιμα δεδομένα που παρουσιάζονται στο διάγραμμα, υπολογισμένα βάσει του συνόλου των υποθέσεων, δείγματος υποθέσεων ή, σε πολύ λίγες χώρες, εκτιμήσεων.

η αβεβαιότητα σε ορισμένες περιπτώσεις μπορούν να οδηγήσουν σε σημαντικές δαπάνες και να υπονομεύσουν προγραμματισμένες ή υφιστάμενες επενδύσεις (⁵⁰).

– Ανταγωνισμός –

Η αποτελεσματική επιβολή του δικαίου του ανταγωνισμού είναι απαραίτητη για ένα ελκυστικό επιχειρηματικό περιβάλλον, καθώς διασφαλίζει ισότιμους όρους ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις. Προωθεί την οικονομική πρωτοβουλία και την αποδοτικότητα, δημιουργεί περισσότερες επιλογές για τους καταναλωτές και οδηγεί σε μείωση των τιμών και βελτίωση της ποιότητας. Στο διάγραμμα 15 παρουσιάζεται η μέση διάρκεια των υποθέσεων που αφορούν προσφυγές κατά αποφάσεων των εθνικών αρχών ανταγωνισμού κατ’ εφαρμογή των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) (⁵¹). Στο διάγραμμα 16 παρουσιάζεται η μέση διάρκεια των διαδικασιών ενώπιον των εθνικών αρχών ανταγωνισμού κατά την εφαρμογή των άρθρων 101 και 102 της ΣΛΕΕ.

Διάγραμμα .: Ανταγωνισμός: μέση διάρκεια δικαστικού ελέγχου το 2014, 2021-2023 (*) (σε πρώτο βαθμό / σε ημέρες) (πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού)

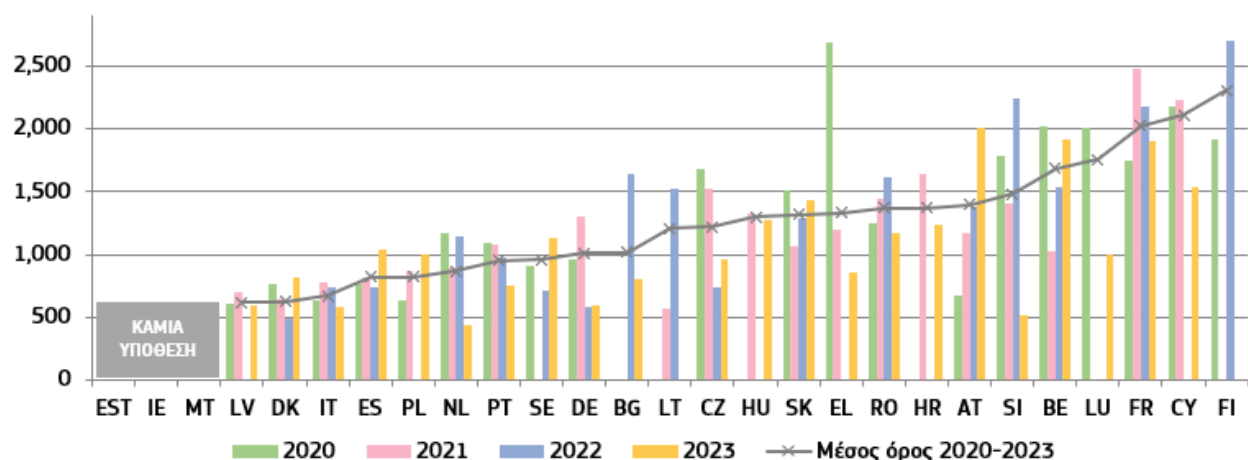
(*) Ο μέσος όρος σταθμίζεται με τον αριθμό των υποθέσεων κατά το αντίστοιχο έτος. **AT**: τα δεδομένα για το 2014 και το 2021 περιλαμβάνουν τις αποφάσεις τις οποίες έκρινε το αρμόδιο για τις συμπράξεις δικαστήριο επί της ουσίας και δεν αφορούν τον δικαστικό έλεγχο των αποφάσεων αυτών από το Ανώτατο Δικαστήριο. Από τον πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2024 και μετά, οι αποφάσεις του αρμόδιου για τις συμπράξεις δικαστηρίου περιλαμβάνονται στη διάρκεια των διαδικασιών ενώπιον των εθνικών αρχών ανταγωνισμού (βλ. κατωτέρω). **IT**: για το 2014, το 2021 και το 2022 χρησιμοποιήθηκε εκτίμηση της διάρκειας. Κενή στήλη μπορεί να υποδηλώνει ότι το κράτος μέλος δεν ανέφερε καμία υπόθεση για το συγκεκριμένο έτος. Ο αριθμός των υποθέσεων είναι χαμηλός (κάτω των πέντε ετησίως) σε πολλά κράτη μέλη. Αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τα ετήσια δεδομένα να βασίζονται σε μεγάλο βαθμό

⁵⁰ Διάγραμμα 18 του εντύπου «Retention and Expansion of Foreign Direct Investment, Political Risk and Policy Responses», 2019 του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας.

⁵¹ Βλ. κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της συνθήκης (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) (ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ. 1), ιδίως άρθρα 3 και 5.

σε μία υπόθεση που είναι εξαιρετικά χρονοβόρα ή σύντομη (π.χ. στο **LU**, όπου υπήρχε μόνο μία υπόθεση). **ES**: Ο αριθμός των προσφυγών αντιστοιχεί στον αριθμό των εταιρειών που άσκησαν προσφυγή κατά κάθε απόφασης της CNMC. **IE**: Άνευ αντικειμένου για τα έτη 2020, 2021 και 2022, δεδομένου ότι πριν από το 2023 η Επιτροπή Ανταγωνισμού και Προστασίας του Καταναλωτή (CCPC) δεν είχε την εξουσία να λαμβάνει αποφάσεις του σχετικού είδους οι οποίες να μπορούν να υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο.

Διάγραμμα .: Ανταγωνισμός: μέση διάρκεια των διαδικασιών ενώπιον των εθνικών αρχών ανταγωνισμού τα έτη 2021-2023 (*) (σε ημέρες) (πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού)

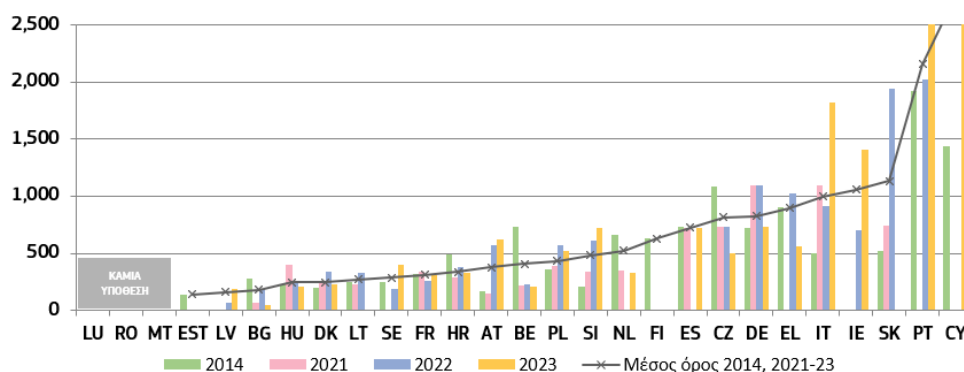
(*) Ο μέσος όρος σταθμίζεται με τον αριθμό των υποθέσεων κατά το αντίστοιχο έτος. Από τον πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2024 και μετά, η μέση διάρκεια των διαδικασιών ενώπιον των εθνικών αρχών ανταγωνισμού έχει υπολογιστεί ως εξής: ο αριθμός των ημερών μεταξύ του πρώτου επίσημου ερευνητικού μέτρου και της έκδοσης της οριστικής απόφασης από την εθνική αρχή ανταγωνισμού (από τη διοικητική αρχή ή, στα κράτη μέλη με δικαστικό σύστημα, από το δικαστήριο που έχει την εξουσία να εκδίδει απόφαση απαγόρευσης και/ή να επιβάλλει ή να επικυρώνει τα πρόστιμα). Για τον λόγο αυτόν, από τότε που δημοσιεύθηκε η έκδοση του 2024 τα δεδομένα στο ανωτέρω διάγραμμα δεν μπορούν να συγκριθούν με τα δεδομένα που δημοσιεύθηκαν σε προηγούμενες εκδόσεις. Αυτή η μέθοδος υπολογισμού επιτρέπει τη συλλογή συγκρίσιμων δεδομένων σε επίπεδο ΕΕ αποκλειστικά για τον σκοπό του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης και μπορεί να διαφέρει από τις μεθόδους υποβολής στοιχείων που χρησιμοποιούνται σε εθνικό επίπεδο σε ορισμένα κράτη μέλη. Η **CZ** και η **SK** έχουν διοικητική διαδικασία δύο βαθμών δικαιοδοσίας. Όταν ασκείται προσφυγή, οι αποφάσεις των πρωτοβάθμιων δικαστηρίων επανεξετάζονται από το δευτεροβάθμιο όργανο της αρχής, κάτι το οποίο μπορεί να παρατείνει τη διαδικασία. **DK**: Το 2021, μετά τη μεταφορά της οδηγίας ΕΔΑ+ στο εθνικό δίκαιο, πραγματοποιήθηκε στη Δανία μια στροφή από ένα αμιγώς ποινικό σύστημα επιβολής σε ένα σύστημα στο οποίο η δανική αρχή ανταγωνισμού μπορεί πλέον να υποβάλλει απευθείας αίτηση για την επιβολή προστίμου ενώπιον πολιτικού δικαστηρίου και να εκδίδει αποφάσεις συμβιβασμού στο πλαίσιο της δικής της διοικητικής διαδικασίας. Αυτή η αλλαγή οδήγησε σε αύξηση των αποφάσεων από το 2022 και μετά. Για τις **AT**, **DK** και **FI**, η διάρκεια των διαδικασιών καλύπτει τη συνδυασμένη διάρκεια των διαδικασιών ενώπιον των διοικητικών και δικαστικών εθνικών αρχών ανταγωνισμού. **AT**: Τα δεδομένα περιλαμβάνουν διαδικασίες που αφορούν σύμπραξη μεγάλης κλίμακας στον κατασκευαστικό τομέα. Λόγω του μεγέθους της εν λόγω υπόθεσης, οι διαδικασίες που κινήθηκαν από το ίδιο πρώτο ερευνητικό μέτρο διεξήχθησαν (και εξακολουθούν να διεξάγονται) και ολοκληρώθηκαν διαδοχικά, στρεβλώνοντας σταδιακά τη μέση διάρκεια των διαδικασιών. **ES** και **IT**: από τα δεδομένα εξαιρούνται οι αποφάσεις δέσμευσης που εκδίδονται από την εθνική αρχή ανταγωνισμού. **IE**: Άνευ αντικειμένου για τα έτη 2020, 2021 και 2022, δεδομένου ότι η CCPC δεν είχε την εξουσία να εκδίδει η ίδια δεσμευτικές διοικητικές αποφάσεις σε υποθέσεις αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας έως τον Σεπτέμβριο του 2023 (πριν από την ημερομηνία αυτή, μπορούσε να λάβει μέτρα επιβολής μόνο μέσω των δικαστηρίων).

– Ηλεκτρονικές επικοινωνίες –

Σκοπός της νομοθεσίας της ΕΕ για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες είναι να ενθαρρύνει τον ανταγωνισμό, να συμβάλει στην ανάπτυξη της ενιαίας αγοράς και να παραγάγει επενδύσεις,

καινοτομία και ανάπτυξη. Η αποτελεσματική επιβολή της εν λόγω νομοθεσίας μπορεί να οδηγήσει σε χαμηλότερες τιμές για τους τελικούς χρήστες και σε υπηρεσίες καλύτερης ποιότητας, δηλαδή σε θετικά αποτελέσματα για τους καταναλωτές. Στο διάγραμμα 17 παρουσιάζεται η μέση διάρκεια των υποθέσεων δικαστικού ελέγχου αποφάσεων των εθνικών ρυθμιστικών αρχών που εφαρμόζουν το δίκαιο της ΕΕ για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες⁽⁵²⁾. Το διάγραμμα καλύπτει ευρύ φάσμα υποθέσεων, από πολύπλοκότερους ελέγχους «ανάλυσης αγοράς» έως απλούστερα ζητήματα επικεντρωμένα στους καταναλωτές.

Διάγραμμα .: Ηλεκτρονικές επικοινωνίες: μέση διάρκεια δικαστικού ελέγχου το 2014, 2021-2023 (*) (σε πρώτο βαθμό / σε ημέρες) (πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την Επιτροπή Επικοινωνιών)

(*) Τιμές για ορισμένα κράτη μέλη έχουν ελαττωθεί για σκοπούς καλύτερης αναγνωσιμότητας του διαγράμματος (PT το 2023 = 2,830)· CY το 2023 = 3,285). Ο μέσος όρος σταθμίζεται με τον αριθμό των υποθέσεων κατά το αντίστοιχο έτος. Ο αριθμός των υποθέσεων διαφέρει ανά κράτος μέλος. Κενή στήλη υποδηλώνει ότι το κράτος μέλος δεν ανέφερε καμία υπόθεση για το συγκεκριμένο έτος. Μερικές φορές, ο περιορισμένος αριθμός σχετικών υποθέσεων (CZ, DK, IE, ES, LV, AT, PT) μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τα ετήσια δεδομένα να βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε μία μόνο υπόθεση που είναι εξαιρετικά χρονοβόρα ή σύντομη· αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μεγάλες διακυμάνσεις των δεδομένων από το ένα έτος στο άλλο. Στη DK, για τις προσφυγές σε πρώτο βαθμό, αρμόδιο είναι ένα οιοσδήποτε δικαστικό όργανο. Στις ES, AT και PL, ανάλογα με το αντικείμενο, τα αρμόδια δικαστήρια διαφέρουν.

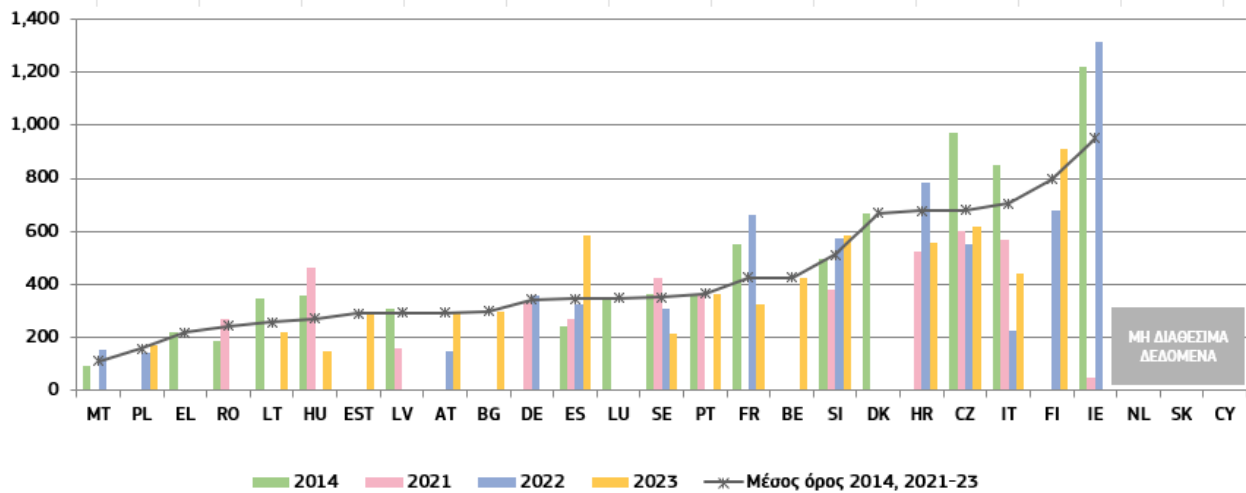
– Σήμα της ΕΕ –

Η αποτελεσματική επιβολή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας είναι κρίσιμη για την τόνωση των επενδύσεων στην καινοτομία. Η ενωσιακή νομοθεσία για το σήμα της ΕΕ⁽⁵³⁾ απονέμει σημαντικό ρόλο στα εθνικά δικαστήρια, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να ενεργούν ως δικαστήρια της ΕΕ και να εκδίδουν αποφάσεις που επηρεάζουν την ενιαία αγορά. Στο διάγραμμα 18 απεικονίζεται η μέση διάρκεια των υποθέσεων που αφορούν προσβολή σήματος της ΕΕ σε διαφορές μεταξύ ιδιωτών.

⁵² Ο υπολογισμός βασίστηκε στη διάρκεια των υποθέσεων προσφυγών κατά αποφάσεων εθνικών ρυθμιστικών αρχών που εφαρμόζουν εθνικούς νόμους εφαρμογής του κανονιστικού πλαισίου της ΕΕ για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες [οδηγία 2002/19/EK (οδηγία για την πρόσβαση), οδηγία 2002/20/EK (οδηγία για την αδειοδότηση), οδηγία 2002/21/EK (οδηγία πλαίσιο), οδηγία 2002/22/EK (οδηγία καθολικής υπηρεσίας)], καθώς και άλλη σχετική νομοθεσία της ΕΕ, όπως το πρόγραμμα πολιτικής για το ραδιοφάσμα και τις αποφάσεις της Επιτροπής για το φάσμα, μη συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας 2002/58/EK για την προστασία της ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες.

⁵³ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 154 της 16.6.2017, σ. 1).

Διάγραμμα .: Σήμα της ΕΕ: μέση διάρκεια υποθέσεων προσβολής σήματος της ΕΕ τα έτη 2014, 2021–2023 (*) (σε πρώτο βαθμό / σε ημέρες) (πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για την Παραβίαση των Δικαιωμάτων Διανοητικής Ιδιοκτησίας)

(*) Ο μέσος όρος σταθμίζεται με τον αριθμό των υποθέσεων κατά το αντίστοιχο έτος. **FR, IT, LT, LU:** Για τα δεδομένα ορισμένων ετών χρησιμοποιήθηκε δείγμα υποθέσεων. **DK:** Δεδομένα από όλες τις υποθέσεις εμπορικών σημάτων (όχι μόνο της ΕΕ) στα ανώτερα δικαστήρια εμπορικών και ναυτικών υποθέσεων· για το 2023 περατώθηκαν 372 υποθέσεις που αφορούσαν το δίκαιο διανοητικής ιδιοκτησίας. 53 ήταν συνήθειες αστικές υποθέσεις, 275 διεκπεραιώθηκαν ως διαδικασίες μικροδιαφορών και 44 ήταν διαδικασίες απαγόρευσης και παραλείψεως. Δεν υπάρχουν πληροφορίες σχετικά με τους χρόνους διεκπεραίωσης των υποθέσεων. **EL:** Δεδομένα βάσει σταθμισμένης μέσης διάρκειας από δύο δικαστήρια. **ES:** Στον υπολογισμό της μέσης διάρκειας περιλαμβάνονται υποθέσεις που σχετίζονται με άλλους τίτλους διανοητικής ιδιοκτησίας της ΕΕ. **PL:** Για το 2023, ο σταθμισμένος μέσος όρος υπολογίστηκε με βάση τον αριθμό των υποθέσεων που επιλύθηκαν. **FI:** Για το 2023, ζητήθηκε η έκδοση προδικαστικής απόφασης από το Δικαστήριο σε μία από τις δύο υποθέσεις. Ο χρόνος κατά τον οποίο η υπόθεση εκκρεμούσε ενώπιον του Δικαστηρίου συμπεριλήφθηκε στον υπολογισμό του μέσου αριθμού ημερών.

– Προστασία των καταναλωτών –

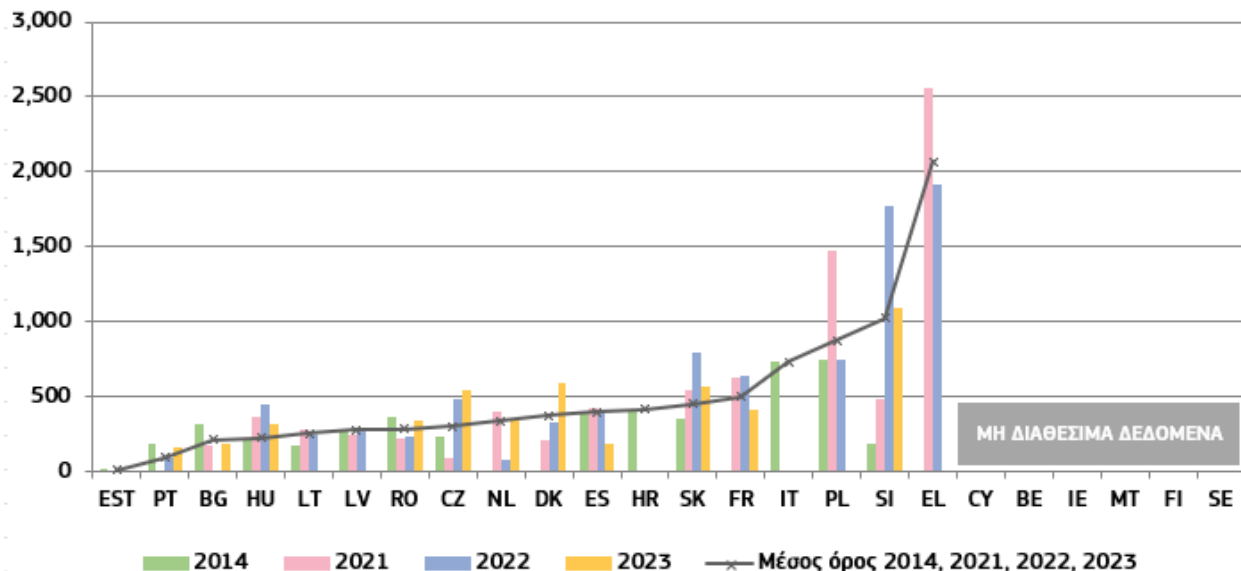
Η αποτελεσματική επιβολή της νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών διασφαλίζει ότι τα δικαιώματά των καταναλωτών προστατεύονται και ότι οι εταιρείες που παραβαίνουν τους κανόνες προστασίας των καταναλωτών δεν αποκομίζουν αθέμιτο πλεονέκτημα. Οι αρχές προστασίας των καταναλωτών και τα δικαστήρια διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην επιβολή της νομοθεσίας της ΕΕ για την προστασία των καταναλωτών⁽⁵⁴⁾ στο πλαίσιο των διαφόρων εθνικών συστημάτων επιβολής. Στο διάγραμμα 19 απεικονίζεται η μέση διάρκεια των υποθέσεων δικαστικού ελέγχου αποφάσεων των αρχών προστασίας των καταναλωτών που εφαρμόζουν το δίκαιο της ΕΕ.

Για τους καταναλωτές ή τις εταιρείες, στην αποτελεσματική επιβολή μπορεί να συμμετέχει μια αλυσίδα παραγόντων, η οποία δεν περιλαμβάνει μόνο δικαστήρια αλλά και διοικητικές αρχές. Προκειμένου να αναδειχθεί καλύτερα αυτή η αλυσίδα επιβολής, παρουσιάζεται η διάρκεια των διαδικασιών ενώπιον των αρχών προστασίας των καταναλωτών. Στο διάγραμμα 20 απεικονίζεται η μέση διάρκεια των διοικητικών διαδικασιών έως την έκδοση απόφασης από τις εθνικές αρχές

⁵⁴ Τα διαγράμματα 20 και 21 αφορούν την επιβολή της οδηγίας για τις καταχρηστικές ρήτρες (93/13/ΕΟΚ), της οδηγίας για την πώληση και εγγύηση καταναλωτικών αγαθών (1999/44/ΕΚ), της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές (2005/29/ΕΚ), της οδηγίας σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών (2011/83/ΕΚ) και των εθνικών διατάξεων εφαρμογής τους.

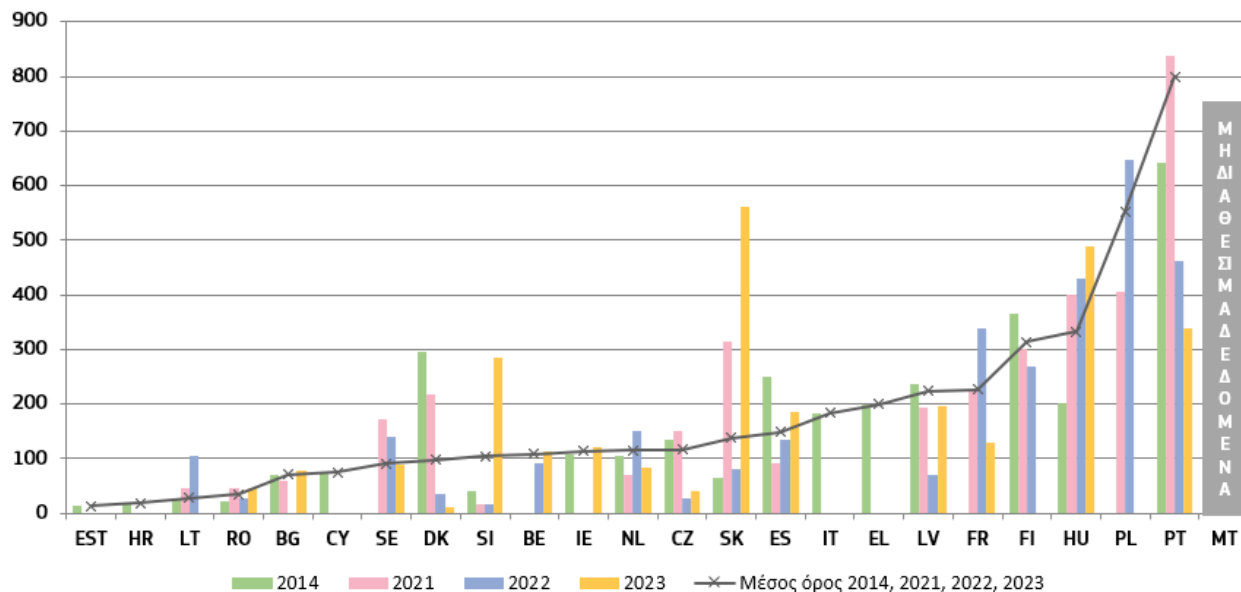
προστασίας των καταναλωτών τα έτη 2014 και 2021-2023. Οι αποφάσεις περιλαμβάνουν: τη διαπίστωση παραβάσεων ουσιαστικών κανόνων, τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, την έκδοση διαταγών παύσης και αποχής, την κίνηση δικαστικής διαδικασίας και την περάτωση της υπόθεσης.

Διάγραμμα .: Προστασία των καταναλωτών: μέση διάρκεια δικαστικού ελέγχου το 2014, 2021-2023 (*) (σε πρώτο βαθμό / σε ημέρες) (πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το Δίκτυο Συνεργασίας για την Προστασία των Καταναλωτών)

(*) Ο μέσος όρος σταθμίζεται με τον αριθμό των υποθέσεων κατά το αντίστοιχο έτος. **DE, LU, AT:** το σενάριο είναι άνευ αντικειμένου, καθώς οι αρχές προστασίας των καταναλωτών δεν έχουν την εξουσία να κρίνουν υποθέσεις παράβασης των σχετικών κανόνων προστασίας των καταναλωτών. Εκτίμηση της μέσης διάρκειας παρέιχαν οι **EL** και **RO** για ορισμένα έτη.

Διάγραμμα .: Προστασία των καταναλωτών: μέση διάρκεια διοικητικών αποφάσεων από τις αρχές προστασίας των καταναλωτών το 2014, 2021-2023 (*) (σε πρώτο βαθμό / σε ημέρες) (πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το Δίκτυο Συνεργασίας για την Προστασία των Καταναλωτών)

(*) Ο μέσος όρος σταθμίζεται με τον αριθμό των υποθέσεων κατά το αντίστοιχο έτος. **DE, LU, AT**: Άνευ αντικειμένου, καθώς οι αρχές προστασίας των καταναλωτών δεν έχουν την εξουσία να κρίνουν υποθέσεις παράβασης των σχετικών κανόνων προστασίας των καταναλωτών. Εκτίμηση της μέσης διάρκειας παρείχαν οι **DK, EL, FR, RO** και **FI** για ορισμένα έτη.

– Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες –

Πέραν της αποστέρησης πόρων από τους εγκληματίες για την τέλεση των παράνομων πράξεών τους και της αποτελεσματικής εξάρθρωσης δικτύων οργανωμένου εγκλήματος, η πρόληψη και καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (⁵⁵) είναι καθοριστικής σημασίας για τη φερεγγυότητα, την ακεραιότητα και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα, την εμπιστοσύνη στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και τον θεμιτό ανταγωνισμό στην ενιαία αγορά (⁵⁶). Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να αποθαρρύνει τις ξένες επενδύσεις, να στρεβλώσει τις διεθνείς ροές κεφαλαίων και να επηρεάσει αρνητικά τις μακροοικονομικές επιδόσεις μιας χώρας, με αποτέλεσμα απώλεια ευημερίας και, συνακόλουθα, στέρηση πόρων από περισσότερο παραγωγικές οικονομικές δραστηριότητες (⁵⁷). Η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες υποχρεώνει τα κράτη μέλη να τηρούν στατιστικά στοιχεία σχετικά με την αποτελεσματικότητα των συστημάτων τους για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (⁵⁸). Σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, χρησιμοποιήθηκε επικαιροποιημένο ερωτηματολόγιο για να συγκεντρωθούν στοιχεία σχετικά με τις δικαστικές πτυχές των εθνικών συστημάτων καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Στο διάγραμμα 21 απεικονίζεται η μέση διάρκεια των πρωτοβάθμιων δικαστικών υποθέσεων με αντικείμενο ποινικά αδικήματα σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

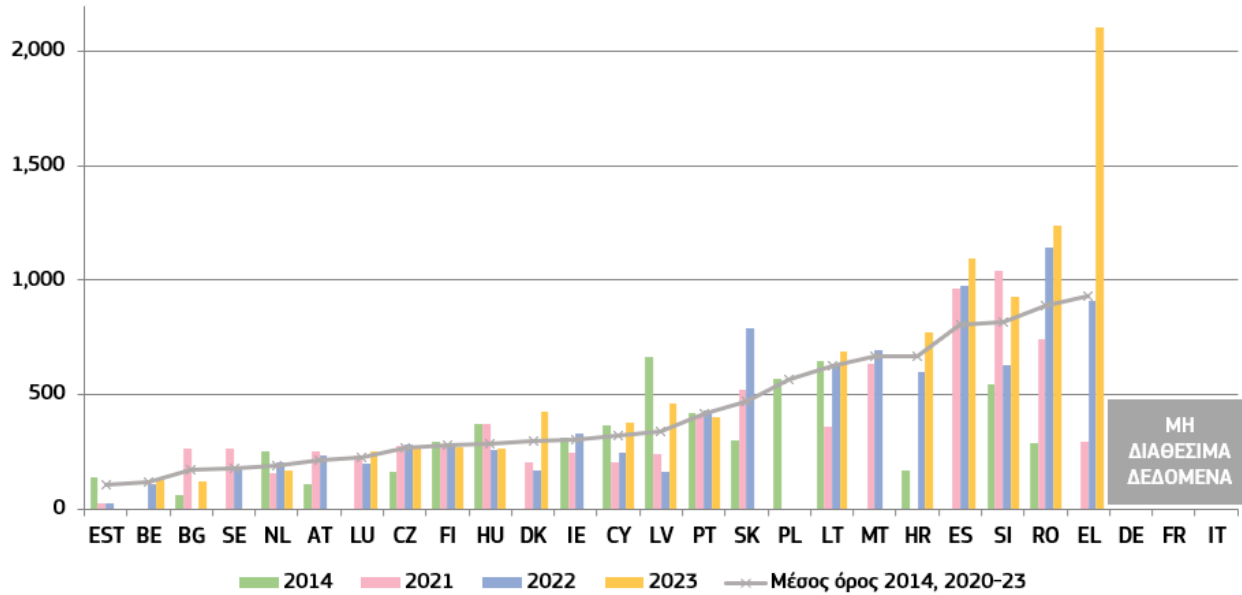
⁵⁵ Η νομοθεσία της ΕΕ αντιμετωπίζει την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1673 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23 Οκτωβρίου 2018, σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου.

⁵⁶ Αιτιολογική σκέψη 2 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

⁵⁷ Ενημερωτικό δελτίο ΔΝΤ, 8 Μαρτίου 2018: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/16/31/Fight-Against-Money-Laundering-the-Financing-of-Terrorism>.

⁵⁸ Άρθρο 44 παράγραφος 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849. Βλ. επίσης το αναθεωρημένο άρθρο 44 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/843, που άρχισε να ισχύει τον Ιούνιο του 2018 και έπρεπε να εφαρμοστεί από τα κράτη μέλη έως τον Ιανουάριο του 2020.

Διάγραμμα .: Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες: μέση διάρκεια δικαστικών υποθέσεων το 2014, 2021-2023(*) (σε πρώτο βαθμό / σε ημέρες) (πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την Ομάδα Εμπειρογνομόνων για τη Νομιμοποίηση Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες και τη Χρηματοδότηση της Τρομοκρατίας)

(*) Ο μέσος όρος σταθμίζεται με τον αριθμό των υποθέσεων κατά το αντίστοιχο έτος. Για την **PT**: Η βάση δεδομένων υποβλήθηκε σε φιλτράρισμα, για κάθε δικαστική περιφέρεια, με βάση τα σχετικά κριτήρια, ώστε να αντληθούν οι πληροφορίες που σχετίζονται με τους φακέλους υποθέσεων νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες: όσον αφορά τον μέσο αριθμό ημερών, ελήφθησαν υπόψη οι ημερομηνίες τέλεσης της παράβασης και η ημερομηνία της τελικής απόφασης ή περάτωσης. **CY**: οι σοβαρές υποθέσεις, ενώπιον του Κακουργιοδικείου, εκδικάζονται κατά μέσο όρο εντός ενός έτους. Τα λιγότερο σοβαρά αδικήματα, ενώπιον των Επαρχιακών Δικαστηρίων, απαιτούν περισσότερο χρόνο για να εκδικαστούν. **SK**: Τα δεδομένα αντιστοιχούν στη μέση διάρκεια ολόκληρης της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένου ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου.

– Καταπολέμηση της διαφθοράς –

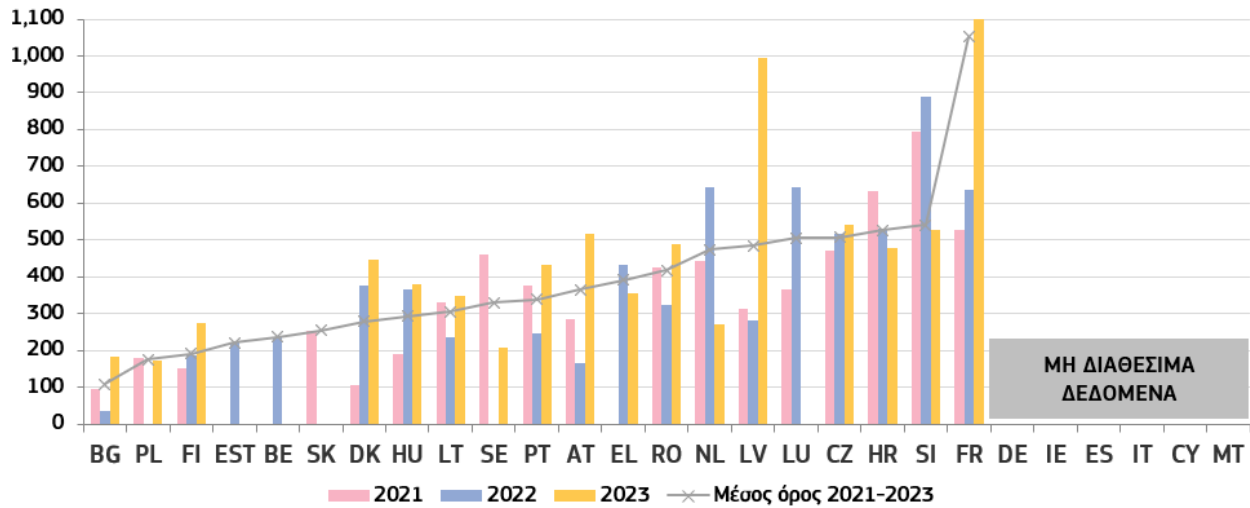
Η διαφθορά αποτελεί εμπόδιο για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, καθώς αποσπά πόρους από παραγωγικά αποτελέσματα, υπονομεύει την αποτελεσματικότητα των δημόσιων δαπανών και επιδεινώνει τις κοινωνικές ανισότητες. Παρεμποδίζει την αποτελεσματική και ομαλή λειτουργία της ενιαίας αγοράς, δημιουργεί αβεβαιότητες στην επιχειρηματική δραστηριότητα και συγκρατεί τις επενδύσεις. Η καταπολέμηση της διαφθοράς παρουσιάζει ιδιαίτερες δυσκολίες καθώς, σε αντίθεση με τα περισσότερα εγκλήματα, και τα δύο μέρη που εμπλέκονται σε μια υπόθεση διαφθοράς έχουν κατά κανόνα συμφέρον να την κρατήσουν μυστική. Αυτό συμβάλλει επίσης σε μια γενική δυσκολία ποσοτικοποίησης του πραγματικού μεγέθους του φαινομένου της διαφθοράς σε ολόκληρη την ΕΕ. Η διαφθορά είναι ιδιαίτερα σοβαρό έγκλημα με διασυνοριακή διάσταση, που αναφέρεται στο άρθρο 83 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά μόνο με κοινούς ελάχιστους κανόνες σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στις 3 Μαΐου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε πρόταση οδηγίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς μέσω του ποινικού δικαίου, η οποία συνοδεύεται από κοινή ανακοίνωση για την καταπολέμηση της διαφθοράς⁵⁹). Η πρόταση οδηγίας επικαιροποιεί και

⁵⁹ Πρόταση οδηγίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς [COM(2023) 234] και κοινή ανακοίνωση για την καταπολέμηση της διαφθοράς [JOIN(2023) 12 final].

εναρμονίζει τους κανόνες της ΕΕ σχετικά με τους ορισμούς και τις κυρώσεις για τα αδικήματα διαφθοράς, ώστε να διασφαλίζονται υψηλά πρότυπα στην καταπολέμηση του πλήρους φάσματος των αδικημάτων διαφθοράς (π.χ. δωροδοκία, αλλά και υπεξαίρεση, αθέμιτη χρήση επιρροής, κατάχρηση εξουσίας, παρεμπόδιση της δικαιοσύνης και παράνομος πλουτισμός που σχετίζεται με αδικήματα διαφθοράς), με στόχο την καλύτερη πρόληψη της διαφθοράς και τη βελτίωση της επιβολής. Σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, καταρτίστηκε νέο ερωτηματολόγιο το 2022 για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με τη διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών ενώπιον των πρωτοβάθμιων δικαστηρίων σε υποθέσεις δωροδοκίας, το οποίο παρουσιάζεται στο διάγραμμα 22 κατωτέρω ⁽⁶⁰⁾.

⁶⁰ Αυτή η πρώτη συλλογή δεδομένων επικεντρώθηκε στα πρωτοβάθμια ποινικά δικαστήρια, τα οποία συνήθως είναι αυτά με τη μεγαλύτερη συμβολή στη συνολική διάρκεια των ποινικών διαδικασιών.

Διάγραμμα .: Διαφθορά (δωροδοκία): μέση διάρκεια δικαστικών υποθέσεων από το 2021 έως το 2023(*) (σε πρώτο βαθμό / σε ημέρες) (πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τα εθνικά σημεία επαφής για την καταπολέμηση της διαφθοράς)

(*) Ο μέσος όρος σταθμίζεται με τον αριθμό των υποθέσεων κατά το αντίστοιχο έτος. Οι **DE, IE, ES, IT, CY, MT** και **NL** δεν απάντησαν σ' αυτήν την ερώτηση. Για τον υπολογισμό για το έτος 2022, η περίοδος αυτή αρχίζει από την ημερομηνία κατά την οποία η εισαγγελία καλεί τον κατηγορούμενο να εμφανιστεί στο δικαστήριο· η περίοδος λήγει την ημέρα έκδοσης της οριστικής απόφασης από τον δικαστή που εκδικάζει την υπόθεση σε πρώτο βαθμό. Ο μέσος χρόνος διεκπεραίωσης των προαναφερθεισών 35 υποθέσεων είναι 645 ημέρες. Ωστόσο, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι μια υπόθεση συχνά δεν είναι έτοιμη για την επ' ακροατηρίου συζήτηση κατά τον χρόνο που αρχίζει η περίοδος αυτή. Ως εκ τούτου, απαιτείται κάποιος χρόνος για να αρχίσει η συζήτηση της υπόθεσης. Η μέση διάρκεια από την πρώτη επ' ακροατηρίου συζήτηση έως την έκδοση της τελικής απόφασης είναι 194 ημέρες.

2.1.4. Σύνοψη σχετικά με την αποδοτικότητα των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης

Ένα αποδοτικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης διαχειρίζεται τον φόρτο υποθέσεων και τις συσσωρευμένες υποθέσεις, και εκδίδει αποφάσεις χωρίς αδικαιολόγητες καθυστερήσεις. Συνεπώς, οι κύριοι δείκτες που χρησιμοποιούνται στον πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για την παρακολούθηση της αποδοτικότητας των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης είναι η **διάρκεια της διαδικασίας** (χρόνος εκδίκασης ή μέσος χρόνος σε ημέρες ο οποίος απαιτείται για τη δικαστική επίλυση μιας υπόθεσης), το **ποσοστό διεκπεραίωσης** (ο λόγος των επιλυθεισών υποθέσεων προς τις εισαχθείσες υποθέσεις) και ο αριθμός των **εκκρεμών υποθέσεων** (υποθέσεις οι οποίες δεν έχουν κριθεί στη λήξη του έτους).

Γενικά δεδομένα για την αποδοτικότητα

Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 περιέχει στοιχεία για την αποδοτικότητα τα οποία καλύπτουν περίοδο εννέα ετών (2014-2023). Αυτή η χρονική περίοδος επικαιροποιήθηκε από το 2012 έως το 2014, ώστε να καταστεί δυνατή η καλύτερη διαθεσιμότητα δεδομένων και, παράλληλα, να διατηρηθεί παρόμοια διάρκεια για να είναι εμφανείς οι τάσεις. Η χρονική αυτή περίοδος καθιστά επίσης δυνατό να συνεκτιμηθεί το γεγονός ότι συχνά απαιτείται χρόνος για να γίνουν αισθητές οι επιπτώσεις των μεταρρυθμίσεων στον τομέα της δικαιοσύνης.

Τα στοιχεία από το 2014 έως το 2023 στις αστικές, εμπορικές και διοικητικές υποθέσεις δείχνουν ότι οι τάσεις ήταν θετικές στις περισσότερες περιπτώσεις. Μετά την πτώση της αποδοτικότητας που παρατηρήθηκε το 2020, πιθανόν λόγω της πανδημίας COVID-19, το 2021 και (ακόμη περισσότερο) το 2022 σημειώθηκε επιστροφή στα επίπεδα αποδοτικότητας του 2019. Το 2023 ορισμένα από τα κράτη μέλη που υποβάλλουν δεδομένα συνέχισαν να βελτιώνουν την αποδοτικότητά τους, ενώ σε άλλα τα επίπεδα αποδοτικότητας παρέμειναν σταθερά. Αυτό δείχνει τις επιπτώσεις των μέτρων που έλαβαν τα κράτη μέλη για να αυξήσουν την ανθεκτικότητα των συστημάτων τους σε μελλοντικές διαταραχές.

Κάποιες θετικές εξελίξεις σημειώθηκαν στα κράτη μέλη τα οποία τα τελευταία χρόνια θεωρούνταν ότι αντιμετώπιζαν συγκεκριμένες προκλήσεις, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου ⁽⁶¹⁾.

- Από το 2014, βάσει των υφιστάμενων δεδομένων γι' αυτά τα κράτη μέλη, η **διάρκεια των πρωτοβάθμιων δικαστικών διαδικασιών** στην ευρεία κατηγορία «όλες οι

⁶¹ Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, το Συμβούλιο, βάσει πρότασης της Επιτροπής, απηύθυνε ειδικές ανά χώρα συστάσεις σχετικά με τα συστήματά τους απονομής δικαιοσύνης σε επτά κράτη μέλη το 2019 (HR, IT, CY, HU, MT, PT και SK) και σε οκτώ κράτη μέλη το 2020 (HR, IT, CY, HU, MT, PL, PT και SK). Δεν υπήρξαν ειδικές ανά χώρα συστάσεις το 2021 λόγω των διαδικασιών του ΜΑΑ που βρίσκονταν σε εξέλιξη. Το 2022 υπήρχαν δύο κράτη μέλη (PL και HU) με ειδικές ανά χώρα συστάσεις που αφορούσαν την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης. Επιπλέον, το 2023 αναφέρθηκε το σύστημα απονομής δικαιοσύνης για δύο κράτη μέλη (HU, PL). Το 2023 μόνο η PL έλαβε ειδική ανά χώρα σύσταση σχετικά με το δικαστικό της σύστημα, η οποία βασιζόταν στην ειδική ανά χώρα σύσταση του 2022. Το 2024 η SK έλαβε ειδική ανά χώρα σύσταση σχετικά με το δικαστικό σύστημα και το πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς, η HU έλαβε ειδική ανά χώρα σύσταση σχετικά με το κράτος δικαίου γενικότερα, ενώ η BG έλαβε ειδική ανά χώρα σύσταση σχετικά με τις ρυθμιστικές αρχές και την ανεξαρτησία τους. Σύμφωνα με το σχέδιο της Επιτροπής του Ιουνίου 2025, οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις για τη SK, την HU και τη BG επαναλαμβάνουν τα ίδια ζητήματα. Επιπροσθέτως, στην περίπτωση της BG αναφέρονται στην αποτελεσματικότητα των μέτρων κατά της διαφθοράς και, στην περίπτωση της SK, στη νομοθετική διαδικασία, ενώ η ειδική ανά χώρα σύσταση προς την ES αφορά την αποδοτικότητα της δικαιοσύνης. Αρκετά ΣΑΑ περιλαμβάνουν μέτρα για την αύξηση της αποδοτικότητας, της ποιότητας ή της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης.

υποθέσεις» (διάγραμμα 4) εξακολούθησε να μειώνεται ή παρέμεινε σταθερή σε 16 κράτη μέλη. Για την κατηγορία «αστικές και εμπορικές υποθέσεις αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας» (διάγραμμα 5), η διάρκεια των πρωτοβάθμιων δικαστικών διαδικασιών συνέχισε να μειώνεται ή παρέμεινε σταθερή σε 13 κράτη μέλη. Σε σχέση με το περασμένο έτος, από τα διαγράμματα 4 και 5 προκύπτει μείωση της διάρκειας των διαδικασιών για οκτώ κράτη μέλη, σε κάθε κατηγορία, σε ορισμένες περιπτώσεις κάτω από τα επίπεδα του 2020. Στις διοικητικές υποθέσεις (διάγραμμα 7), η διάρκεια των διαδικασιών από το 2012 και μετά έχει περιοριστεί ή παραμένει σταθερή σε 15 περίπου κράτη μέλη. Σε σύγκριση με το περασμένο έτος, σε 12 κράτη μέλη σημειώθηκε μείωση της διάρκειας των διαδικασιών σε διοικητικές υποθέσεις το 2023.

- Ο πίνακας αποτελεσμάτων παρουσιάζει στοιχεία σχετικά με τη **διάρκεια των διαδικασιών σε όλους τους βαθμούς δικαιοδοσίας** για τις αστικές και εμπορικές υποθέσεις αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας (διάγραμμα 6) και τις διοικητικές υποθέσεις (διάγραμμα 8). Από τα στοιχεία προκύπτει ότι σε πέντε από τα κράτη μέλη τα οποία έχουν προσδιοριστεί ως χώρες που αντιμετωπίζουν προκλήσεις όσον αφορά τη διάρκεια των πρωτοβάθμιων δικαστικών διαδικασιών, τα ανώτερα δικαστήρια λειτούργησαν με πιο αποδοτικό τρόπο. Ωστόσο, σε πέντε άλλα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν προκλήσεις, η μέση διάρκεια των διαδικασιών στα ανώτερα δικαστήρια είναι ακόμα μεγαλύτερη απ' ό,τι στα πρωτοβάθμια δικαστήρια.
- Στην ευρεία κατηγορία «όλες οι υποθέσεις» και στην κατηγορία των αστικών και εμπορικών υποθέσεων αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας (διαγράμματα 9 και 10), ο συνολικός αριθμός των κρατών μελών με **ποσοστό διεκπεραίωσης** άνω του 100 % παρέμεινε ίδιος όπως και το 2022. Το 2023 18 κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αντιμετωπίζουν προκλήσεις, ανέφεραν υψηλό ποσοστό διεκπεραίωσης (άνω του 97 %). Αυτό σημαίνει ότι τα δικαστήρια είναι γενικά σε θέση να αντιμετωπίζουν τις εισαγόμενες υποθέσεις σε αυτές τις κατηγορίες. Στις διοικητικές υποθέσεις (διάγραμμα 11), το 2023 σε 14 κράτη μέλη το ποσοστό διεκπεραίωσης παρέμεινε γενικά το ίδιο με αυτό του 2022. Μολονότι το ποσοστό διεκπεραίωσης διοικητικών υποθέσεων είναι γενικά χαμηλότερο απ' ό,τι σε άλλες κατηγορίες υποθέσεων, 15 κράτη μέλη εξακολουθούν να σημειώνουν ικανοποιητική πρόοδο. Ειδικότερα, επτά από τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν προκλήσεις αναφέρουν αύξηση του ποσοστού διεκπεραίωσης στις διοικητικές υποθέσεις από το 2014 και μετά.
- Από το 2014 και μετά η κατάσταση έχει παραμείνει σταθερή ή εξακολούθησε να βελτιώνεται σε τέσσερα από τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν τις σημαντικότερες προκλήσεις όσον αφορά τις **συσσωρευμένες υποθέσεις**, ασχέτως κατηγορίας υποθέσεων (διάγραμμα 12). Το 2023 παρά την αύξηση του αριθμού των εκκρεμών υποθέσεων, σε 10 κράτη μέλη ο αριθμός των εκκρεμών υποθέσεων παρέμεινε σταθερός στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας (διάγραμμα 13) και στις διοικητικές υποθέσεις (διάγραμμα 14). Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών με συγκριτικά λίγες εκκρεμείς υποθέσεις και εκείνων με μεγάλο αριθμό εκκρεμών υποθέσεων.

Αποδοτικότητα σε συγκεκριμένους τομείς του δικαίου της ΕΕ

Τα δεδομένα σχετικά με τη μέση διάρκεια των διαδικασιών σε συγκεκριμένους τομείς του δικαίου της ΕΕ (διαγράμματα 15-22) παρέχουν πληροφορίες για τη λειτουργία των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης σε σαφή είδη επιχειρηματικών διαφορών.

Τα δεδομένα σχετικά με την αποδοτικότητα σε συγκεκριμένους τομείς του δικαίου της ΕΕ συγκεντρώνονται βάσει στενά διατυπωμένων σεναρίων, επομένως ο αριθμός των συναφών υποθέσεων ενδέχεται να είναι χαμηλός. Ωστόσο, σε σύγκριση με την υπολογιζόμενη διάρκεια των διαδικασιών που παρουσιάζεται στα γενικά δεδομένα για την αποδοτικότητα, τα εν λόγω διαγράμματα απεικονίζουν την πραγματική μέση διάρκεια όλων των συναφών υποθέσεων σε συγκεκριμένους τομείς ανά έτος. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα κράτη μέλη στα οποία τα γενικά δεδομένα σχετικά με την αποδοτικότητα δεν φαίνεται να παρουσιάζουν προκλήσεις, αναφέρουν παρ' όλ' αυτά σημαντικά μεγαλύτερη μέση διάρκεια υποθέσεων σε συγκεκριμένους τομείς του δικαίου της ΕΕ. Ταυτόχρονα, μπορεί επίσης να διαφέρει σημαντικά η διάρκεια των διαδικασιών σε διαφορετικούς συγκεκριμένους τομείς εντός του ίδιου κράτους μέλους.

Ένα άλλο διάγραμμα που εισήχθη πέρυσι επικεντρώνεται στη διάρκεια των ποινικών διαδικασιών, ιδίως εκείνων που αφορούν δωροδοκία, αποκαλύπτοντας το επίπεδο αποτελεσματικότητας στον συγκεκριμένο τομέα του δικαίου της ΕΕ.

Τέλος, ο πίνακας αποτελεσμάτων του 2025 εξακολουθεί να παρέχει πληροφορίες σχετικά με την αποτελεσματικότητα της συνολικής αλυσίδας επιβολής, η οποία είναι σημαντική για ένα θετικό επιχειρηματικό και επενδυτικό περιβάλλον. Για παράδειγμα, στις υποθέσεις του δικαίου του ανταγωνισμού, υπάρχει ένα διάγραμμα που εστιάζεται στη διάρκεια των διαδικασιών ενώπιον της εθνικής αρχής ανταγωνισμού και του δικαστικού ελέγχου των αποφάσεων της εν λόγω αρχής.

- Όσον αφορά τον **δικαστικό έλεγχο στις υποθέσεις ανταγωνισμού** (διάγραμμα 15), καθώς ο συνολικός φόρτος υποθέσεων που ανέλαβαν τα δικαστήρια σε όλη την ΕΕ αυξήθηκε, η διάρκεια της διαδικασίας του δικαστικού ελέγχου μειώθηκε ή παρέμεινε σταθερή σε πέντε κράτη μέλη, ενώ αυξήθηκε σε επτά. Παρά την ελαφρώς θετική τάση, επτά κράτη μέλη ανέφεραν μέση διάρκεια άνω των 1 000 ημερών το 2023. Όσον αφορά τις **διαδικασίες ενώπιον των εθνικών αρχών ανταγωνισμού** (διάγραμμα 16), 11 κράτη μέλη ανέφεραν ότι η διάρκεια των διαδικασιών ήταν μικρότερη των 1 000 ημερών. Μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία αναφέρεται ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα αποδοτικότητας όσον αφορά τον δικαστικό έλεγχο στις υποθέσεις ανταγωνισμού, τρία συγκαταλέγονται μεταξύ των περισσότερο αποδοτικών όσον αφορά τις διαδικασίες ενώπιον των εθνικών αρχών ανταγωνισμού.
- Όσον αφορά τις **ηλεκτρονικές επικοινωνίες** (διάγραμμα 17), ο φόρτος υποθέσεων για τα δικαστήρια μειώθηκε σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη, με αποτέλεσμα να συνεχίζεται η θετική τάση που παρατηρήθηκε το 2022 όσον αφορά τη μείωση της διάρκειας των διαδικασιών. Το 2023 εννέα κράτη μέλη κατέγραψαν μείωση στη μέση διάρκεια των διαδικασιών σε σύγκριση με το 2022 ή παρατήρησαν ότι τα αριθμητικά στοιχεία παρέμειναν σταθερά, ενώ σε επτά σημειώθηκε αύξηση.
- Όσον αφορά τις **υποθέσεις προσβολής σήματος της ΕΕ** (διάγραμμα 18), το 2023 ο συνολικός φόρτος υποθέσεων μειώθηκε σε σύγκριση με το 2022. Ωστόσο, μολονότι τέσσερα κράτη μέλη κατόρθωσαν να αντιμετωπίσουν πιο αποδοτικά τον φόρτο υποθέσεών τους, καταγράφοντας μειωμένη ή σταθερή διάρκεια των διαδικασιών, σε έξι σημειώθηκε σαφής αύξηση της μέσης διάρκειας των διαδικασιών.
- Στον τομέα της **ενωσιακής νομοθεσίας** για την προστασία των καταναλωτών, μπορεί να διαπιστωθεί το πιθανό συνδυασμένο αποτέλεσμα της αλυσίδας επιβολής που συνίσταται τόσο σε διοικητικές διαδικασίες όσο και σε διαδικασίες δικαστικού ελέγχου (διαγράμματα 19 και 20). Το 2023 έξι κράτη μέλη ανέφεραν ότι οι αρχές τους που είναι

αρμόδιες για την προστασία των καταναλωτών χρειάζονταν κατά μέσο όρο χρονικό διάστημα μικρότερο των τριών μηνών για να εκδώσουν απόφαση σε υπόθεση που υπάγεται στην ενωσιακή νομοθεσία για την προστασία των καταναλωτών. Σε εννέα άλλα κράτη μέλη, χρειάζονταν χρονικό διάστημα έως και ένα έτος. Στις περιπτώσεις προσφυγής στο δικαστήριο κατά αποφάσεων των αρχών προστασίας των καταναλωτών, οι τάσεις όσον αφορά τη διάρκεια του δικαστικού ελέγχου διοικητικής απόφασης διέφεραν το 2023, με αυξήσεις σε πέντε κράτη μέλη και μειώσεις σε πέντε άλλα, σε σύγκριση με το 2022. Σε δύο κράτη μέλη η μέση διάρκεια του δικαστικού ελέγχου εξακολουθεί να υπερβαίνει τις 1 000 ημέρες.

- Τα αποτελεσματικά μέτρα για την **καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες** είναι καθοριστικής σημασίας για την προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος, τη διασφάλιση του θεμιτού ανταγωνισμού και την πρόληψη αρνητικών οικονομικών συνεπειών. Οι υπερβολικά χρονοβόρες δικαστικές διαδικασίες μπορεί να παρεμποδίσουν την ικανότητα της ΕΕ να καταπολεμήσει τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή να μειώσουν την αποτελεσματικότητα των προσπαθειών στον τομέα αυτό. Στο διάγραμμα 21 παρουσιάζονται επικαιροποιημένα στοιχεία σχετικά με τη διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών που αφορούν αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Προκύπτει ότι, ενώ σε επτά κράτη μέλη οι πρωτοβάθμιες δικαστικές διαδικασίες διαρκούν έως ένα έτος κατά μέσο όρο, σε πέντε κράτη μέλη διαρκούν έως και 2 έτη κατά μέσο όρο και σε πέντε κράτη μέλη διαρκούν έως και 3,5 έτη κατά μέσο όρο ⁽⁶²⁾.
- Η **διαφθορά** είναι ένα ιδιαίτερα σοβαρό έγκλημα με διασυνοριακή διάσταση. Έχει αρνητικές οικονομικές συνέπειες και μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά μόνο με κοινούς ελάχιστους κανόνες σε ολόκληρη την ΕΕ. Ο πίνακας αποτελεσμάτων παρουσιάζει αριθμητικά στοιχεία σχετικά με τη διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών που αφορούν υποθέσεις δωροδοκίας. Στο διάγραμμα 22 παρουσιάζονται διάφορα επίπεδα διαθεσιμότητας δεδομένων μεταξύ των κρατών μελών και διαφορές στη μέση διάρκεια των διαδικασιών ενώπιον πρωτοβάθμιων ποινικών δικαστηρίων. Με βάση τα στοιχεία του 2023, οι διαδικασίες ολοκληρώνονται εντός περίπου ενός έτους σε οκτώ κράτη μέλη, ενώ στα υπόλοιπα επτά στα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, οι διαδικασίες θα μπορούσαν να διαρκέσουν έως και δύο έτη. Συνολικά, η πολυπλοκότητα της δίωξης και της εκδίκασης αδικημάτων δωροδοκίας αντικατοπτρίζει τη σοβαρή φύση του εγκλήματος. Αυτό αντικατοπτρίζεται επίσης στη διάρκεια της διαδικασίας.

2.2. Ποιότητα των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης

Δεν υπάρχει ενιαίος τρόπος μέτρησης της ποιότητας των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης. Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 εξακολουθεί να εξετάζει

⁶² Η οδηγία (ΕΕ) 2018/1673 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου, θα εξαλείψει ορισμένα νομικά εμπόδια που μπορούν να καθυστερήσουν τη δίωξη, όπως τον κανόνα ότι η δίωξη για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μπορεί να κινηθεί μόνο μετά το πέρας της διαδικασίας για το κύριο αδίκημα. Τα κράτη μέλη όφειλαν να μεταφέρουν την εν λόγω οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο έως τις 8 Δεκεμβρίου 2020.

παράγοντες που είναι γενικά αποδεκτοί ως συναφείς για τη βελτίωση της ποιότητας της δικαιοσύνης. Μπορεί να γίνει διάκριση μεταξύ τεσσάρων κατηγοριών εργαζομένων:

- 1) πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις·
- 2) επάρκεια οικονομικών και ανθρώπινων πόρων·
- 3) θέσπιση εργαλείων αξιολόγησης·
- 4) ψηφιοποίηση.

2.2.1. Πρόσβαση στη δικαιοσύνη

Προσβασιμότητα απαιτείται σε ολόκληρη την αλυσίδα απονομής δικαιοσύνης ώστε να δοθεί η δυνατότητα σε όλους, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που κινδυνεύουν να υποστούν διακρίσεις, των ηλικιωμένων και των θυμάτων εγκληματικών πράξεων, να λαμβάνουν τις σχετικές πληροφορίες —για το σύστημα απονομής δικαιοσύνης, τον τρόπο προβολής αξιώσεων και τις σχετικές οικονομικές πτυχές, την εξέλιξη της διαδικασίας έως την ολοκλήρωσή της— και να έχουν πρόσβαση στη δικαστική απόφαση μέσω διαδικτύου.

– Δικαστική αρωγή, δικαστικά τέλη και δικηγορικές αμοιβές –

Το κόστος των ένδικων διαδικασιών αποτελεί βασικό παράγοντα που καθορίζει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Οι υψηλές δικαστικές δαπάνες, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών τελών (⁶³) και των δικηγορικών αμοιβών (⁶⁴), ενδέχεται να παρεμποδίζουν την πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Οι δικαστικές δαπάνες σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις δεν είναι εναρμονισμένες σε επίπεδο ΕΕ. Διέπονται από την εθνική νομοθεσία και διαφέρουν από το ένα κράτος μέλος στο άλλο.

Η πρόσβαση σε δικαστική αρωγή συνιστά θεμελιώδες δικαίωμα, το οποίο κατοχυρώνεται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (⁶⁵). Παρέχει τη δυνατότητα πρόσβασης στη δικαιοσύνη σε πρόσωπα που διαφορετικά δεν θα ήταν σε θέση να αναλάβουν ή να προκαταβάλουν τις δικαστικές δαπάνες. Τα περισσότερα κράτη μέλη παρέχουν δικαστική αρωγή με κριτήριο το εισόδημα του αιτούντος (⁶⁶).

⁶³ Ως δικαστικά τέλη νοούνται τα ποσά που πρέπει να καταβληθούν για την έναρξη μη ποινικής διαδικασίας ενώπιον δικαστηρίου.

⁶⁴ Οι δικηγορικές αμοιβές είναι το αντίτιμο για τις υπηρεσίες που παρέχουν οι δικηγόροι στους πελάτες τους.

⁶⁵ Άρθρο 47 τρίτο εδάφιο του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

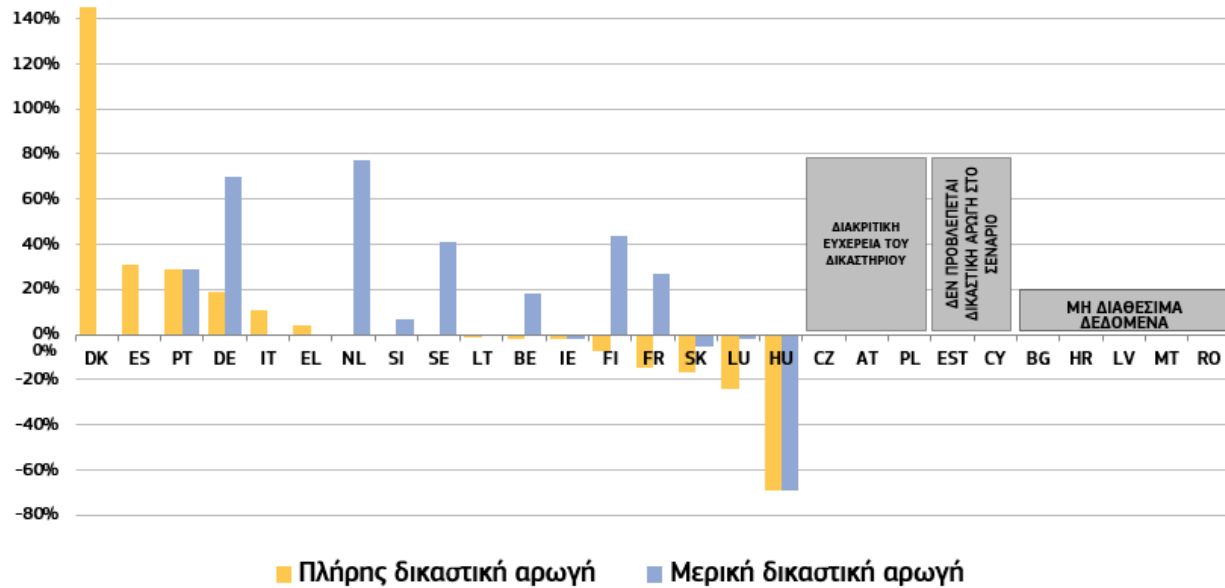
⁶⁶ Τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν διαφορετικές μεθόδους για τον καθορισμό του ορίου επιλεξιμότητας, π.χ. διαφορετικές περιόδους αναφοράς (μηνιαίο/ετήσιο εισόδημα). Σε 14 κράτη μέλη προβλέπεται επίσης κατώτατο όριο εξαρτώμενο από την προσωπική περιουσία του αιτούντος. Το στοιχείο αυτό δεν λαμβάνεται υπόψη στο συγκεκριμένο διάγραμμα. Στις χώρες BE, BG, IE, ES, FR, HR, HU, LT, LU, NL και PT ορισμένες ομάδες ανθρώπων (π.χ. φυσικά πρόσωπα που λαμβάνουν ορισμένα επιδόματα) δικαιούνται αυτομάτως να λάβουν δικαστική αρωγή σε αστικές/εμπορικές διαφορές. Πρόσθετα κριτήρια τα οποία ενδέχεται να χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη, όπως το βάσιμο της προσφυγής, δεν λαμβάνονται υπόψη στο συγκεκριμένο διάγραμμα. Μολονότι δεν συνδέεται άμεσα με το διάγραμμα, σε αρκετά κράτη μέλη (AT, CZ, DE, DK, IT, NL, PL, SI) η δικαστική αρωγή δεν περιορίζεται στα φυσικά πρόσωπα. Στην EST, η απόφαση για τη χορήγηση δικαστικής αρωγής δεν βασίζεται στο επίπεδο των οικονομικών πόρων του αιτούντος. Στην IE, για τη μερική δικαστική αρωγή λαμβάνονται επίσης υπόψη τα δυνάμενα να ρευστοποιηθούν περιουσιακά στοιχεία του αιτούντος. Στη LV, τα δεδομένα δεν είναι συγκρίσιμα με αυτά του προηγούμενου έτους λόγω της προσαρμογής της μεθόδου υπολογισμού.

Στο διάγραμμα 23 απεικονίζεται η διαθεσιμότητα πλήρους ή μερικής δικαστικής αρωγής σε συγκεκριμένη υπόθεση καταναλωτικής διαφοράς που αφορά αξίωση ύψους 6 000 EUR. Συγκρίνονται τα όρια εισοδήματος για τη χορήγηση δικαστικής αρωγής, εκφρασμένα ως ποσοστό του ορίου φτώχειας της Eurostat για κάθε κράτος μέλος (⁶⁷). Για παράδειγμα, εάν το όριο για τη χορήγηση δικαστικής αρωγής ανέρχεται στο 20 %, αυτό σημαίνει ότι αιτών με εισόδημα κατά 20 % υψηλότερο από το όριο φτώχειας της Eurostat για το οικείο κράτος μέλος εξακολουθεί να είναι επιλέξιμος για δικαστική αρωγή. Ωστόσο, εάν το όριο για τη χορήγηση δικαστικής αρωγής είναι κάτω από το 0, αυτό σημαίνει ότι πρόσωπο με εισόδημα κάτω από το όριο της φτώχειας μπορεί να μην είναι επιλέξιμο για δικαστική αρωγή.

Εννέα κράτη μέλη εφαρμόζουν σύστημα δικαστικής αρωγής το οποίο προβλέπει την κάλυψη του 100 % των εξόδων που σχετίζονται με την ένδικη διαδικασία (πλήρης δικαστική αρωγή), και συμπληρώνεται με σύστημα που καλύπτει μέρος των εξόδων (μερική δικαστική αρωγή), το οποίο εφαρμόζει διαφορετικά κριτήρια επιλεξιμότητας. Δέκα κράτη μέλη εφαρμόζουν είτε σύστημα πλήρους δικαστικής αρωγής είτε σύστημα μερικής δικαστικής αρωγής, όχι όμως και τα δύο. Σε τέσσερα κράτη μέλη, τα δικαστήρια διαθέτουν διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τη χορήγηση δικαστικής αρωγής.

⁶⁷ Προκειμένου να συγκεντρωθούν συγκρίσιμα δεδομένα, το όριο της φτώχειας της Eurostat για κάθε κράτος μέλος έχει μετατραπεί σε μηνιαίο εισόδημα. Το όριο κινδύνου φτώχειας έχει οριστεί στο 60 % του εθνικού διάμεσου ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος των νοικοκυριών. European Survey on Income and Living Conditions (Ευρωπαϊκή έρευνα για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης), πίνακας Eurostat ilc_li01, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_li01/default/table?lang=en.

Διάγραμμα .: Όριο εισοδήματος για δικαστική αρωγή σε συγκεκριμένη υπόθεση καταναλωτικής διαφοράς, 2024 (*) (διαφορές ως ποσοστό επί τοις % από το όριο φτώχειας της Eurostat) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CCBE) ⁽⁶⁸⁾]

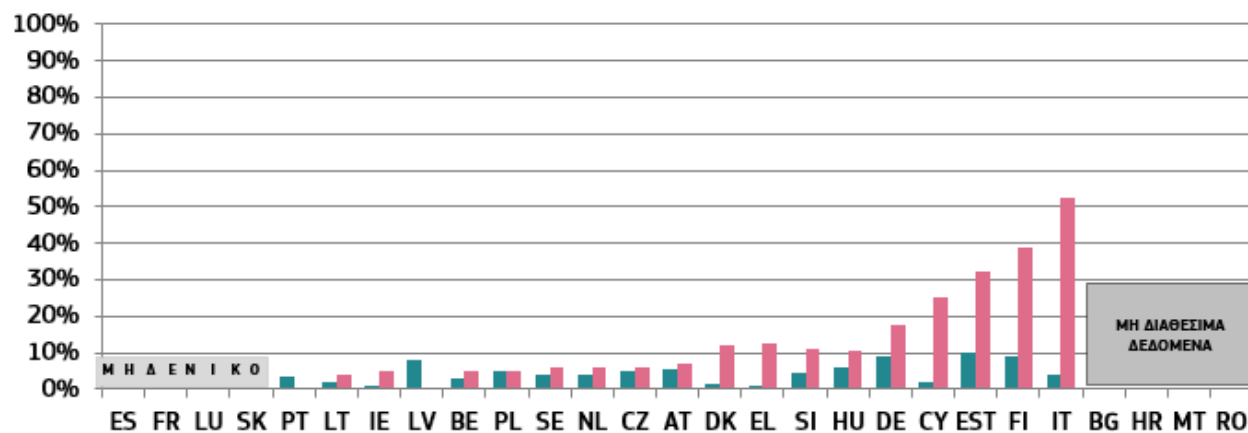

(*) Οι υπολογισμοί βασίζονται στις οριακές τιμές του 2023 για τον κίνδυνο φτώχειας (AROP). **BE, DE, ES, FR, IE, IT, LT, LU, NL, SI, SK, FI:** Για τη δικαστική αρωγή πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη τα δυνάμενα να ρευστοποιηθούν περιουσιακά στοιχεία του αιτούντος. **EL:** Δικαιούχος δικαστικής αρωγής είναι το πρόσωπο του οποίου το ετήσιο εισόδημα κεφαλαίου δεν υπερβαίνει τα 2/3 των χαμηλότερων ετήσιων μισθών, όπως προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία. **LU:** Θεσπίστηκε καθεστώς μερικής δικαστικής αρωγής. Δεν υπάρχει συγκεκριμένο όριο, η χορήγηση της δικαστικής αρωγής εξαρτάται από τη συνολική οικονομική και οικογενειακή κατάσταση του αιτούντος. **BG, HR, LV, MT και RO:** Δεν παρασχέθηκαν στοιχεία.

Οι αποδέκτες δικαστικής αρωγής συχνά απαλλάσσονται από την καταβολή δικαστικών τελών. Μόνο σε έξι κράτη μέλη (Αυστρία, Βουλγαρία, Ελλάδα, Μάλτα, Πολωνία και Τσεχία) οι αποδέκτες δικαστικής αρωγής δεν απαλλάσσονται αυτομάτως από την καταβολή δικαστικών τελών. Στην Τσεχία το δικαστήριο αποφασίζει κατά περίπτωση αν θα απαλλαγεί ή όχι ο αποδέκτης δικαστικής αρωγής από την καταβολή δικαστικών τελών. Στο Λουξεμβούργο, οι διάδικοι που λαμβάνουν δικαστική αρωγή δεν υποχρεούνται να καταβάλουν έξοδα δικαστικού επιμελητή. Στο διάγραμμα 24 συγκρίνεται, για τα δύο σενάρια, το ποσό του δικαστικού τέλους, το οποίο παρουσιάζεται ως ποσοστό της αξίας της αξίωσης. Εάν, για παράδειγμα, στο κατωτέρω διάγραμμα το δικαστικό τέλος ανέρχεται στο 10 % αξίωσης ύψους 6 000 EUR, ο καταναλωτής θα πρέπει να καταβάλει δικαστικό τέλος ύψους 600 EUR για να κινησει δικαστική διαδικασία. Η αξίωση χαμηλής αξίας βασίζεται στο όριο κινδύνου φτώχειας (AROP) της Eurostat για κάθε κράτος μέλος.

⁶⁸ Τα στοιχεία για το 2024 συλλέγονται με βάση τις απαντήσεις μελών του Συμβουλίου Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CCBE) σε ερωτηματολόγιο βασισμένο στο ακόλουθο συγκεκριμένο σενάριο: διαφορά καταναλωτή με εταιρεία (αναφέρθηκαν δύο διαφορετικές αξίες του αντικειμένου της διαφοράς: 6 000 EUR και το όριο κινδύνου φτώχειας της Eurostat για κάθε κράτος μέλος). Δεδομένου ότι οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση δικαστικής αρωγής εξαρτώνται από την κατάσταση του αιτούντος, χρησιμοποιήθηκε το ακόλουθο σενάριο: άγαμος εργαζόμενος αιτών 35 ετών, χωρίς κανένα προστατευόμενο μέλος ή χωρίς ασφάλιση νομικής προστασίας, με τακτικό εισόδημα και μισθωμένο διαμέρισμα.

Διάγραμμα .: Δικαστικό τέλος για την κίνηση δικαστικής διαδικασίας σε συγκεκριμένη υπόθεση καταναλωτικής διαφοράς, 2024 (*) (ποσό του δικαστικού τέλους ως ποσοστό της αξίας της αξίωσης) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CCBE) (69)]

■ Δικαστικό τέλος για αξίωση αξίας 6 000 EUR (σε %) ■ Δικαστικό τέλος για αξίωση χαμηλής αξίας (*) (σε %)

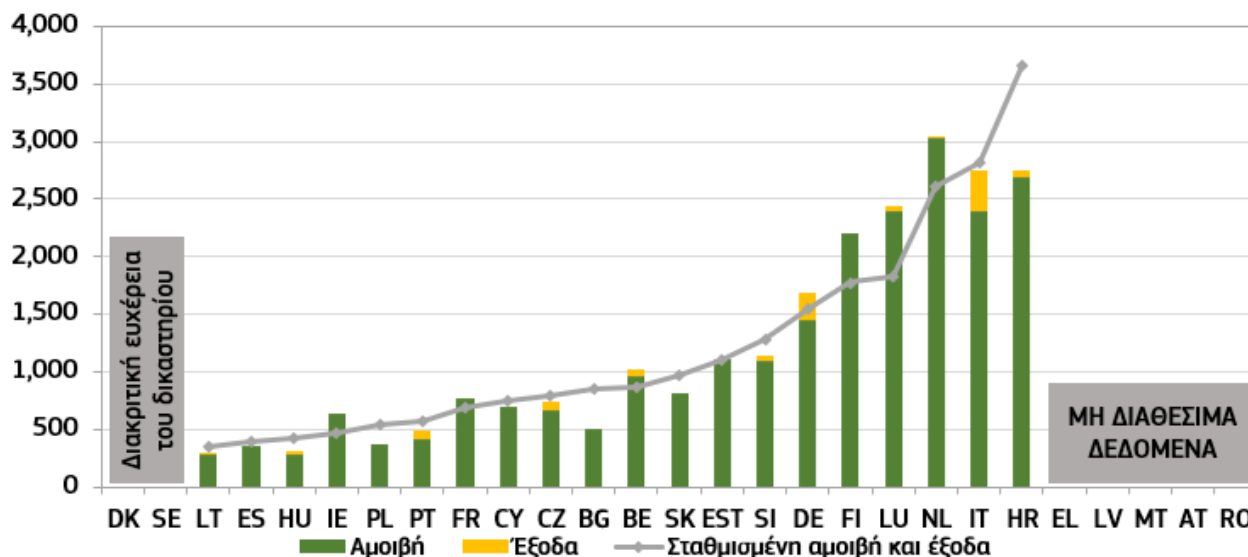
(*) Οι υπολογισμοί βασίζονται στις οριακές τιμές του 2023 για τον κίνδυνο φτώχειας (AROP). Η «Αξίωση χαμηλής αξίας» είναι αξίωση η οποία αντιστοιχεί στο όριο φτώχειας της Eurostat για μονομελές νοικοκυριό σε κάθε κράτος μέλος, κατόπιν μετατροπής του σε μηνιαίο εισόδημα (π.χ. το 2022 η αξία αυτή κυμαινόταν από 326 EUR στη BG έως 2 381 EUR στο LU). BE: συνεισφορά 24 EUR στο ταμείο δικαστικής αρωγής δεύτερης γραμμής: παράβολα γραμματείας: 50 EUR ή 165 EUR. Μετά τη λήξη της προθεσμίας, σε περίπτωση απαλλαγής/καταδίκης: ενδεχομένως 1 350 EUR για την αποζημίωση για τη διαδικασία. NL: Οι τιμές των δικαστικών τελών αντιστοιχούν σε διάδικο με ετήσιο εισόδημα κάτω των 30 000 EUR. SE: Επιβάλλεται δικαστικό τέλος εάν η αξία της αξίωσης υπερβαίνει τα 2 329 EUR.

Στο διάγραμμα 25 παρουσιάζεται το ποσοστό δικαστικής αρωγής που καταβλήθηκε σε συνηγόρους υπεράσπισης σε συγκεκριμένη ποινική υπόθεση βάσει περιπτωσιολογικής μελέτης (70). Οι απαντήσαντες ανέφεραν το ποσό των αμοιβών των δικηγόρων οι οποίες θα καταβάλλονταν από τον δημόσιο προϋπολογισμό στο περιγραφόμενο υποθετικό σενάριο.

⁶⁹ Τα στοιχεία, τα οποία παραπέμπουν σε όρια εισοδήματος που ίσχυαν το 2023, συλλέχθηκαν με βάση τις απαντήσεις μελών του Συμβουλίου των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CCBE) σε ερωτηματολόγιο βασισμένο στο ακόλουθο σενάριο: καταναλωτική διαφορά μεταξύ ιδιώτη και εταιρείας (υποδείχθηκαν δύο διαφορετικές αξίες του αντικειμένου της διαφοράς: 6 000 EUR και το όριο κινδύνου φτώχειας της Eurostat για κάθε κράτος μέλος).

⁷⁰ Για την περιγραφή της περιπτωσιολογικής μελέτης, βλ. υποσημείωση 70 του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2024.

Διάγραμμα .: Ποσοστό νομικής συνδρομής που καταβλήθηκε σε συνηγόρους υπεράσπισης σε ποινικές υποθέσεις σε συγκεκριμένη ποινική υπόθεση, 2024 (*) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CCBE) (71)]

(*) Τα δεδομένα συλλέγονται βάσει συγκεκριμένης περιπτωσιολογικής μελέτης. Όλα τα ποσά εκφράζονται σε ευρώ και, όπου χρειάστηκε, μετατράπηκαν από εθνικά νομίσματα⁷². Για να ληφθούν υπόψη οι οικονομικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών, η προστιθέμενη αξία της αμοιβής και των εξόδων διαιρέθηκε με τους συγκριτικούς δείκτες επιπέδου τιμών εκφρασμένους σε ποσοστό όπου ο μέσος όρος της ΕΕ είναι 100 %, της DK είναι 149 % και της BG είναι 59 %⁷³. Με τον τρόπο αυτόν αναπροσαρμόζεται το ποσό της αμοιβής και των εξόδων που εισπράττουν οι δικηγόροι. **AT:** Το αυστριακό σύστημα δικαστικής αρωγής χρηματοδοτείται από το κράτος και βασίζεται στην αλληλεγγύη όλων των Αυστριακών δικηγόρων που συμμετέχουν όλοι εκ περιτροπής στο σύστημα δικαστικής αρωγής. Γενικά, οι δικηγόροι δεν λαμβάνουν απευθείας αμοιβή για τις υπηρεσίες δικαστικής αρωγής. Αντ' αυτού, το αυστριακό κράτος καταβάλλει ετήσιο κατ' αποκοπή ποσό στον αυστριακό δικηγορικό σύλλογο για το σύνολο των υπηρεσιών δικαστικής αρωγής που παρέχονται από όλους τους δικηγόρους. Ο αυστριακός δικηγορικός σύλλογος διανέμει το ποσό αυτό στους περιφερειακούς δικηγορικούς συλλόγους βάσει του αριθμού των εγγεγραμμένων δικηγόρων που παρείχαν υπηρεσίες δικαστικής αρωγής και βάσει του αριθμού των υποθέσεων δικαστικής αρωγής, τις οποίες χειρίστηκαν οι περιφερειακοί δικηγορικοί σύλλογοι. Τα χρήματα χρησιμοποιούνται για το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και συνταξιοδότησης των δικηγόρων, το οποίο δεν χρηματοδοτείται από το κράτος. **IE:** Οι επαγγελματίες του νομικού κλάδου χωρίζονται σε barristers και solicitors. Η δικαστική αρωγή που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις επαγγελματικές κατηγορίες διαφέρει. Το ανωτέρω διάγραμμα παρουσιάζει το μέγιστο ποσό που θα μπορούσε να χρεωθεί ως αμοιβή στο πλαίσιο του καθεστώτος δικαστικής αρωγής στο συγκεκριμένο σενάριο.

⁷¹ Τα στοιχεία, τα οποία παραπέμπουν σε όρια εισοδήματος που ίσχυαν το 2022, συλλέχθηκαν με βάση τις απαντήσεις μελών του Συμβουλίου των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CCBE) σε ερωτηματολόγιο βασισμένο στο ακόλουθο σενάριο: καταναλωτική διαφορά μεταξύ ιδιώτη και εταιρείας (υποδείχθηκαν δύο διαφορετικές αξίες του αντικειμένου της διαφοράς: 6 000 EUR και το όριο κινδύνου φτώχειας της Eurostat για κάθε κράτος μέλος).

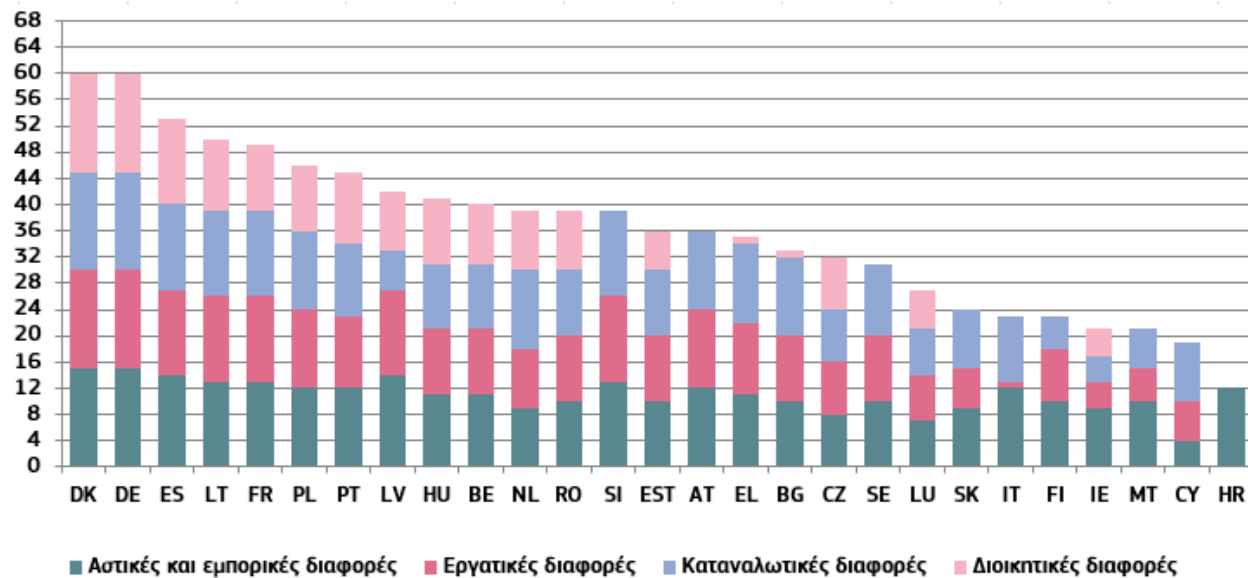
⁷² Η μετατροπή έγινε βάσει των συναλλαγματικών ισοτιμιών αναφοράς του ευρώ της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας όπως είχαν στις 30 Σεπτεμβρίου 2024 — 1,9558 BGN, 7,4560 CZK, 25,184 DKK, 396,88 HUF, 4,2788 PLN, 4,9753 RON, 11,3000 SEK.

⁷³ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00120/default/table?lang=en&category=t_prc.t_prc_ppp.

– Πρόσβαση σε μεθόδους εναλλακτικής επίλυσης διαφορών (ΕΕΔ) –

Στο διάγραμμα 26 απεικονίζονται οι προσπάθειες των κρατών μελών για την προώθηση της εθελοντικής χρήσης μεθόδων εναλλακτικής επίλυσης διαφορών (ΕΕΔ) με την παροχή ειδικών κινήτρων. Τα κίνητρα αυτά μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με τον τομέα δικαίου (⁷⁴).

Διάγραμμα .: Προώθηση μεθόδων ΕΕΔ και παροχή κινήτρων για τη χρήση τους, 2024 (*)
[πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (⁷⁵)]

(*) Μέγιστος δυνατός βαθμός: 68 μονάδες. Συγκεντρωτικοί δείκτες που βασίζονται στους ακόλουθους δείκτες: 1) ιστότοπος που παρέχει πληροφορίες για την ΕΕΔ· 2) διαφημιστικές εκστρατείες στα μέσα ενημέρωσης· 3) φυλλάδια για το ευρύ κοινό· 4) ειδικές συναντήσεις ενημέρωσης για την ΕΕΔ που διοργανώνονται από το δικαστήριο κατόπιν αιτήματος· 5) συντονιστής ΕΕΔ/διαμεσολάβησης στα δικαστήρια· 6) δημοσίευση αξιολογήσεων για τη χρήση μεθόδων ΕΕΔ· 7) δημοσίευση στατιστικών στοιχείων για τη χρήση μεθόδων ΕΕΔ· 8) πλήρης ή μερική κάλυψη, μέσω της δικαστικής αρωγής, των εξόδων της ΕΕΔ· 9) πλήρης ή μερική επιστροφή των δικαστικών τελών, συμπεριλαμβανομένων των τελών χαρτοσήμου, σε περίπτωση επιτυχούς έκβασης της ΕΕΔ· 10) δεν απαιτείται δικηγόρος στις διαδικασίες ΕΕΔ· 11) ο δικαστής μπορεί να ενεργεί ως διαμεσολαβητής· 12) η συμφωνία που επιτυγχάνεται μεταξύ των διαδίκων καθίσταται εκτελεστή από το δικαστήριο· 13) δυνατότητα κίνησης διαδικασίας / υποβολής αγωγής και υποβολής γραπτών αποδεικτικών στοιχείων ηλεκτρονικά· 14) οι διάδικοι μπορούν να ενημερώνονται ηλεκτρονικά για την κίνηση και τα διάφορα στάδια της διαδικασίας· 15) δυνατότητα ηλεκτρονικής πληρωμής των καταβλητέων τελών· 16) χρήση της τεχνολογίας (εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης, διαλογικών ρομπότ) για τη διευκόλυνση της υποβολής και επίλυσης των διαφορών· και 17) άλλα μέσα. Για καθέναν από τους εν λόγω 17 δείκτες, δόθηκε μία μονάδα για κάθε τομέα δικαίου. **IE**: οι διοικητικές υποθέσεις εμπίπτουν στην κατηγορία των αστικών και εμπορικών υποθέσεων. **EL**: προβλέπεται ΕΕΔ ενώπιον των διοικητικών εφετείων για τις διαδικασίες σύναξης δημόσιων συμβάσεων. **ES**: η ΕΕΔ είναι υποχρεωτική στις υποθέσεις εργατικού δικαίου. **PT**: στις αστικές/εμπορικές διαφορές, τα δικαστικά τέλη επιστρέφονται μόνο στα ειρηνοδικεία. **SK**: η σλοβακική έννομη τάξη δεν υποστηρίζει τη χρήση της ΕΕΔ για διοικητικούς σκοπούς. **FI**: οι καταναλωτικές και εργατικές διαφορές θεωρούνται επίσης αστικές υποθέσεις. **SE**: οι δικαστές διαθέτουν διακριτική ευχέρεια ως προς την ΕΕΔ. Η επιδίωξη φιλικού διακανονισμού των διαφορών αποτελεί καθήκον του δικαστή, εκτός αν αυτός δεν ενδείκνυται λόγω της φύσης της υπόθεσης.

⁷⁴ Οι μέθοδοι για την προώθηση της χρήσης της ΕΕΔ, και την παροχή σχετικών κινήτρων, δεν καλύπτουν τις υποχρεωτικές απαιτήσεις για τη χρήση της ΕΕΔ πριν από την προσφυγή στο δικαστήριο. Οι απαιτήσεις αυτές ενδέχεται να εγείρουν ανησυχίες σχετικά με τη συμβατότητά τους με το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου που κατοχυρώνεται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

⁷⁵ Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης.

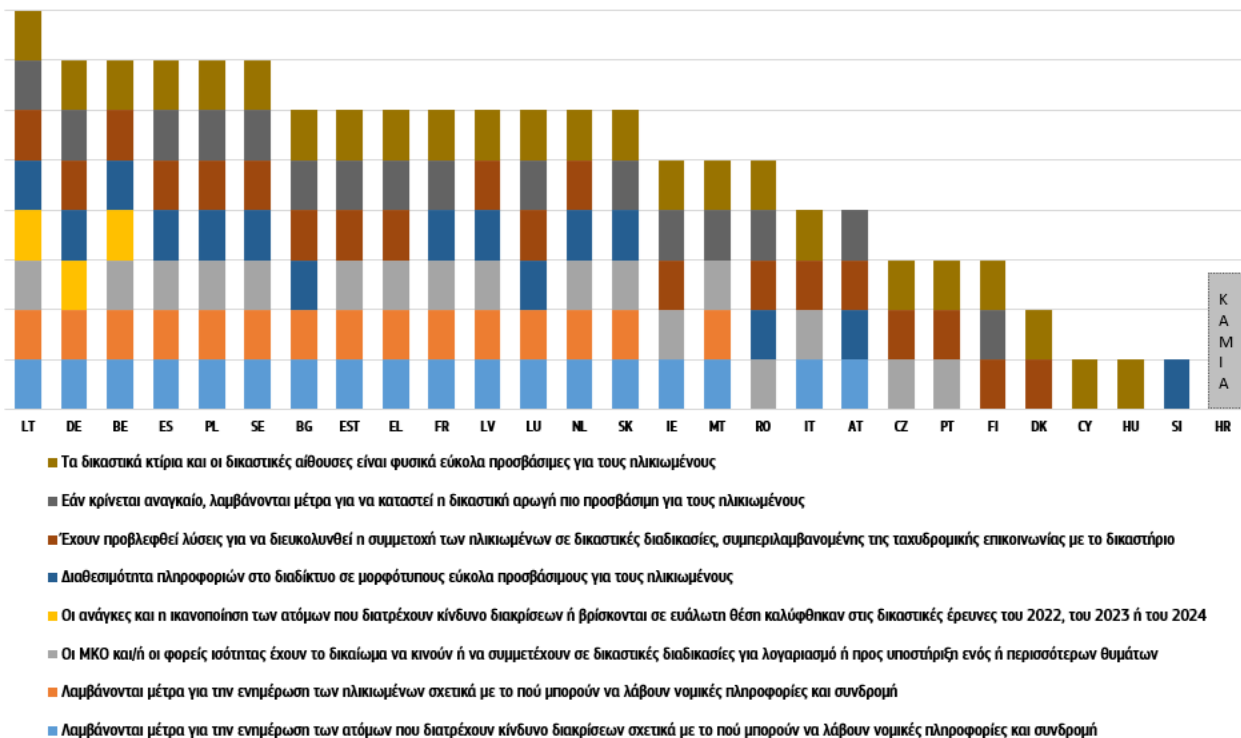
– Ειδικές ρυθμίσεις για την πρόσβαση στη δικαιοσύνη –

Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2022 περιλάμβανε ειδικά διαγράμματα σχετικά με ειδικές ρυθμίσεις για τη διευκόλυνση της ισότιμης πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στη δικαιοσύνη. Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2023 συνέχισε να διερευνά περαιτέρω επιλεγμένες ειδικές ρυθμίσεις που διευκολύνουν την ισότιμη πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τα άτομα που διατρέχουν κίνδυνο διακρίσεων καθώς και για δύο συγκεκριμένες ομάδες: τους ηλικιωμένους και τα θύματα βίας κατά των γυναικών και εξ οικείων βίας. Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 καταγράφει και πάλι αυτές τις επιλεγμένες ειδικές ρυθμίσεις, δύο έτη μετά την τελευταία παρουσίαση των εν λόγω δεδομένων.

Το παρακάτω διάγραμμα περιγράφει τα μέτρα που έχει λάβει κάθε κράτος μέλος για την επίλυση των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα άτομα που διατρέχουν κίνδυνο διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένων των ηλικιωμένων, όσον αφορά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Περιλαμβάνονται επίσης η φυσική προσβασιμότητα των δικαστικών κτιρίων, η πρόσβαση σε νομικές πληροφορίες, η συνδρομή ή η δικαστική αρωγή καθώς και ο μορφότυπος των διαδικτυακών πληροφοριών.

Το διάγραμμα παρουσιάζει ορισμένες θετικές τάσεις, μεταξύ άλλων σε σχέση με τη φυσική προσβασιμότητα των δικαστικών κτιρίων και των δικαστικών αιθουσών, την προσβασιμότητα της δικαστικής αρωγής ή τις λύσεις που εφαρμόζονται για να διευκολυνθεί η συμμετοχή των ηλικιωμένων στις δικαστικές διαδικασίες. Δείχνει επίσης ότι στο διαδίκτυο οι πληροφορίες είναι πιο διαθέσιμες σε μορφότυπους εύκολα προσβάσιμους για τους ηλικιωμένους και ότι οι ΜΚΟ ή οι φορείς ισότητας έχουν το δικαίωμα να κινούν δικαστικές διαδικασίες ή να συμμετέχουν σ' αυτές σε μεγαλύτερο αριθμό κρατών μελών. Ωστόσο, άλλα κράτη μέλη εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις. Εξακολουθούν να υπάρχουν κράτη μέλη στα οποία η πρόοδος είναι αργή και η κατάσταση παραμένει στάσιμη ή μάλιστα επιδεινώνεται.

Διάγραμμα .: Ειδικές ρυθμίσεις για την πρόσβαση των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο διακρίσεων⁷⁶ και των ηλικιωμένων⁷⁷ στη δικαιοσύνη [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (⁷⁸)]

(*) **BE:** Η Unia είναι ανεξάρτητος δημόσιος οργανισμός που προωθεί την ισότητα και καταπολεμά τις διακρίσεις. Υπάρχουν επίσης ειδικοί ιστότοποι μεταξύ των οποίων οι Just-on-web και e-deposit. **DK:** Προβλέπεται εξαίρεση από τη χρήση ψηφιακών δημόσιων λύσεων, για παράδειγμα για τα άτομα που δεν έχουν πρόσβαση σε υπολογιστή, έξυπνο τηλέφωνο ή ταμπλέτα στον τόπο διαμονής τους. Σε ειδικές περιπτώσεις, το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει την εξαίρεση ενός ατόμου από τη χρήση του ιστοτόπου minretssag.dk εάν δεν διαθέτει ψηφιακές δεξιότητες ή έχει συγκεκριμένες αναπηρίες. **IE:** Η Ιρλανδική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ισότητας έχει την εξουσία να υποβάλει αίτηση στο Ανώτερο Δικαστήριο, στο Εφετείο ή στο Ανώτατο Δικαστήριο για να παρουσιαστεί ενώπιον του δικαστηρίου ως amicus curiae σε διαδικασίες που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και/ή την ισότητα· η ψηφιακή κατάθεση δεν αντικαθιστά τις παραδοσιακές μορφές κατάθεσης και επίδοσης. **ES:** Το άρθρο 7α του ισπανικού νόμου περί πολιτικής δικονομίας εισάγει διάφορες νέες διατάξεις που διασφαλίζουν την εύκολη πρόσβαση των ηλικιωμένων στη δικαιοσύνη. **HR:** Η τελευταία έρευνα αυτού του είδους πραγματοποιήθηκε το 2017. Σε νέα έρευνα του 2025 οι ερωτήσεις θα διαχωριστούν ανάλογα με τις ηλικιακές ομάδες των συμμετεχόντων. **IT:** Δεν είναι προσβάσιμα όλα τα δικαστικά κτίρια από ηλικιωμένους. **FI:** Οι υπάλληλοι που είναι αρμόδιοι για τη δικαστική αρωγή μπορούν να διοργανώνουν την επίσκεψη ηλικιωμένων ατόμων για τον χειρισμό του θέματός τους. **LT:** Σύμφωνα με τον νόμο περί δικαστικής αρωγής με εγγύηση του Δημοσίου, τα θύματα εγκληματικών πράξεων που διαπράττονται με πρόθεση να εκφράσουν μίσος εναντίον τους, μεταξύ άλλων λόγω ηλικίας, είναι επιλέξιμα για δικαστική αρωγή ανεξάρτητα από το εισόδημα και τα περιουσιακά τους στοιχεία. **MT:** Το 2023 η υπηρεσία δικαστικής αρωγής της Μάλτας (Legal Aid Malta) υπέγραψε μνημόνιο συμφωνίας με το Υπουργείο Ενεργού Γήρανσης και Κοινωνικής Φροντίδας με σκοπό την παροχή

⁷⁶ Άτομα που διατρέχουν κίνδυνο διακρίσεων, ιδίως για τους λόγους που παρατίθενται στο άρθρο 19 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης: «λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού» και στο άρθρο 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων: «λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.»

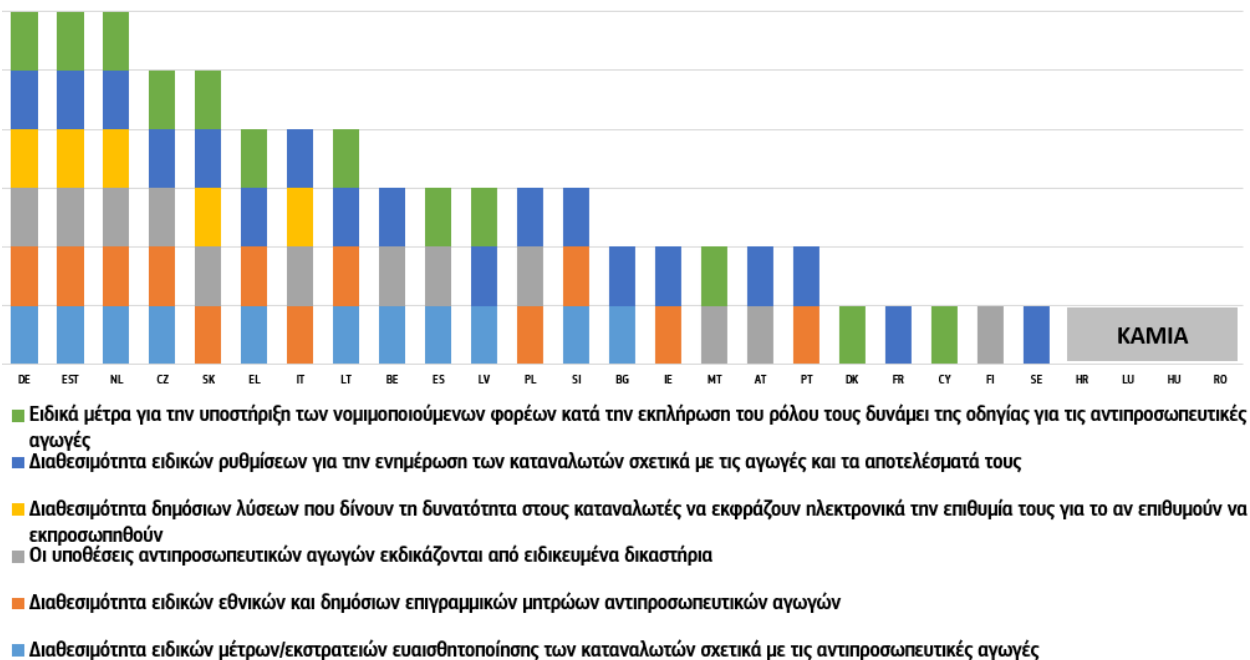
⁷⁷ Για τους σκοπούς του παρόντος διαγράμματος, άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω.

⁷⁸ Στοιχεία του 2023, τα οποία συλλέχθηκαν σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης.

δωρεάν δικαστικής αρωγής σε ηλικιωμένους πελάτες (πελάτες άνω των 60 ετών) τόσο σε αστικές όσο και σε ποινικές υποθέσεις, μεταξύ άλλων και σε υποθέσεις στις οποίες ηλικιωμένοι έχουν πέσει θύματα εγκληματικότητας ή έχουν υποστεί βία λόγω φύλου. **NL:** Το δικαστικό σώμα ενημερώνει το κοινό σχετικά με το πού μπορούν να απευθυνθούν για να ζητήσουν νομικές συμβουλές (*Juridisch Loket*, δικηγόροι κ.λπ.). Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να είναι φιλικές προς τον χρήστη και κατανοητές για όλους, συμπεριλαμβανομένων των ηλικιωμένων. Προς επαλήθευση διενεργήθηκε έρευνα χρηστών. **AT:** Τα δικαστικά κτίρια διαθέτουν (με λίγες εξαιρέσεις) ειδικές διαρρυθμίσεις και, ως εκ τούτου, είναι φυσικά εύκολα προσβάσιμα για τους ηλικιωμένους. **PL:** Οι ΜΚΟ που δεν ασκούν επιχειρηματική δραστηριότητα στο πλαίσιο των καταστατικών τους καθκόντων μπορούν, για την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών, στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τον νόμο, να κινούν διαδικασίες και να συμμετέχουν σε εκκρεμείς διαδικασίες. **PT:** Όταν ένα ευάλωτο πρόσωπο είναι θύμα εγκλήματος υποκείμενου σε αυτεπάγγελτη δίωξη (για εγκλήματα αυτού του είδους η διαδικασία κινείται αυτεπαγγέλτως από τον εισαγγελέα), οι ΜΚΟ ή οι φορείς ισότητας μπορούν να κινήσουν τη διαδικασία. **SI:** Ειδικόί ιστότοποι παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες με ενημερωτικό και φιλικό τρόπο. **SK:** Η πρόσβαση στο συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα των πολιτών σε δικαστική αρωγή παρέχεται κυρίως μέσω των κέντρων δικαστικής αρωγής και των συνηγόρων των πολιτών.

Το διάγραμμα 28 συμπληρώνει τα διαγράμματα 19 και 20 σχετικά με την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών στον τομέα του δικαίου για την προστασία των καταναλωτών, παρουσιάζοντας συγκεκριμένα επιλεγμένα μέτρα που έλαβαν τα κράτη μέλη της ΕΕ για την αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με το νέο ευρωπαϊκό μοντέλο συλλογικής έννομης προστασίας⁽⁷⁹⁾ που αποσκοπεί στη βελτίωση της πρόσβασης των καταναλωτών στη δικαιοσύνη σε περιπτώσεις ομαδικής ζημίας.

Διάγραμμα .: Ειδικές ρυθμίσεις για αντιπροσωπευτικές αγωγές για την προστασία των συλλογικών συμφερόντων των καταναλωτών, 2024 (*) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁽⁸⁰⁾]

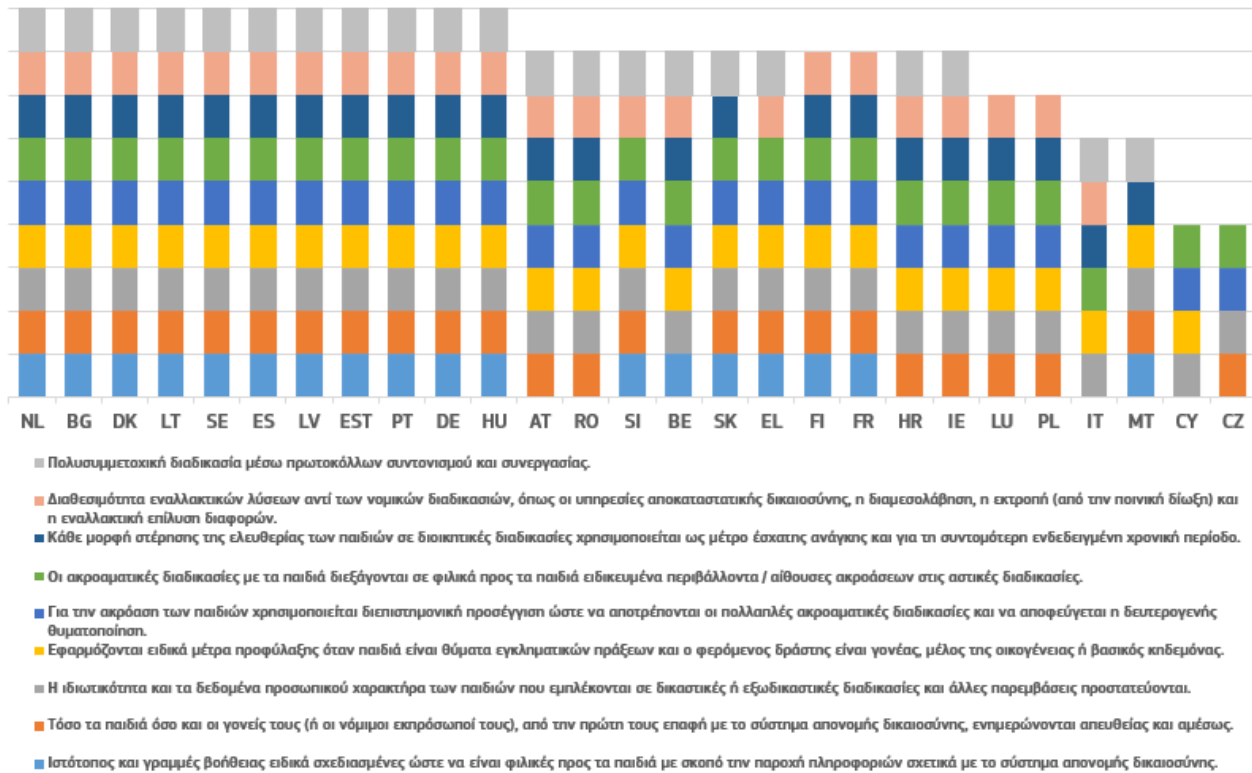
⁷⁹ Όπως θεσπίστηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2020/1828 σχετικά με τις αντιπροσωπευτικές αγωγές, https://commission.europa.eu/law/law-topic/consumer-protection-law/representative-actions-directive_el, για την προστασία των συλλογικών συμφερόντων των καταναλωτών.

⁸⁰ Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης και το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κατάρτισης Δικαστικών.

(*) Αντιπροσωπευτικές αγωγές, όπως ορίζονται στην οδηγία (ΕΕ) 2020/1828. Πρόκειται για αγωγές που ασκούνται από νομιμοποιούμενους φορείς ενώπιον εθνικών δικαστηρίων ή διοικητικών αρχών για λογαριασμό ομάδων καταναλωτών με σκοπό την έκδοση απαγορευτικών διαταγμάτων (δηλαδή την παύση των παράνομων πρακτικών ενός εμπόρου, όπως προβλέπεται στην οδηγία 2009/22/ΕΚ περί των αγωγών παραλείψεως), τη λήψη μέτρων επανόρθωσης και/ή αποκατάστασης (όπως επιστροφή χρημάτων, αντικατάσταση, επισκευή) ή τόσο την έκδοση απαγορευτικών διαταγμάτων όσο και τη λήψη μέτρων επανόρθωσης και/ή αποκατάστασης. Το ερώτημα αυτό αποσκοπεί στη συλλογή πληροφοριών σχετικά με συγκεκριμένες πρακτικές, οι οποίες δεν συνδέονται απαραίτητα άμεσα με την εφαρμογή της οδηγίας. Δεν αναφέρονται δεδομένα για τις **HR, LU, HU, RO, NL**: Όλα τα δικαστήρια (πολιτικά τμήματα) στις Κάτω Χώρες είναι αρμόδια για υποθέσεις αντιπροσωπευτικών αγωγών. Στην πράξη, οι υποθέσεις αυτές διεκπεραιώνονται από εθνική ομάδα δικαστών ειδικευμένων/έμπειρων σ' αυτό το είδος διαδικασίας. Πρόκειται για σύστημα αυτοεξαίρεσης, υπό την έννοια ότι απαιτείται ενέργεια εκ μέρους των καταναλωτών μόνο εάν δεν επιθυμούν να εκπροσωπηθούν στην αγωγή. Η επιθυμία αυτή πρέπει να γνωστοποιείται εγγράφως στο δικαστήριο. **BE**: Δεν υπάρχει μητρώο αλλά ορισμένες αποφάσεις πρέπει να δημοσιεύονται στον ιστότοπο του Υπουργείου Οικονομίας και στην επίσημη εφημερίδα. **DK**: Επί του παρόντος, οι νομιμοποιούμενοι φορείς είναι ο Συνήγορος του Καταναλωτή της Δανίας (Forbrugerombudsmanden) και ο Οργανισμός Φαρμάκων της Δανίας (Lægemiddelstyrelsen)· και οι δύο υποστηρίζονται με δημόσια χρηματοδότηση. **EST**: Οι καταναλωτικές διαφορές εξετάζονται από την επιτροπή καταναλωτικών διαφορών, ανεξάρτητη και αμερόληπτη οντότητα με καθήκον την επίλυση καταναλωτικών διαφορών. **IE**: Στον ιστότοπο Citizens Information (ενημέρωση των πολιτών) έχει δημοσιευθεί άρθρο σχετικά με τις αντιπροσωπευτικές αγωγές στο πλαίσιο της ενημερωτικής του σελίδας για τους καταναλωτές «Πώς να υποβάλετε καταγγελία». **EL**: Ο νόμος 5019/2023 θεσπίζει νέο σύστημα αντιπροσωπευτικών αγωγών. **LV**: Στη Λετονία έχει οριστεί ένας διασυννοριακός νομιμοποιούμενος φορέας. Δεν έχουν κινηθεί ακόμη διαδικασίες αντιπροσωπευτικής αγωγής. **LT**: Μέτρα ενημέρωσης του κοινού σχετικά με τις αντιπροσωπευτικές αγωγές καταναλωτών υλοποιούνται κυρίως με την παροχή σχετικών πληροφοριών στους ιστότοπους της Κρατικής Αρχής Προστασίας των Δικαιωμάτων των Καταναλωτών (SCRPA) και των ενώσεων καταναλωτών (π.χ. σημείωμα που έχει δημοσιευτεί στον ιστότοπο της SCRPA, <https://vytat.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/2/o2moBOazC4c.pdf>). **PT**: Ο κατάλογος των αντιπροσωπευτικών αγωγών που ασκούνται ενώπιον των δικαστηρίων της PT είναι διαθέσιμος στον ιστότοπο της Γενικής Διεύθυνσης Καταναλωτών, όπως και τα στοιχεία επικοινωνίας του φορέα και κάθε σχετικό έγγραφο για τους καταναλωτές: https://www.consumidor.gov.pt/consumidor_4/acoes-coletivas/informacoes-sobre-acoes-coletivas. **SK**: Οι καταναλωτές μπορούν να συμμετέχουν σε συλλογική αγωγή μέσω συμβολαιογράφου. Το έντυπο αίτησης διατίθεται στον ακόλουθο σύνδεσμο https://static.slov-lex.sk/pdf/prilohy/SK/ZZ/2023/289/20230725_5563264-2.pdf.

Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 επεκτείνει την ανάλυση της φιλικής προς τα παιδιά δικαιοσύνης. Στο διάγραμμα 29 εξετάζεται ευρύτερο φάσμα ειδικών ρυθμίσεων για φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη (τόσο αστικές όσο και ποινικές διαδικασίες / διαδικασίες ανηλίκων). Στο διάγραμμα 30 εξετάζεται ευρύτερο φάσμα ειδικών ρυθμίσεων που είναι διαθέσιμες όταν ένα παιδί εμπλέκεται ως θύμα ή ως ύποπτος/κατηγορούμενος σε δικαστική διαδικασία.

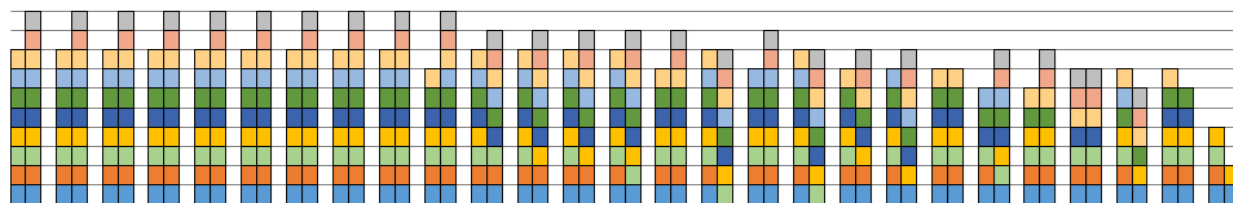
Διάγραμμα .: Ειδικές ρυθμίσεις για φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη/διαδικασίες (τόσο αστικές όσο και ποινικές/δικαστικές διαδικασίες ανηλίκων), 2024 (*) (*) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή ⁽⁸¹⁾].

(*) Παιδιά: πρόσωπα κάτω των 18 ετών.

⁸¹ Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης.

Διάγραμμα .: Ειδικές ρυθμίσεις για παιδιά που εμπλέκονται σε ποινικές διαδικασίες ως θύματα ή ύποπτοι και κατηγορούμενοι (παιδιά: άτομα κάτω των 18 ετών), 2024 (*) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή ⁽⁸²⁾]

EST ES SK IE IT LV LT HU AT BG DE EL PT SE BE FR HR RO MT FI CZ DK LU NL PL SI CY

Για κάθε κράτος μέλος, οι δύο στήλες αποτυπώνουν την εμπλοκή παιδιών ως (από αριστερά προς τα δεξιά):

1. θυμάτων

2. υπόπτων ή κατηγορουμένων

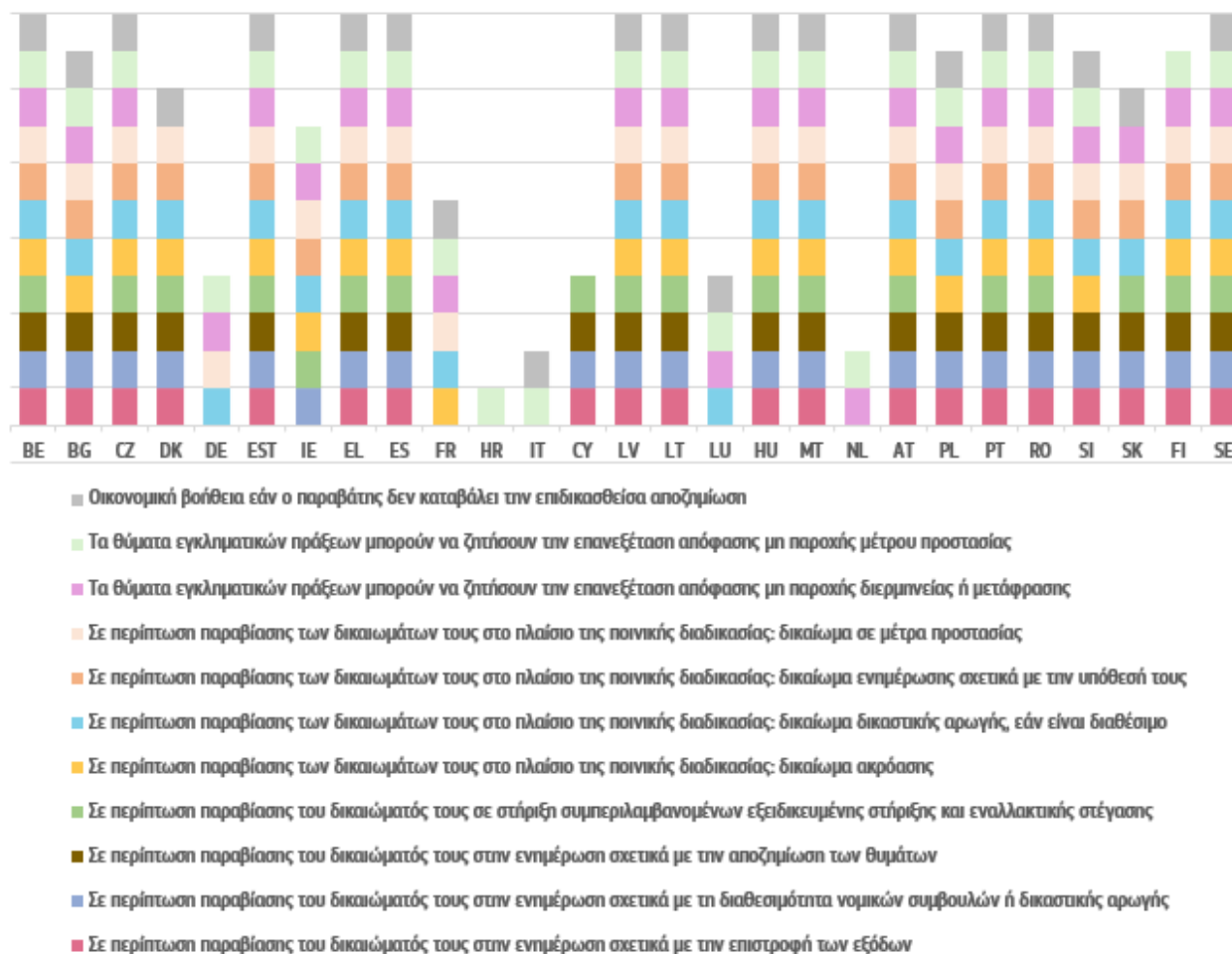
- Σε περίπτωση στέρησης της ελευθερίας παιδιών, τα παιδιά κρατούνται κατά κανόνα χωριστά από τους ενήλικες και υπό συνθήκες που διασφαλίζουν τον σεβασμό των αναγκών και των δικαιωμάτων τους.
- Κάθε μορφή στέρησης της ελευθερίας των παιδιών χρησιμοποιείται ως μέτρο έκτακτης ανάγκης και για τη συντομότερη ενδεδειγμένη χρονική περίοδο.
- Οι δικαστές, οι εισαγγελείς και άλλοι επαγγελματίες του νομικού κλάδου που έρχονται σε επαφή με παιδιά λαμβάνουν ειδική κατάρτιση.
- It is ensured that criminal proceedings involving children are treated as a matter of urgency.
- Τα παιδιά συνοδεύονται από τον νόμιμο εκπρόσωπό τους ή άλλο κατάλληλο πρόσωπο που ορίζεται από αυτά καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.
- Οι ειδικές ανάγκες των παιδιών λαμβάνονται υπόψη καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας βάσει ατομικής αξιολόγησης.
- Εφαρμόζονται ειδικά μέτρα που καθιστούν δυνατή την οπτικοακουστική καταγραφή της ανάκρισης παιδιών, τη βιντεοδιάσκεψη ή άλλη μέθοδο ακρόασης παιδιών με εξ αποστάσεως επικοινωνία.
- Οι ακροάσεις/ανάκρισεις των παιδιών διεξάγονται σε φιλικά προς τα παιδιά ειδικευμένα περιβάλλοντα / αίθουσες ακροάσεων και τα παιδιά μπορούν να συμμετέχουν ουσιαστικά σε κάθε ακροαματική διαδικασία.
- Παρέχονται στα παιδιά φιλικές προς τα παιδιά πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά τους και τις γενικές πτυχές της διαδικασίας.

(*) Παιδιά: πρόσωπα κάτω των 18 ετών.

⁸² Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης.

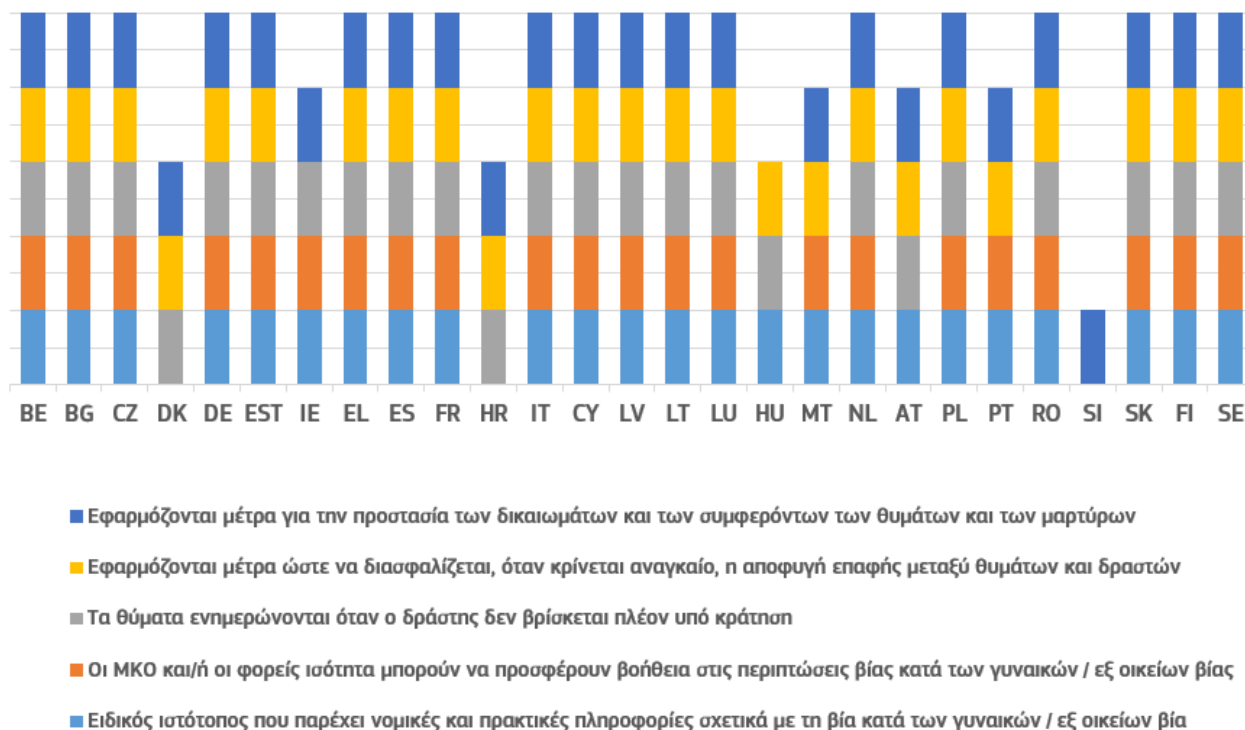
Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 επεκτείνει την ανάλυση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για τα θύματα εγκληματικών πράξεων και τα θύματα βίας κατά των γυναικών / εξ οικείων βίας.

Διάγραμμα .: Ένδικα μέσα για τα θύματα εγκληματικών πράξεων, 2024 (πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή ⁽⁸³⁾)

⁸³ Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης.

Διάγραμμα .: Ένδικο μέσα για τα θύματα βίας κατά των γυναικών / εξ οικείων βίας, 2024
 [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή ⁽⁸⁴⁾]

2.2.2. Πόροι

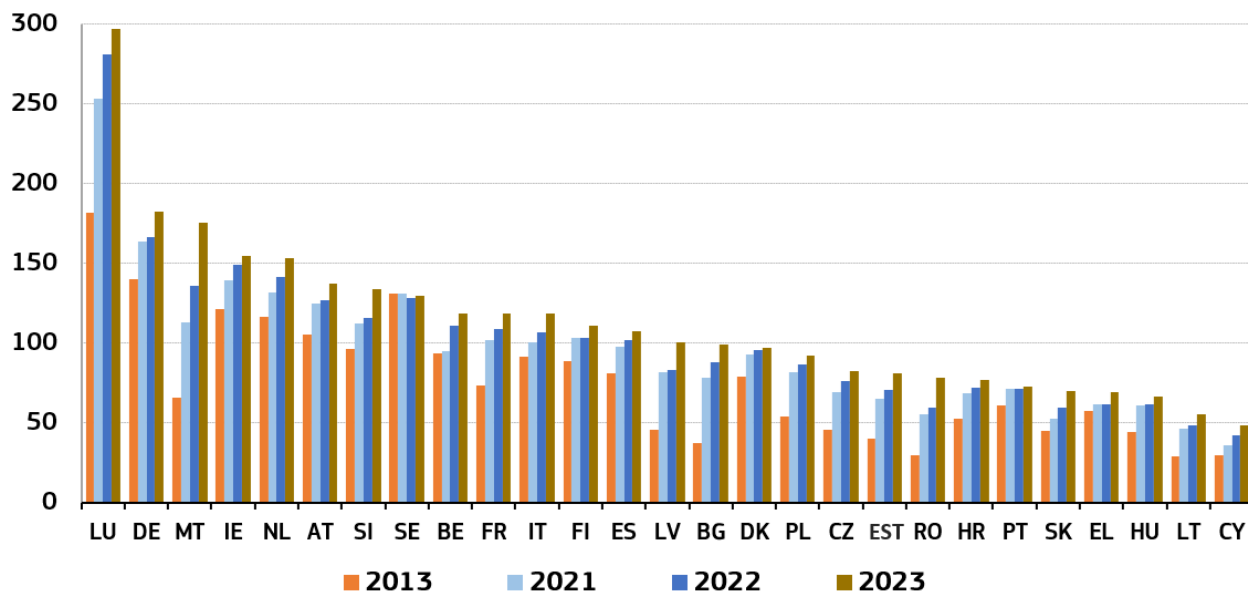
Για την ορθή λειτουργία του συστήματος απονομής δικαιοσύνης απαιτούνται επαρκείς πόροι. Στους εν λόγω πόρους περιλαμβάνονται οι αναγκαίες επενδύσεις σε υλική και τεχνική υποδομή, καθώς και δεόντως εκπαιδευμένο, καταρτισμένο και επαρκώς αμειβόμενο προσωπικό όλων των ειδών. Αν δεν υπάρχουν επαρκείς εγκαταστάσεις, εργαλεία ή προσωπικό με τα απαιτούμενα προσόντα, δεξιότητες και πρόσβαση σε συνεχή κατάρτιση, η ποιότητα των διαδικασιών και των αποφάσεων υποβαθμίζεται.

–Οικονομικοί πόροι–

Στα παρακάτω διαγράμματα απεικονίζονται οι πραγματικές δημόσιες δαπάνες για τη λειτουργία του συστήματος απονομής δικαιοσύνης (εξαιρουμένων των σωφρονιστικών ιδρυμάτων), τόσο ανά κάτοικο (διάγραμμα 33) όσο και ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) (διάγραμμα 34).

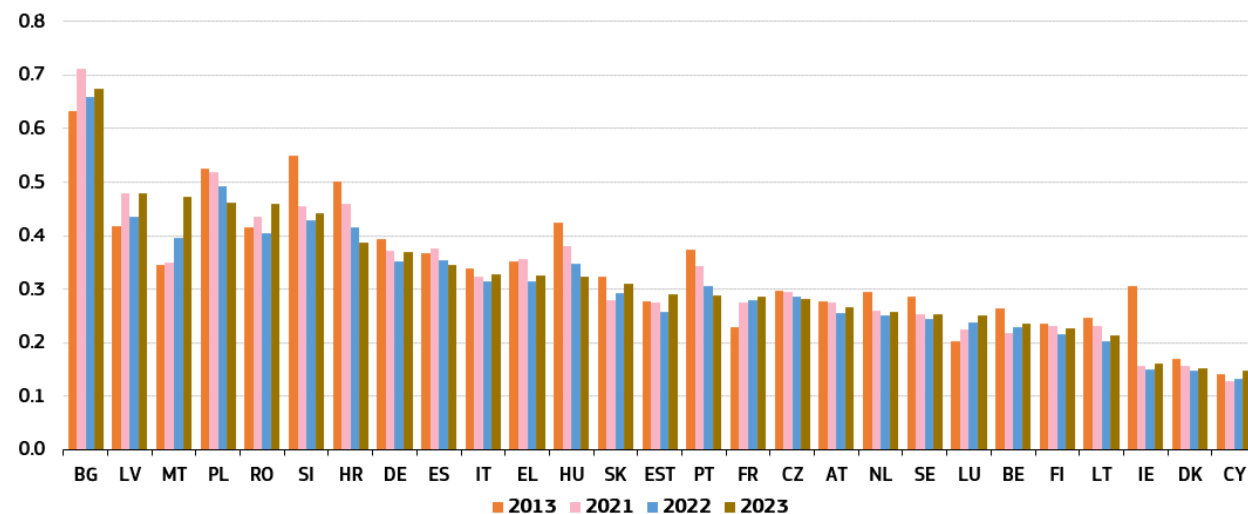
⁸⁴ Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης.

Διάγραμμα .: Συνολικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης για τα δικαστήρια σε EUR ανά κάτοικο, 2013, 2021 – 2023 (*) (πηγή: Eurostat)

(*) Τα κράτη μέλη κατατάσσονται βάσει των δαπανών του 2023 (από τις υψηλότερες στις χαμηλότερες). Τα στοιχεία για το 2022 για τις DE, ES, FR και SK είναι προσωρινά. Τα στοιχεία για τις BE, DE, ES, FR, PT και SK για το 2023 είναι προσωρινά. Τα στοιχεία για την PL παρουσιάζουν διακοπή στη σειρά το 2022. Πηγή: Eurostat, Gov_10a_exp

Διάγραμμα .: Συνολικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης για τα δικαστήρια ως ποσοστό του ΔΕΠ, 2013, 2021–2023 (*) (πηγή: Eurostat)

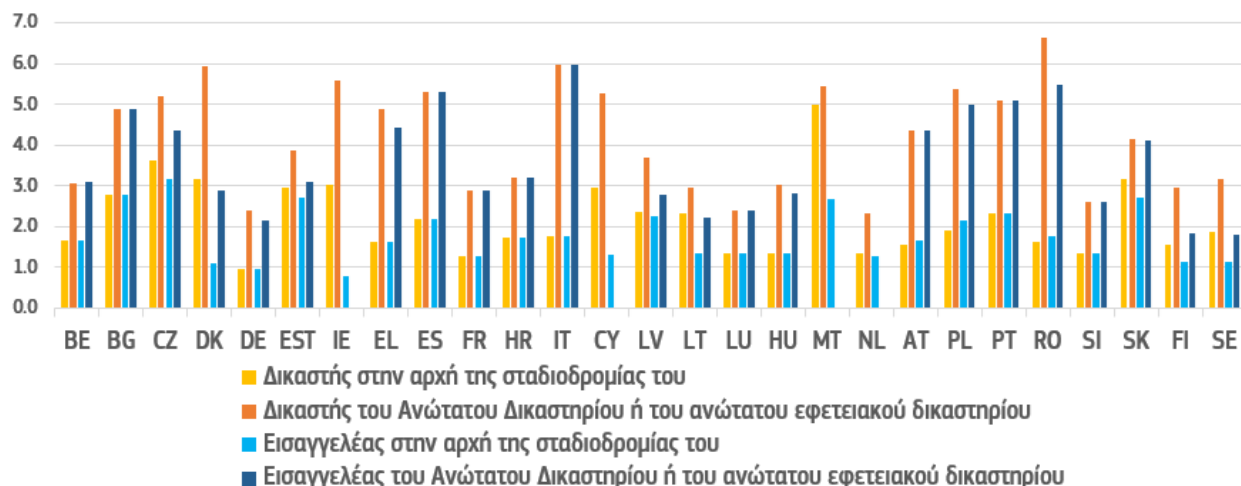

(*) Τα κράτη μέλη κατατάσσονται βάσει των δαπανών του 2023 (από τις υψηλότερες στις χαμηλότερες). Τα στοιχεία για το 2022 για τις DE, ES, FR και SK είναι προσωρινά. Τα στοιχεία για τις BE, DE, ES, FR, PT και SK για το 2023 είναι προσωρινά. Τα στοιχεία για την PL παρουσιάζουν διακοπή στη σειρά το 2022. Πηγή: Eurostat, Gov_10a_exp

Στο διάγραμμα 35 παρουσιάζεται ο λόγος των ετήσιων μισθών των δικαστών και των εισαγγελέων προς τον μέσο ετήσιο μισθό στη χώρα. Για κάθε χώρα, οι στήλες παρουσιάζουν τους δείκτες αυτούς για τους δικαστές και τους εισαγγελείς στην αρχή της αντίστοιχης σταδιοδρομίας τους και στο αποκορύφωμά της. Δυνάμει του άρθρου 19 παράγραφος 1 της ΣΕΕ, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι τόσο τα δικαστήρια τους στο σύνολό τους όσο και οι μεμονωμένοι δικαστές

απολαύουν ανεξαρτησίας στους τομείς που καλύπτει το δίκαιο της ΕΕ. Ενώ η προσωρινή μείωση των αποδοχών στο πλαίσιο μέτρων λιτότητας δεν έχει θεωρηθεί ότι παραβιάζει την εν λόγω διάταξη, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αποφανθεί ότι η καταβολή στα μέλη του δικαστικού σώματος αποδοχών των οποίων το επίπεδο τελεί σε αναλογία με τη σπουδαιότητα των καθηκόντων που ασκούν αποτελεί εγγύηση σύμφυτη με την ανεξαρτησία των δικαστών⁽⁸⁵⁾.

Διάγραμμα .: Λόγος των ετήσιων αποδοχών δικαστών και εισαγγελέων προς ετήσιο μέσο ακαθάριστο μισθό στη χώρα το 2023 (*) [πηγή: Μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (CEPEJ) του Συμβουλίου της Ευρώπης]

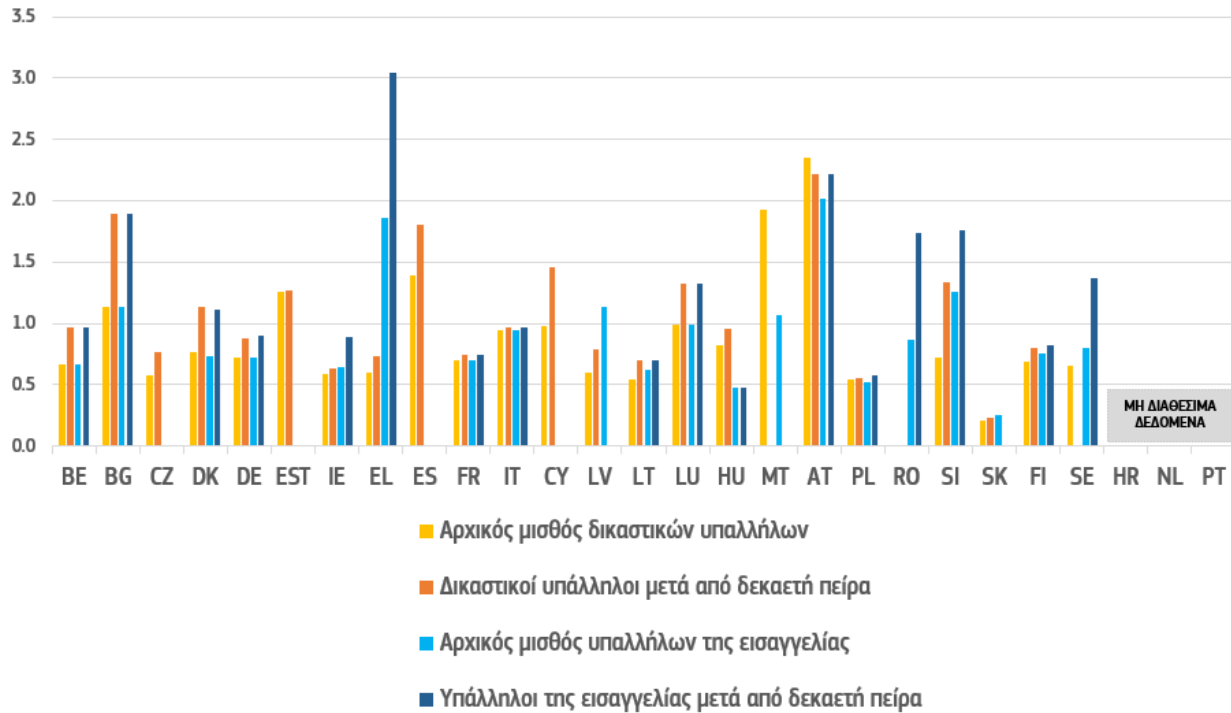
(*) Οι ειδικές παρατηρήσεις των κρατών μελών σχετικά με τα δεδομένα είναι διαθέσιμες στη μελέτη CEPEJ⁽⁸⁶⁾.

Στο διάγραμμα 36 παρουσιάζεται ο λόγος των ετήσιων μισθών του εξειδικευμένου δικαστικού και εισαγγελικού προσωπικού προς τον μέσο ετήσιο μισθό στη χώρα. Για κάθε χώρα, οι δύο πρώτες στήλες παρουσιάζουν τους δείκτες για τους δικαστικούς λειτουργούς στην αρχή της σταδιοδρομίας τους και μετά από 10 έτη στην υπηρεσία, ενώ η τρίτη και η τέταρτη στήλη παρουσιάζουν τους δείκτες για τους εισαγγελικούς λειτουργούς στην αρχή της σταδιοδρομίας τους και μετά από 10 έτη υπηρεσίας.

⁸⁵ Απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπόθεση C- 64/16, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, σκέψη 45 (ECLI:EU:C:2018:117), «Όπως και η ισοβιότητα των μελών εντός τέτοιου οργάνου (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2006, Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, σκέψη 51), η καταβολή στα μέλη αυτά αποδοχών των οποίων το επίπεδο τελεί σε αναλογία με τη σπουδαιότητα των καθηκόντων που ασκούν αποτελεί εγγύηση σύμφυτη με την ανεξαρτησία των δικαστών». Βλ. επίσης την απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-146/23 και C-374/23, Sąd Rejonowy w Białymstoku και Adoreikė (ECLI:EU:C:2025:109), στην οποία το Δικαστήριο επιβεβαιώνει ότι οι λεπτομερείς κανόνες καθορισμού των αποδοχών των δικαστών πρέπει να είναι αντικειμενικοί, προβλέψιμοι, σταθεροί και διαφανείς. Ο καθορισμός των εν λόγω αποδοχών πρέπει να έχει νομική βάση και να πληροί τα κριτήρια της αντικειμενικότητας, της προβλεψιμότητας, της σταθερότητας και της διαφάνειας. Κάθε παρέκκλιση από τη μέθοδο καθορισμού των αποδοχών πρέπει να δικαιολογείται από σκοπό γενικού συμφέροντος.

⁸⁶ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_el#documents

Διάγραμμα .: Λόγος των ετήσιων αποδογών εξειδικευμένου δικαστικού και εισαγγελικού προσωπικού προς προσαρμοσμένο ετήσιο μέσο μεικτό μισθό πλήρους απασχόλησης στη χώρα το 2023 (*) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή και Eurostat (⁸⁷)]

(*) Δείκτης που αναπτύχθηκε σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης. Τα στοιχεία για τους μισθούς αναφέρονται στον κατώτατο μεικτό ετήσιο αρχικό μισθό, το 2023, σε ευρώ, και στον κατώτατο μεικτό ετήσιο μισθό μετά από δεκαετή πείρα, το 2023, σε ευρώ. Ο ακαθάριστος μισθός υπολογίζεται πριν από την καταβολή τυχόν κοινωνικών εισφορών και φόρων. Περιλαμβάνονται τα επιδόματα που καταβάλλονται τακτικά σε όλους τους υπαλλήλους, ανεξάρτητα από την προσωπική τους κατάσταση (για παράδειγμα, ο 13ος μισθός που καταβάλλεται χωρίς εξαίρεση στο προσωπικό του δικαστηρίου / της εισαγγελίας). Τα επιμίσθια που συνδέονται με προσωπικές περιστάσεις (για παράδειγμα οικογενειακά επιδόματα ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών) εξαιρούνται από το ποσό. Εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά, χρησιμοποιείται η κατώτατη μισθολογική αξία μεταξύ των κατηγοριών προσωπικού που εμπίπτουν στην αντίστοιχη ομάδα προσωπικού. Ο λόγος υπολογίστηκε με βάση τον δείκτη της Eurostat «Μέσος προσαρμοσμένος μισθός πλήρους απασχόλησης ανά εργαζόμενο», nama_10_fte, για το 2023. Ο όρος «δικαστικοί υπάλληλοι» αναφέρεται σε εξειδικευμένο προσωπικό στα πρωτοβάθμια δικαστήρια, το οποίο συμβάλλει στις δικαστικές διαδικασίες / συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων, όπως βοηθοί δικαστές, Rechtspfleger, βοηθοί δικαστών, auxilliaires de justice, γραμματείς δικαστηρίων. Ο όρος «υπάλληλοι της εισαγγελίας» αναφέρεται σε εξειδικευμένο προσωπικό στο χαμηλότερο επίπεδο των εισαγγελιών, το οποίο συμβάλλει στις διαδικασίες / συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων, όπως βοηθοί εισαγγελέων, ασκούμενοι εισαγγελέες. Οι ειδικές κατηγορίες που αναφέρονται από τα επιμέρους κράτη μέλη στο πλαίσιο αυτών των δύο ευρύτερων ομάδων και εκπροσωπούνται στο διάγραμμα είναι, αντίστοιχα: J: αναφέρεται στους δικαστικούς υπαλλήλους, P: αναφέρεται στους υπαλλήλους της εισαγγελίας. BE: griffier/greffier (J), secretaris/secrétaire (P). Τα στοιχεία που παραστέθηκαν περιλαμβάνουν το επίδομα αδείας και το επίδομα τέλους του έτους. BG: βοηθός δικαστή (J), βοηθός εισαγγελέα (P). CZ: ανώτερος δικαστικός υπάλληλος (J), υπάλληλος της εισαγγελίας (P). DK: βοηθός δικαστής (J), ασκούμενος εισαγγελέας (P). Ο μισθός του βοηθού δικαστή μετά από δεκαετή πείρα βασίζεται στον μέσο μισθό. DE: δεν αναφέρθηκε. EST: δικαστικός υπάλληλος (J), βοηθός

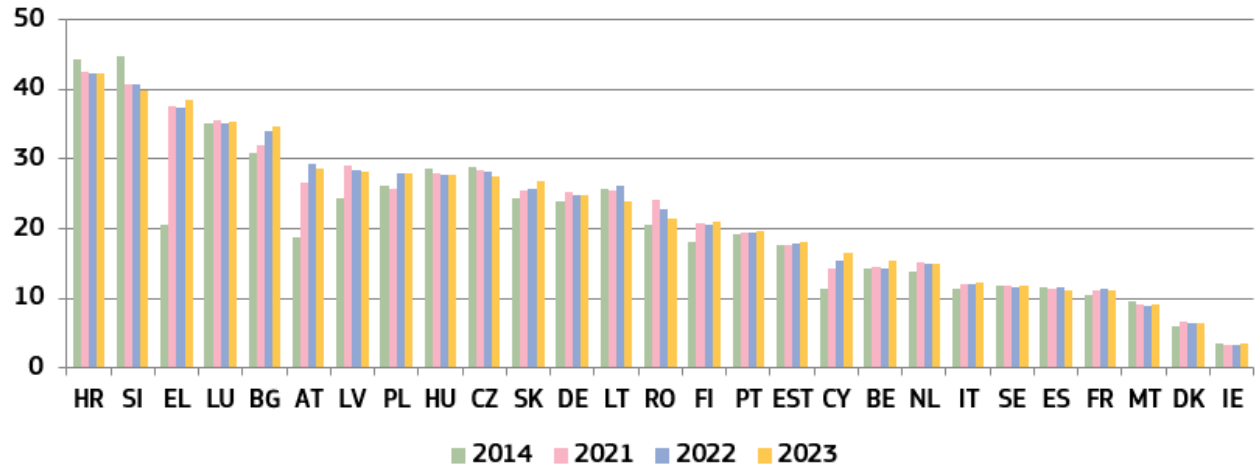
⁸⁷ Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης και την Eurostat. Η πηγή δεδομένων σχετικά με τον ετήσιο μέσο ακαθάριστο μισθό που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των δεικτών στα διαγράμματα 34 και 35 διαφέρει (στο διάγραμμα 34 παρέχονται από την CEPEJ με πληροφορίες από τους εθνικούς ανταποκριτές της, ενώ στο διάγραμμα 35 η πηγή είναι η Eurostat). Ως εκ τούτου, οι δείκτες των δύο διαγραμμάτων δεν είναι άμεσα συγκρίσιμοι.

εισαγγελέας (P). **IE**: βοηθός δικαστή (J), υπάλληλος του τομέα της δικαιοσύνης (P). **EL**: δικαστικός γραμματέας (J). **ES**: Letrados de la Administración de Justicia (J), Cuerpo de Auxilio Judicial (P). **FR**: νομικός βοηθός / γραμματέας (J), νομικός βοηθός / γραμματέας (P). **HR**: βοηθός δικαστή (J), βοηθός εισαγγελέας (P). **IT**: δικαστικοί υπάλληλοι του δικαστηρίου που ανήκουν στον τομέα III και την οικονομική κατηγορία F1(J), δικαστικοί υπάλληλοι του δικαστηρίου που ανήκουν στον τομέα III και την οικονομική κατηγορία F2(J), υπάλληλοι της εισαγγελίας που ανήκουν στον τομέα III και την οικονομική κατηγορία F1(P), υπάλληλοι της εισαγγελίας που ανήκουν στον τομέα III και την οικονομική κατηγορία F2(P). **CY**: γραμματέας (J). **LV**: βοηθός δικαστή (J), νομικός-σύμβουλος, δικηγόρος στον τομέα του ποινικού δικαίου, δικηγόρος-αναλυτής (P). Οι δικαστικοί υπάλληλοι είναι μόνο βοηθοί δικαστών. Δεν υπάρχει εύρος μισθών σε αυτή την κατηγορία. Όσον αφορά την κατηγορία «βοηθός δικαστών», τα αναφερόμενα στοιχεία ήταν ο ανώτατος μισθός το 2022. Ο μισθός για όλους τους βοηθούς δικαστών είναι ο ίδιος στα πρωτοβάθμια δικαστήρια. Για παράδειγμα, εάν ο βοηθός δικαστή λάβει την υψηλότερη βαθμολογία κατά την ετήσια διαδικασία αξιολόγησης, τότε μπορεί ήδη να λάβει τον μέγιστο μισθό εντός του πρώτου έτους εργασίας. Όσον αφορά τους υπαλλήλους της εισαγγελίας, τα στοιχεία είναι ο μέσος μισθός για τις αναφερόμενες θέσεις. Ο μισθός των υπαλλήλων και στα δύο επίπεδα της εισαγγελίας είναι καθορισμένος και δεν εξαρτάται από τα έτη εργασίας στην υπηρεσία. **LT**: Βοηθοί δικαστών (ανώτεροι βοηθοί δικαστών) (J), βοηθοί εισαγγελέων και βοηθοί των επικεφαλής εισαγγελέων (P). Οι τιμές των μισθών για τους βοηθούς δικαστών και εισαγγελέων και για το υπαλληλικό προσωπικό είναι ο μέσος όρος των συγκεκριμένων μισθών εντός της δεδομένης κατηγορίας. **LU**: Référendaires: Employé A1(J), Référendaires: Employé A1(J). **HU**: Υπάλληλος της εισαγγελίας (P). **MT**: βοηθός δικαστή (J), ασκούμενος δικηγόρος (P). **NL**: Μη διαθέσιμο λόγω έλλειψης δείκτη της Eurostat για τον μέσο αναπροσαρμοσμένο μισθό πλήρους απασχόλησης ανά εργαζόμενο. **AT**: Εκπαιδευόμενοι δικαστές / νομικοί βοηθοί / ελεγκτές / δικαστικοί υπάλληλοι (Rechtspfleger) (J), εκπαιδευόμενοι εισαγγελείς (P). Τα στοιχεία αντιστοιχούν στους νόμιμους μισθούς. Οι υπάλληλοι ή οι διαφορετικές μισθολογικές κατηγορίες ομαδοποιούνται σε μία κατηγορία υπαλλήλων, όπου η μέση αξία παρέχεται βάσει του νόμιμου μισθού και των αποδοχών. **PL**: βοηθός δικαστής (J). Τα στοιχεία είναι ο μέσος όρος συγκεκριμένων μισθών στο πλαίσιο δεδομένης κατηγορίας. **RO**: ασκούμενος εισαγγελέας (P). Η RO έχει μόνο την κατηγορία «ασκούμενος εισαγγελέας» —όχι «βοηθοί εισαγγελέων» ή άλλες κατηγορίες εξειδικευμένου προσωπικού που συμβάλλουν στη διαδικασία / συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων. Κατά συνέπεια, παρασχέθηκε μόνο ο αρχικός μισθός για τους ασκούμενους εισαγγελείς. Η κατηγορία υπαλλήλων της δικαιοσύνης στα πρωτοβάθμια δικαστήρια δεν υπήρχε στη Ρουμανία το 2022 και, ως εκ τούτου, δεν παρέχονται στοιχεία για την κατηγορία αυτή. **SI**: βοηθός δικαστή (J), ανώτερος δικαστικός σύμβουλος (P). **SK**: βοηθός (J), ασκούμενος του νομικού κλάδου (P). **FI**: ασκούμενος δικαστής (J), βοηθός εισαγγελέα (P). **SE**: δικαστικός υπάλληλος βαθμίδας I(J), ασκούμενος εισαγγελέας (P).

–Ανθρώπινοι πόροι –

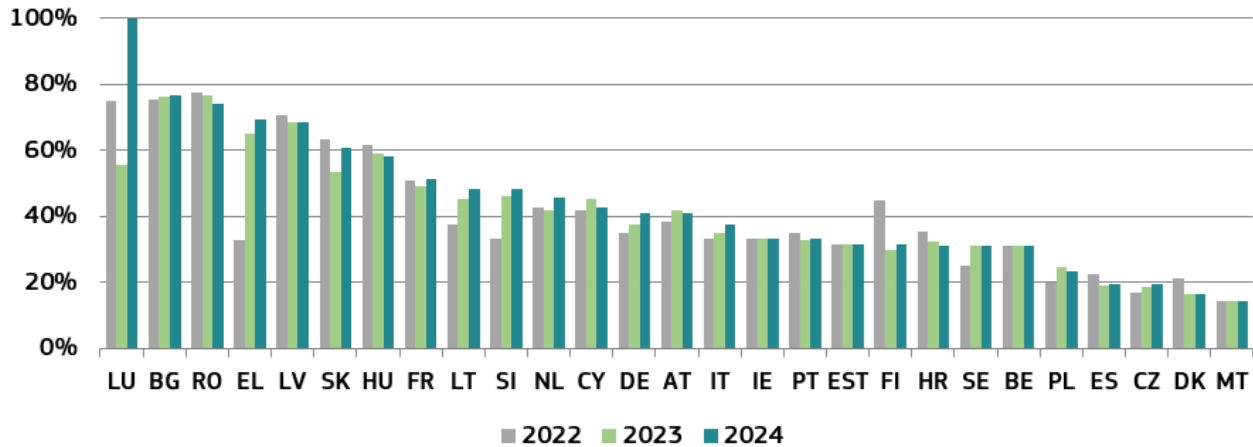
Η επάρκεια ανθρώπινων πόρων είναι καθοριστικής σημασίας για την ποιότητα του συστήματος απονομής δικαιοσύνης. Η πολυμορφία στο δικαστικό σώμα, συμπεριλαμβανομένης της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων, προσδίδει συμπληρωματικές γνώσεις, δεξιότητες και πείρα και αντικατοπτρίζει την κοινωνική πραγματικότητα.

Διάγραμμα .: Αριθμός δικαστών, 2014, 2021–2023 (*) (ανά 100 000 κατοίκους) [πηγή: Μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (CEPEJ) του Συμβουλίου της Ευρώπης]

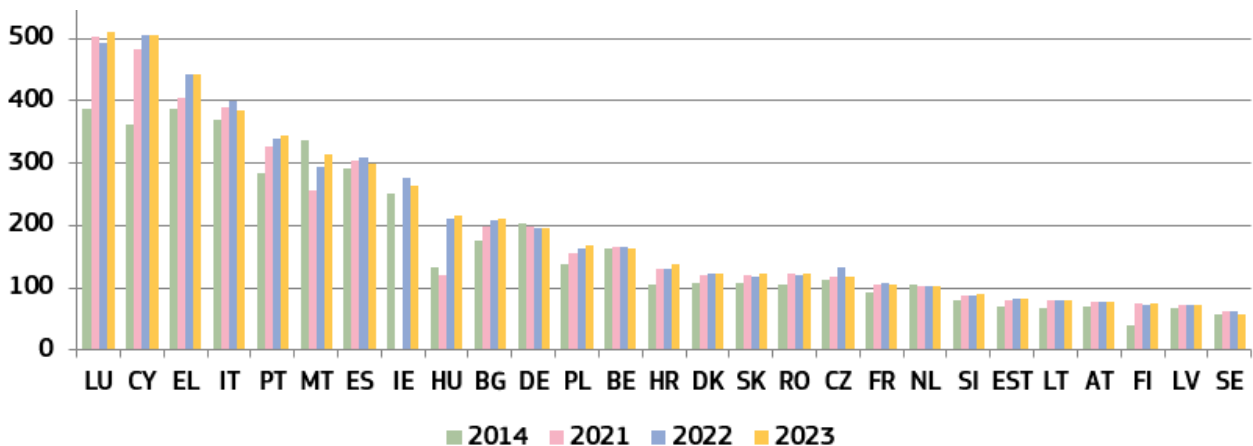
(*) Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει τους δικαστές που εργάζονται με καθεστώς πλήρους απασχόλησης, σύμφωνα με τη μεθοδολογία της CEPEJ. Δεν περιλαμβάνονται οι λεγόμενοι *Rechtspfleger* / δικαστικοί γραμματείς που υπάρχουν σε ορισμένα κράτη μέλη. **EL**: από το 2016, τα στοιχεία για τον αριθμό των επαγγελματιών δικαστών περιλαμβάνουν όλους τους βαθμούς για την ποινική και την πολιτική δικαιοσύνη, καθώς και τους διοικητικούς δικαστές. **IT**: οι περιφερειακές επιτροπές ελέγχου, οι τοπικές φορολογικές επιτροπές και τα στρατοδικεία δεν λαμβάνονται υπόψη. Η διοικητική δικαιοσύνη λαμβάνεται υπόψη από το 2018. **AT**: στοιχεία σχετικά με τη διοικητική δικαιοσύνη περιλαμβάνονται στα στοιχεία από το 2016.

Διάγραμμα .: Ποσοστό γυναικών επαγγελματιών δικαστών στα ανώτατα δικαστήρια την περίοδο 2022–2024 (*) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή ⁽⁸⁸⁾]

(*) Η ταξινόμηση των στοιχείων γίνεται με βάση τις τιμές του 2024, από την υψηλότερη στη χαμηλότερη.

Διάγραμμα .: Αριθμός δικηγόρων, 2014, 2021–2023 (*) (ανά 100 000 κατοίκους) [πηγή: Μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (CEPEJ) του Συμβουλίου της Ευρώπης]

(*) Σύμφωνα με τη μεθοδολογία της CEPEJ, δικηγόρος είναι πρόσωπο το οποίο διαθέτει τα προσόντα και τη νομιμοποίηση, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, για να προβάλει ισχυρισμούς και να ενεργεί για λογαριασμό των πελατών του· να ασκούν το δικηγορικό επάγγελμα· να παρίστανται ενώπιον των δικαστηρίων ή να παρέχουν συμβουλές και να εκπροσωπούν τους πελάτες τους σε νομικά θέματα [Σύσταση Rec (2000)21 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με την ελευθερία άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος]. **DE**: στη Γερμανία δεν γίνεται διάκριση μεταξύ διαφορετικών κατηγοριών δικηγόρων. **FI**: από το 2015, ο παρεχόμενος αριθμός των δικηγόρων περιλαμβάνει τόσο τον αριθμό των δικηγόρων που εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα όσο και τον αριθμό των δικηγόρων που εργάζονται στον δημόσιο τομέα.

⁸⁸ Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, βάση στατιστικών δεδομένων για τα φύλα: https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/indicator/wmidm_jud_natert_wmid_natert_supcrt/datatable.

2.2.3. Ψηφιοποίηση

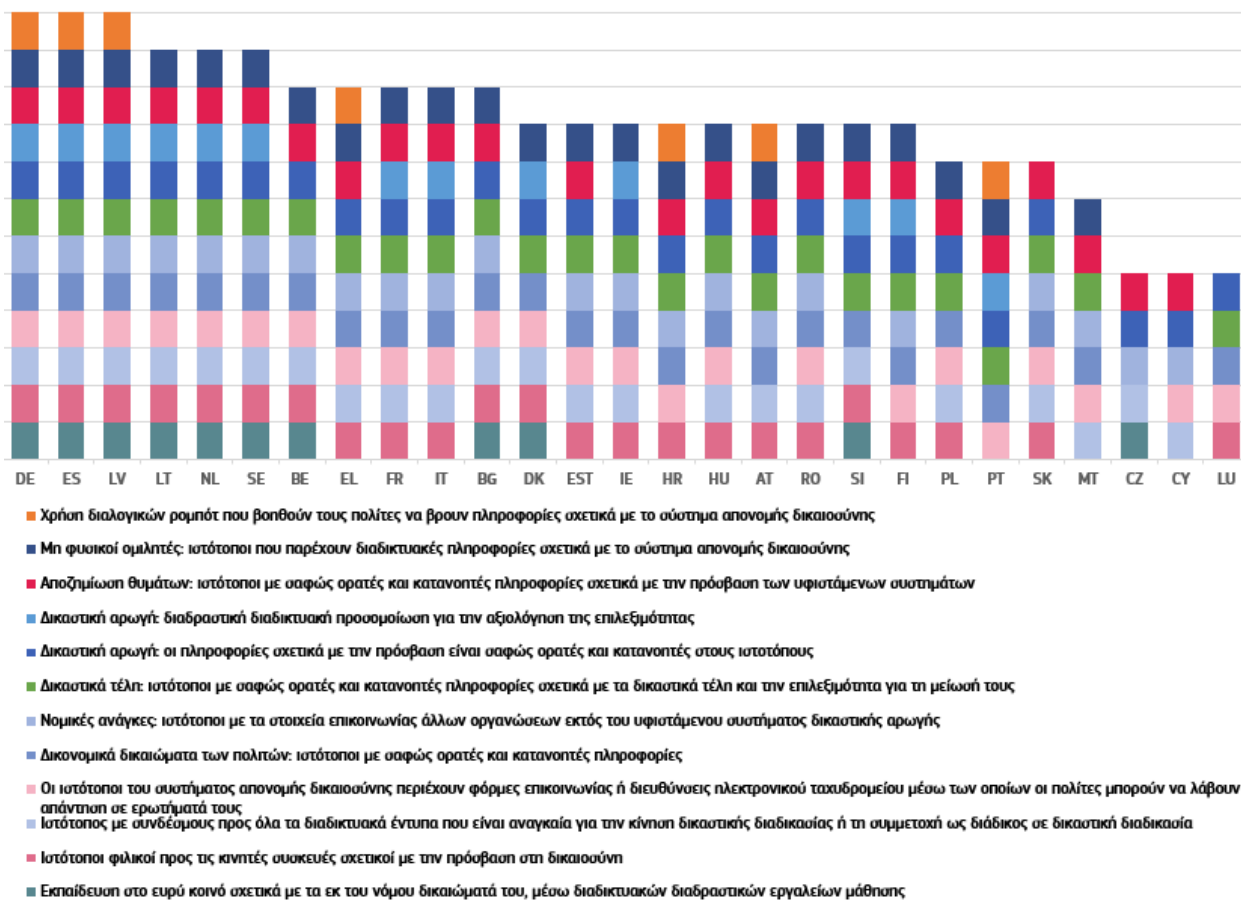
Η χρήση των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) μπορεί να ενισχύσει τα συστήματα απονομής δικαιοσύνης των κρατών μελών και να τα καταστήσει πιο προσβάσιμα, αποδοτικά, ανθεκτικά και έτοιμα να αντιμετωπίσουν τις τρέχουσες και μελλοντικές προκλήσεις. Η πανδημία COVID-19 έχει αναδείξει διάφορες προκλήσεις που επηρεάζουν τη λειτουργία του δικαστικού σώματος και κατέδειξε την ανάγκη περαιτέρω βελτίωσης των εθνικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης.

Σε προηγούμενες εκδόσεις του πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης παρέχονταν συγκριτικά στοιχεία για ορισμένες πτυχές των ΤΠΕ στα συστήματα απονομής δικαιοσύνης. Όπως αναγγέλθηκε στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ψηφιοποίηση της δικαιοσύνης στην ΕΕ, της 2ας Δεκεμβρίου 2020⁸⁹), ο πίνακας αποτελεσμάτων έχει ενισχυθεί σημαντικά με περαιτέρω στοιχεία σχετικά με την ψηφιοποίηση στα κράτη μέλη. Με τον τρόπο αυτό θα καταστεί δυνατή η διεξοδικότερη παρακολούθηση των τομέων στους οποίους συντελείται πρόοδος και των προκλήσεων που παραμένουν.

Προκειμένου η δικαιοσύνη να είναι φιλική προς τον πολίτη, οι πληροφορίες σχετικά με τα εθνικά δικαστικά συστήματα πρέπει να είναι όχι μόνον εύκολα προσβάσιμες αλλά και ειδικά προσαρμοσμένες για συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες οι οποίες, υπό άλλες συνθήκες, θα δυσκολεύονταν να αποκτήσουν πρόσβαση στις πληροφορίες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες. Στο διάγραμμα 40 παρουσιάζεται η διαθεσιμότητα πληροφοριών στο διαδίκτυο και ειδικών δημόσιων υπηρεσιών που μπορούν να βοηθήσουν τους πολίτες να αποκτήσουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

⁸⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, «Η ψηφιοποίηση της δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Μια εργαλειοθήκη ευκαιριών» [COM(2020) 710] και συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD(2020) 540.

Διάγραμμα .: Διαθεσιμότητα πληροφοριών στο διαδίκτυο σχετικά με το δικαστικό σύστημα για το ευρύ κοινό, 2024 (*) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (90)]

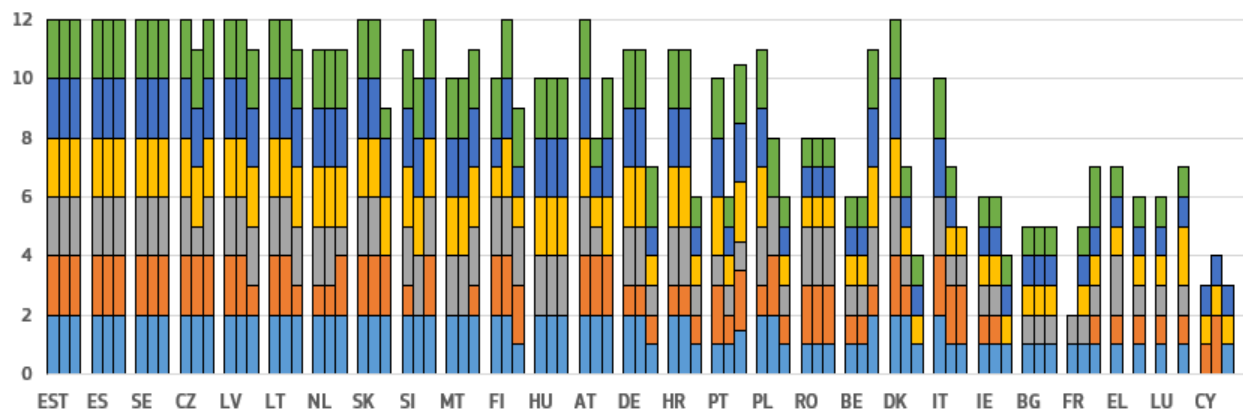
(*) **DE**: κάθε ομόσπονδο κράτος καθώς και το ομοσπονδιακό επίπεδο αποφασίζουν χωριστά ποιες πληροφορίες θα παράσχουν μέσω διαδικτύου.

– Κανόνες σχετικά με την ψηφιακή ετοιμότητα –

Η χρήση ψηφιακών λύσεων σε αστικές/εμπορικές, διοικητικές και ποινικές υποθέσεις προϋποθέτει συχνά κατάλληλη ρύθμιση στους εθνικούς δικονομικούς κανόνες. Το διάγραμμα 41 απεικονίζει τις προβλεπόμενες από τον νόμο δυνατότητες διαφόρων παραγόντων να χρησιμοποιούν τεχνολογία εξ αποστάσεως επικοινωνίας (όπως η βιντεοδιάσκεψη) για δικαστικές και σχετικές με δικαστήρια διαδικασίες και αντικατοπτρίζει την τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά το παραδεκτό των ψηφιακών αποδεικτικών στοιχείων.

⁹⁰ Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης.

Διάγραμμα .: Δικονομικοί κανόνες που επιτρέπουν την ψηφιακή τεχνολογία σε δικαστήρια σε αστικές/εμπορικές, διοικητικές και ποινικές υποθέσεις, 2024 (*) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή ⁽⁹¹⁾]

Για κάθε κράτος μέλος, οι τρεις στήλες αποτυπώνουν τους δικονομικούς κανόνες που επιτρέπουν τη χρήση ψηφιακής τεχνολογίας στα δικαστήρια στα ακόλουθα είδη υποθέσεων (από αριστερά προς τα δεξιά):

1. αστικές/εμπορικές υποθέσεις
2. διοικητικές υποθέσεις
3. ποινικές υποθέσεις.

- Δυνατότητα διερμηνείας κατά τη χρήση τεχνολογίας εξ αποστάσεως επικοινωνίας
- Η ακρόαση των ειδικών μπορεί να πραγματοποιηθεί με τεχνολογία εξ αποστάσεως επικοινωνίας
- Η ακρόαση των μαρτύρων μπορεί να πραγματοποιηθεί με τεχνολογία εξ αποστάσεως επικοινωνίας
- Το προφορικό μέρος της διαδικασίας μπορεί να πραγματοποιηθεί εξ ολοκλήρου με τεχνολογία εξ αποστάσεως επικοινωνίας
- Παραδεκτό αποδεικτικών στοιχείων που έχουν υποβληθεί αποκλειστικά σε ψηφιακή μορφή
- Η ακρόαση των διαδικών/κατηγορουμένων/θυμάτων μπορεί να πραγματοποιηθεί με τεχνολογία εξ αποστάσεως επικοινωνίας

(*) Μέγιστος δυνατός βαθμός: 12 μονάδες. Για κάθε κριτήριο, δόθηκαν δύο μονάδες εάν υπάρχει η δυνατότητα σε όλες τις αστικές/εμπορικές, διοικητικές και ποινικές υποθέσεις, αντίστοιχα (στις ποινικές υποθέσεις, η δυνατότητα ακρόασης των διαδικών μοιράστηκε ώστε να καλύπτει τόσο τους κατηγορουμένους όσο και τα θύματα). Οι μονάδες διαιρούνται διά δύο όταν η δυνατότητα δεν υπάρχει σε όλες τις υποθέσεις. Για τα κράτη μέλη που δεν διακρίνουν μεταξύ αστικών/εμπορικών και διοικητικών υποθέσεων, δόθηκε ο ίδιος αριθμός μονάδων για αμφότερους τους τομείς. **EL, LU**: καμία για διοικητικές υποθέσεις.

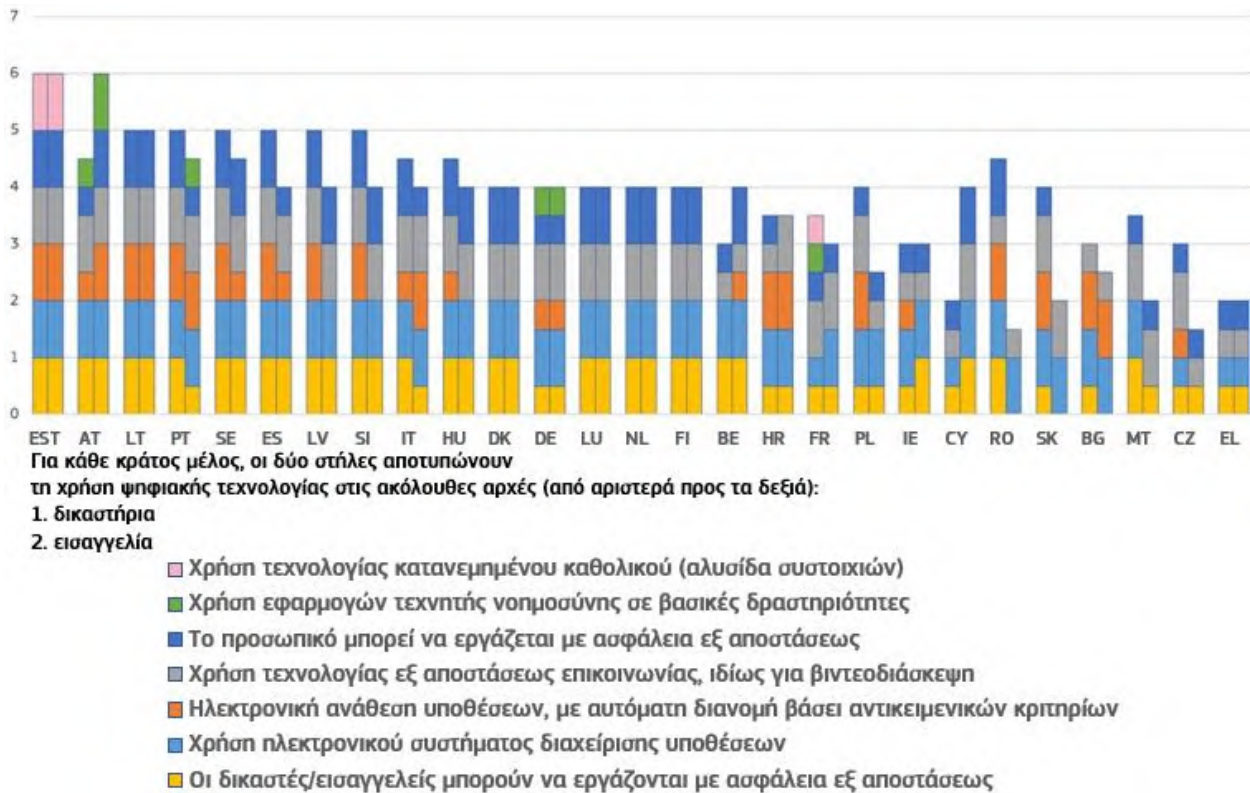
⁹¹ Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης.

– Χρήση ψηφιακών εργαλείων –

Πέραν των δικονομικών κανόνων που εξασφαλίζουν ψηφιακή ετοιμότητα, τα δικαστήρια και οι εισαγγελίες πρέπει να διαθέτουν κατάλληλα εργαλεία και υποδομές για την εξ αποστάσεως επικοινωνία και την ασφαλή εξ αποστάσεως πρόσβαση στον χώρο εργασίας (διάγραμμα 42). Απαιτούνται επίσης κατάλληλες υποδομές και εξοπλισμός για την ασφαλή ηλεκτρονική επικοινωνία μεταξύ δικαστηρίων / εισαγγελιών και επαγγελματιών του νομικού κλάδου και φορέων (διαγράμματα 43 και 44).

Οι ΤΠΕ, συμπεριλαμβανομένης της καινοτόμου τεχνολογίας, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη στήριξη του έργου των δικαστικών αρχών. Ως εκ τούτου, συμβάλλουν σημαντικά στην ποιότητα των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης. Η διαθεσιμότητα διαφόρων ψηφιακών εργαλείων για τους δικαστές, τους εισαγγελείς και τους δικαστικούς υπαλλήλους μπορεί να εξορθολογίσει τις διαδικασίες εργασίας, να εξασφαλίσει δίκαιη κατανομή του φόρτου υποθέσεων και να οδηγήσει σε σημαντική μείωση του χρόνου.

Διάγραμμα .: Χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας από δικαστήρια και εισαγγελίες, 2024 (*)
[πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή ⁽⁹²⁾]

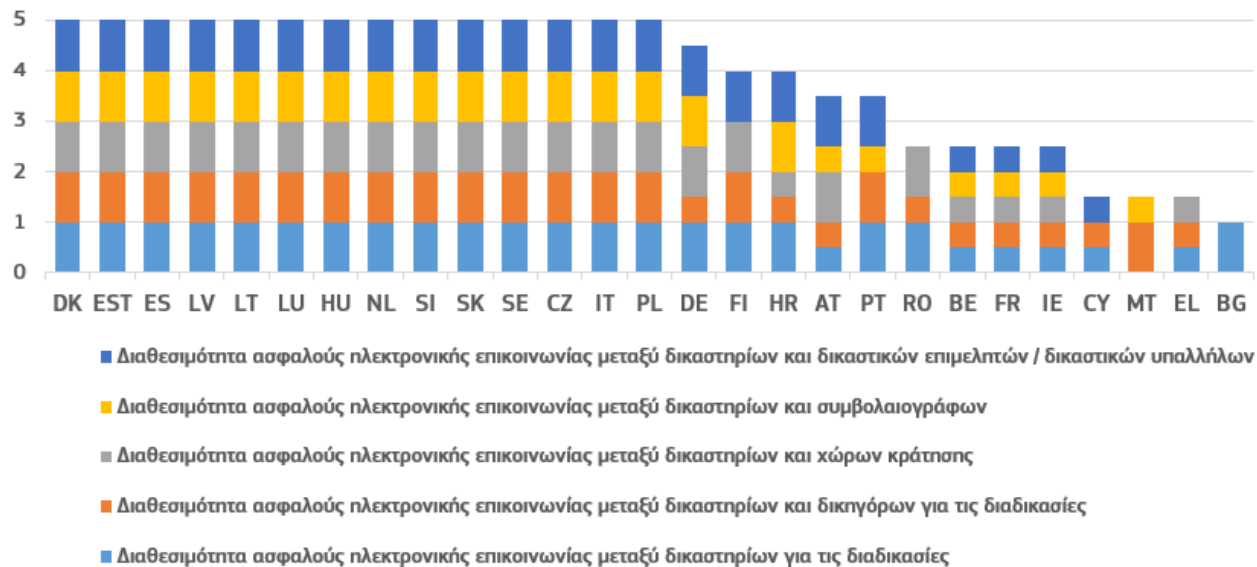
(*) Μέγιστος δυνατός βαθμός: 7 μονάδες. Για κάθε κριτήριο, δόθηκε μία μονάδα εάν τα δικαστήρια και οι εισαγγελίες, αντίστοιχα, χρησιμοποιούν μια δεδομένη τεχνολογία και 0,5 μονάδα όταν η τεχνολογία δεν χρησιμοποιείται πάντα από αυτά.

Η ασφαλής ηλεκτρονική επικοινωνία μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης. Η δυνατότητα των δικαστηρίων να επικοινωνούν

⁹² Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης.

ηλεκτρονικά μεταξύ τους και με τους επαγγελματίες του νομικού κλάδου και άλλους φορείς μπορεί να εξορθολογίσει τις διαδικασίες και να μειώσει την ανάγκη έντυπης επικοινωνίας και φυσικής παρουσίας. Κάτι τέτοιο θα συνεπάγεται μείωση της διάρκειας των προδικαστικών δραστηριοτήτων και των δικαστικών διαδικασιών.

Διάγραμμα .: Δικαστήρια: εργαλεία ηλεκτρονικής επικοινωνίας, 2024 (*) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή ⁽⁹³⁾]

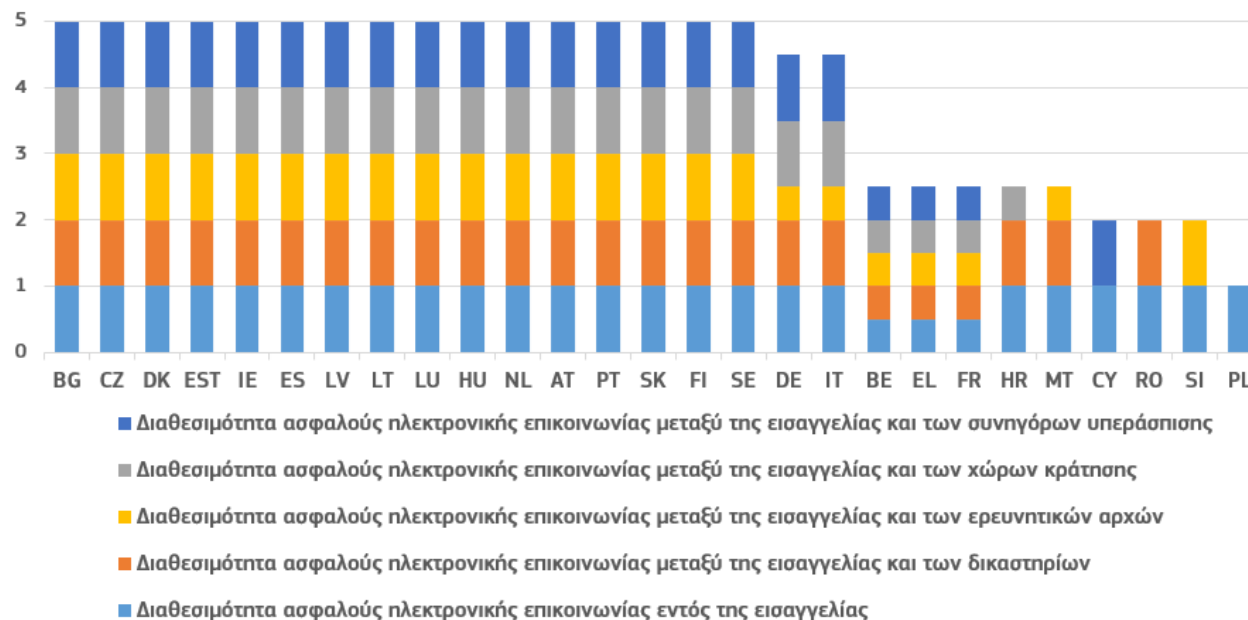

(*) Μέγιστος δυνατός βαθμός: 5 μονάδες. Για κάθε κριτήριο, δόθηκε μία μονάδα εάν τα δικαστήρια διαθέτουν ασφαλή ηλεκτρονική επικοινωνία. Δόθηκε 0,5 μονάδα όταν η δυνατότητα δεν υπάρχει σε όλες τις υποθέσεις. **FI**: τα καθήκοντα των συμβολαιογράφων δεν αφορούν τα δικαστήρια. Ως εκ τούτου, δεν υπάρχει λόγος να τους παρέχεται ασφαλής σύνδεση.

Οι εισαγγελίες είναι κρίσιμης σημασίας για τη λειτουργία του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης. Η πρόσβαση σε ασφαλή ηλεκτρονικό δίαυλο επικοινωνίας θα μπορούσε να διευκολύνει το έργο τους και, συνακόλουθα, να βελτιώσει την ποιότητα των δικαστικών διαδικασιών. Η δυνατότητα ασφαλούς ηλεκτρονικής επικοινωνίας μεταξύ των εισαγγελιών και των ανακριτικών αρχών, των συνηγόρων υπεράσπισης και των δικαστηρίων καθιστά δυνατή την ταχύτερη και αποδοτικότερη προετοιμασία της διαδικασίας ενώπιον του δικαστηρίου.

⁹³ Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης.

Διάγραμμα .: Εισαγγελία: εργαλεία ηλεκτρονικής επικοινωνίας, 2024 (*) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (94)]

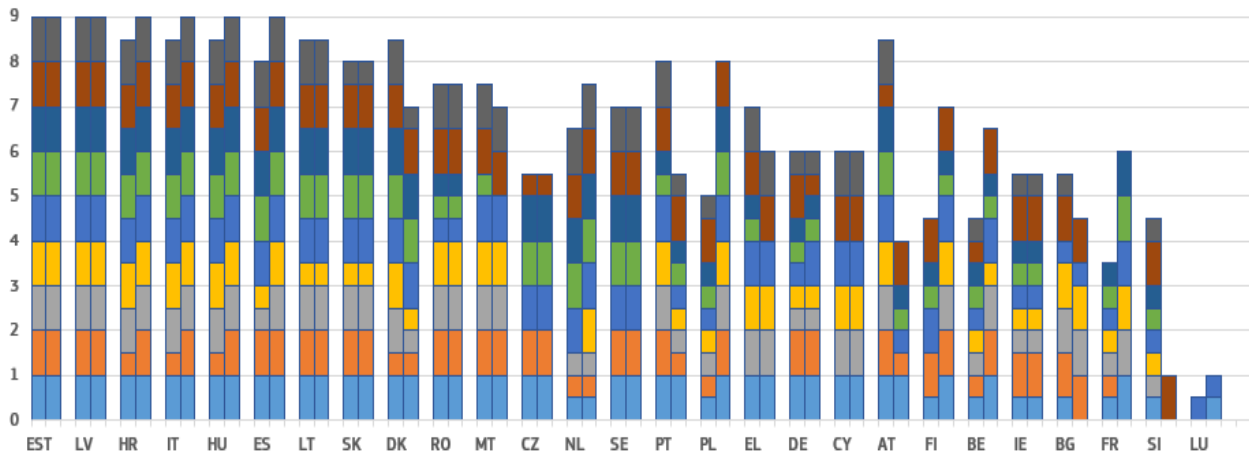
(*) Μέγιστος δυνατός βαθμός: 5 μονάδες. Για κάθε κριτήριο, δόθηκε μία μονάδα εάν οι εισαγγελίες διαθέτουν ασφαλή ηλεκτρονική επικοινωνία. Δόθηκε 0,5 μονάδα όταν η δυνατότητα δεν υπάρχει σε όλες τις υποθέσεις. Η διαθεσιμότητα εργαλείων ηλεκτρονικής επικοινωνίας εντός της εισαγγελίας περιλαμβάνει την επικοινωνία με τους δικηγόρους που απασχολούνται από την εισαγγελία.

– Ηλεκτρονική πρόσβαση στα δικαστήρια –

Η δυνατότητα διεκπεραίωσης συγκεκριμένων σταδίων της δικαστικής διαδικασίας με ηλεκτρονικά μέσα αποτελεί σημαντική πτυχή της ποιότητας των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης. Η ηλεκτρονική υποβολή αξιώσεων, η δυνατότητα παρακολούθησης και προαγωγής διαδικασιών μέσω διαδικτύου ή η δυνατότητα ηλεκτρονικής επίδοσης εγγράφων μπορούν να διευκολύνουν αισθητά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις (ή τους νόμιμους εκπροσώπους τους) και να μειώσουν τις καθυστερήσεις και τα έξοδα. Η διαθεσιμότητα τέτοιων ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών συμβάλλει στην προσέγγιση των δικαστηρίων και των πολιτών και των επιχειρήσεων και, κατ' επέκταση, στην αύξηση της εμπιστοσύνης του κοινού στο σύστημα απονομής δικαιοσύνης.

⁹⁴ Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης.

Διάγραμμα .: Ψηφιακές λύσεις για την κίνηση και την παρακολούθηση της διαδικασίας σε αστικές/εμπορικές και διοικητικές υποθέσεις, 2024 (*) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή ⁽⁹⁵⁾]

Για κάθε κράτος μέλος, οι δύο στήλες αποτυπώνουν τις ψηφιακές λύσεις για την κίνηση και την παρακολούθηση της διαδικασίας στα ακόλουθα είδη υποθέσεων (από αριστερά προς τα δεξιά):
 1. αστικές/εμπορικές υποθέσεις
 2. διοικητικές υποθέσεις

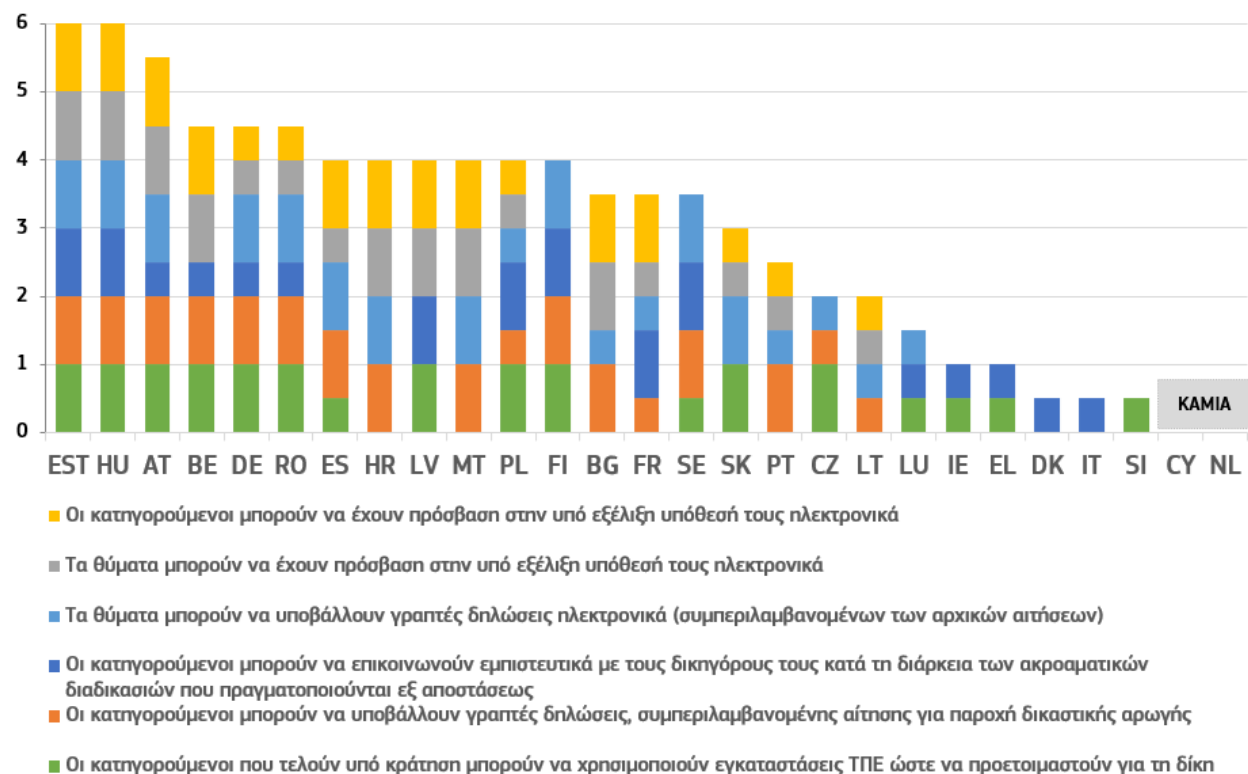
- Δυνατότητα ηλεκτρονικής πληρωμής των δικαστικών τελών
- Διαθεσιμότητα διαδικτυακών πληροφοριών σχετικά με τα δικαστικά τέλη
- Τα επίσημα δικαστικά έγγραφα μπορούν να επιδίδονται ηλεκτρονικά στις επιχειρήσεις (όταν η διαδικασία δεν έχει κινηθεί από την επιχείρηση)
- Τα επίσημα δικαστικά έγγραφα μπορούν να επιδίδονται ηλεκτρονικά στους πολίτες (όταν η διαδικασία δεν έχει κινηθεί από τον πολίτη)
- Διαθεσιμότητα ηλεκτρονικής απόδειξης παραλαβής που αποδεικνύει την υποβολή των εγγράφων στο δικαστήριο
- Δυνατότητα πρόσβασης των πολιτών στον ηλεκτρονικό φάκελο με τις περαιωθείσες υποθέσεις τους
- Δυνατότητα πρόσβασης των πολιτών στον ηλεκτρονικό φάκελο με τις υπό εξέλιξη υποθέσεις τους
- Δυνατότητα υποβολής αίτησης δικαστικής αρωγής ηλεκτρονικά
- Δυνατότητα κίνησης διαδικασίας / υποβολής αγωγής ηλεκτρονικά

(*) Μέγιστος δυνατός βαθμός: 9 μονάδες. Για κάθε κριτήριο, δόθηκε μία μονάδα εάν υπάρχει η δυνατότητα σε όλες τις αστικές/εμπορικές και διοικητικές υποθέσεις, αντίστοιχα. Δόθηκε 0,5 μονάδα όταν η δυνατότητα δεν υπάρχει σε όλες τις υποθέσεις. Για τα κράτη μέλη που δεν διακρίνουν μεταξύ αστικών/εμπορικών και διοικητικών υποθέσεων, δόθηκε ο ίδιος αριθμός μονάδων για αμφότερους τους τομείς.

Η χρήση ψηφιακών εργαλείων για τη διεξαγωγή και την παρακολούθηση των δικαστικών διαδικασιών σε ποινικές υποθέσεις μπορεί επίσης να συμβάλει στη διαφύλαξη των δικαιωμάτων των θυμάτων και των κατηγορουμένων. Για παράδειγμα, οι ψηφιακές λύσεις μπορούν να παράσχουν τη δυνατότητα για εμπιστευτική εξ αποστάσεως επικοινωνία μεταξύ των κατηγορουμένων και των δικηγόρων τους, να επιτρέπουν στους υπό κράτηση κατηγορούμενους να προετοιμαστούν για την ακρόασή τους και να βοηθούν τα θύματα εγκλημάτων να αποφύγουν τη δευτερογενή θυματοποίηση.

⁹⁵ Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης.

Διάγραμμα .: Ψηφιακές λύσεις για τη διεξαγωγή και την παρακολούθηση της δικαστικής διαδικασίας σε ποινικές υποθέσεις, 2024 (*) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή ⁽⁹⁶⁾]

(*) Μέγιστος δυνατός βαθμός: 6 μονάδες. Για κάθε κριτήριο, δόθηκε μία μονάδα εάν υπάρχει η δυνατότητα σε όλες τις ποινικές υποθέσεις. Δόθηκε 0,5 μονάδα όταν η δυνατότητα δεν υπάρχει σε όλες τις υποθέσεις.

– Πρόσβαση σε δικαστικές αποφάσεις –

Η διασφάλιση της πρόσβασης σε δικαστικές αποφάσεις μέσω διαδικτύου ενισχύει τη διαφάνεια των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης, βοηθάει τους πολίτες και τις επιχειρήσεις να κατανοήσουν τα δικαιώματά τους και μπορεί να συμβάλει στη συνεκτικότητα της νομολογίας. Η ύπαρξη κατάλληλων ρυθμίσεων για τη δημοσίευση αποφάσεων στο διαδίκτυο είναι ουσιαστικής σημασίας για τη δημιουργία μηχανισμών έρευνας φιλικών προς τον χρήστη ⁽⁹⁷⁾, οι οποίοι καθιστούν τη νομολογία περισσότερο προσβάσιμη για τους επαγγελματίες του νομικού κλάδου και το ευρύ κοινό, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες. Η απρόσκοπτη πρόσβαση στη νομολογία και η εύκολη περαιτέρω χρήση της καθιστούν το σύστημα απονομής δικαιοσύνης φιλικό προς τους αλγόριθμους και παρέχουν τη δυνατότητα χρήσης καινοτόμων εφαρμογών «νομικής τεχνολογίας» που υποστηρίζουν τους επαγγελματίες.

⁹⁶ Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης.

⁹⁷ See Βλ. *Best practice guide for managing Supreme Courts* (Οδηγός βέλτιστων πρακτικών για τη διαχείριση ανώτατων δικαστηρίων), στο πλαίσιο του έργου *Supreme Courts as guarantee for effectiveness of judicial systems* (Τα ανώτατα δικαστήρια ως εγγύηση για την αποτελεσματικότητα των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης), σ. 29.

Η δημοσίευση δικαστικών αποφάσεων στο διαδίκτυο απαιτεί την εξισορρόπηση διαφόρων συμφερόντων, εντός των ορίων που καθορίζονται από το νομικό πλαίσιο και το πλαίσιο πολιτικής. Ο γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων⁽⁹⁸⁾ εφαρμόζεται πλήρως στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα δικαστήρια. Κατά την αξιολόγηση των δεδομένων προς δημοσιοποίηση, πρέπει να επιτυγχάνεται δίκαιη ισορροπία μεταξύ του δικαιώματος στην προστασία των δεδομένων και της υποχρέωσης δημοσιοποίησης των δικαστικών αποφάσεων για τη διασφάλιση της διαφάνειας του συστήματος απονομής δικαιοσύνης. Αυτό ισχύει ιδίως σε περίπτωση που υφίσταται υπέρτερο δημόσιο συμφέρον το οποίο δικαιολογεί τη δημοσιοποίηση των εν λόγω δεδομένων. Σε πολλές χώρες, βάσει νόμου ή πρακτικής, απαιτείται η ανωνυμοποίηση ή η ψευδωνυμοποίηση⁽⁹⁹⁾ των δικαστικών αποφάσεων πριν από τη δημοσίευσή τους, είτε συστηματικά είτε κατόπιν σχετικού αιτήματος. Τα δεδομένα που παράγονται από το δικαστικό σώμα διέπονται επίσης από την ενωσιακή νομοθεσία για τα ανοιχτά δεδομένα και την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα⁽¹⁰⁰⁾.

Η διαθεσιμότητα των δικαστικών αποφάσεων σε μηχαναγνώσιμο μορφότυπο⁽¹⁰¹⁾, όπως φαίνεται στο διάγραμμα 47, ευνοεί τη διαμόρφωση ενός συστήματος απονομής δικαιοσύνης που διευκολύνει τη χρήση αλγορίθμων⁽¹⁰²⁾.

⁹⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1).

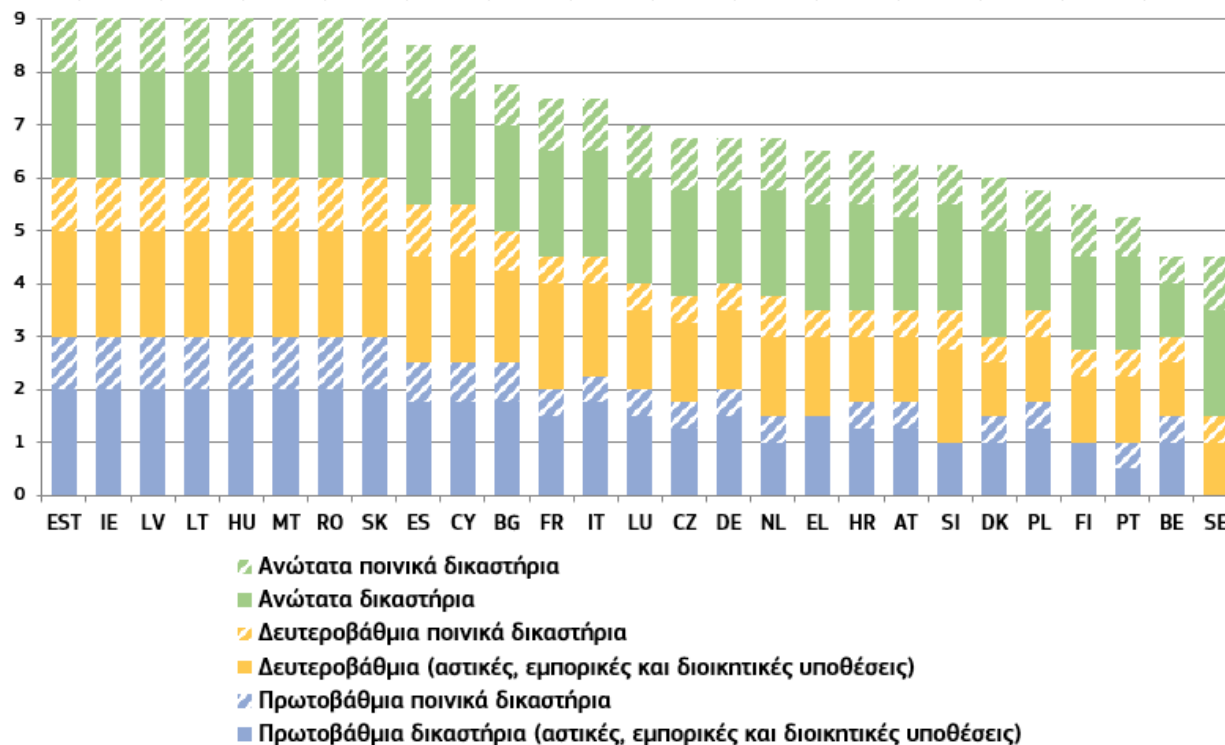
⁹⁹ Η ανωνυμοποίηση/ψευδωνυμοποίηση είναι αποδοτικότερη αν υποβοηθείται από αλγόριθμο. Ωστόσο, απαιτείται ανθρώπινη εποπτεία, δεδομένου ότι οι αλγόριθμοι δεν κατανοούν το πλαίσιο.

¹⁰⁰ Οδηγία 2003/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Νοεμβρίου 2003, για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα (ΕΕ L 345 της 31.12.2003, σ. 90)· και οδηγία (ΕΕ) 2019/1024 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για τα ανοιχτά δεδομένα και την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα (ΕΕ L 172 της 26.6.2019, σ. 56).

¹⁰¹ Οι αποφάσεις που μοντελοποιούνται σύμφωνα με πρότυπα (π.χ. Akoma Ntoso) και τα συναφή μεταδεδομένα τους μπορούν να τηλεφορτωθούν δωρεάν υπό τη μορφή βάσης δεδομένων ή με άλλα αυτοματοποιημένα μέσα (π.χ. διεπαφή προγραμματισμού εφαρμογών).

¹⁰² Βλ., επίσης, ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, με τίτλο «Ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δεδομένα» [COM(2020) 66 final]· τη λευκή βίβλο της Επιτροπής, με τίτλο «Τεχνητή νοημοσύνη — Η ευρωπαϊκή προσέγγιση της αριστείας και της εμπιστοσύνης» [COM(2020) 65 final]· και τα συμπεράσματα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών συνεληθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου για τις βέλτιστες πρακτικές σχετικά με την επιγραμμική δημοσίευση των δικαστικών αποφάσεων (ΕΕ C 362 της 8.10.2018, σ. 2).

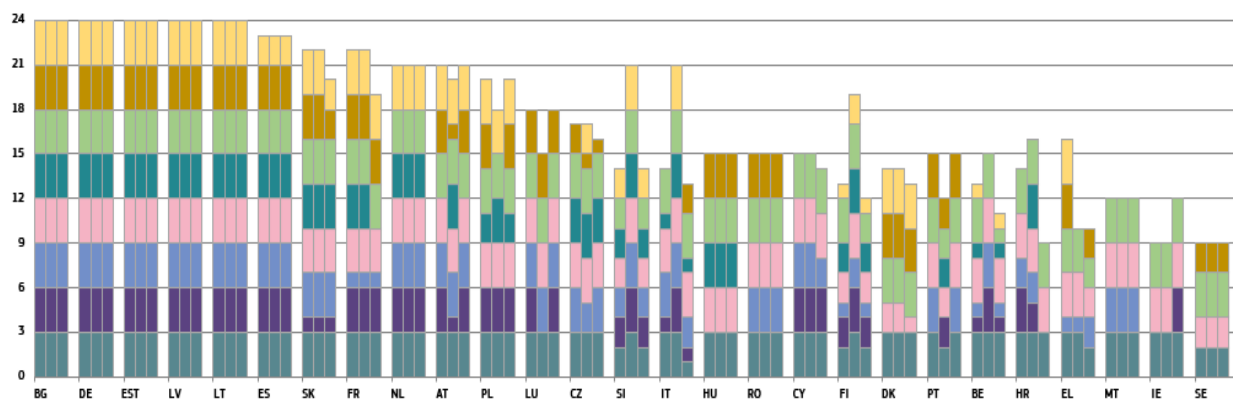
Διάγραμμα .: Πρόσβαση μέσω διαδικτύου σε δημοσιευμένες αποφάσεις που παρέχεται στο ευρύ κοινό, 2023 (*) (αστικές/εμπορικές, διοικητικές και ποινικές υποθέσεις, όλοι οι βαθμοί δικαιοδοσίας) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (¹⁰³)]

(*) Μέγιστος δυνατός βαθμός: 9 μονάδες. Για κάθε βαθμό δικαιοδοσίας, δόθηκε μία μονάδα εάν είναι διαθέσιμες όλες οι αποφάσεις σε αστικές/εμπορικές και διοικητικές και ποινικές υποθέσεις αντίστοιχα, 0,75 μονάδες εάν είναι διαθέσιμες οι περισσότερες αποφάσεις (περισσότερες από το 50 %) και 0,5 μονάδα εάν είναι διαθέσιμες ορισμένες αποφάσεις (λιγότερες από το 50 %). Για τα κράτη μέλη που έχουν μόνο δύο βαθμούς δικαιοδοσίας, δόθηκαν μονάδες για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας μέσω απονομής στον ανύπαρκτο βαθμό δικαιοδοσίας των ίδιων μονάδων με εκείνες που δόθηκαν στον αντίστοιχο ανώτερο βαθμό δικαιοδοσίας. Για τα κράτη μέλη που δεν διακρίνουν μεταξύ των δύο τομέων δικαίου (των αστικών/εμπορικών και των διοικητικών υποθέσεων), δόθηκε ο ίδιος αριθμός μονάδων για αμφότερους τους τομείς. **BE**: όσον αφορά τις αστικές και τις ποινικές υποθέσεις, κάθε δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφασίζει σχετικά με τη δημοσίευση των δικών του αποφάσεων. **DE**: κάθε ομόσπονδο κράτος αποφασίζει σχετικά με τη δημοσίευση των δικαστικών αποφάσεων του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας στο διαδίκτυο. **AT**: όσον αφορά τον πρώτο και τον δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας, οι δικαστές αποφασίζουν ποιες αποφάσεις δημοσιεύονται. Οι αποφάσεις του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου που απορρίπτον ενδικο μέσο χωρίς αναλυτική αιτιολογία δεν δημοσιεύονται. Οι αποφάσεις του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου που εκδίδονται από μονομελές τμήμα δημοσιεύονται εάν ο οικείος δικαστής αποφασίσει να τις δημοσιεύσει. Επιπλέον, δεν δημοσιεύονται αποφάσεις που περιέχουν μόνο νομικά ζητήματα για τα οποία υπάρχει ήδη πάγια νομολογία του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου και μη σύνθετες αποφάσεις σχετικά με τη διακοπή της διαδικασίας. **NL**: τα δικαστήρια αποφασίζουν για τη δημοσίευση, βάσει δημοσιευμένων κριτηρίων. **PT**: η δημοσίευση αποφασίζεται από επιτροπή του δικαστηρίου. **SI**: δεν δημοσιεύονται αποφάσεις διαδικαστικού χαρακτήρα που έχουν μικρή σημασία ή που δεν έχουν καμία σημασία για τη νομολογία: από τις αποφάσεις σε υποθέσεις οι οποίες είναι κατ' ουσίαν πανομοιότυπες (π.χ. ομαδικές αγωγές) δημοσιεύεται μόνο η κύρια απόφαση (μαζί με τον κατάλογο των φακέλων υποθέσεων με το ίδιο περιεχόμενο). Τα επιμέρους ανώτερα δικαστήρια αποφασίζουν ποιες αποφάσεις μπορούν να δημοσιευθούν. **SK**: δεν δημοσιεύονται αποφάσεις επί διαφόρων ειδών αστικών υποθέσεων, όπως για κληρονομικές υποθέσεις ή για την αναγνώριση πατρότητας. **FI**: τα δικαστήρια αποφασίζουν ποιες αποφάσεις δημοσιεύονται.

¹⁰³ Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης.

Διάγραμμα .: Ρυθμίσεις για την παραγωγή μηχαναγνώσιμων δικαστικών αποφάσεων, 2024 (*) (αστικές/εμπορικές, διοικητικές και ποινικές υποθέσεις, όλοι οι βαθμοί δικαιοδοσίας) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (¹⁰⁴)]

Για κάθε κράτος μέλος, οι τρεις στήλες αποτυπώνουν τις ρυθμίσεις που έχουν θεσπιστεί για τα ακόλουθα είδη υποθέσεων (από αριστερά προς τα δεξιά):

1. αστικές/εμπορικές υποθέσεις
2. διοικητικές υποθέσεις
3. ποινικές υποθέσεις

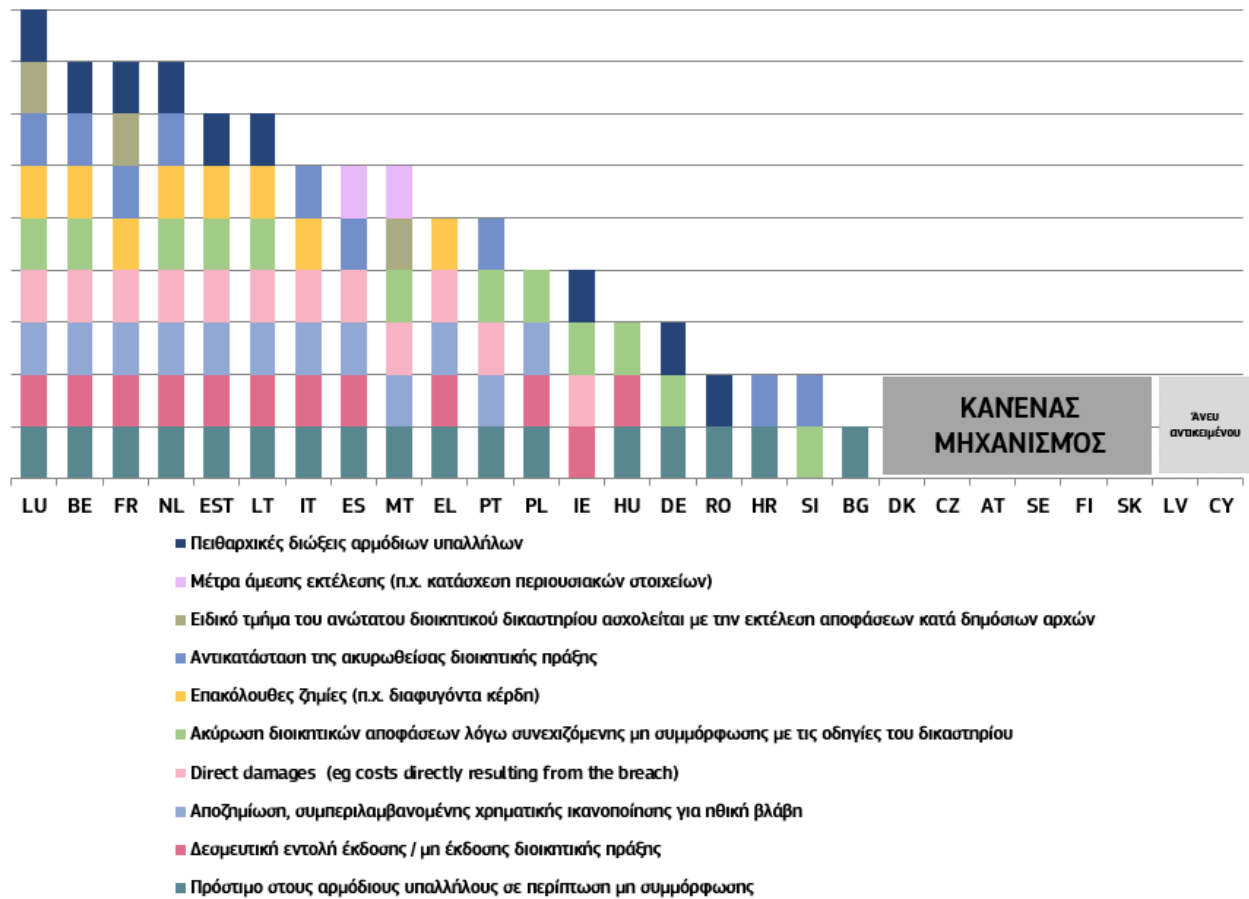
- Οι αποφάσεις και τα συναφή τους μεταδεδομένα μπορούν να τηλεφορτωθούν δωρεάν υπό τη μορφή βάσης δεδομένων ή με άλλα αυτοματοποιημένα μέσα
- Η ανωνυμοποίηση/ψευδωνυμοποίηση υποβοηθείται από αλγόριθμο
- Έχουν θεσπιστεί κανόνες που καθορίζουν αν γνωστοποιούνται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε αποφάσεις που έχουν δημοσιευθεί ηλεκτρονικά
- Οι αποφάσεις περιέχουν συναφείς πληροφορίες (μεταδεδομένα) για αναφορές και παραπομπές στο εθνικό και/ή στο ενωσιακό δίκαιο και στη σχετική νομολογία
- Οι αποφάσεις περιέχουν συναφείς πληροφορίες (μεταδεδομένα) για λέξεις-κλειδιά, την ημερομηνία της απόφασης κ.λπ.
- Στις αποφάσεις αποδίδεται αναγνωριστικό ευρωπαϊκής νομολογίας (ECLI)
- Οι αποφάσεις αναπαράγονται με βάση πρότυπο που καθιστά δυνατή τη μηχαναγνώσιμότητά τους
- Ιστότοπος προβάσιμος στο ευρύ κοινό δωρεάν

(*) Μέγιστος δυνατός βαθμός: 24 μονάδες ανά είδος υπόθεσης. Για καθέναν από τους τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας (πρώτο, δεύτερο, τελευταίο) μπορεί να δοθεί μία μονάδα εάν καλύπτονται όλες οι δικαστικές αποφάσεις. Εάν σε έναν δεδομένο βαθμό δικαιοδοσίας καλύπτονται μόνο ορισμένες δικαστικές αποφάσεις, δίνεται μόνο μισή μονάδα. Για τα κράτη μέλη που έχουν μόνο δύο βαθμούς δικαιοδοσίας, δόθηκαν μονάδες για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας μέσω απονομής στον ανύπαρκτο βαθμό δικαιοδοσίας των ίδιων μονάδων με εκείνες που δόθηκαν στον αντίστοιχο ανώτερο βαθμό δικαιοδοσίας. Για τα κράτη μέλη που δεν διακρίνουν μεταξύ διοικητικών και αστικών/εμπορικών υποθέσεων, δόθηκαν οι ίδιες μονάδες για αμφότερους τους τομείς δικαίου. **ES**: δεν επιτρέπεται η χρήση της βάσης δεδομένων του Γενικού Δικαστικού Συμβουλίου (CGPJ) για εμπορικούς σκοπούς ούτε η μαζική τηλεφόρτωση πληροφοριών. Η περαιτέρω χρήση των πληροφοριών αυτών για την ανάπτυξη βάσεων δεδομένων ή για εμπορικούς σκοπούς πρέπει να τηρεί τη διαδικασία και τους όρους που έχει καθορίσει το CGPJ μέσω του οικείου Κέντρου Δικαστικής Τεκμηρίωσης. **IE**: πραγματοποιείται ανωνυμοποίηση των δικαστικών αποφάσεων στο οικογενειακό δίκαιο, στον τομέα της παιδικής μέριμνας και σε άλλους τομείς όπου ο νόμος απαιτεί ή ο δικαστής δίνει εντολή να μη δημοσιοποιηθεί η ταυτότητα των διαδίκων ή άλλων προσώπων.

¹⁰⁴ Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν σε συνεργασία με την ομάδα των υπευθύνων επικοινωνίας για τα εθνικά συστήματα δικαιοσύνης.

Σε ένα κράτος δικαίου, οι δημόσιοι οργανισμοί πρέπει να συμμορφώνονται με τις αποφάσεις και να τις εκτελούν εγκαίρως. Η αποτελεσματική εκτέλεση των δεσμευτικών δικαστικών αποφάσεων είναι επίσης απαραίτητη για τη διασφάλιση της εμπιστοσύνης του κοινού στην ανεξαρτησία και στο κύρος του δικαστικού σώματος ⁽¹⁰⁵⁾. Το διάγραμμα 49 παρουσιάζει για πρώτη φορά τους μηχανισμούς που εφαρμόζονται για να διευκολύνουν την εφαρμογή των αποφάσεων των ανώτατων διοικητικών δικαστηρίων. Το διάγραμμα παρουσιάζει τους μηχανισμούς που εφαρμόζονται σε κάθε κράτος μέλος, αλλά δεν αξιολογεί την αποτελεσματικότητά τους ή τη συχνότητα χρήσης τους στην πράξη.

Διάγραμμα .: Δικαστικοί μηχανισμοί που εφαρμόζονται για τη διασφάλιση της εκτέλεσης των αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων, 2024 (*) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το ACA-Europe ⁽¹⁰⁶⁾]

¹⁰⁵ Γνώμη αριθ. 13 (2010) του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου των Ευρωπαίων Δικαστών του Συμβουλίου της Ευρώπης (CCJE) με θέμα τον ρόλο των δικαστών στην εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων [CCJE Opinion No 13 (2010) on the role of judges in the enforcement of judicial decisions].

¹⁰⁶ Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν από τις απαντήσεις μελών του ACA-Europe σε ερωτηματολόγιο.

2.2.4. Σύνοψη σχετικά με την ποιότητα των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης

Η εύκολη πρόσβαση, οι επαρκείς πόροι, τα αποτελεσματικά εργαλεία αξιολόγησης και η ψηφιοποίηση είναι οι παράγοντες που συμβάλλουν στην υψηλή ποιότητα των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης. Το κοινό και οι επιχειρήσεις αναμένουν υψηλής ποιότητας αποφάσεις από ένα αποτελεσματικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης. Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 πραγματοποιεί συγκριτική ανάλυση των εν λόγω παραγόντων.

Προσβασιμότητα

Ο πίνακας αποτελεσμάτων του 2025 επανεξετάζει ορισμένα στοιχεία τα οποία συμβάλλουν στη διαμόρφωση συστημάτων απονομής δικαιοσύνης φιλικών προς τον πολίτη:

- 1) Η **διαθεσιμότητα δικαστικής αρωγής** και το **ύψος των δικαστικών τελών** έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη, ιδίως για τα άτομα που ζουν σε συνθήκες φτώχειας ή διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας. Στο διάγραμμα 23 φαίνεται ότι, σε τρία κράτη μέλη, καταναλωτές με εισόδημα χαμηλότερο από το όριο φτώχειας της Eurostat δεν μπορεί να λαμβάνουν δικαστική αρωγή. Το ύψος των δικαστικών τελών (διάγραμμα 24) έχει παραμείνει σε μεγάλο βαθμό σταθερό από το 2016, παρότι σε τέσσερα κράτη μέλη τα δικαστικά τέλη ήταν υψηλότερα απ' ό,τι το 2023, ιδίως για αξιώσεις χαμηλής αξίας. Το βάρος των δικαστικών τελών εξακολουθεί να είναι αναλογικά υψηλότερο για τις αξιώσεις χαμηλής αξίας. Οι δυσκολίες στη διεκδίκηση δικαστικής αρωγής, σε συνδυασμό με τα υψηλά δικαστικά τέλη σε τρία κράτη μέλη, μπορεί να αποθαρρύνουν τα άτομα που βρίσκονται σε κατάσταση φτώχειας από το να προσφύγουν στη δικαιοσύνη. Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 παρουσιάζει, για δεύτερη φορά, τον **δείκτη δικαστικής αρωγής για την οποία καταβάλλεται αμοιβή σε συνηγόρους ποινικής υπεράσπισης** σε συγκεκριμένη ποινική υπόθεση, καταδεικνύοντας ότι υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τα ποσά που θα εισπράττουν οι δικηγόροι από τον δημόσιο προϋπολογισμό (διάγραμμα 25).
- 2) Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 συνεχίζει να αναλύει τους τρόπους με τους οποίους τα κράτη μέλη προωθούν την εθελοντική **χρήση μεθόδων εναλλακτικής επίλυσης διαφορών (ΕΕΔ)** (διάγραμμα 26), μεταξύ άλλων της δυνατότητας χρήσης ψηφιακών τεχνολογιών. Το 2024 η συνολική προσπάθεια προώθησης αυξήθηκε, καθώς έξι κράτη μέλη ανέφεραν τη χρήση περισσότερων μέσων προώθησης, ιδίως για τις μεθόδους ΕΕΔ σε καταναλωτικές διαφορές. Ο αριθμός των τρόπων που χρησιμοποιούνται για την προώθηση των μεθόδων ΕΕΔ για τις διοικητικές διαφορές εξακολουθεί να είναι χαμηλότερος από ό,τι για άλλες διαφορές, αλλά έχει επίσης αυξηθεί από το 2023.
- 3) Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 καταγράφει εκ νέου τις ειδικές ρυθμίσεις για την **πρόσβαση των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο διακρίσεων και των ηλικιωμένων στη δικαιοσύνη**. Το διάγραμμα 27 δείχνει ότι 18 κράτη μέλη έχουν λάβει μέτρα για την ενημέρωση των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο διακρίσεων σχετικά με το πού μπορούν να λάβουν νομικές πληροφορίες και συνδρομή. Σε 16 κράτη μέλη λαμβάνονται μέτρα για να καταστεί η δικαστική αρωγή πιο προσβάσιμη για τους ηλικιωμένους και, σε 17 κράτη μέλη, οι ΜΚΟ ή οι φορείς ισότητας έχουν το δικαίωμα να κινούν δικαστικές διαδικασίες ή να συμμετέχουν σ' αυτές για λογαριασμό ή προς υποστήριξη

ενός ή περισσότερων θυμάτων. Σε 20 κράτη μέλη προβλέπονται λύσεις που βοηθούν τους ηλικιωμένους να συμμετέχουν στις δικαστικές διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένης της ταχυδρομικής επικοινωνίας με το δικαστήριο.

- 4) Για δεύτερη φορά, ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 παρουσιάζει **ειδικά επιλεγμένα μέτρα για αντιπροσωπευτικές αγωγές** που προστατεύουν τα συλλογικά συμφέροντα των καταναλωτών. Στο διάγραμμα 28 φαίνεται ότι 23 κράτη μέλη εφαρμόζουν τουλάχιστον ένα τέτοιο μέτρο. Μεταξύ των επιλεγμένων μέτρων, τα πιο διαδεδομένα, που έχουν θεσπιστεί σε 12 κράτη μέλη, είναι ειδικές ρυθμίσεις για την ενημέρωση των καταναλωτών σχετικά με τις αγωγές και τα αποτελέσματα και μέτρα για την κατάρτιση των δικαστών στην αποτελεσματική διαχείριση των αντιπροσωπευτικών αγωγών.
- 5) Το διάγραμμα 29 δείχνει ότι όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν ορισμένες **ειδικές ρυθμίσεις για δικαιοσύνη και διαδικασίες φιλικές προς τα παιδιά, τόσο για τις αστικές όσο και για τις ποινικές δικαστικές διαδικασίες / δικαστικές διαδικασίες ανηλίκων**. 11 κράτη μέλη έχουν θεσπίσει και τις 9 παρακολουθούμενες ειδικές ρυθμίσεις, συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, ιστότοπου και γραμμών βοήθειας ειδικά σχεδιασμένων ώστε να είναι φιλικά προς τα παιδιά με σκοπό την παροχή πληροφοριών σχετικά με το σύστημα απονομής δικαιοσύνης, ή μέτρων που εφαρμόζονται για την κράτηση των παιδιών ξεχωριστά από τους ενήλικες όταν στερούνται την ελευθερία τους. Σε όλα τα κράτη μέλη, η ιδιωτική ζωή και τα προσωπικά δεδομένα των παιδιών που εμπλέκονται σε δικαστικές ή εξωδικαστικές διαδικασίες προστατεύονται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο. Επιπλέον, όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν φιλικές προς τα παιδιά ειδικές εγκαταστάσεις / αίθουσες ακρόασης για να ακουστούν τα παιδιά. Η χαρτογράφηση των **ειδικών ρυθμίσεων για παιδιά που εμπλέκονται σε ποινικές διαδικασίες ως θύματα ή ύποπτοι και ως κατηγορούμενοι** (διάγραμμα 30) δείχνει, για παράδειγμα, ότι 26 κράτη μέλη παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα του θύματος ή του υπόπτου και τις διαδικασίες με φιλικό προς τα παιδιά τρόπο και σε 15 κράτη μέλη κάθε μορφή στέρησης της ελευθερίας των παιδιών χρησιμοποιείται ως μέτρο έσχατης ανάγκης και για το συντομότερο δυνατό χρονικό διάστημα.
- 6) Το διάγραμμα 31 δείχνει ότι όλα τα κράτη μέλη προβλέπουν ορισμένες **ειδικές ρυθμίσεις για τα θύματα εγκληματικών πράξεων**. Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει τις περισσότερες από τις παρακολουθούμενες ειδικές ρυθμίσεις, συμπεριλαμβανομένων, για παράδειγμα, της παροχής οικονομικής βοήθειας στις περιπτώσεις που ο δράστης δεν καταβάλει την αποζημίωση που έχει επιδικαστεί ή της δυνατότητας των θυμάτων να ζητούν την επανεξέταση των αποφάσεων για την παροχή μέτρου προστασίας ή διερμηνείας ή μετάφρασης. Σε περίπτωση παραβίασης των δικαιωμάτων των θυμάτων στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας, στα περισσότερα κράτη μέλη τα θύματα έχουν δικαίωμα σε μέτρα προστασίας, σε δικαστική αρωγή ή σε ακρόαση. Το διάγραμμα 32 δείχνει ότι όλα τα κράτη μέλη προβλέπουν ορισμένες **ειδικές ρυθμίσεις για τα θύματα βίας κατά των γυναικών / εξ οικείων βίας**. Σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη, εφαρμόζονται μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων των θυμάτων και των μαρτύρων και για τη διασφάλιση της αποφυγής της επαφής μεταξύ θυμάτων και δραστών όταν κρίνεται αναγκαίο. Σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη, οι ΜΚΟ και/ή οι φορείς ισότητας μπορούν να συνδράμουν και/ή να στηρίζουν τα θύματα.

Πόροι

Η επίτευξη συστημάτων απονομής δικαιοσύνης υψηλής ποιότητας στα κράτη μέλη εξαρτάται από την ύπαρξη επαρκών οικονομικών και ανθρώπινων πόρων. Αυτό απαιτεί κατάλληλες επενδύσεις σε υλική και τεχνική υποδομή, αρχική και συνεχιζόμενη κατάρτιση και πολυμορφία στο δικαστικό σώμα, συμπεριλαμβανομένης της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων. Από τον πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 προκύπτουν τα εξής:

- 7) Όσον αφορά τους **οικονομικούς πόρους**, το 2023 οι δαπάνες της γενικής κυβέρνησης για τα δικαστήρια αυξήθηκαν συνολικά σε όλα τα κράτη μέλη, λαμβανομένου υπόψη του αριθμού των κατοίκων, ενώ μειώθηκαν σε 6 κράτη μέλη σε σύγκριση με το ΑΕΠ. Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τα επίπεδα δαπανών, τόσο ανά κάτοικο όσο και ως ποσοστό του ΑΕΠ (διαγράμματα 33 και 34).
- 8) Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 εξακολουθεί να διερευνά την κατάσταση στα κράτη μέλη όσον αφορά τους μισθούς στο σύστημα απονομής δικαιοσύνης. Για τρίτη φορά, παρουσιάζει τον λόγο των ετήσιων **μισθών των δικαστών και των εισαγγελέων** προς τον μέσο ετήσιο μισθό στη χώρα (διάγραμμα 35). Για δεύτερη φορά, παρουσιάζει επίσης τον **λόγο του εξειδικευμένου δικαστικού και εισαγγελικού προσωπικού** προς τον μέσο ετήσιο μισθό στη χώρα (διάγραμμα 36). Σε αμφότερα τα διαγράμματα παρουσιάζονται μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ των κρατών μελών. Επιπλέον, από το διάγραμμα 36 προκύπτει ότι σε 16 κράτη μέλη ο εθνικός μέσος μισθός είναι χαμηλότερος για τους δικαστικούς λειτουργούς στην αρχή της σταδιοδρομίας τους. Σε 13 κράτη μέλη το ίδιο συμβαίνει και για τους εισαγγελικούς λειτουργούς.
- 9) Οι **γυναίκες** εξακολουθούν να αποτελούν λιγότερο από το 50 % των δικαστών σε επίπεδο ανώτατου δικαστηρίου σε 19 κράτη μέλη (διάγραμμα 38), ενώ σε 8 κράτη μέλη τουλάχιστον οι μισοί δικαστές σε επίπεδο ανώτατου δικαστηρίου είναι γυναίκες. Τα στοιχεία για την τριετία 2021-2024 δείχνουν αποκλίνοντα επίπεδα και τάσεις μεταξύ των κρατών μελών.

Ψηφιοποίηση

Από το 2021 ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης περιλαμβάνει μια εκτενή, λεπτομερή ενότητα σχετικά με πτυχές που σχετίζονται με την ψηφιοποίηση της δικαιοσύνης. Παρότι τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν ήδη ψηφιακές λύσεις σε διάφορα πλαίσια και σε διαφορετικό βαθμό, υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης.

- 10) Όλα τα 27 κράτη μέλη παρέχουν ορισμένες **πληροφορίες στο διαδίκτυο σχετικά με το δικαστικό τους σύστημα**, συμπεριλαμβανομένων ιστοτόπων με σαφείς πληροφορίες σχετικά με την πρόσβαση σε δικαστική αρωγή, τα δικαστικά τέλη και τα κριτήρια επιλεξιμότητας για μειωμένα τέλη (διάγραμμα 40). Η κατάσταση παραμένει σταθερή σε σύγκριση με πέρυσι, ωστόσο εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά τις πληροφορίες και τον βαθμό στον οποίο ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πολιτών. Για παράδειγμα, 11 κράτη μέλη παρέχουν εκπαίδευση στο ευρύ κοινό σχετικά με τα εκ του νόμου δικαιώματά του, μέσω διαδικτυακών διαδραστικών εργαλείων μάθησης. 26 κράτη μέλη παρέχουν σαφώς ορατές και κατανοητές πληροφορίες σχετικά με τη δικαστική αρωγή.
- 11) Έξι κράτη μέλη διαθέτουν **δικονομικούς κανόνες που διασφαλίζουν ψηφιακή ετοιμότητα** (διάγραμμα 41) και οι οποίοι επιτρέπουν πλήρως ή σε μεγάλο βαθμό τη χρήση εξ αποστάσεως επικοινωνίας και το παραδεκτό των αποδεικτικών στοιχείων μόνο σε ψηφιακή

μορφή. Σε 23 κράτη μέλη αυτό είναι δυνατόν μόνο σε περιορισμένες περιπτώσεις. Ωστόσο, έχει σημειωθεί σταθερή συνολική πρόοδος στον τομέα αυτόν από το 2020.

- 12) Το διάγραμμα 42 αποτυπώνει τη **χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας από τα δικαστήρια και τις εισαγγελίες**. Όπως προκύπτει, τα κράτη μέλη δεν χρησιμοποιούν πλήρως τις δυνατότητες που επιτρέπουν οι δικονομικοί κανόνες τους (βλ. διάγραμμα 41). Τα δικαστήρια, οι εισαγγελείς και το προσωπικό των δικαστηρίων των κρατών μελών έχουν ήδη στη διάθεσή τους διάφορα ψηφιακά εργαλεία, όπως συστήματα διαχείρισης υποθέσεων, συστήματα τηλεδιάσκεψης και ρυθμίσεις τηλεργασίας. Ωστόσο, θα μπορούσε ακόμη να επιτευχθεί περαιτέρω πρόοδος στα ηλεκτρονικά συστήματα ανάθεσης υποθέσεων, με αυτόματη διανομή βάσει αντικειμενικών κριτηρίων.
- 13) Τα δικαστήρια σε όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν ορισμένα **ασφαλή ηλεκτρονικά εργαλεία επικοινωνίας**, αν και μόνο 14 κράτη μέλη διαθέτουν τέτοια εργαλεία για όλα τα είδη επικοινωνίας τα οποία παρακολουθούνται και για όλες τις υποθέσεις (διάγραμμα 43). Πέντε κράτη μέλη εξακολουθούν να μη διαθέτουν εργαλεία ψηφιακής επικοινωνίας με συμβολαιογράφους, χώρους κράτησης ή δικαστικούς επιμελητές / δικαστικούς υπαλλήλους. Όλα τα κράτη μέλη προβλέπουν επίσης **ασφαλή ηλεκτρονική επικοινωνία εντός της εισαγγελίας** (διάγραμμα 44). Όλα τα κράτη μέλη, εκτός από ένα, προβλέπουν ασφαλή ηλεκτρονική επικοινωνία μεταξύ εισαγγελικών αρχών και δικαστηρίων. Πέντε κράτη μέλη εξακολουθούν να μη διαθέτουν εργαλεία ηλεκτρονικής επικοινωνίας μεταξύ εισαγγελιών και δικηγόρων υπεράσπισης.
- 14) Στις αστικές/εμπορικές και διοικητικές υποθέσεις, 24 κράτη μέλη παρέχουν στα άτομα και στις επιχειρήσεις (ή στους νόμιμους εκπροσώπους τους) **ηλεκτρονική πρόσβαση στις υποθέσεις τους που βρίσκονται σε εξέλιξη ή έχουν περατωθεί** (διάγραμμα 45), παρότι σε διαφορετικούς βαθμούς. Όσον αφορά τις ψηφιακές λύσεις για τη διεξαγωγή και την παρακολούθηση δικαστικών διαδικασιών σε ποινικές υποθέσεις, το διάγραμμα 46 δείχνει ότι σε 18 κράτη μέλη τα θύματα μπορούν να υποβάλλουν γραπτές δηλώσεις ηλεκτρονικά, εν μέρει ή εξολοκλήρου. Ωστόσο, σε 11 κράτη μέλη, οι κατηγορούμενοι και τα θύματα δεν έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθούν ή να κινήσουν την υπόθεσή τους ηλεκτρονικά.
- 15) Η **ηλεκτρονική πρόσβαση σε δικαστικές αποφάσεις** (διάγραμμα 47) παρέμεινε σταθερή σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Διατίθενται ηλεκτρονικά κυρίως αποφάσεις των δικαιοδοτικών οργάνων ανώτερων βαθμών δικαιοδοσίας.
- 16) Όπως και τα προηγούμενα έτη, στον πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 αναλύονται οι **ρυθμίσεις για την παραγωγή μηχαναγνώσιμων δικαστικών αποφάσεων** (διάγραμμα 48). Όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν τουλάχιστον ορισμένες ρυθμίσεις για αστικές/εμπορικές, διοικητικές και ποινικές υποθέσεις, παρότι υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ αυτών. Γενικά, υπάρχει τάση εισαγωγής περισσότερων ρυθμίσεων, ιδίως για τη δωρεάν τηλεφόρτωση των αποφάσεων (βάσεις δεδομένων και άλλες αυτοματοποιημένες λύσεις), για τη μοντελοποίηση αποφάσεων ώστε να είναι μηχαναγνώσιμες ή για την ανωνυμοποίηση/ψευδωνυμοποίηση των αποφάσεων με τη χρήση αλγορίθμων. Το 2023 9 κράτη μέλη ανέφεραν βελτίωση σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, ενώ η κατάσταση σε 10 κράτη μέλη παρέμεινε σταθερή. Τα συστήματα απονομής δικαιοσύνης που διαθέτουν ρυθμίσεις για τη μοντελοποίηση των αποφάσεων σύμφωνα με πρότυπα που καθιστούν δυνατή τη μηχαναγνώσιμότητά τους φαίνεται να έχουν τη δυνατότητα να επιτύχουν καλύτερα αποτελέσματα στο μέλλον.

17) Για πρώτη φορά, ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 παρουσιάζει δεδομένα σχετικά με τους **μηχανισμούς επιβολής των διοικητικών αποφάσεων** (διάγραμμα 49), σε επίπεδο ανώτατων διοικητικών δικαιοδοσιών. Τα περισσότερα κράτη μέλη (17) διαθέτουν κάποιο είδος μηχανισμού για την εκτέλεση των αποφάσεων, ενώ σε 16 κράτη μέλη τα ανώτατα διοικητικά δικαστήρια έχουν το δικαίωμα να επιβάλλουν κυρώσεις για τη μη εκτέλεση των αποφάσεών τους. Άμεσα μέτρα εκτέλεσης, όπως η κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων, προβλέπονται μόνο σε δύο κράτη μέλη.

2.3. Ανεξαρτησία των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης

Η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, η οποία είναι αναπόσπαστο μέρος της δικαστικής δικαιοδοτικής λειτουργίας, αποτελεί απαίτηση του ενωσιακού δικαίου που απορρέει από την αρχή της πραγματικής δικαστικής προστασίας, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 19 της ΣΕΕ, και από το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής σε δικαστήριο, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ ⁽¹⁰⁷⁾. Η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης προϋποθέτει τα εξής:

α) **εξωτερική ανεξαρτησία**, η οποία υπάρχει όταν το οικείο όργανο ασκεί τα καθήκοντά του με πλήρη αυτονομία, χωρίς να υπόκειται σε οποιαδήποτε ιεραρχική σχέση ή σχέση υπαγωγής έναντι οποιουδήποτε και χωρίς να λαμβάνει εντολές ή οδηγίες οποιασδήποτε προέλευσης και, ως εκ τούτου, προστατεύεται από εξωτερικές παρεμβάσεις ή πιέσεις οι οποίες θα μπορούσαν να θίξουν την ανεξάρτητη κρίση των μελών του και να επηρεάσουν τις αποφάσεις τους· και

β) **εσωτερική ανεξαρτησία και αμεροληψία**, η οποία υπάρχει όταν τηρούνται ίσες αποστάσεις ως προς τους διαδίκους και τα αντιπαρατιθέμενα συμφέροντά τους σε σχέση με το αντικείμενο της διαφοράς ⁽¹⁰⁸⁾ και όταν οι μεμονωμένοι δικαστές προστατεύονται από αδικαιολόγητη εσωτερική πίεση εντός του δικαστικού σώματος ⁽¹⁰⁹⁾.

¹⁰⁷ Βλ. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=EL>

¹⁰⁸ Απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Μαρτίου 2025, D. K. και λοιποί κατά Prokuratura Rejonowa (αφαίρεση υποθέσεων από δικαστή), συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-647/21 και C-648/21, EU:C:2025:143· απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 2025 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), XL και λοιποί (μισθοί των δικαστών), συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-146/23 και C-374/23, EU:C:2025:109· απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2024, S. S.A. κατά C. sp. z o.o. (ανάθεση των υποθέσεων), C-197/23, EU:C:2024:956· απόφαση της 22ας Φεβρουαρίου 2022, RS (αποτέλεσμα των αποφάσεων συνταγματικού δικαστηρίου), C-430/21, EU:C:2022:99· απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2021, Ποινικές διαδικασίες κατά WB και λοιπών, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-748/19 έως C-754/19, EU:C:2021:931· απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W. Ž., C-487/19, EU:C:2021:798· απόφαση της 15ης Ιουλίου 2021, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-791/19, EU:C:2021:366· απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, AB, C-824/18, EU:C:2021:153· απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2019, A.K. κ.λπ., C-585/18, C-624/18 και C-625/18, EU:C:2019:982, σκέψεις 121 και 122· απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-192/18, EU:C:2019:924· απόφαση της 24ης Ιουνίου 2019, Επιτροπή κατά Πολωνίας, C-619/18, EU:C:2019:531, σκέψεις 73 και 74· απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C- 64/16, EU:C:2018:117, σκέψη 44· απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, Minister for Justice and Equality, C- 216/18 PPU, EU:C:2018:586, σκέψη 65.

¹⁰⁹ Απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Ιουλίου 2024 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Hann-Invest, C-554/21 και C-622/21, EU:C:2024:594. Τα ανώτατα δικαστήρια, ως δικαστήρια τελευταίου βαθμού, και τα ανώτερα δικαστήρια / εφετεία γενικότερα είναι απαραίτητα για τη διασφάλιση της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου στα κράτη μέλη. Ωστόσο, οι ιεραρχικές δικαστικές οργανώσεις δεν θα πρέπει να υπονομεύουν την ατομική ανεξαρτησία (σύσταση CM/Rec (2010) 12, παράγραφος 22). Τα ανώτατα δικαστήρια δεν θα πρέπει να απευθύνουν εντολές στους δικαστές σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να εκδικάζουν μεμονωμένες υποθέσεις, παρά μόνο στο πλαίσιο προδικαστικών αποφάσεων ή όταν αποφασίζουν σχετικά με ένδικα μέσα σύμφωνα με τον νόμο (Σύσταση CM/Rec(2010)12, παρ. 23). Σύμφωνα με την Επιτροπή της Βενετίας, η ιεραρχική οργάνωση του δικαστικού σώματος υπό την έννοια της υπαγωγής των δικαστών σε ανώτερους βαθμούς στο πλαίσιο της άσκησης της δικαιοδοτικής τους λειτουργίας θα συνιστούσε σαφή παραβίαση της αρχής της εσωτερικής ανεξαρτησίας (Επιτροπή της Βενετίας, Report on the Independence of the Judicial System Part I: the independence of courts, Study No 494/2008 (Εκθεση σχετικά με την ανεξαρτησία του δικαστικού συστήματος Μέρος I, η ανεξαρτησία των δικαστηρίων, Μελέτη αριθ. 494/2008), 16 Μαρτίου 2010, CDL-AD(2010)004, σημεία 68-72). Κάθε διαδικασία για την επίτευξη ομοιομορφίας της νομολογίας πρέπει να συνάδει με τις θεμελιώδεις αρχές της διάκρισης των εξουσιών και, ακόμη και μετά την έκδοση τέτοιας απόφασης από ανώτερο/ανώτατο δικαστήριο, όλα τα δικαστήρια και οι δικαστές πρέπει να παραμένουν αρμόδιοι να εξετάζουν τις υποθέσεις τους με ανεξάρτητο και αμερόληπτο τρόπο, καθώς και να διακρίνουν τις νέες υποθέσεις από την

Η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης είναι ουσιώδους σημασίας για τη διασφάλιση της προστασίας του συνόλου των δικαιωμάτων των οποίων απολαύουν οι πολίτες βάσει του δικαίου της Ένωσης και της προώσπισης των κοινών αξιών των κρατών μελών οι οποίες μνημονεύονται στο άρθρο 2 της ΣΕΕ, ιδίως δε της αξίας του κράτους δικαίου (¹¹⁰). Η διαφύλαξη της έννομης τάξης της ΕΕ είναι θεμελιώδης για όλους τους πολίτες και τις επιχειρήσεις των οποίων τα δικαιώματα και οι ελευθερίες προστατεύονται δυνάμει του δικαίου της ΕΕ.

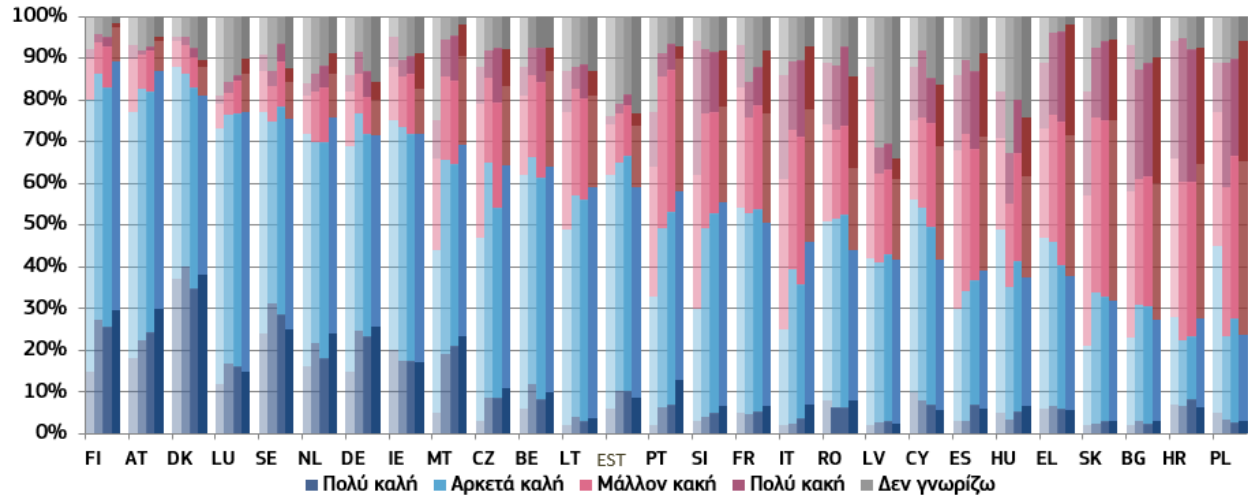
Το υψηλό επίπεδο εκλαμβανόμενης ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης είναι ζωτικής σημασίας για την εμπιστοσύνη που πρέπει να εμπνέει στους πολίτες η δικαιοσύνη σε μια κοινωνία που διέπεται από το κράτος δικαίου. Επίσης, συμβάλλει σε ένα φιλικό προς την ανάπτυξη επιχειρηματικό περιβάλλον, καθώς η εκλαμβανόμενη έλλειψη ανεξαρτησίας μπορεί να αποθαρρύνει τις επενδύσεις. Ο πίνακας αποτελεσμάτων περιλαμβάνει δείκτες για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της προστασίας των επενδύσεων. Πέραν των δεικτών σχετικά με την εκλαμβανόμενη ανεξαρτησία της δικαιοσύνης που επικρατεί σε διάφορες ομάδες, ο πίνακας αποτελεσμάτων παρουσιάζει δείκτες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο είναι οργανωμένα τα συστήματα απονομής δικαιοσύνης, ώστε να προστατεύεται η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης σε ορισμένες καταστάσεις στις οποίες μπορεί να διακυβευθεί η εν λόγω ανεξαρτησία. Τα αποτελέσματα αυτών των δεικτών βασίζονται σε στοιχεία που έχουν παράσχει το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δικαστικών Συμβουλίων (ENCJ), το Δίκτυο των Προέδρων των Ανώτατων Δικαστηρίων της ΕΕ (NPSJC) και το Δίκτυο Εισαγγελέων ή αντίστοιχων θεσμών στα Ανώτατα Δικαστήρια των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (δίκτυο NADAL).

ομοιόμορφη ερμηνεία που υιοθετήθηκε προηγουμένως από ανώτερο/ανώτατο δικαστήριο (Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης 2022, σ. 45).

¹¹⁰ Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απόφαση της 5ης Ιουνίου 2023, *Επιτροπή κατά Πολωνίας*, C-204/21, ECLI:EU:C:2023:442, σκέψη 354 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία.

2.3.1. Εκλαμβανόμενη ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και αποτελεσματικότητα της προστασίας των επενδύσεων

Διάγραμμα .: Τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνεται το ευρύ κοινό την ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών (*) [πηγή: Ευρωβαρόμετρο (¹¹¹) — από αριστερά προς τα δεξιά, ανοιχτά χρώματα: 2016, 2023 και 2024, σκούρα χρώματα: 2025]

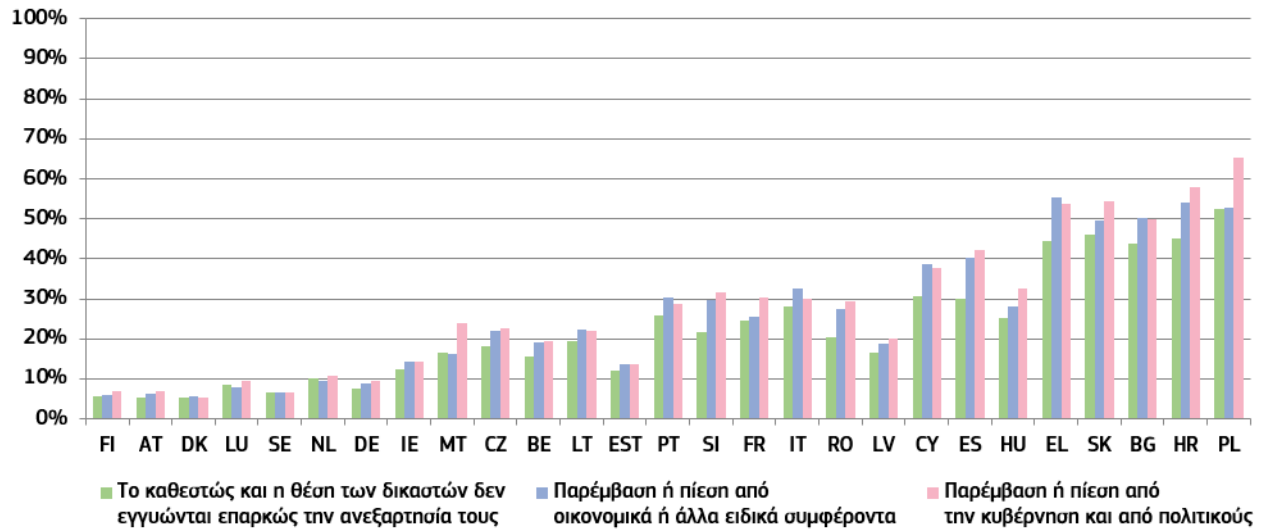

(*) Τα κράτη μέλη κατατάσσονται καταρχάς βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών είναι «πολύ καλή» ή «αρκετά καλή» (σύνολο θετικών γνωμών): εάν κάποια κράτη μέλη εμφανίζουν το ίδιο ποσοστό θετικών γνωμών, αυτά κατατάσσονται στη συνέχεια βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών είναι «μάλλον κακή» ή «πολύ κακή» (σύνολο αρνητικών γνωμών): εάν κάποια κράτη μέλη εμφανίζουν τα ίδια ποσοστά θετικών γνωμών και αρνητικών γνωμών, αυτά κατατάσσονται στη συνέχεια βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών είναι πολύ καλή: εάν κάποια κράτη μέλη εμφανίζουν τα ίδια ποσοστά θετικών γνωμών, αρνητικών γνωμών και απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών είναι «πολύ καλή», αυτά κατατάσσονται στη συνέχεια βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών είναι «πολύ κακή».

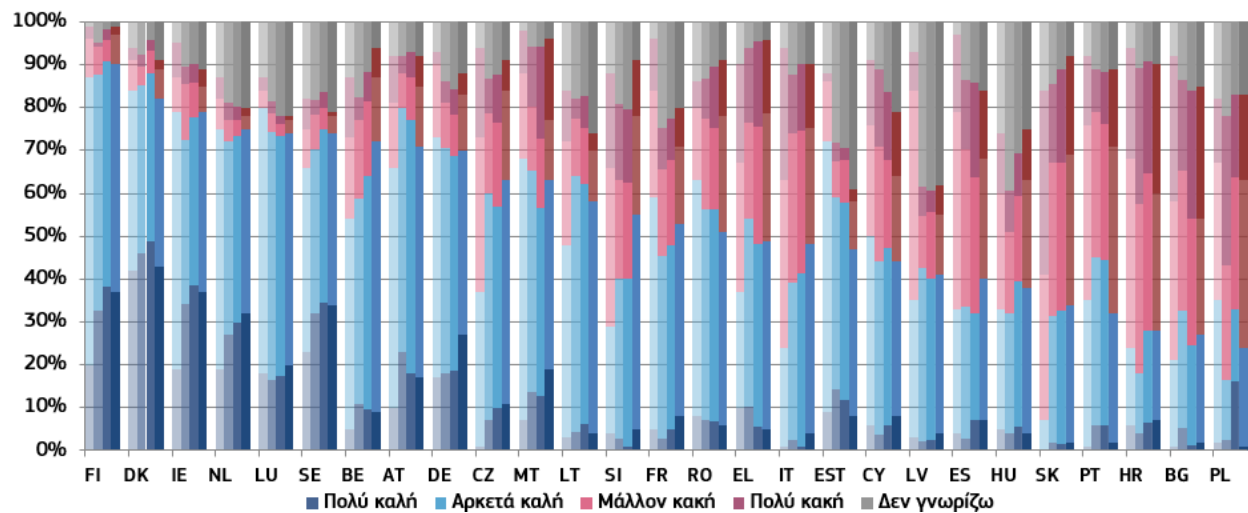
Το διάγραμμα 51 δείχνει τους βασικούς λόγους που υπέδειξαν οι απαντήσαντες για την εκλαμβανόμενη έλλειψη ανεξαρτησίας των δικαστηρίων και των δικαστών. Τα μέλη του ευρέος κοινού που απάντησαν και βαθμολόγησαν την ανεξαρτησία του συστήματος απονομής δικαιοσύνης ως «μάλλον κακή» ή ως «πολύ κακή» μπορούσαν να επιλέξουν μεταξύ τριών λόγων για να εξηγήσουν τη βαθμολογία τους. Τα κράτη μέλη αναφέρονται στην ίδια σειρά με αυτήν του διαγράμματος 50.

¹¹¹ Έρευνα του Ευρωβαρόμετρου FL555, η οποία διεξήχθη μεταξύ 13ης και 29ης Ιανουαρίου 2025. Απαντήσεις στο ερώτημα: «Εξ όσων γνωρίζετε, πώς θα βαθμολογούσατε το σύστημα απονομής δικαιοσύνης στη (χώρα μας) όσον αφορά την ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών; Θα λέγατε ότι η ανεξαρτησία του είναι πολύ καλή, αρκετά καλή, μάλλον κακή ή πολύ κακή;», βλ.: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_el#surveys.

Διάγραμμα .: Βασικοί λόγοι τους οποίους επικαλείται το ευρύ κοινό για την εκλαμβανόμενη έλλειψη ανεξαρτησίας (ποσοστό επί του συνόλου των απαντησάντων — υψηλότερη τιμή σημαίνει υψηλότερη επιρροή) [πηγή: Ευρωβαρόμετρο (¹¹²)]

Διάγραμμα .: Τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνονται οι εταιρείες την ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών (*) [πηγή: Ευρωβαρόμετρο (¹¹³) — από αριστερά προς τα δεξιά, ανοιχτά χρώματα: 2016, 2023 και 2024, σκούρα χρώματα: 2025]

(*) Τα κράτη μέλη κατατάσσονται καταρχάς βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών είναι «πολύ καλή» ή «αρκετά καλή» (σύνολο θετικών γνωμών)· εάν κάποια κράτη

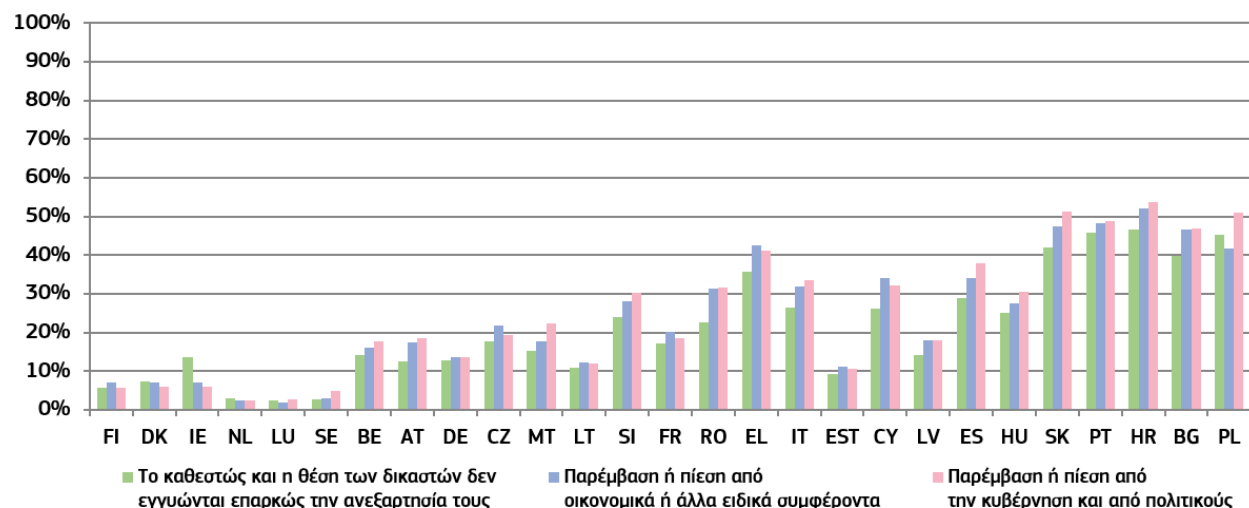
¹¹² Έρευνα του Ευρωβαρόμετρου FL555, απαντήσεις στο ερώτημα: «Θα μπορούσατε να μας πείτε σε ποιον βαθμό εξηγεί ο καθένας από τους παρακάτω λόγους τη βαθμολογήσή σας όσον αφορά την ανεξαρτησία του συστήματος απονομής δικαιοσύνης στη χώρα σας: σε μεγάλο βαθμό, αρκετά, όχι σε ιδιαίτερο βαθμό, καθόλου;» εάν η απάντηση στην ερώτηση 1 είναι «μάλλον κακή» ή «πολύ κακή».

¹¹³ Η έρευνα του Ευρωβαρόμετρου FL555, η οποία διεξήχθη μεταξύ 13ης και 29ης Ιανουαρίου 2025, απαντά στο ερώτημα: «Εξ όσων γνωρίζετε, πώς θα βαθμολογούσατε το σύστημα απονομής δικαιοσύνης στη (χώρα μας) όσον αφορά την ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών; Θα λέγατε ότι η ανεξαρτησία του είναι πολύ καλή, αρκετά καλή, μάλλον κακή ή πολύ κακή;», βλ.: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_el#surveys.

μέλη εμφανίζουν το ίδιο ποσοστό θετικών γνώμων, αυτά κατατάσσονται στη συνέχεια βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών είναι «μάλλον κακή» ή «πολύ κακή» (σύνολο αρνητικών γνώμων): εάν κάποια κράτη μέλη εμφανίζουν τα ίδια ποσοστά θετικών γνώμων και αρνητικών γνώμων, αυτά κατατάσσονται στη συνέχεια βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών είναι «πολύ καλή»: εάν κάποια κράτη μέλη εμφανίζουν τα ίδια ποσοστά θετικών γνώμων, αρνητικών γνώμων και απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών είναι «πολύ καλή», αυτά κατατάσσονται στη συνέχεια βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών είναι «πολύ κακή».

Το διάγραμμα 53 δείχνει τους βασικούς λόγους που υπέδειξαν οι εταιρείες για την εκλαμβανόμενη έλλειψη ανεξαρτησίας των δικαστηρίων και των δικαστών. Οι απαντήσαντες που βαθμολόγησαν την ανεξαρτησία του συστήματος απονομής δικαιοσύνης ως «μάλλον κακή» ή ως «πολύ κακή» μπορούσαν να επιλέξουν μεταξύ τριών λόγων για να εξηγήσουν τη βαθμολογία τους. Τα κράτη μέλη αναφέρονται στην ίδια σειρά με αυτήν του διαγράμματος 52.

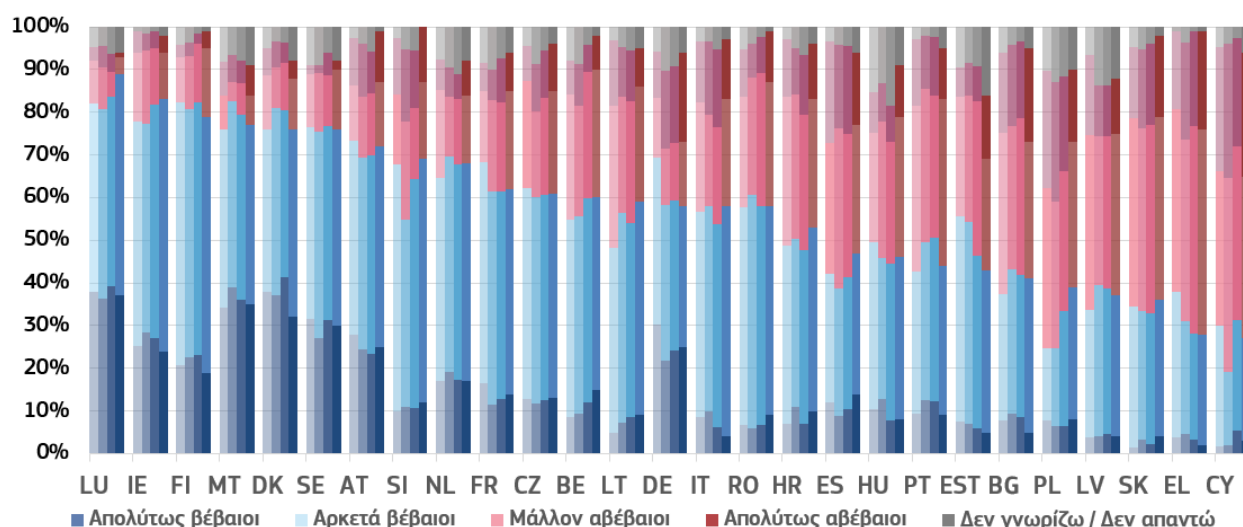
Διάγραμμα .: Βασικοί λόγοι τους οποίους επικαλούνται οι εταιρείες για την εκλαμβανόμενη έλλειψη ανεξαρτησίας (ποσοστό επί του συνόλου των απαντησάντων — υψηλότερη τιμή σημαίνει υψηλότερη επιρροή) [πηγή: Ευρωβαρόμετρο (¹¹⁴)]

¹¹⁴ Έρευνα του Ευρωβαρόμετρου FL555: απαντήσεις στο ερώτημα: «Θα μπορούσατε να μας πείτε σε ποιον βαθμό εξηγεί ο καθένας από τους παρακάτω λόγους τη βαθμολογήσή σας όσον αφορά την ανεξαρτησία του συστήματος απονομής δικαιοσύνης στη (χώρα σας): σε μεγάλο βαθμό, αρκετά, όχι σε ιδιαίτερο βαθμό, καθόλου;» εάν η απάντηση στην ερώτηση 1 είναι «μάλλον κακή» ή «πολύ κακή».

Η προώθηση, η διευκόλυνση και η προστασία των επενδύσεων αποτελούν βασικές προτεραιότητες εντός της ενιαίας αγοράς της ΕΕ. Το δίκαιο της ΕΕ αποσκοπεί στη διατήρηση αρμονικής ισορροπίας μεταξύ της προστασίας των επενδύσεων και της επιδίωξης άλλων στόχων δημοσίου συμφέροντος που ενισχύουν την ευημερία των πολιτών της. Στο διάγραμμα 54 παρουσιάζεται, για τέταρτη φορά, ο δείκτης σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι εταιρείες αντιλαμβάνονται την αποτελεσματικότητα της προστασίας των επενδύσεων από τη νομοθεσία και τα δικαστήρια όσον αφορά, κατά την άποψή τους, αδικαιολόγητες αποφάσεις ή αδράνεια από το κράτος.

Διάγραμμα .: Τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνονται οι εταιρείες την αποτελεσματικότητα της προστασίας των επενδύσεων από τη νομοθεσία και τα δικαστήρια (*) [πηγή: Ευρωβαρόμετρο (¹¹⁵) — από αριστερά προς τα δεξιά, ανοιχτά χρώματα: 2022, 2023 και 2024, σκούρα χρώματα: 2025]

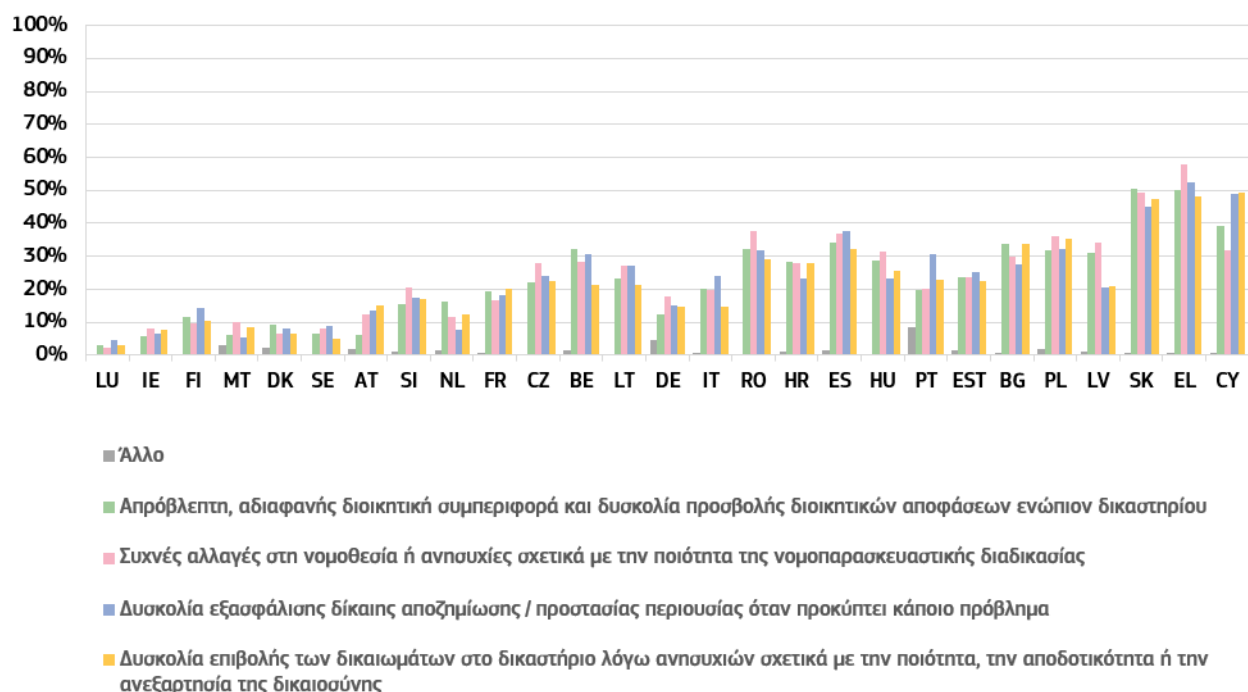
(*) Τα κράτη μέλη κατατάσσονται πρώτα από το συνδυασμένο ποσοστό των απαντησάντων που δήλωσαν απολύτως βέβαιοι ή αρκετά βέβαιοι για την προστασία των επενδύσεων από τη νομοθεσία και τα δικαστήρια (συνολική εμπιστοσύνη): εάν κάποια κράτη μέλη εμφανίζουν το ίδιο ποσοστό συνολικής εμπιστοσύνης, αυτά κατατάσσονται στη συνέχεια βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι είναι «μάλλον αβέβαιοι» ή «απολύτως αβέβαιοι» για την αποτελεσματικότητα της προστασίας των επενδύσεων (συνολική αβεβαιότητα): εάν κάποια κράτη μέλη εμφανίζουν τα ίδια ποσοστά συνολικής εμπιστοσύνης και συνολικής αβεβαιότητας, αυτά κατατάσσονται στη συνέχεια βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι είναι «απολύτως βέβαιοι» για την αποτελεσματικότητα της προστασίας των επενδύσεων: εάν κάποια κράτη μέλη εμφανίζουν τα ίδια ποσοστά συνολικής εμπιστοσύνης, συνολικής αβεβαιότητας και απαντησάντων που δήλωσαν ότι είναι «απολύτως βέβαιοι», αυτά κατατάσσονται στη συνέχεια βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι είναι «απολύτως αβέβαιοι» για την αποτελεσματικότητα της προστασίας των επενδύσεων.

Το διάγραμμα 55 δείχνει τους βασικούς λόγους που υπέδειξαν οι εταιρείες για την εκλαμβανόμενη έλλειψη αποτελεσματικότητας της προστασίας των επενδύσεων. Οι απαντήσαντες που

¹¹⁵ Η έρευνα του Ευρωβαρόμετρου FL555, η οποία διεξήχθη μεταξύ 13ης και 29ης Ιανουαρίου 2025, απαντά στο ερώτημα 3: «Σε ποιον βαθμό είστε βέβαιοι ότι οι επενδύσεις σας προστατεύονται από τη νομοθεσία και τα δικαστήρια (στη χώρα σας) σε περίπτωση που κάτι δεν πάει καλά;» Για τον σκοπό της έρευνας, οι επενδύσεις ορίστηκαν ότι περιλαμβάνουν κάθε είδους περιουσιακό στοιχείο που ανήκει ή ελέγχεται από μια εταιρεία και χαρακτηρίζεται από τη δέσμευση κεφαλαίου ή άλλων πηγών, την προσδοκία οφέλους ή κέρδους ή την ανάληψη κινδύνου.

βαθμολόγησαν το επίπεδο της εμπιστοσύνης τους ως «μάλλον αβέβαιοι» ή ως «απολύτως αβέβαιοι» μπορούσαν να επιλέξουν μεταξύ τεσσάρων λόγων για να εξηγήσουν τη βαθμολογία τους (και ορισμένες απαντήσεις ανέφεραν «άλλο»). Τα κράτη μέλη αναφέρονται στην ίδια σειρά με αυτήν του διαγράμματος 54.

Διάγραμμα .: Βασικοί λόγοι τους οποίους επικαλούνται οι εταιρείες για την εκλαμβανόμενη έλλειψη αποτελεσματικότητα της προστασίας των επενδύσεων (ποσοστό επί του συνόλου των απαντησάντων — υψηλότερη τιμή σημαίνει υψηλότερη επιρροή) [πηγή: Ευρωβαρόμετρο (¹¹⁶)]

¹¹⁶ Έρευνα του Ευρωβαρόμετρου FL555: απαντήσεις στο ερώτημα: «Ποιοι είναι, κατά την άποψή σας, οι βασικοί λόγοι ανησυχίας όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της προστασίας των επενδύσεων;», εάν η απάντηση στο ερώτημα 3 είναι «μάλλον αβέβαιοι» ή «απολύτως αβέβαιοι».

2.3.2. Διαρθρωτική δικαστική ανεξαρτησία

Οι εγγυήσεις διαρθρωτικής ανεξαρτησίας απαιτούν την ύπαρξη κανόνων, ιδίως όσον αφορά τη σύνθεση του δικαστηρίου, τον διορισμό των μελών του, τη διάρκεια της θητείας τους και τους λόγους αποχής, εξαίρεσης ή παύσης τους, ώστε οι πολίτες να μην έχουν καμία εύλογη αμφιβολία ως προς την ανεξαρτησία του δικαστηρίου από εξωτερικούς παράγοντες και ως προς την ουδετερότητά του έναντι των αντιμαχόμενων συμφερόντων⁽¹¹⁷⁾. Οι εν λόγω κανόνες πρέπει, ειδικότερα, να καθιστούν δυνατό να αποκλειστεί όχι μόνο οποιαδήποτε άμεση άσκηση επιρροής, υπό τη μορφή εντολών, αλλά και πιο έμμεσες μορφές ασκήσεως επιρροής δυνάμενες να κατευθύνουν τις αποφάσεις των οικείων δικαστών⁽¹¹⁸⁾.

Συναφώς, έχουν αναπτυχθεί ευρωπαϊκά πρότυπα, ιδίως από το Συμβούλιο της Ευρώπης, για παράδειγμα, στη σύσταση του *Συμβουλίου της Ευρώπης του 2010 σχετικά με τους δικαστές: ανεξαρτησία, αποτελεσματικότητα και αρμοδιότητες*⁽¹¹⁹⁾. Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης παρουσιάζει ορισμένους δείκτες σχετικά με ζητήματα που είναι σημαντικά κατά την αξιολόγηση του τρόπου οργάνωσης των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης για τη

¹¹⁷ Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Μαρτίου 2025, D. K. και λοιποί κατά Prokuratura Rejonowa (αφαίρεση υποθέσεων από δικαστή), συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-647/21 και C-648/21· απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 2025 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), XL και λοιποί (μισθοί των δικαστών), συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-146/23 και C-374/23· απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2024, S. S.A. κατά C. sp. z o.o. (*Ανάθεση υποθέσεων*), C-197/23, απόφαση της 11ης Ιουλίου 2024 (τμήμα μείζονος συνθέσεως), Hann-Invest, C-554/21, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (Maintien en fonctions d'un juge), C-718/21, ECLI:EU:C:2023:1015, σκέψεις 76-77, και την εκεί μνημονευόμενη νομολογία, απόφαση της 5ης Ιουνίου 2023, *Επιτροπή κατά Πολωνίας*, C-204/21, ECLI:EU:C:2023:442, σκέψη 355· απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2021, *Ποινικές διαδικασίες κατά WB και λοιπών*, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-748/19 έως C-754/19, σκέψη 67· απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż., C-487/19, σκέψη 109· απόφαση της 15ης Ιουλίου 2021, *Επιτροπή κατά Πολωνίας*, C-791/19, σκέψη 59· απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, A.B. κ.λπ., C-824/18, σκέψη 117· απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2019, A.K. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-585/18, C-624/18 και C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982, σκέψεις 121 και 122· απόφαση της 24ης Ιουνίου 2019, *Επιτροπή κατά Πολωνίας*, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, σκέψεις 73 και 74· απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, σκέψη 66· απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C- 64/16, ECLI:EU:C:2018:117, σκέψη 44. Βλ. επίσης σημεία 46 και 47 της σύστασης CM/Rec(2010)12 σχετικά με τους δικαστές: ανεξαρτησία, αποτελεσματικότητα και αρμοδιότητες (η οποία εκδόθηκε από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 17 Νοεμβρίου 2010) και αιτιολογική έκθεση. Προβλέπεται ότι η αρχή που λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με την επιλογή και τη σταδιοδρομία των δικαστών θα πρέπει να είναι ανεξάρτητη από την εκτελεστική και τη νομοθετική εξουσία. Προκειμένου να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία της, τουλάχιστον τα μισά μέλη της αρχής θα πρέπει να είναι δικαστές επιλεγμένοι από τους συναδέλφους τους. Ωστόσο, όταν το σύνταγμα ή άλλες νομικές διατάξεις ορίζουν ότι ο αρχηγός του κράτους, η κυβέρνηση ή η νομοθετική εξουσία αποφασίζουν σχετικά με την επιλογή και τη σταδιοδρομία των δικαστών, μια ανεξάρτητη και αρμόδια αρχή, η οποία απαρτίζεται σε σημαντικό βαθμό από δικαστικούς (με την επιφύλαξη των κανόνων που εφαρμόζονται στα δικαστικά συμβούλια, οι οποίοι περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο IV), θα πρέπει να νομιμοποιείται να διατυπώνει συστάσεις ή γνώμες, τις οποίες εφαρμόζει στην πράξη η οικεία αρμόδια για τους διορισμούς αρχή.

¹¹⁸ Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απόφαση της 5ης Ιουνίου 2023, *Επιτροπή κατά Πολωνίας*, C-204/21, ECLI:EU:C:2023:442, σκέψη 355· απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, A.B., C-824/18, σκέψη 119· απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2019, A.K. κ.λπ. (Ανεξαρτησία του πειθαρχικού τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου), C-585/18, C-624/18 και C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982, σκέψη 123· απόφαση της 24ης Ιουνίου 2019, *Επιτροπή κατά Πολωνίας*, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, σκέψη 112.

¹¹⁹ Βλ. σύσταση CM/Rec(2010)12 σχετικά με τους δικαστές: ανεξαρτησία, αποτελεσματικότητα και αρμοδιότητες, η οποία εκδόθηκε από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 17 Νοεμβρίου 2010, και αιτιολογική έκθεση [σύσταση CM/Rec(2010)12].

διασφάλιση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης. Η εφαρμογή πολιτικών και πρακτικών για την προώθηση της ακεραιότητας και την πρόληψη της διαφθοράς εντός του δικαστικού σώματος είναι επίσης ουσιώδης για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης. Τέλος, η αποτελεσματική προστασία της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης απαιτεί επίσης, πέραν οποιωνδήποτε αναγκαίων κανόνων, νοοτροπία ακεραιότητας και αμεροληψίας, την οποία μοιράζονται οι δικαστικοί και σέβεται η ευρύτερη κοινωνία.

Η παρούσα έκδοση του πίνακα αποτελεσμάτων περιέχει νέους και επικαιροποιημένους δείκτες σχετικά με: την αποχή και την εξαίρεση δικαστών (διάγραμμα 56) (¹²⁰), τις αρχές που συμμετέχουν στον διορισμό και στην παύση των προϊσταμένων των εισαγγελιών (διάγραμμα 57) (¹²¹), καθώς και σχετικά με την ανεξαρτησία των δικηγορικών συλλόγων και των δικηγόρων (διάγραμμα 58) (¹²²). Τα διαγράμματα παρουσιάζουν τα εθνικά πλαίσια όπως ίσχυαν τον Δεκέμβριο του 2024.

Τα διαγράμματα που παρουσιάζονται στον πίνακα αποτελεσμάτων δεν αξιολογούν ούτε παρουσιάζουν ποσοτικά δεδομένα όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των εγγυήσεων. Δεν προορίζονται να αποτυπώσουν την πολυπλοκότητα και τις λεπτομέρειες των διαδικασιών και των εγγυήσεων που τις συνοδεύουν.

— Αποχή και εξαίρεση δικαστών —

Το διάγραμμα 56, το οποίο παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στον πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2016 (έχει πλέον επικαιροποιηθεί), δείχνει αν οι δικαστές ενδέχεται να υπόκεινται σε κυρώσεις εάν δεν συμμορφωθούν με την υποχρέωσή τους να αποσυρθούν από την εκδίκαση υπόθεσης στην οποία αμφισβητείται ή διακυβεύεται η αμεροληψία τους ή σε περίπτωση που υφίσταται εύλογη αντίληψη μεροληψίας. Το διάγραμμα δείχνει επίσης ποια αρχή (¹²³) είναι αρμόδια για τη λήψη απόφασης επί αιτήσεως εξαίρεσης την οποία υποβάλλει διάδικος κατά δικαστή (¹²⁴).

¹²⁰ Το διάγραμμα βασίζεται στις απαντήσεις που δόθηκαν σε επικαιροποιημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο συντάξε η Επιτροπή σε στενή συνεργασία με το ENCJ. Οι απαντήσεις στο επικαιροποιημένο ερωτηματολόγιο από τα κράτη μέλη που δεν διαθέτουν δικαστικά συμβούλια ή δεν είναι μέλη του ευρωπαϊκού δικτύου δικαστικών συμβουλίων (CZ, DE, EE, AT και PL) εξασφαλίστηκαν σε συνεργασία με το Δίκτυο των Προέδρων των Ανώτατων Δικαστηρίων.

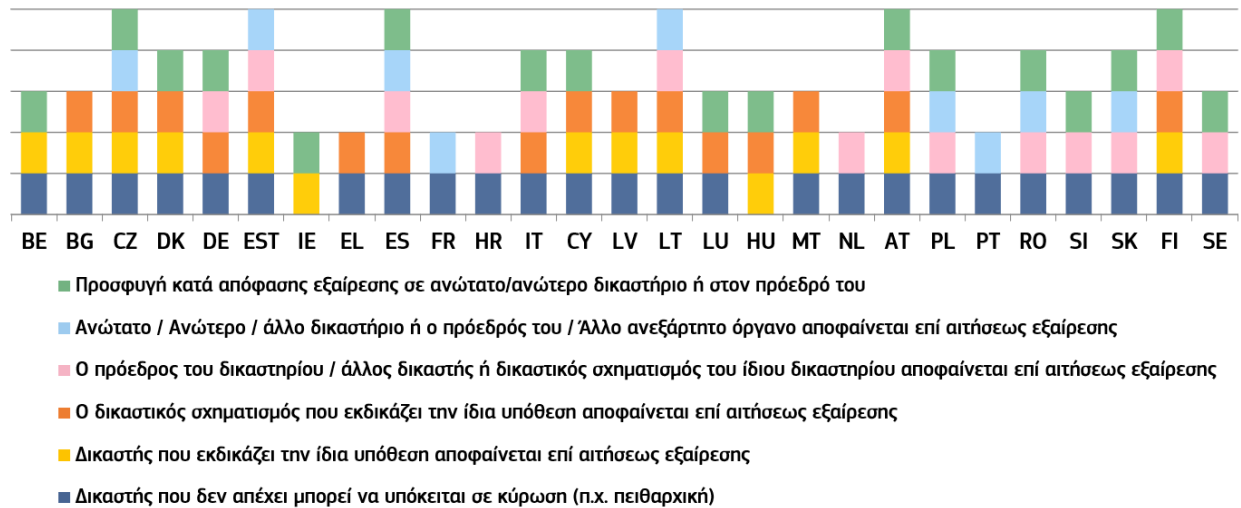
¹²¹ Τα διαγράμματα βασίζονται σε απαντήσεις σε επικαιροποιημένο ερωτηματολόγιο που συντάξε η Επιτροπή σε στενή συνεργασία με το Δίκτυο Εισαγγελέων ή αντίστοιχων θεσμών στα Ανώτατα Δικαστήρια των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης —το δίκτυο NADAL.

¹²² Το διάγραμμα βασίζεται στις απαντήσεις που δόθηκαν σε επικαιροποιημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο συντάξε η Επιτροπή σε στενή συνεργασία με το Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CCBE).

¹²³ Ενίοτε η απόφαση αυτή μπορεί να ληφθεί από περισσότερες από μία αρχές, ανάλογα με το επίπεδο του δικαστηρίου όπου υπηρετεί ο εξαιρεθείς δικαστής.

¹²⁴ Οι παράγραφοι 59, 60 και 61 της σύστασης CM/Rec(2010)12 προβλέπουν ότι οι δικαστές θα πρέπει να ενεργούν ανεξάρτητα και αμερόληπτα σε κάθε περίπτωση και θα πρέπει να αποσύρονται από μια υπόθεση ή να αρνούνται την εμπλοκή τους σ' αυτήν όταν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι που ορίζονται από τον νόμο και όχι για άλλους λόγους.

Διάγραμμα .: Αποχή και εξαίρεση δικαστών (*) [πηγή: Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δικαστικών Συμβουλίων και Δίκτυο των Προέδρων των Ανώτατων Δικαστηρίων της ΕΕ (125)]

– Εγγυήσεις ως προς τη λειτουργία των εθνικών εισαγγελιών στην ΕΕ –

Η εισαγγελία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στο σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης, και στη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών σε ποινικές υποθέσεις. Η ορθή λειτουργία της εθνικής εισαγγελίας είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική καταπολέμηση του εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένου του οικονομικού και χρηματοοικονομικού εγκλήματος, όπως η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η διαφθορά. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με την απόφαση-πλαίσιο για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης (126), η εισαγγελία μπορεί να θεωρηθεί δικαστική αρχή κράτους μέλους για τους σκοπούς της έκδοσης και εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης όταν μπορεί να ενεργεί ανεξάρτητα, χωρίς να εκτίθεται στον κίνδυνο να υπόκειται, άμεσα ή έμμεσα, σε οδηγίες ή εντολές σε συγκεκριμένη υπόθεση από όργανο της εκτελεστικής εξουσίας, όπως ο υπουργός Δικαιοσύνης (127).

¹²⁵ Τα στοιχεία συγκεντρώθηκαν μέσω επικαιροποιημένου ερωτηματολογίου που συνέταξε η Επιτροπή σε στενή συνεργασία με το ENCJ. Οι απαντήσεις στο επικαιροποιημένο ερωτηματολόγιο από τα κράτη μέλη που δεν διαθέτουν δικαστικό συμβούλιο ή δεν είναι μέλη του ENCJ εξασφαλίστηκαν μέσω συνεργασίας με το NPSJC.

¹²⁶ Απόφαση-πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ του Συμβουλίου για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών μελών (ΕΕ L 190 της 18.7.2002, σ. 1).

¹²⁷ Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απόφαση της 27ης Μαΐου 2019, OG και PI (εισαγγελίες του Lübeck και του Zwickau), συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-508/18 και C-82/19 PPU, σκέψεις 73, 74 και 88, ECLI:EU:C:2019:456· απόφαση της 27ης Μαΐου 2019, C- 509/18, σκέψη 52, ECLI:EU:C:2019:457· βλ., επίσης, αποφάσεις της 12ης Δεκεμβρίου 2019, Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg και Openbaar Ministerie κατά JR και YC (εισαγγελίες Λυών και Tours), στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-566/19 PPU και C-626/19, ECLI:EU:C:2019:1077· Openbaar Ministerie (εισαγγελική αρχή, Σουηδία), C-625/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1078, και Openbaar Ministerie (εισαγγελέας, Βρυξέλλες), C-627/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1079· απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2020, AZ, C-510/19, σκέψη 54, ECLI:EU:C:2020:953. Βλ. επίσης απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, Kovalkovas, C-477/16 PPU, σκέψεις 34 και 36, ECLI:EU:C:2016:861, και απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, Poltorak, C-452/16 PPU, σκέψη 35, ECLI:EU:C:2016:858, σχετικά με τον όρο «δικαστική εξουσία», «η οποία πρέπει να διακρίνεται [...] από την εκτελεστική εξουσία, σύμφωνα με την αρχή της διακρίσεως των εξουσιών που χαρακτηρίζει τη λειτουργία ενός κράτους δικαίου». Βλ. επίσης γνώμη αριθ. 13(2018), Ανεξαρτησία, λογοδοσία και δεοντολογία των εισαγγελέων, που εκδόθηκε από το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο των Ευρωπαίων Εισαγγελέων (CCPE), σύσταση xii.

Η οργάνωση των εθνικών εισαγγελιών ποικίλλει ανά την ΕΕ και δεν υπάρχει ομοιόμορφο μοντέλο για όλα τα κράτη μέλη. Ωστόσο, το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει επισημάνει μια διαδεδομένη τάση για πιο ανεξάρτητη εισαγγελική αρχή, αντί μιας εισαγγελικής αρχής υπαγόμενης στην εκτελεστική εξουσία ή συνδεδεμένης με αυτήν (¹²⁸). Σύμφωνα με το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο των Ευρωπαίων Εισαγγελέων, μια αποτελεσματική και αυτόνομη εισαγγελική αρχή που είναι προσηλωμένη στην προάσπιση του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά την απονομή της δικαιοσύνης αποτελεί έναν από τους πυλώνες ενός δημοκρατικού κράτους (¹²⁹).

Οι διαδικασίες διορισμού εθνικών εισαγγελέων μπορούν να επηρεάσουν το εύρος της ανεξαρτησίας της εισαγγελίας. Όποιο και αν είναι το μοντέλο του εθνικού συστήματος απονομής δικαιοσύνης ή η νομική παράδοση στην οποία αυτό θεμελιώνεται, τα ευρωπαϊκά πρότυπα υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να λαμβάνουν αποτελεσματικά μέτρα για να διασφαλίζουν ότι οι εισαγγελείς μπορούν να ασκούν τα επαγγελματικά καθήκοντα και τις αρμοδιότητές τους υπό κατάλληλες νομικές και οργανωτικές συνθήκες (¹³⁰) και χωρίς αδικαιολόγητες παρεμβάσεις (¹³¹).

Στο διάγραμμα 57 παρουσιάζονται οι διαδικασίες διορισμού και παύσης των προϊσταμένων των εισαγγελιών. Το διάγραμμα δείχνει την ποικιλομορφία των οργανωτικών μοντέλων της εισαγγελίας στα κράτη μέλη, γύρω από την εκτελεστική εξουσία ή τη δικαστική εξουσία. Το διάγραμμα δείχνει επίσης τον ρόλο του γενικού εισαγγελέα και των δικαστικών/εισαγγελικών

¹²⁸ CDL-AD(2010)040-e, έκθεση σχετικά με τα ευρωπαϊκά πρότυπα όσον αφορά την ανεξαρτησία του συστήματος απονομής δικαιοσύνης: μέρος II — η εισαγγελική αρχή — εκδόθηκε από την επιτροπή της Βενετίας — στην 85η σύνοδο ολομέλειάς της (Βενετία, 17-18 Δεκεμβρίου 2010), σημείο 26.

¹²⁹ Σε μια δημοκρατική κοινωνία, τόσο τα δικαστήρια όσο και οι ανακριτικές αρχές δεν πρέπει να υφίστανται πολιτικές πιέσεις. Η έννοια της ανεξαρτησίας σημαίνει ότι οι εισαγγελείς δεν υφίστανται οποιαδήποτε αθέμιτη παρέμβαση κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, ώστε να διασφαλίζεται ο πλήρης σεβασμός και η εφαρμογή του νόμου και της αρχής του κράτους δικαίου και ότι δεν υφίστανται καμία πολιτική πίεση ή αθέμιτη επιρροή κανενός είδους. Η ανεξαρτησία δεν ισχύει μόνο για την εισαγγελική αρχή στο σύνολό της, αλλά και για τα συγκεκριμένα όργανά της και για τους επιμέρους εισαγγελείς. Όποιο και αν είναι το μοντέλο του εθνικού συστήματος απονομής δικαιοσύνης ή η νομική παράδοση στην οποία αυτό θεμελιώνεται, τα ευρωπαϊκά πρότυπα υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να λαμβάνουν αποτελεσματικά μέτρα για να διασφαλίζουν ότι οι εισαγγελείς μπορούν να ασκούν τα επαγγελματικά καθήκοντα και τις αρμοδιότητές τους υπό κατάλληλες νομικές και οργανωτικές συνθήκες και χωρίς αδικαιολόγητες παρεμβάσεις.

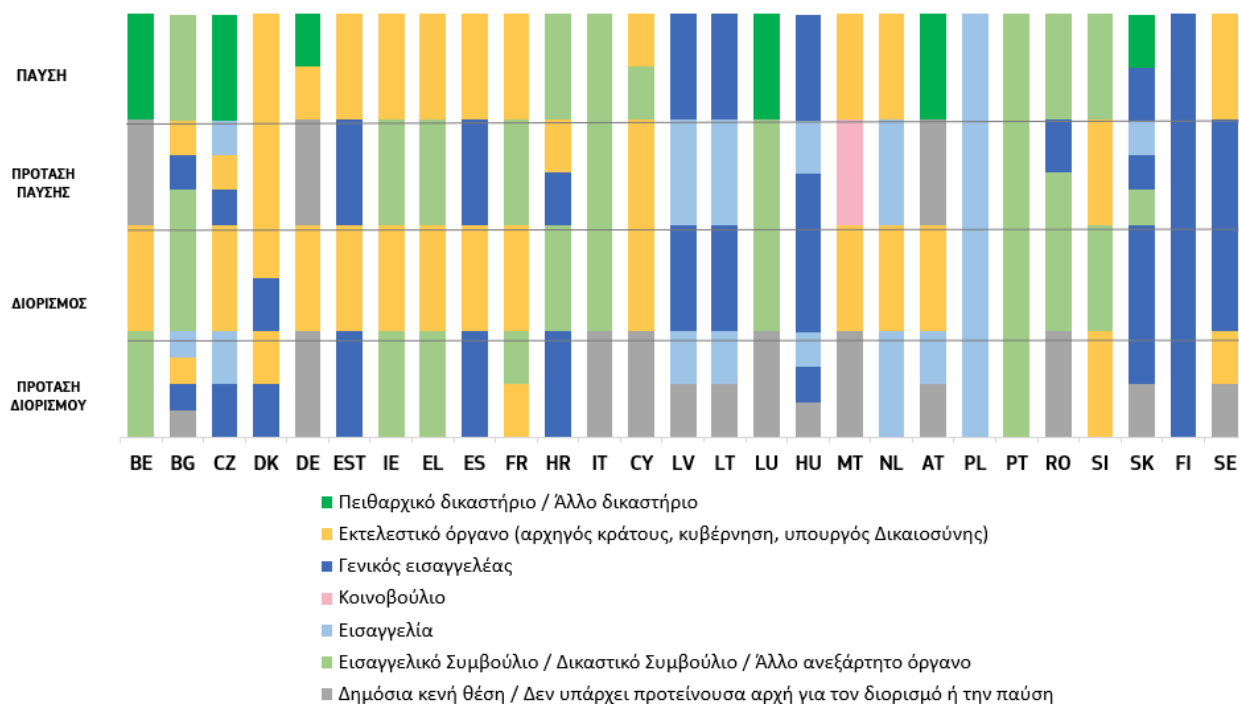
Βλ. γνώμη αριθ. 15 (2020) του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου των Ευρωπαίων Εισαγγελέων (CCPE) σχετικά με τον ρόλο των εισαγγελέων σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, ιδίως σε περίπτωση πανδημίας· Βλ. γνώμη αριθ. 16 (2021) σχετικά με τις επιπτώσεις των αποφάσεων των διεθνών δικαστηρίων και των οργάνων των συνθηκών όσον αφορά την πρακτική ανεξαρτησία των εισαγγελέων, σημείο 13. Βλ. επίσης σύσταση Rec(2000)19 σχετικά με τον ρόλο της εισαγγελικής αρχής στο σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης, η οποία εκδόθηκε από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 6 Οκτωβρίου 2000 (η «σύσταση του 2000»), σημεία 4, 11 και 13. γνώμη αριθ. 13 (2018), Ανεξαρτησία, λογοδοσία και δεοντολογία των εισαγγελέων, που εκδόθηκε από το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο των Ευρωπαίων Εισαγγελέων (CCPE), συστάσεις i και iii· Ομάδα χωρών κατά της διαφθοράς (GRECO), τέταρτος κύκλος αξιολόγησης «Πρόληψη της διαφθοράς — Βουλευτές, δικαστές και εισαγγελείς», σε πολυάριθμες συστάσεις ζητείται να θεσπιστούν ρυθμίσεις για την προστασία της εισαγγελικής αρχής από αθέμιτες επιρροές και παρεμβάσεις στη διερεύνηση ποινικών υποθέσεων.

¹³⁰ Σύσταση Rec(2000)19 σχετικά με τον ρόλο της εισαγγελικής αρχής στο σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης, η οποία εκδόθηκε από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 6 Οκτωβρίου 2000 (στο εξής: σύσταση του 2000), σημείο 4.

¹³¹ Σύσταση του 2000, σημεία 11 και 13. Βλ. επίσης γνώμη αριθ. 13 (2018), Ανεξαρτησία, λογοδοσία και δεοντολογία των εισαγγελέων, που εκδόθηκε από το Γνωμοδοτικό Συμβούλιο των Ευρωπαίων Εισαγγελέων (CCPE), συστάσεις i και iii.

συμβουλίων ως σημαντικών παραγόντων στον διορισμό και την παύση των επικεφαλής εισαγγελικών αρχών.

Διάγραμμα .: Προϊστάμενοι εισαγγελιών: διορισμός και παύση (*) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το δίκτυο NADAL (¹³²)]

BE: Το Δικαστικό Συμβούλιο προτείνει τους υποψηφίους στον υπουργό Δικαιοσύνης και ο υπουργός Δικαιοσύνης τους προτείνει στον βασιλιά. Το πειθαρχικό δικαστήριο τους παύει από τα καθήκοντά τους. **BG:** Τα διαγράμματα δείχνουν την κατάσταση των προϊσταμένων διοίκησης και όχι των αναπληρωτών προϊσταμένων διοίκησης. Ο γενικός εισαγγελέας μπορεί να προτείνει τους προϊσταμένους των εισαγγελιών εφετών, οι προϊστάμενοι των ανώτερων εισαγγελιών μπορούν να προτείνουν τον προϊστάμενο εισαγγελίας στην αντίστοιχη δικαστική περιφέρεια και ο υπουργός Δικαιοσύνης μπορεί να προτείνει όλους τους υποψηφίους, ενώ οι υποψήφιοι μπορούν επίσης να αυτοδιορίζονται. Το Εισαγγελικό Συμβούλιο διορίζει. Το Εισαγγελικό Συμβούλιο, ο γενικός εισαγγελέας και ο υπουργός Δικαιοσύνης μπορούν να προτείνουν την παύση, το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο παύει. Ο διευθυντής της Εθνικής Υπηρεσίας Ερευνών παύεται από το Τμήμα Εισαγγελιών του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου κατόπιν πρότασης τουλάχιστον τριών μελών του Τμήματος Εισαγγελιών ή του γενικού εισαγγελέα ή του υπουργού Δικαιοσύνης. **CZ:** Οι προϊστάμενοι τοπικών, περιφερειακών και ανώτερων εισαγγελιών διορίζονται από τον υπουργό Δικαιοσύνης κατόπιν πρότασης του προϊσταμένου της αμέσως πλησιέστερης ανώτερης εισαγγελίας ή κατόπιν πρότασης του γενικού εισαγγελέα ή του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Ο γενικός εισαγγελέας και οι προϊστάμενοι των ανώτερων εισαγγελιών μπορούν να προτείνουν την παύση του προϊσταμένου της ανώτερης, τοπικής ή περιφερειακής εισαγγελίας. Το πειθαρχικό δικαστήριο παύει. **DK:** Η αρμοδιότητα για τον διορισμό των προϊσταμένων της τοπικής εισαγγελίας ανατίθεται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης στον διευθυντή της εισαγγελίας (γενικός εισαγγελέας). **DE:** Μετά από δημόσια πρόσκληση, το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης διορίζει τους εισαγγελείς σε επίπεδο ομόσπονδου κράτους. Δεν προβλέπεται διαδικασία πρότασης για παύση. Το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης μπορεί να παύσει προσωρινά τους εισαγγελείς ή να τους μεταθέσει σε άλλη θέση για υπηρεσιακούς λόγους· συγκεκριμένο δικαστικό τμήμα των υπηρεσιακών δικαστηρίων (δικαστήρια δημόσιων υπαλλήλων) μπορεί να απολύσει υπαλλήλους από τη δημόσια διοίκηση. **EST:** Ο γενικός εισαγγελέας προτείνει τον διορισμό / την παύση και ο υπουργός Δικαιοσύνης διορίζει/παύει. **IE:** Ο διευθυντής της εισαγγελίας είναι η μόνη εισαγγελική αρχή που είναι αρμόδια για τις διώξεις στην ΙΕ. Οι προτάσεις διορισμού και παύσης υποβάλλονται από την επιτροπή διορισμών ανωτάτου επιπέδου (TLAC) και η κυβέρνηση λαμβάνει την τελική απόφαση τόσο για τον διορισμό

¹³² Τα στοιχεία συγκεντρώθηκαν μέσω επικαιροποιημένου ερωτηματολογίου που συνέταξε η Επιτροπή σε στενή συνεργασία με το δίκτυο εισαγγελέων NADAL.

όσο και για την παύση. **EL:** Η απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου εκτελείται μετά την έκδοση διατάγματος από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας. Κατ' εξαίρεση, οι προϊστάμενοι των εισαγγελιών στα Πρωτοδικεία Αθηνών και Θεσσαλονίκης και ο προϊστάμενος της εισαγγελίας του Εφετείου Αθηνών εκλέγονται από τους εισαγγελείς που υπηρετούν στα αντίστοιχα αξιώματα με μυστική ψηφοφορία. Ο προϊστάμενος της Εισαγγελίας Οικονομικού Εγκλήματος διορίζεται από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο. Το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο προτείνει την παύση, ο πρόεδρος παύει. **ES:** Ο γενικός εισαγγελέας προτείνει τους υποψηφίους για συγκεκριμένη θέση στην εισαγγελία, τους αναπληρωτές προϊσταμένους των περιφερειακών εισαγγελιών και τους αναπληρωτές γενικούς εισαγγελείς της ειδικής εισαγγελίας, οι οποίοι στη συνέχεια διορίζονται από την κυβέρνηση (ο βασιλιάς διορίζει επίσημα). Προηγουμένως, ο γενικός εισαγγελέας συμβουλευέται το Εισαγγελικό Συμβούλιο (συλλογικό και αντιπροσωπευτικό όργανο της εισαγγελικής αρχής) καθώς και τους προϊσταμένους των περιφερειακών εισαγγελιών όταν πρόκειται για θέσεις στις αντίστοιχες περιφέρειές τους. Ο γενικός εισαγγελέας προτείνει την παύση, κατόπιν διαβούλευσης με το Εισαγγελικό Συμβούλιο και, κατά περίπτωση, με τον προϊστάμενο περιφερειακής εισαγγελίας, και η κυβέρνηση αποφασίζει σχετικά με την παύση. **FR:** Ο υπουργός Δικαιοσύνης υποβάλλει πρόταση, το Δικαστικό Συμβούλιο γνωμοδοτεί και ο πρόεδρος της Δημοκρατίας διορίζει με διάταγμα. Η γνώμη του Δικαστικού Συμβουλίου είναι συμβουλευτική, αλλά, όπως έχει καθιερωθεί, το Υπουργείο και ο πρόεδρος σέβονται τις δυσμενείς γνώμες. Το Conseil supérieur de la magistrature προτείνει την παύση και ο υπουργός Δικαιοσύνης παύει. **CY:** Ο γενικός εισαγγελέας είναι ο μοναδικός προϊστάμενος της εισαγγελίας. Ο διορισμός πραγματοποιείται από τον πρόεδρο. Η παύση πραγματοποιείται από το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο που ενεργεί ως Δικαστικό Συμβούλιο. **LV:** Μετά από δημόσια πρόσκληση, η Επιτροπή Πιστοποίησης της Εισαγγελίας (που συστήνεται από το Συμβούλιο της Γενικής Εισαγγελίας και αποτελείται από εισαγγελείς διαφορετικού επιπέδου) προτείνει τον υποψήφιο για διορισμό και προτείνει την παύση. **LT:** Η Επιτροπή Επιλογής Εισαγγελέων (η οποία αποτελείται από 4 εισαγγελείς και 3 μη εισαγγελείς) προτείνει τους υποψηφίους μετά από ανοικτή πρόσκληση. Η Επιτροπή Πιστοποίησης (η οποία αποτελείται από 4 εισαγγελείς και 3 μη εισαγγελείς) ή ο εισαγγελέας που διεξήγαγε την εσωτερική έρευνα για τις πράξεις του εισαγγελέα μπορεί να προτείνει την παύση. **LU:** Το Δικαστικό Συμβούλιο διορίζει. Το Δικαστικό Συμβούλιο κινεί πειθαρχική διαδικασία, στο πλαίσιο της οποίας το πειθαρχικό δικαστήριο αποφασίζει σχετικά με την παύση. **HU:** Μετά από δημόσια προκήρυξη θέσης εργασίας, ο γενικός εισαγγελέας αποφασίζει σχετικά με τις υποψηφιότητες και διορίζει εισαγγελείς στις ανώτερες θέσεις. Το εισαγγελικό συμβούλιο γνωμοδοτεί. Ο γενικός εισαγγελέας ανακαλεί ανά πάσα στιγμή τους διορισμούς διευθυντικών και ανώτερων στελεχών χωρίς αιτιολόγηση. Οι προϊστάμενοι των εισαγγελιών μπορούν να προτείνουν την ανάκληση, αλλά η πρόταση αυτή δεν είναι δεσμευτική για τον γενικό εισαγγελέα. **MT:** Το διάγραμμα αποτυπώνει την κατάσταση όσον αφορά τον γενικό εισαγγελέα. Μετά από δημόσια πρόσκληση, ο πρόεδρος διορίζει σύμφωνα με τη συμβουλή του πρωθυπουργού. Η παύση του γενικού εισαγγελέα προτείνεται από το κοινοβούλιο με την υποστήριξη των ψήφων τουλάχιστον των δύο τρίτων του συνόλου των μελών, ενώ ο πρόεδρος παύει. **NL:** Το Συμβούλιο Γενικών Εισαγγελέων ως επικεφαλής της εισαγγελικής αρχής υποβάλλει τις υποψηφιότητες στον υπουργό Δικαιοσύνης και Ασφάλειας, ο οποίος αποφασίζει αν οι υποψηφιότητες πληρούν τις προϋποθέσεις για διορισμό με βασιλικό διάταγμα. Το Συμβούλιο Γενικών Εισαγγελέων παύει με τη συγκατάθεση του υπουργού Δικαιοσύνης και Ασφάλειας. **AT:** Μια Επιτροπή Προσωπικού στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης, αποτελούμενη από εισαγγελείς, προτείνει έναν υποψήφιο για τους προϊσταμένους των ανώτερων εισαγγελιών και τον προϊστάμενο της γενικής εισαγγελίας. Η Επιτροπή Προσωπικού στην ανώτερη εισαγγελία προτείνει στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης υποψηφίους για τη θέση του προϊσταμένου όλων των εισαγγελιών στην περιφέρεια / στον τομέα αρμοδιότητάς τους. Ο ομοσπονδιακός πρόεδρος διορίζει τους υποψηφίους. Το πειθαρχικό δικαστήριο τους παύει από τα καθήκοντά τους. Το Ανώτατο Δικαστήριο ενεργεί ως πειθαρχικό δικαστήριο για τα μέλη της γενικής εισαγγελίας και τον προϊστάμενο των ανώτερων εισαγγελιών (και τους πρώτους αναπληρωτές τους)· για τους άλλους εισαγγελείς, το ανώτερο περιφερειακό δικαστήριο (άλλης περιφέρειας) ενεργεί ως πειθαρχικό δικαστήριο (πρώτου βαθμού). **PL:** Ο εθνικός εισαγγελέας προτείνει τον διορισμό αφού παρουσιάσει τον υποψήφιο στη συνέλευση των εισαγγελέων στην οποία ο υποψήφιος πρέπει να προεδρεύει. Ο εθνικός εισαγγελέας είναι η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή. Η ίδια διαδικασία ισχύει και για την παύση. **RO:** Το διάγραμμα αποτυπώνει την κατάσταση των προϊσταμένων των εισαγγελιών, εκτός από τους προϊσταμένους των ειδικών εισαγγελιών. Μετά από δημόσια πρόσκληση, το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο διορίζει τους προϊσταμένους των εισαγγελιών. Η παύση των προϊσταμένων των εισαγγελιών προτείνεται από τον γενικό εισαγγελέα ή τη δικαστική επιθεώρηση, ενώ το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο παύει. **SI:** Οι προϊστάμενοι των περιφερειακών εισαγγελιών διορίζονται από το Εισαγγελικό Συμβούλιο κατόπιν αιτιολογημένης πρότασης του υπουργού Δικαιοσύνης μετά από προηγούμενη γνωμοδότηση του γενικού εισαγγελέα. Το Εισαγγελικό Συμβούλιο παύει τον προϊστάμενο περιφερειακής εισαγγελίας κατόπιν πρότασης του υπουργού, αφού λάβει προηγουμένως τη γνώμη του γενικού εισαγγελέα. **SK:** Μετά από ανοικτή πρόσκληση, μια 5μελής επιτροπή επιλογής (αποτελούμενη από εισαγγελείς επιλεγμένους από τον γενικό εισαγγελέα) προτείνει τους προϊσταμένους εισαγγελείς μετά από προηγούμενη σύσταση του Εισαγγελικού Συμβουλίου. Ο γενικός εισαγγελέας διορίζει. Εξαιρέσεις στη διαδικασία αυτή αποτελούν οι αναπληρωτές γενικοί εισαγγελείς, τους οποίους διορίζει ο ίδιος, και οι αναπληρωτές περιφερειακοί/τοπικοί εισαγγελείς, οι οποίοι διορίζονται από τον γενικό εισαγγελέα βάσει πρότασης του οικείου περιφερειακού/τοπικού εισαγγελέα. Οι αναπληρωτές

θεωρούνται επίσης προϊστάμενοι εισαγγελείς. Ο γενικός εισαγγελέας παύει τους προϊστάμενους εισαγγελείς. Ο γενικός εισαγγελέας οφείλει να παύει εάν το πειθαρχικό δικαστήριο εκδώσει απόφαση περί παύσης. Πειθαρχική πρόταση μπορεί να ασκηθεί κατά του γενικού εισαγγελέα από τα τρία πέμπτα των μελών του κοινοβουλίου ή του προέδρου της Δημοκρατίας. Στις περιπτώσεις των προϊσταμένων εισαγγελέων, πειθαρχική πρόταση μπορεί να ασκηθεί από τον γενικό εισαγγελέα, τον Συνήγορο του Πολίτη και του αναπληρωτή γενικού εισαγγελέα (κατά των εισαγγελέων της γενικής εισαγγελίας και των ανώτατων εισαγγελέων που υπάγονται στη διοικητική αρμοδιότητά του). **FI:** Ανώτερος εισαγγελέας στη γενική εισαγγελία προτείνει τον διορισμό ή την παύση, η οποία στη συνέχεια εκτελείται από τον γενικό εισαγγελέα. Επιπλέον, το δικαστήριο μπορεί να παύσει τον προϊστάμενο της εισαγγελίας σε περίπτωση φυλάκισης, με ορισμένες εξαιρέσεις. **SE:** Η συμβουλευτική επιτροπή για την απασχόληση εισαγγελέων προτείνει τον αναπληρωτή προϊστάμενο εισαγγελέα (μη δεσμευτική πρόταση), τον γενικό εισαγγελέα καθώς και τους ανώτερους εισαγγελείς, ο γενικός εισαγγελέας διορίζει. Ο γενικός εισαγγελέας προτείνει την παύση, το Κρατικό Πειθαρχικό Συμβούλιο Ανώτερων Αξιωματούχων αποφασίζει σχετικά με την παύση.

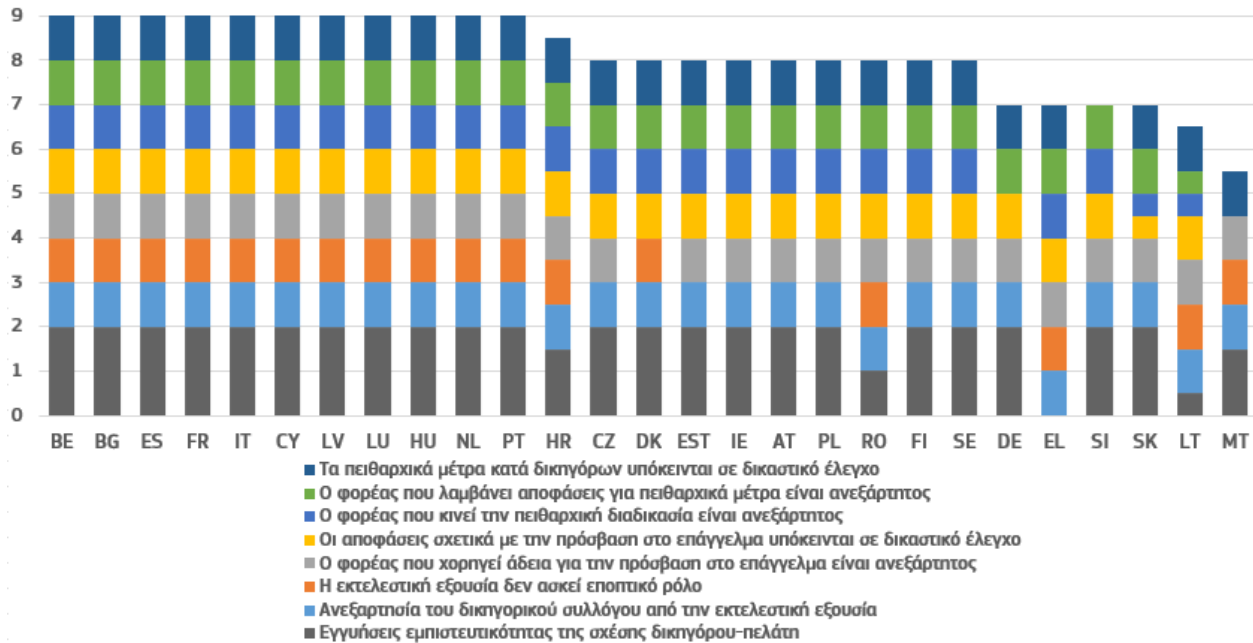
– Ανεξαρτησία των δικηγορικών συλλόγων και των δικηγόρων στην ΕΕ –

Οι δικηγόροι και οι επαγγελματικές ενώσεις τους διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο στη διασφάλιση της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου (¹³³). Ένα δίκαιο σύστημα απονομής της δικαιοσύνης απαιτεί οι δικηγόροι να είναι ελεύθεροι να ασκούν τις δραστηριότητές τους όσον αφορά την παροχή συμβουλών και την εκπροσώπηση των πελατών τους. Η συμμετοχή των δικηγόρων σε ελεύθερο επάγγελμα και η εξουσία που απορρέει από τη συμμετοχή αυτή συμβάλλουν στη διατήρηση της ανεξαρτησίας τους, ενώ οι δικηγορικοί σύλλογοι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση της ανεξαρτησίας των δικηγόρων. Τα ευρωπαϊκά πρότυπα προβλέπουν την ελευθερία άσκησης του επαγγέλματος του δικηγόρου και την ανεξαρτησία των δικηγορικών συλλόγων. Τα πρότυπα αυτά καθορίζουν επίσης τις βασικές αρχές για τις πειθαρχικές διαδικασίες κατά δικηγόρων (¹³⁴).

¹³³ «Οι δικηγόροι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προστασία του κράτους δικαίου και της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, καθώς και στον σεβασμό της διάκρισης των εξουσιών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων.», «Πρόσβαση σε δικηγόρο και κράτος δικαίου», έγγραφο προβληματισμού της προεδρίας για τη σύνοδο του Συμβουλίου «Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις» της 3ης και 4ης Μαρτίου 2022: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6319-2022-INIT/el/pdf>.

¹³⁴ Σύσταση αριθ. R(2000)21 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Διάγραμμα .: Ανεξαρτησία δικηγορικών συλλόγων και δικηγόρων, 2024 (*) (*) [πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το CCBE (¹³⁵)]

(*) Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας, η μέγιστη βαθμολογία για τα κράτη μέλη ήταν 9 μονάδες. Η έρευνα διεξήχθη στο τέλος του 2024. Για την ερώτηση σχετικά με τις εγγυήσεις εμπιστευτικότητας της σχέσης δικηγόρου/πελάτη, δόθηκε 0,5 μονάδα για καθένα από τα πλήρως καλυφθέντα σενάρια (έρευνα και κατάσχεση ηλεκτρονικών δεδομένων που κατέχει ο δικηγόρος, έρευνα στους χώρους του δικηγόρου, παρακολούθηση της επικοινωνίας δικηγόρου/πελάτη, παρακολούθηση του δικηγόρου ή των χώρων του, φορολογικός έλεγχος της δικηγορικής εταιρείας και άλλοι διοικητικοί έλεγχοι). Για όλα τα υπόλοιπα κριτήρια που πληρούνται εξ ολοκλήρου δόθηκε 1 μονάδα. Δεν δόθηκαν μονάδες σε περίπτωση μη εκπλήρωσης του κριτηρίου. **MT**: απαντήσεις του 2020, προσαρμοσμένες στη νέα μεθοδολογία. **EST**: Το υπουργείο Δικαιοσύνης διαθέτει ευρείες εποπτικές εξουσίες όσον αφορά την οργάνωση του συστήματος δικαστικής αρωγής. **LT**: Σύμφωνα με τον Νόμο για τον Δικηγορικό Σύλλογο, ο δικηγορικός σύλλογος μπορεί να λάβει πειθαρχικά μέτρα κατά δικηγόρων. Ωστόσο, προβλέπεται επίσης ότι ο υπουργός Δικαιοσύνης έχει τέτοιο δικαίωμα. Εάν ο υπουργός Δικαιοσύνης αποφασίσει να κινηθεί πειθαρχική δίωξη κατά δικηγόρου, ο Δικηγορικός Σύλλογος δεν μπορεί να συμμετάσχει σε αυτήν τη διαδικασία και η υπόθεση παραπέμπεται απευθείας στο Πειθαρχικό Δικαστήριο. Το Πειθαρχικό Δικαστήριο αποτελείται από πέντε δικηγόρους, οι οποίοι είναι μέλη του δικηγορικού συλλόγου. Τρεις από τους πέντε εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση του Δικηγορικού Συλλόγου και άλλοι δύο διορίζονται από τον υπουργό Δικαιοσύνης. **PL**: Το Υπουργείο Δικαιοσύνης έχει εποπτικό ρόλο επί του δικηγορικού συλλόγου, διοργανώνει τις εξετάσεις για τον δικηγορικό σύλλογο και καθορίζει το ύψος των ελάχιστων δικηγορικών αμοιβών (κατόπιν μη υποχρεωτικής γνωμοδότησης του Ανώτατου Συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου). **SI**: Η πειθαρχική διαδικασία διεξάγεται αποκλειστικά στο εσωτερικό του ίδιου του Δικηγορικού Συλλόγου. Είναι δυνατή η άσκηση προσφυγής κατά της απόφασης της πρωτοβάθμιας πειθαρχικής επιτροπής, η οποία εξετάζεται από τη δευτεροβάθμια πειθαρχική επιτροπή. Δεν υπάρχει δυνατότητα προσφυγής κατά των αποφάσεων της δευτεροβάθμιας πειθαρχικής επιτροπής. Αυτό καθορίζεται στο άρθρο 65 του νόμου περί δικηγόρων: «Οι αποφάσεις των πειθαρχικών οργάνων του Δικηγορικού Συλλόγου είναι εκτελεστές.» **SK**: Κατά κύριο λόγο, η ανεξάρτητη επιτροπή εποπτείας του σλοβακικού Δικηγορικού Συλλόγου είναι εκείνη που υποβάλλει αίτηση βάσει της καταγγελίας. Ωστόσο, ο υπουργός Δικαιοσύνης μπορεί επίσης να κινηθεί πειθαρχική διαδικασία: εάν «δικηγόρος προέβη σε πράξη που θα μπορούσε να θεωρηθεί ως επαγγελματικό παράπτωμα σύμφωνα με τους ισχύοντες μέχρι σήμερα νομικούς κανόνες, ο πρόεδρος της επιτροπής εποπτείας ή ο υπουργός Δικαιοσύνης (με την ιδιότητα του αιτούντος) μπορούν να υποβάλουν αίτηση για την έναρξη της πειθαρχικής διαδικασίας δυνάμει του παρόντος νόμου στο διοικητικό όργανο του αρμόδιου δικηγορικού συλλόγου εντός της προθεσμίας που ίσχυε για την κίνηση της πειθαρχικής διαδικασίας σύμφωνα με τον ισχύοντα μέχρι τώρα νόμο.» **FI**: Ο Δικηγορικός Σύλλογος τελεί υπό την εποπτεία του επιτρόπου Δικαιοσύνης ως δημόσιας αρχής. Ο επίτροπος διαθέτει εποπτικές εξουσίες επί των δικηγόρων σύμφωνα με τον νόμο για τους δικηγόρους.

¹³⁵ Στοιχεία του 2024, τα οποία συλλέχθηκαν από τις απαντήσεις μελών του CCBE σε ερωτηματολόγιο.

2.3.3. Σύνοψη σχετικά με την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης

Η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης αποτελεί ουσιώδες στοιχείο του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, και απαραίτητη για τη διασφάλιση πραγματικής δικαστικής προστασίας, όπως απαιτείται από το άρθρο 19 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο ενός αποτελεσματικού συστήματος απονομής δικαιοσύνης και είναι απαραίτητη για την προάσπιση του κράτους δικαίου. Είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της αμεροληψίας των δικαστικών διαδικασιών, καθώς και για τη διατήρηση της εμπιστοσύνης του κοινού και των επιχειρήσεων στο νομικό σύστημα. Ως εκ τούτου, τα εθνικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης πρέπει να σέβονται πλήρως τις απαιτήσεις ως προς τη δικαστική ανεξαρτησία που απορρέουν από το δίκαιο της ΕΕ όπως αυτό ερμηνεύεται από το Δικαστήριο της ΕΕ και να λαμβάνουν δεόντως υπόψη τα ευρωπαϊκά πρότυπα για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης. Ο πίνακας αποτελεσμάτων για το 2025 δείχνει τις τάσεις στις αντιλήψεις του ευρέος κοινού και των εταιρειών όσον αφορά την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης. Η παρούσα έκδοση παρουσιάζει επίσης ορισμένους νέους δείκτες σχετικά με την κατάσταση όσον αφορά την αποχή και την εξαίρεση δικαστών σε όλα τα κράτη μέλη καθώς και όσον αφορά τον διορισμό και την παύση των προϊσταμένων εισαγγελιών.

Οι διαρθρωτικοί δείκτες δεν επιτρέπουν από μόνοι τους την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την ανεξαρτησία των εν λόγω οργάνων, αλλά παρουσιάζουν ορισμένα στοιχεία που ενδεχομένως μπορούν να αποτελέσουν την αφετηρία για μια τέτοια ανάλυση.

α) Στον πίνακα αποτελεσμάτων του 2025 παρουσιάζονται οι εξελίξεις ως προς την εκλαμβανόμενη ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, βάσει ερευνών στο ευρύ κοινό (Ευρωβαρόμετρο FL554) και σε εταιρείες (Ευρωβαρόμετρο FL555):

- Αφενός, από την έρευνα του Ευρωβαρόμετρου σχετικά με τις αντιλήψεις του ευρέος κοινού (διάγραμμα 50) προκύπτει ότι η αντίληψη του ευρέος κοινού όσον αφορά την ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών έχει βελτιωθεί ή έχει παραμείνει σταθερή σε 17 κράτη μέλη, σε σύγκριση με το 2016, ενώ πέντε κράτη μέλη αντιμετωπίζουν προκλήσεις. Αφετέρου, σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, η αντίληψη του ευρέος κοινού για την ανεξαρτησία βελτιώθηκε ή παρέμεινε σταθερή σε 21 κράτη μέλη, ενώ μειώθηκε σε 6 κράτη μέλη. Σε τρία κράτη μέλη, το επίπεδο της εκλαμβανόμενης ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης παραμένει ιδιαίτερος χαμηλό.
- Η έρευνα του Ευρωβαρόμετρου για τις εταιρείες (διάγραμμα 52) δείχνει ότι η αντίληψη για την ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών έχει βελτιωθεί ή έχει παραμείνει σταθερή σε 18 κράτη μέλη σε σύγκριση με το 2016, ενώ μειώθηκε σε εννέα κράτη μέλη. Σε σύγκριση με πέρυσι, η αντίληψη των εταιρειών όσον αφορά την ανεξαρτησία βελτιώθηκε ή παρέμεινε σταθερή σε 18 κράτη μέλη και μειώθηκε σε 9 κράτη μέλη. Σε τρία κράτη μέλη, το επίπεδο της εκλαμβανόμενης ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης παραμένει ιδιαίτερος χαμηλό.
- Μεταξύ των λόγων για την εκλαμβανόμενη έλλειψη ανεξαρτησίας των δικαστηρίων και των δικαστών, οι παρεμβάσεις ή οι πιέσεις από την κυβέρνηση και τους πολιτικούς ήταν ο συχνότερα αναφερόμενος λόγος, ακολουθούμενος από τις πιέσεις οικονομικών ή άλλων ειδικών συμφερόντων. Και οι δύο αυτοί λόγοι εξακολουθούν να προβάλλονται πολύ στα

τρία κράτη μέλη στα οποία η εκλαμβανόμενη ανεξαρτησία της δικαιοσύνης είναι πολύ χαμηλή (διαγράμματα 51 και 53).

- β) Από το 2022 ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης παρουσιάζει τα αποτελέσματα έρευνας του Ευρωβαρόμετρου σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι εταιρείες αντιλαμβάνονται την αποτελεσματικότητα της προστασίας των επενδύσεων από τη νομοθεσία και τα δικαστήρια όσον αφορά, κατά την άποψή τους, αδικαιολόγητες αποφάσεις ή αδράνεια από το κράτος (διάγραμμα 54). Η διοικητική συμπεριφορά, η σταθερότητα και η ποιότητα της νομοθετικής διαδικασίας, καθώς και η αποτελεσματικότητα των δικαστηρίων και η προστασία της ιδιοκτησίας εξακολουθούν να αποτελούν βασικούς παράγοντες συγκρίσιμης σημασίας για την εμπιστοσύνη στην προστασία των επενδύσεων (διάγραμμα 55). Σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, η εμπιστοσύνη στην προστασία των επενδύσεων βελτιώθηκε σε 13 κράτη μέλη.
- γ) Το διάγραμμα 56 παρουσιάζει την κατάσταση όσον αφορά την αποχή και την εξαίρεση δικαστών σε όλα τα κράτη μέλη.
- δ) Το διάγραμμα 57 αφορά τον διορισμό και την παύση των προϊσταμένων των εισαγγελιών και, ως εκ τούτου, ορισμένες από τις εγγυήσεις που σχετίζονται με τη λειτουργία των εθνικών εισαγγελικών αρχών στην ΕΕ.
- ε) Το διάγραμμα 58 δείχνει ότι η ανεξαρτησία των δικηγόρων είναι γενικά εγγυημένη, συνεπώς οι δικηγόροι μπορούν να ασκούν ελεύθερα τις οικείες δραστηριότητες παροχής συμβουλών και εκπροσώπησης των πελατών τους.

3. ΆΛΛΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΙΑΙΑ ΑΓΟΡΑ

Πέραν των δικαστηρίων, των εισαγγελικών αρχών και άλλων δικαστικών οργάνων, τα οποία είναι σημαντικά για την ανεξάρτητη εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ, διάφορες άλλες δημόσιες αρχές είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ σε συγκεκριμένους τομείς, όπως η καταπολέμηση της διαφθοράς, οι δημόσιες συμβάσεις και ο ανταγωνισμός. Η παρούσα έκδοση του πίνακα αποτελεσμάτων περιλαμβάνει πρόσθετα διαγράμματα που σχετίζονται με φορείς οι οποίοι έχουν καίρια σημασία για την ομαλή λειτουργία της ενιαίας αγοράς.

Επιπλέον των θεμάτων που καλύπτονται τακτικά, ο πίνακας αποτελεσμάτων για το 2025 περιλαμβάνει για πρώτη φορά δείκτες για τις εξουσίες και την ανεξαρτησία των ανώτατων οργάνων ελέγχου, τα οποία διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον τομέα της καταπολέμησης της διαφθοράς, και παρουσιάζει δεδομένα σχετικά με την εκλαμβανόμενη ανεξαρτησία καθώς και σχετικά με τις αρχές που συμμετέχουν στον διορισμό και στην παύση των εθνικών αρχών ανταγωνισμού και των πρωτοβάθμιων οργάνων προσφυγής για τις δημόσιες συμβάσεις, ορισμένων από τις βασικές αρχές για τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς.

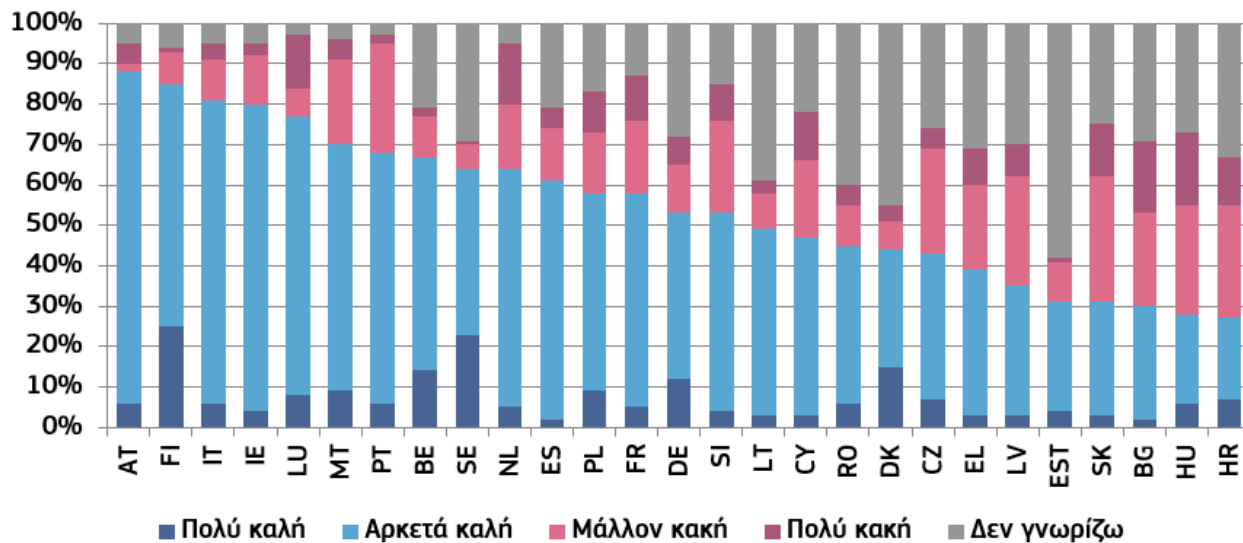
3.1. Ανεξάρτητες αρχές που σχετίζονται με τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς

Οι ανεξάρτητες αρχές αποτελούν καίριο θεματοφύλακα του κράτους δικαίου για τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Για πρώτη φορά, ο πίνακας αποτελεσμάτων παρουσιάζει ορισμένες διαρθρωτικές πτυχές ορισμένων από αυτές τις αρχές, όπως τα πρωτοβάθμια όργανα προσφυγής για δημόσιες συμβάσεις, οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού και τα ανώτατα όργανα ελέγχου. Παρουσιάζει επίσης για πρώτη φορά την εκλαμβανόμενη ανεξαρτησία των πρωτοβάθμιων οργάνων προσφυγής για δημόσιες συμβάσεις καθώς και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού.

Στο διάγραμμα 59 παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο οι εταιρείες αντιλαμβάνονται την ανεξαρτησία των πρωτοβάθμιων οργάνων προσφυγής για τις δημόσιες συμβάσεις. Τα όργανα αυτά έχουν συσταθεί στα κράτη μέλη βάσει των οδηγιών για τις προσφυγές (οδηγία 89/665/ΕΟΚ και οδηγία 92/13/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκαν με την οδηγία 2007/66/ΕΚ και την οδηγία 2014/23/ΕΕ). Σύμφωνα με τις οδηγίες για τις προσφυγές, οι συμβάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2014/23/ΕΕ, της οδηγίας 2014/24/ΕΕ και της οδηγίας 2014/25 και οι αποφάσεις που λαμβάνουν οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς δύνανται να υπόκεινται στην άσκηση αποτελεσματικών και, ιδίως, όσο το δυνατόν ταχύτερων αναθεωρήσεων, λόγω του ότι οι αποφάσεις αυτές παραβιάζουν την ενωσιακή νομοθεσία περί διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων ή τους εθνικούς κανόνες μεταφοράς της εν λόγω νομοθεσίας. Το όργανο που είναι αρμόδιο για την προσφυγή μπορεί να είναι δικαστικό ή μη δικαστικό. Τα μη δικαστικά όργανα συνήθως λαμβάνουν τη μορφή ανεξάρτητης διοικητικής αρχής. Στην

περίπτωση αυτή, οι οδηγίες για τις προσφυγές προβλέπουν περαιτέρω διαδικαστικές απαιτήσεις καθώς και τη δυνατότητα δικαστικής διαδικασίας περαιτέρω προσφυγής.

Διάγραμμα .: Πώς οι εταιρείες αντιλαμβάνονται την ανεξαρτησία των πρωτοβάθμιων οργάνων προσφυγής για τις δημόσιες συμβάσεις (*) [πηγή: Ευρωβαρόμετρο (¹³⁶) — 2025]

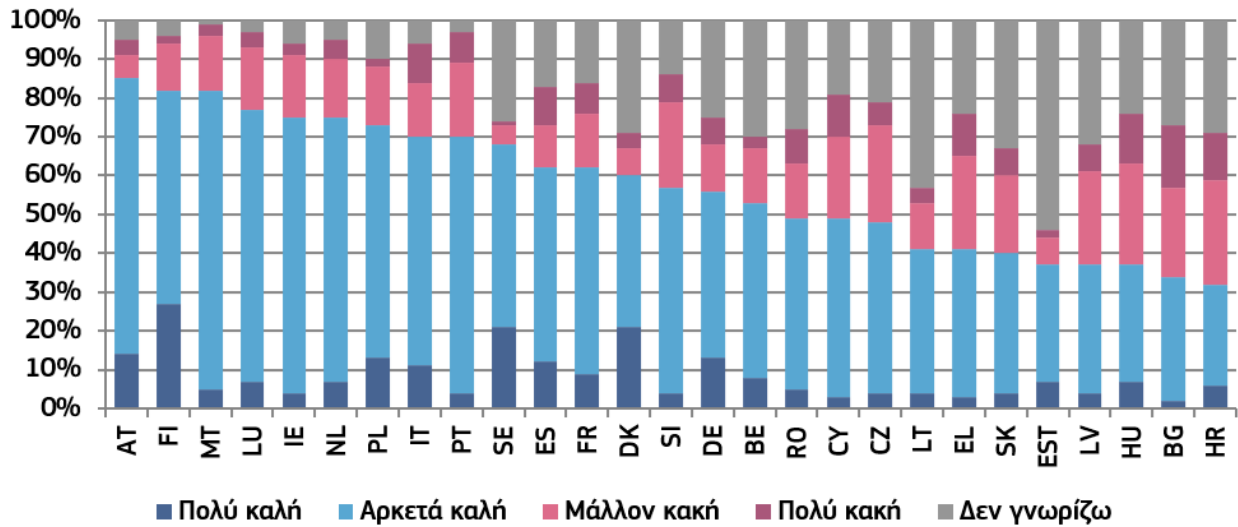

(*) Τα κράτη μέλη κατατάσσονται καταρχάς βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία είναι «πολύ καλή» ή «αρκετά καλή» (σύνολο θετικών γνωμών). Εάν κάποια κράτη μέλη εμφανίζουν το ίδιο ποσοστό θετικών γνωμών, αυτά κατατάσσονται στη συνέχεια βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία είναι «μάλλον κακή» ή «πολύ κακή» (σύνολο αρνητικών γνωμών). Εάν κάποια κράτη μέλη εμφανίζουν τα ίδια ποσοστά θετικών γνωμών και αρνητικών γνωμών, αυτά κατατάσσονται στη συνέχεια βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία είναι «πολύ καλή». Εάν κάποια κράτη μέλη εμφανίζουν τα ίδια ποσοστά θετικών γνωμών, αρνητικών γνωμών και απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών είναι πολύ καλή, αυτά κατατάσσονται στη συνέχεια βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία είναι «πολύ κακή».

Στο διάγραμμα 60 παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο οι εταιρείες αντιλαμβάνονται την ανεξαρτησία των εθνικών αρχών ανταγωνισμού. Οι αρχές αυτές αποτελούν μέρος ενός αποκεντρωμένου συστήματος το οποίο βασίζεται στην παράλληλη αρμοδιότητα της Επιτροπής και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού και των εθνικών δικαστηρίων των κρατών μελών ως προς την επιβολή των αντιμονοπωλιακών κανόνων της ΕΕ. Συνεπώς, είναι αρχές με καίρια σημασία για τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς.

¹³⁶ Η έρευνα του Ευρωβαρόμετρου FL555, η οποία διεξήχθη μεταξύ 13ης και 29ης Ιανουαρίου 2025, απαντά στο ερώτημα: «Εξ όσων γνωρίζετε, πώς θα αξιολογούσατε το όργανο προσφυγής για δημόσιες συμβάσεις που εξετάζει υποθέσεις δημόσιων συμβάσεων όσον αφορά την ανεξαρτησία του; Θα λέγατε ότι η ανεξαρτησία του είναι πολύ καλή, αρκετά καλή, μάλλον κακή ή πολύ κακή;», βλ.: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_el#surveys.

Διάγραμμα .: Τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνονται οι εταιρείες την ανεξαρτησία των εθνικών αρχών ανταγωνισμού (*) [πηγή: Ευρωβαρόμετρο (137) — 2025]

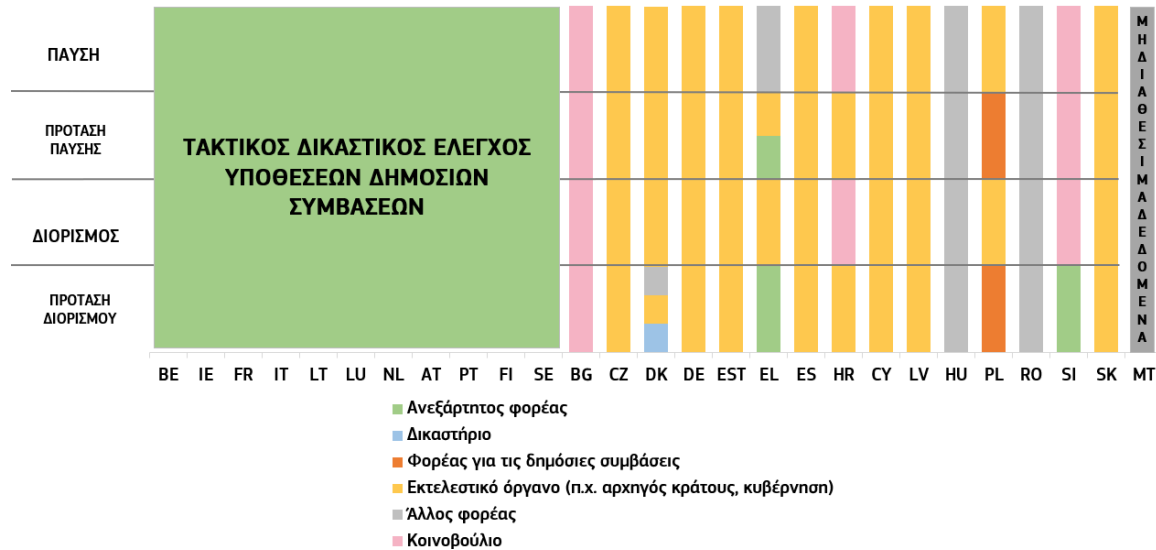

(*) Τα κράτη μέλη κατατάσσονται καταρχάς βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία είναι «πολύ καλή» ή «αρκετά καλή» (σύνολο θετικών γνωμών)· εάν κάποια κράτη μέλη εμφανίζουν το ίδιο ποσοστό θετικών γνωμών, αυτά κατατάσσονται στη συνέχεια βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία είναι «μάλλον κακή» ή «πολύ κακή» (σύνολο αρνητικών γνωμών)· εάν κάποια κράτη μέλη εμφανίζουν τα ίδια ποσοστά θετικών γνωμών και αρνητικών γνωμών, αυτά κατατάσσονται στη συνέχεια βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία είναι «πολύ καλή»· εάν κάποια κράτη μέλη εμφανίζουν τα ίδια ποσοστά θετικών γνωμών, αρνητικών γνωμών και απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών είναι «πολύ καλή», αυτά κατατάσσονται στη συνέχεια βάσει του ποσοστού των απαντησάντων που δήλωσαν ότι η ανεξαρτησία των δικαστηρίων και των δικαστών είναι «πολύ κακή».

Στο διάγραμμα 61 παρουσιάζονται οι αρχές που συμμετέχουν στις διαδικασίες διορισμού και παύσης των πρωτοβάθμιων οργάνων προσφυγής για δημόσιες συμβάσεις. Το διάγραμμα αποτυπώνει τις διαδικασίες είτε όσον αφορά τα μέλη των πρωτοβάθμιων οργάνων προσφυγής για τις δημόσιες συμβάσεις (όταν αυτά δεν έχουν δικαστικό χαρακτήρα ή δεν αποτελούν μέρος του τακτικού δικαστικού συστήματος και αποφασίζουν σε σχηματισμούς) είτε τους προϊσταμένους τους όταν τα όργανα αποτελούνται από δημόσιους λειτουργούς.

¹³⁷ Η έρευνα του Ευρωβαρόμετρου FL555, η οποία διεξήχθη μεταξύ 13 Φεβρουαρίου και 29 Ιανουαρίου 2025, απαντά στο ερώτημα: «Εξ όσων γνωρίζετε, πώς θα αξιολογούσατε την εθνική αρχή ανταγωνισμού που λαμβάνει αποφάσεις σε θέματα ανταγωνισμού όσον αφορά την ανεξαρτησία της; Θα λέγατε ότι η ανεξαρτησία του είναι πολύ καλή, αρκετά καλή, μάλλον κακή ή πολύ κακή;», βλ.: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_el#surveys.

Διάγραμμα .: Πρωτοβάθμια όργανα προσφυγής για τις δημόσιες συμβάσεις: διορισμός και παύση (*) (πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το δίκτυο πρωτοβάθμιων οργάνων προσφυγής για δημόσιες συμβάσεις)

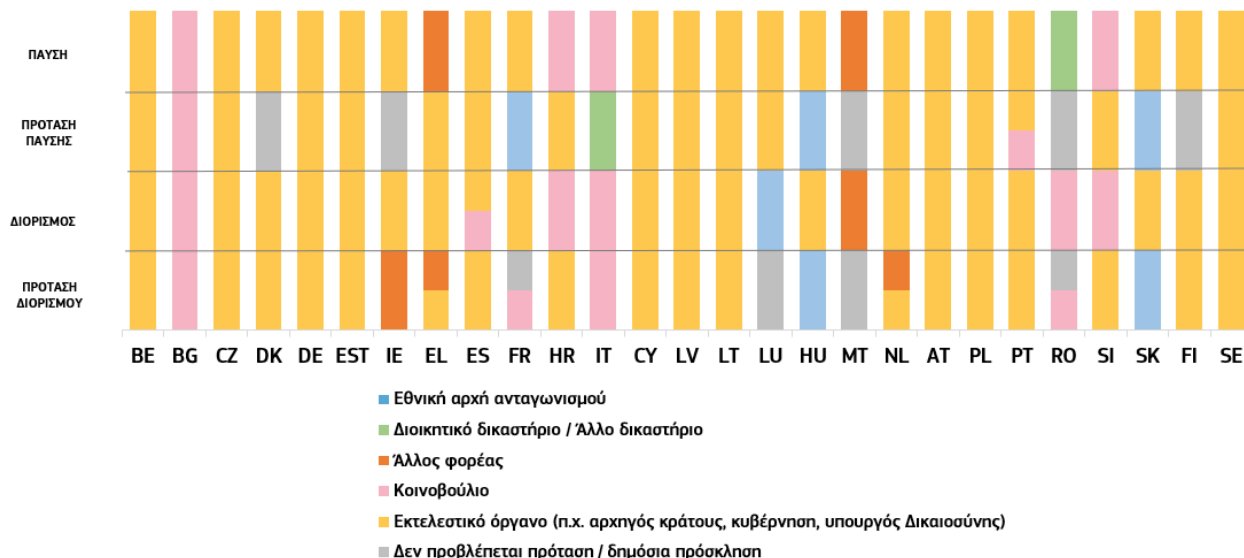

(*) Το διάγραμμα αφορά τις διαδικασίες διορισμού και παύσης των ακόλουθων οργάνων: **BG:** Μετά από δημόσια διαδικασία, κάθε πολιτικό κόμμα που εκπροσωπείται στο κοινοβούλιο προτείνει τους δικούς του υποψηφίους για τις θέσεις των μελών και του προέδρου της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού και, στη συνέχεια, το κοινοβούλιο προβαίνει στην εκλογή τους με ορισμένη απαρτία. Σύμφωνα με τον νόμο για την προστασία του ανταγωνισμού, οι εξουσίες του προέδρου, του αντιπροέδρου και των μελών παύονται από το κοινοβούλιο πριν από τη λήξη της θητείας τους για συγκεκριμένους λόγους που αναφέρονται στον νόμο. **CZ:** Το διάγραμμα αποτυπώνει την κατάσταση όσον αφορά τον αντιπρόεδρο για τις δημόσιες συμβάσεις. Το όργανο προσφυγής για δημόσιες συμβάσεις αποτελείται από δύο βαθμούς δικαιοδοσίας. Οι πρωτοβάθμιες αποφάσεις υπογράφονται από τον αντιπρόεδρο για τις δημόσιες συμβάσεις και μπορούν να επανεξεταστούν από τον δεύτερο βαθμό που εκπροσωπείται από τον πρόεδρο της Υπηρεσίας Προστασίας του Ανταγωνισμού (OPC). Ο αντιπρόεδρος για τις δημόσιες συμβάσεις διορίζεται και παύεται από τον πρόεδρο της OPC. Ο πρόεδρος διορίζεται και παύεται από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας μετά από πρόταση της κυβέρνησης. **DK:** Το διάγραμμα αποτυπώνει την κατάσταση όσον αφορά τα μέλη της προεδρίας (10 δικαστές), συμπεριλαμβανομένου του προϊστάμενου του οργάνου προσφυγής, και τους 20 εμπειρογνώμονες. Όλα τα μέλη διορίζονται από τον υπουργό Βιομηχανίας, Επιχειρήσεων και Οικονομικών Υποθέσεων. Τα μέλη της προεδρίας προτείνονται από τον πρόεδρο του δικαστηρίου στο οποίο υπάγονται οι δικαστές. Η πρόταση του προέδρου του δικαστηρίου τηρείται πάντα. Οι εμπειρογνώμονες προτείνονται εν μέρει από υπουργεία και άλλους κυβερνητικούς φορείς, εν μέρει από ορισμένες ενώσεις και οργανώσεις που αναφέρονται στον νόμο. Τα μέλη και ο επικεφαλής της Επιτροπής Προσφυγών μπορούν να παυθούν από τον υπουργό Βιομηχανίας, Επιχειρήσεων και Οικονομικών Υποθέσεων της Δανίας. Ο υπουργός δεν χρειάζεται να υποβάλει πρόταση για την παύση ενός μέλους ή του επικεφαλής της Επιτροπής Προσφυγών. **DE:** Το διάγραμμα αποτυπώνει την κατάσταση όσον αφορά τον διορισμό και την παύση των μελών των οργάνων ελέγχου των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων —εξειδικευμένου τμήματος της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Συμπράξεων (Bundeskartellamt) σε ομοσπονδιακό επίπεδο, καθώς και των Vergabekammern (οργάνων ελέγχου των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων) σε επίπεδο ομόσπονδων κρατών. Η αρχή που είναι αρμόδια για τον διορισμό του επικεφαλής του πρωτοβάθμιου οργάνου προσφυγής είναι η διοικητική αρχή στην οποία υπάγεται το όργανο (είναι δυνατή η παρέκκλιση από τους κανόνες σε επίπεδο ομόσπονδων κρατών). Τα μέλη του δικαστηρίου διορίζονται από τον νόμο για θητεία πέντε ετών. Λαμβάνουν τις αποφάσεις τους ανεξάρτητα και δεσμεύονται μόνο από τον νόμο. Βλ. άρθρο 157 παράγραφος 4 του νόμου GWB (γερμανικός νόμος για τον ανταγωνισμό). Δεν υπάρχει ειδική ρύθμιση σχετικά με τις παύσεις στη γερμανική νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις. Μόνο βάσει του γενικού κανονισμού καταστάσεως δημόσιων υπαλλήλων («Beamtenrecht»), ο προϊστάμενος του διοικητικού οργάνου στο οποίο υπάγεται το όργανο ελέγχου των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων μπορεί, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, για παράδειγμα σε περίπτωση σοβαρού παραπτώματος ή μακροχρόνιας ασθένειας, να παύσει υπάλληλο της δημόσιας διοίκησης. Ωστόσο, ο προϊστάμενος του διοικητικού οργάνου μπορεί να μεταθέσει τα μέλη του στο πλαίσιο οργανωτικής απόφασης. **EST:** Το διάγραμμα αποτυπώνει την κατάσταση όσον αφορά τον προϊστάμενο και τα μέλη της Επιτροπής Ελέγχου Δημόσιων Συμβάσεων. Το Υπουργείο Οικονομικών προτείνει και η κυβέρνηση διορίζει/παύει. **EL:** Το διάγραμμα αποτυπώνει την

κατάσταση των μελών της επιτροπής της ελληνικής Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων. Η επιλογή των υποψηφίων για τις θέσεις των μελών πραγματοποιείται μετά από ανοικτή διαδικασία από το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ, ανεξάρτητη διοικητική αρχή), σύμφωνα με τη διαδικασία του Ν. 4765/2021 (Α' 6). Τα μέλη διορίζονται με απόφαση του υπουργού Δικαιοσύνης. Η πειθαρχική διαδικασία για τα μέλη της Αρχής κινείται από τον υπουργό Δικαιοσύνης, κατόπιν εισήγησης του προέδρου της Αρχής. Συστήνεται Πειθαρχικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από έναν αντιπρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας, έναν αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου και έναν αντιπρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ο επικεφαλής του πρωτοβάθμιου οργάνου προσφυγής (πρόεδρος) προτείνεται από τον υπουργό Δικαιοσύνης και διορίζεται με πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου που εκδίδεται μετά από γνώμη της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής. Όσον αφορά τις παύσεις, η πειθαρχική διαδικασία για τα μέλη της Αρχής κινείται από τον υπουργό Δικαιοσύνης, κατόπιν εισήγησης του προέδρου της Αρχής. Συστήνεται Πειθαρχικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από έναν αντιπρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας, έναν αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου και έναν αντιπρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. **ES:** Προβλέπεται διαδικασία υποβολής κοινής πρότασης του Υπουργείου Οικονομικών και του Υπουργείου Δικαιοσύνης προς την κυβέρνηση (Υπουργικό Συμβούλιο), η οποία διορίζει. Δεν προβλέπεται παύση, καθώς ο προϊστάμενος του ΤΑCRC διορίζεται για θητεία έξι ετών. Ωστόσο, ο νόμος θεσπίζει κατάλογο των λόγων που οδηγούν στη λήξη της εν λόγω θητείας. **CY:** Το διάγραμμα αποτυπώνει την κατάσταση όσον αφορά τον επικεφαλής και τα μέλη της Αναθεωρητικής Επιτροπής Προσφορών. Για τους διορισμούς, η προτεινόμενη αρχή είναι το Υπουργείο Οικονομικών και η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή είναι το Υπουργικό Συμβούλιο. Για τις παύσεις, το Υπουργικό Συμβούλιο είναι η αρχή που υποβάλλει την πρόταση και προβαίνει στην παύση. **LV:** Η υπηρεσία εποπτείας δημόσιων συμβάσεων (PMB) είναι κρατικός φορέας άμεσης διοίκησης υπό την εποπτεία του Υπουργείου Οικονομικών. Οι αποφάσεις στο πλαίσιο των διαδικασιών προσφυγής λαμβάνονται από την επιτροπή εξέτασης προσφυγών, η οποία αποτελείται από τρία μέλη και συγκροτείται ειδικά εντός της PMB για κάθε υπόθεση. Οι επιτροπές συστήνονται με εντολή του προϊσταμένου της PMB. Τα μέλη της επιτροπής είναι δημόσιοι υπάλληλοι / υπάλληλοι του Δημοσίου (συμπεριλαμβανομένου του προϊσταμένου της PMB). Μια επιτροπή αξιολόγησης υποψηφίων που συγκροτείται από τον προϊστάμενο της PMB προτείνει έναν υποψήφιο για τη θέση. Τα μέλη διορίζονται στη θέση από τον προϊστάμενο της PMB. Τα μέλη παύονται με απόφαση του προϊσταμένου της PMB. **HU:** Το διάγραμμα αποτυπώνει την κατάσταση όσον αφορά τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του διαιτητικού συμβουλίου για τις δημόσιες συμβάσεις. Το συμβούλιο, το οποίο λειτουργεί στο πλαίσιο της Αρχής Δημόσιων Συμβάσεων, διορίζει και/ή παύει τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του διαιτητικού συμβουλίου για τις δημόσιες συμβάσεις. Η Αρχή Δημόσιων Συμβάσεων είναι κεντρικό δημοσιονομικό όργανο που λειτουργεί ως αυτόνομο όργανο κρατικής διοίκησης υπαγόμενο στο κοινοβούλιο. Τα μέλη του συμβουλίου ορίζονται στο άρθρο 183 στοιχείο β) του νόμου CXLIII του 2015 για τις δημόσιες συμβάσεις. **PL:** Ο επικεφαλής του πρωτοβάθμιου οργάνου προσφυγής, της εθνικής αρχή εξέτασης προσφυγών (NAC), ο πρόεδρος της NAC διορίζεται και παύεται, κατόπιν αιτήματος του προέδρου της Υπηρεσίας Δημόσιων Συμβάσεων, από τον αρμόδιο για την οικονομία υπουργό για θητεία τριών ετών. **RO:** Ο επικεφαλής του πρωτοβάθμιου οργάνου προσφυγής, του Εθνικού Συμβουλίου Επίλυσης Προσφυγών, εκλέγεται/παύεται από την Ολομέλεια των μελών του Συμβουλίου. **SI:** Το διάγραμμα αποτυπώνει την κατάσταση τόσο για τα μέλη της ομάδας όσο και για τον επικεφαλής της Εθνικής Επιτροπής Ελέγχου για τον έλεγχο των διαδικασιών ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων (NRC). Όσον αφορά τους διορισμούς, η Επιτροπή Δικαστικού Συμβουλίου για την Αξιολόγηση της Καταλληλότητας των Υποψηφίων καλεί τους υποψηφίους σε συνέντευξη και εκδίδει αιτιολογημένη γνώμη σχετικά με την εκπλήρωση των ειδικών προϋποθέσεων που αναφέρονται στο άρθρο 61.b του νόμου ZPVPJN και την καταλληλότητα των υποψηφίων. Η επιτροπή του κοινοβουλίου που είναι αρμόδια για τις εντολές και τις εκλογές με διαδικασία ψηφοφορίας επιλέγει μεταξύ των υποψηφίων που πληρούν όλες τις προϋποθέσεις και, στη συνέχεια, το κοινοβούλιο διορίζει τον πρόεδρο της NRC. Όσον αφορά τις παύσεις, η επιτροπή του κοινοβουλίου που είναι αρμόδια για τις εντολές και τις εκλογές αποστέλλει πρόταση παύσης στην Επιτροπή και, στη συνέχεια, το κοινοβούλιο παύει τον πρόεδρο. **SK:** Το διάγραμμα αποτυπώνει την κατάσταση όσον αφορά τον αντιπρόεδρο του πρωτοβάθμιου οργάνου προσφυγής για δημόσιες συμβάσεις, της Υπηρεσίας Δημόσιων Συμβάσεων (PPO). Ο έλεγχος των δημόσιων συμβάσεων διενεργείται από το τμήμα προσφυγής της PPO, επικεφαλής της οποίας είναι ο αντιπρόεδρος, ο οποίος προτείνεται από τον επικεφαλής του Κρατικού Γραφείου και διορίζεται από την κυβέρνηση. Ο δεύτερος αντιπρόεδρος της PPO, ο αντιπρόεδρος για το στρατηγικό θεματολόγιο, παύεται από την κυβέρνηση κατόπιν πρότασης του επικεφαλής του Κρατικού Γραφείου. **HR:** Το διάγραμμα αποτυπώνει την κατάσταση τόσο όσον αφορά τα μέλη της ομάδας όσο και όσον αφορά τον επικεφαλής του πρωτοβάθμιου οργάνου προσφυγής για δημόσιες συμβάσεις, της Κρατικής Επιτροπής για την εποπτεία διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων. Η κυβέρνηση προτείνει, το κοινοβούλιο διορίζει και παύει.

Στο διάγραμμα 62 παρουσιάζονται οι αρχές που συμμετέχουν στις διαδικασίες διορισμού και παύσης των μελών των εθνικών αρχών ανταγωνισμού.

Διάγραμμα .: Εθνικές αρχές ανταγωνισμού: διορισμός και παύση(*) (πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το Δίκτυο των Εθνικών Αρχών Ανταγωνισμού)

(*) **BE:** Ο υπουργός Οικονομίας προτείνει και διορίζει. Ο υπουργός διορίζει επιτροπή επιλογής για τα μέλη. Ο υπουργός Οικονομίας προτείνει την παύση, ο αρχηγός του κράτους (βασιλιάς) παύει. **CZ:** Το διάγραμμα αποτυπώνει την κατάσταση όσον αφορά τον πρόεδρο της Υπηρεσίας. Η κυβέρνηση προτείνει τον πρόεδρο της Υπηρεσίας, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας τον διορίζει. Η κυβέρνηση προτείνει την παύση, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι αρμόδιος για την παύση. Ο πρόεδρος της Υπηρεσίας εκπροσωπείται από 3 αντιπροέδρους, οι οποίοι διορίζονται και παύονται από τον πρόεδρο της Υπηρεσίας κατόπιν δικής του πρότασης. **DK:** Το Υπουργείο Βιομηχανίας, Επιχειρήσεων και Οικονομικών Υποθέσεων προτείνει, η κυβέρνηση διορίζει. Δεν υπάρχει αρχή που να προτείνει την παύση. Η κυβέρνηση είναι αρμόδια για την παύση. **DE:** Τα όργανα λήψης αποφάσεων της Bundeskartellamt είναι τα τμήματα λήψης αποφάσεων. Οι αποφάσεις των τμημάτων λήψης αποφάσεων λαμβάνονται από τα μέλη των τμημάτων (τον πρόεδρο και δύο συνδεδεμένα μέλη). Είναι δημόσιοι υπάλληλοι που διορίζονται διά βίου και πρέπει να διαθέτουν τα προσόντα για να υπηρετούν ως δικαστές ή ανώτεροι δημόσιοι υπάλληλοι. Η Αρχή είναι αυτή που προτείνει τους χειριστές υποθέσεων που θα γίνουν μέλη τμήματος, οι οποίοι διορίζονται από το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας και Ενέργειας. Δεν υπάρχει ρητή διάταξη που να προβλέπει την παύση μέλους τμήματος λήψης αποφάσεων. Η παύση, που διατάσσεται από το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας και Ενέργειας, είναι δυνατή μόνο βάσει του γενικού κανονισμού καταστάσεως δημόσιων υπαλλήλων. Η Αρχή μπορεί να μεταθέσει μέλη τμήματος από το τμήμα σε οποιοδήποτε άλλο τμήμα της Αρχής. **IE:** Η Υπηρεσία Διορισμών στη Δημόσια Διοίκηση προτείνει, ο υπουργός Επιχειρήσεων, Εμπορίου και Απασχόλησης διορίζει τον πρόεδρο και τις δύο έως τέσσερις επιτροπές. Ο υπουργός Επιχειρήσεων, Εμπορίου και Απασχόλησης παύει τον πρόεδρο και τους δύο έως τέσσερις επιτρόπους. **EST:** Ο γενικός διευθυντής της εσθονικής Αρχής Ανταγωνισμού διορίζεται και παύεται από τον υπουργό Δικαιοσύνης κατόπιν πρότασης του γενικού γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης. **EL:** Η Ολομέλεια της ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού, το όργανο λήψης αποφάσεων της Αρχής, απαρτίζεται από δέκα μέλη, μεταξύ των οποίων έναν πρόεδρο, έναν αντιπρόεδρο, έξι εισηγητές και δύο τακτικά μέλη, με τους αναπληρωτές τους. Ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού επιλέγονται, μετά από πρόταση του υπουργού Ανάπτυξης, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, η οποία εκδίδεται μετά από έγκριση της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής. Η επιλογή των εισηγητών και των δύο τακτικών και αναπληρωματικών μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού πραγματοποιείται από τον υπουργό Ανάπτυξης, κατόπιν έγκρισης της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, βάσει καταλόγου υποψηφίων, ο οποίος καταρτίζεται από την Επιτροπή Επιλογής, μετά από γενικό διαγωνισμό, στο πλαίσιο του οποίου προβλέπονται η υποβολή προσωπικού φακέλου και η συνέντευξη. Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη της Επιτροπής Ανταγωνισμού καθώς και οι εισηγητές ορίζονται με απόφαση του υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η πενταμελής Επιτροπή Επιλογής αποτελείται από: α) τον πρόεδρο ή τον αντιπρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας ή τον πρόεδρο ή τον αντιπρόεδρο του Νομικού Συμβούλου του Κράτους, ως πρόεδρο, β) τον πρόεδρο ή τον αντιπρόεδρο του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ), γ) πρώην πρόεδρο ή αντιπρόεδρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού, που διορίζεται με κλήρωση, δ) μέλος του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού (ΔΕΠ) ανώτατης εκπαίδευσης ειδικευμένο στο δίκαιο ανταγωνισμού, το οποίο ορίζεται από τον υπουργό Ανάπτυξης, και ε) μέλος ΔΕΠ ανώτατης εκπαίδευσης ειδικευμένο

στα οικονομικά ανταγωνισμού, το οποίο ορίζεται από τον υπουργό Ανάπτυξης. Η πειθαρχική διαδικασία ενώπιον του Πειθαρχικού Συμβουλίου κινείται από το Υπουργικό Συμβούλιο, μετά από πρόταση του υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, όσον αφορά τον πρόεδρο και τα μέλη του. Το Πειθαρχικό Συμβούλιο αποτελείται από δύο (2) συμβούλους του κράτους, έναν (1) δικαστή του Αρείου Πάγου και δύο (2) καθηγητές πανεπιστημίου, ενεργούς ή ομότιμους, ειδικευμένους στο δίκαιο του ανταγωνισμού, στο εμπορικό, ποινικό ή δημόσιο δίκαιο ή στα οικονομικά, με πενταετή θητεία. **ES:** Το Υπουργείο Οικονομίας και Ανταγωνιστικότητας προτείνει τα 10 μέλη του συμβουλίου της CNMC, συμπεριλαμβανομένων του προέδρου και του αντιπροέδρου της, ενώ η κυβέρνηση τα διορίζει. Το κοινοβούλιο μπορεί να ασκήσει βέτο κατά του διορισμού των προτεινόμενων υποψηφίων με απόλυτη πλειοψηφία (50 % + 1). Η κυβέρνηση προτείνει την παύση και παύει τα μέλη του συμβουλίου. **FR:** Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας διορίζει και τους τέσσερις αντιπροέδρους του συμβουλίου (μόνιμα μέλη) καθώς και τα 12 μη μόνιμα μέλη και τα 2 εξειδικευμένα μέλη που συμμετέχουν όταν η εθνική αρχή ανταγωνισμού (ΕΑΑ) αποφασίζει επί θεμάτων που αφορούν τα νομοθετικά κατοχυρωμένα νομικά επαγγέλματα. Το συμβούλιο της ΕΑΑ προτείνει την παύση, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας παύει το μέλος του συμβουλίου. **HR:** Η κυβέρνηση προτείνει, το κοινοβούλιο διορίζει τα μέλη της ΕΑΑ. Η κυβέρνηση προτείνει την παύση, το κοινοβούλιο παύει τα μέλη της ΕΑΑ. **IT:** Οι πρόεδροι της Βουλής και της Γερουσίας διορίζουν τον πρόεδρο και τα μέλη του συμβουλίου της Αρχής. Οι πρόεδροι του κοινοβουλίου λαμβάνουν την τελική απόφαση για την παύση, μόλις καταστεί τελεσίδικη η απόφαση του δικαστή να εφαρμοστεί την επικουρική κύρωση της έκπτωσης από δημόσιο αξίωμα. **CY:** Ο υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας προτείνει τον διορισμό, η κυβέρνηση διορίζει (Υπουργικό Συμβούλιο). Η κυβέρνηση (Υπουργικό Συμβούλιο) προτείνει την παύση και παύει. **LV:** Το Υπουργείο Οικονομικών προτείνει τον πρόεδρο του Συμβουλίου Ανταγωνισμού και τέσσερα μέλη του συμβουλίου, το υπουργικό συμβούλιο τα διορίζει. Το Υπουργείο Οικονομικών προτείνει την παύση τους, ενώ επιτροπή που συστήνεται από το υπουργικό συμβούλιο παύει. **LT:** Ο πρωθυπουργός προτείνει τα μέλη του οργάνου λήψης αποφάσεων του Συμβουλίου Ανταγωνισμού της Λιθουανίας, ο πρόεδρος τα διορίζει. Ο πρωθυπουργός προτείνει την παύση των μελών του οργάνου λήψης αποφάσεων του Συμβουλίου Ανταγωνισμού της Λιθουανίας, ο πρόεδρος τα παύει. **LU:** Μετά από δημόσια πρόσκληση υποβολής υποψηφιοτήτων, ο πρόεδρος της Αρχής Ανταγωνισμού διορίζει. Η κυβέρνηση προτείνει την παύση, ο αρχηγός του κράτους (Μέγας Δούκας) παύει. **HU:** Ο πρόεδρος της Αρχής Ανταγωνισμού της Ουγγαρίας προτείνει, ο πρόεδρος της Ουγγαρίας διορίζει τα μέλη του Συμβουλίου Ανταγωνισμού, το οποίο ενεργεί ως χωριστό φόρουμ λήψης αποφάσεων στο πλαίσιο της Αρχής Ανταγωνισμού της Ουγγαρίας. Ο πρόεδρος της Αρχής Ανταγωνισμού της Ουγγαρίας προτείνει την παύση, ο πρόεδρος της Ουγγαρίας παύει τα μέλη του Συμβουλίου Ανταγωνισμού. **MT:** Πραγματοποιείται δημόσια πρόσκληση υποβολής υποψηφιοτήτων. Το Συμβούλιο Διοικητών της Αρχής Ανταγωνισμού και Καταναλωτών της Μάλτας διορίζει τον γενικό διευθυντή της Υπηρεσίας Ανταγωνισμού (της εθνικής διοικητικής αρχής ανταγωνισμού) κατόπιν διαβούλευσης με τον υπουργό που είναι αρμόδιος για θέματα ανταγωνισμού. Το Συμβούλιο Διοικητών της Αρχής Ανταγωνισμού και Καταναλωτών της Μάλτας παύει τον γενικό διευθυντή. **NL:** Επιτροπή επιλογής, η οποία αποτελείται από ένα μέλος του συμβουλίου της ΕΑΑ (ACM), τον διευθυντή της διεύθυνσης πολιτικής που είναι αρμόδιος για την ΕΑΑ στο υπουργείο, έναν διευθυντή της ΕΑΑ, έναν εξωτερικό εμπειρογνώμονα (κατόπιν αιτήματος) και έναν σύμβουλο της ανώτατης δημόσιας διοίκησης (ABD) των Κάτω Χωρών, προτείνει στον υπουργό Οικονομικών τον πρόεδρο και τα άλλα δύο μέλη του συμβουλίου της ΕΑΑ, ο οποίος στη συνέχεια προωθεί την πρόταση διορισμού. Το υπουργικό συμβούλιο τους διορίζει. Το Υπουργείο Οικονομικών προτείνει την παύση και παύει τα μέλη. **AT:** Η κυβέρνηση προτείνει τον γενικό διευθυντή της Ομοσπονδιακής Αρχής Ανταγωνισμού, ο πρόεδρος διορίζει. Η κυβέρνηση προτείνει την παύση του γενικού διευθυντή της Ομοσπονδιακής Αρχής Ανταγωνισμού, ο πρόεδρος παύει. **PL:** Ο πρωθυπουργός προτείνει και διορίζει τα μέλη της ΕΑΑ. Ο πρωθυπουργός προτείνει την παύση και παύει τα μέλη της ΕΑΑ. **PT:** Το Υπουργείο Οικονομίας προτείνει τα μέλη του οργάνου λήψης αποφάσεων της ΕΑΑ, το Κοινοβούλιο εκδίδει αιτιολογημένη γνώμη, η κυβέρνηση προτείνει την παύση ή το Υπουργικό Συμβούλιο προτείνει την παύση, το υπουργικό συμβούλιο παύει. **RO:** Για τα 9 μέλη της Ολομέλειας του Συμβουλίου Ανταγωνισμού πραγματοποιείται ανοικτή πρόσκληση υποβολής υποψηφιοτήτων. Τα μόνιμα προεδρεία της Βουλής των Αντιπροσώπων και της Γερουσίας και οι νομικές και οικονομικές επιτροπές των δύο σωμάτων προτείνουν τους υποψηφίους, η Βουλή των Αντιπροσώπων και η Γερουσία εκλέγουν και διορίζουν τα μέλη. Η παύση των μελών πραγματοποιείται *de jure*, όταν το Ανώτατο Δικαστήριο αποφαινεται επί παράβασης. **SI:** Η κυβέρνηση και το Υπουργείο Οικονομίας προτείνουν τα μέλη της εθνικής αρχής ανταγωνισμού, το κοινοβούλιο τα εκλέγει. Η κυβέρνηση προτείνει την παύση, το κοινοβούλιο παύει. **SK:** Η διαδικασία λήψης αποφάσεων του Αντιμονοπωλιακού Γραφείου πραγματοποιείται σε δύο βαθμούς, στο ίδιο το Γραφείο και στο Συμβούλιο του Αντιμονοπωλιακού Γραφείου. Σε πρώτο βαθμό, η απόφαση εκδίδεται από την αντίστοιχη υπηρεσία του Γραφείου. Σε δεύτερο βαθμό, το Συμβούλιο του Αντιμονοπωλιακού Γραφείου της Σλοβακικής Δημοκρατίας (Συμβούλιο) αποφασίζει επί των προσφυγών και επανεξετάζει τις αποφάσεις του Γραφείου. Το διάγραμμα αποτυπώνει την κατάσταση όσον αφορά το Συμβούλιο του Αντιμονοπωλιακού Γραφείου. Ο πρόεδρος του Γραφείου προτείνει τα μέλη του Συμβουλίου του Αντιμονοπωλιακού Γραφείου, το οποίο αποτελείται από τον ίδιο τον πρόεδρο του Γραφείου και έξι μέλη του Συμβουλίου. Η κυβέρνηση πραγματοποιεί τους διορισμούς. Ο πρόεδρος του Γραφείου προτείνει την παύση, η κυβέρνηση παύει. Ο πρόεδρος του Συμβουλίου διορίζεται και παύεται από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας. **FI:** Το Υπουργείο

Οικονομικών και Απασχόλησης προτείνει τον γενικό διευθυντή καθώς και τον προϊστάμενο του Τμήματος Ανταγωνισμού της Αρχής Ανταγωνισμού και Καταναλωτών, η κυβέρνηση τους διορίζει. Η κυβέρνηση παύει τους διευθυντές. SE: Η κυβέρνηση προτείνει και διορίζει τον γενικό διευθυντή της ΕΑΑ. Η κυβέρνηση προτείνει την παύση του, το Κρατικό Πειθαρχικό Συμβούλιο Ανώτερων Αξιωματούχων παύει τον γενικό διευθυντή.

Τα ανώτατα όργανα ελέγχου (ΑΟΕ) είναι οργανισμοί δημόσιας εποπτείας που ελέγχουν τη χρήση των δημόσιων πόρων. Κύριο καθήκον τους είναι να εξετάζουν αν οι δημόσιοι πόροι δαπανώνται οικονομικά, αποδοτικά και αποτελεσματικά σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες και κανονισμούς. Ο αποτελεσματικός έλεγχος συμβάλλει στην προώθηση της ακεραιότητας των δημόσιων οικονομικών και στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Οδηγεί στον εντοπισμό των περιπτώσεων παράνομης χρήσης κεφαλαίων και διαφθοράς και βοηθά στην προσαγωγή των δραστών ενώπιον της δικαιοσύνης. Τα ΑΟΕ αποτελούν επίσης μέρος των εθνικών συστημάτων ελέγχων και ισορροπιών για τη διασφάλιση του κράτους δικαίου. Η συνεργασία μεταξύ των ΑΟΕ της ΕΕ και του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) πραγματοποιείται κυρίως στο πλαίσιο της επιτροπής επαφών¹³⁸.

Η οργάνωση των ανώτατων ελεγκτικών οργάνων ποικίλλει ανά την ΕΕ και δεν υπάρχει ομοιόμορφο μοντέλο για όλα τα κράτη μέλη. Τα ΑΟΕ μπορούν να διαχωριστούν σε δύο τύπους: φορείς με δικαστική εξουσία (¹³⁹) και φορείς χωρίς δικαστική εξουσία. Τα ΑΟΕ είτε διευθύνονται από ένα μόνο πρόσωπο (¹⁴⁰) είτε διοικούνται από συλλογικό όργανο (¹⁴¹). Τα ΑΟΕ πρέπει να είναι λειτουργικά ανεξάρτητα και οικονομικά αυτόνομα. Σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα για την ανεξαρτησία των ΑΟΕ, ο επικεφαλής των ΑΟΕ και τα μέλη των συλλογικών οργάνων πρέπει να διορίζονται, να επαναδιορίζονται ή να απομακρύνονται με διαδικασία που διασφαλίζει την ανεξαρτησία από την εκτελεστική εξουσία (¹⁴²).

Στα διαγράμματα 63 και 64 παρουσιάζονται οι αρχές που συμμετέχουν στον διορισμό και στην παύση του επικεφαλής του ΑΟΕ ή των μελών του, ανάλογα με το αν το ΑΟΕ έχει έναν μόνο επικεφαλής ή αν είναι συλλογικό όργανο.

¹³⁸ Η δομή της επιτροπής επαφών περιλαμβάνει την ίδια την επιτροπή επαφών, η οποία αποτελείται από τους επικεφαλής των ΑΟΕ της ΕΕ και του ΕΕΣ, τους υπαλλήλους-συνδέσμους, οι οποίοι παρέχουν ένα ενεργό δίκτυο επαγγελματικών επαφών σε ολόκληρη την Ευρώπη, καθώς και από ομάδες εργασίας, δίκτυα και ειδικές ομάδες για συγκεκριμένα θέματα ελέγχου.

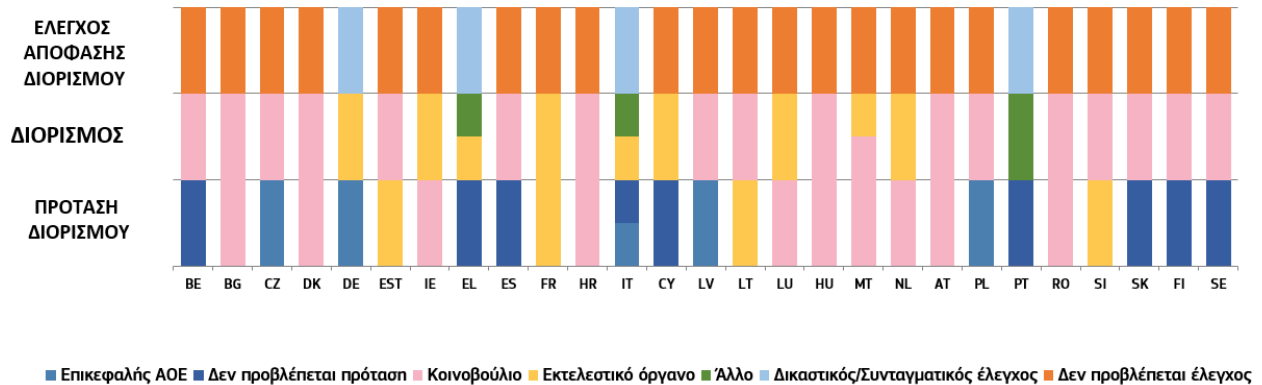
¹³⁹ BE, FR, EL, IT, PT, ES.

¹⁴⁰ AT, HR, CY, DK, EST, FI, HU, IRE, LT, MT, SK, SE.

¹⁴¹ BE, BG, CZ, FR, DE, EL, LV, LU, NL, PL, PT, RO, SI, ES.

¹⁴² Διεθνής Οργανισμός των Ανώτατων Οργάνων Ελέγχου (INTOSAI) (2019), Mexico Declaration on SAI Independence (Δήλωση του Μεξικού σχετικά με την ανεξαρτησία των Ανώτατων Οργάνων Ελέγχου), αρχή 2.

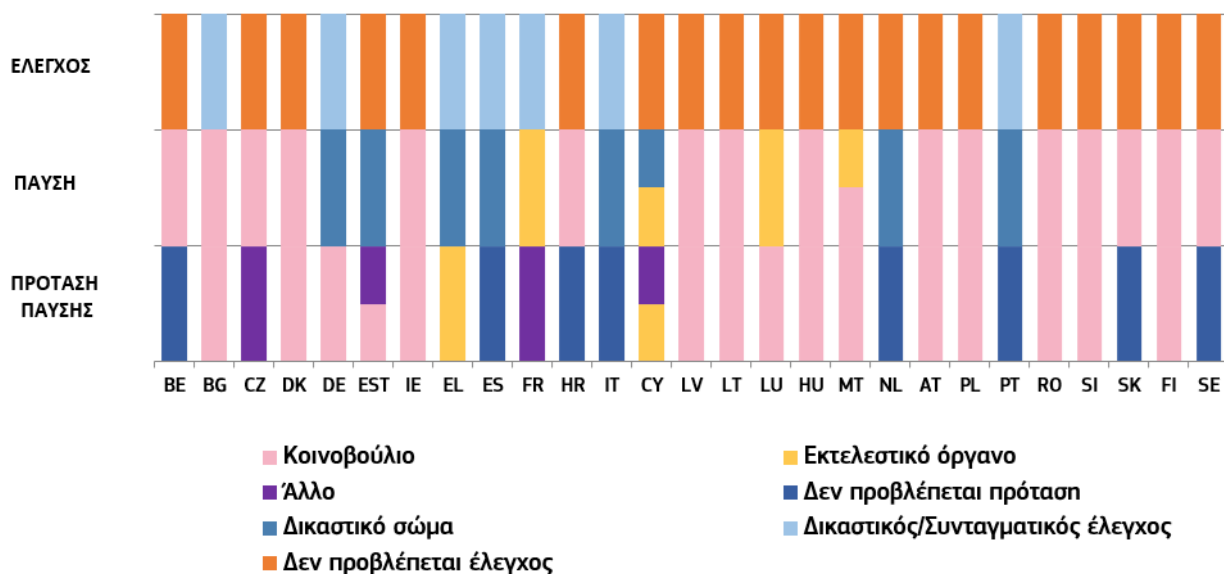
Διάγραμμα .: Ανώτατα όργανα ελέγχου: διορισμός (*) (πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την επιτροπή επαφών των ανώτατων οργάνων ελέγχου).

(*) **BE:** Συλλογικό όργανο — Τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι δικαστές. Εκλέγονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο από τη Βουλή των Αντιπροσώπων. **BG:** Συλλογικό όργανο — Οι αντιπρόεδροι και τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου εκλέγονται από το κοινοβούλιο κατόπιν πρότασης του προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ο πρόεδρος εκλέγεται από το κοινοβούλιο. **CZ:** Συλλογικό όργανο — Η Βουλή των Αντιπροσώπων εκλέγει τα 15 μέλη βάσει της πρότασης του προέδρου του ΑΟΕ. Ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος διορίζονται από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας με βάση πρόταση της Βουλής των Αντιπροσώπων. **DK:** Ο γενικός ελεγκτής διορίζεται από τον πρόεδρο του δανικού κοινοβουλίου, μετά από σύσταση της Επιτροπής Δημόσιων Λογαριασμών του κοινοβουλίου και έγκριση της Επιτροπής Κανονισμού του κοινοβουλίου. **DE:** Τα μέλη του ΑΟΕ διορίζονται από τον πρόεδρο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας κατόπιν πρότασης του προέδρου του ΑΟΕ. Ο πρόεδρος εκλέγεται από τα δύο σώματα του κοινοβουλίου κατόπιν πρότασης της ομοσπονδιακής κυβέρνησης και διορίζεται από τον πρόεδρο της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. **EST:** Πρόταση: πρόεδρος της Δημοκρατίας (η ΕΕ θεωρεί ότι ο πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν ανήκει στην εκτελεστική εξουσία): απόφαση: κοινοβούλιο. **IE:** Ο γενικός ελεγκτής διορίζεται από τον Ιρλανδό πρόεδρο κατόπιν πρότασης του κοινοβουλίου. **EL:** Συλλογικό όργανο — το Ελεγκτικό Συνέδριο είναι το ανώτατο δημοσιονομικό δικαστήριο. Τα μέλη του είναι δικαστές, οι οποίοι διορίζονται με προεδρικό διάταγμα με απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου. Ο πρόεδρος και οι αντιπρόεδροι του διορίζονται με προεδρικό διάταγμα κατόπιν πρότασης του Υπουργικού Συμβουλίου, μετά από μη δεσμευτικές γνωμοδοτήσεις του κοινοβουλίου και της ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Οι αποφάσεις διορισμού του προέδρου / των αντιπροέδρων δεν υπόκεινται σε έλεγχο. **ES:** Συλλογικό όργανο — Οι σύμβουλοι του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι δικαστές, οι οποίοι διορίζονται από το ισπανικό κοινοβούλιο (έξι από το Κογκρέσο και έξι από τη Γερουσία). Ο πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου διορίζεται από τον βασιλιά της Ισπανίας μεταξύ των συμβούλων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατόπιν πρότασης της ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. **FR:** Συλλογικό όργανο — Ο πρώτος πρόεδρος και οι πρόεδροι των τμημάτων είναι δικαστές, οι οποίοι διορίζονται με διάταγμα του προέδρου της Δημοκρατίας που εκδίδεται από το Υπουργικό Συμβούλιο. **HR:** Ο γενικός ελεγκτής διορίζεται από το κοινοβούλιο βάσει πρότασης της αρμόδιας για την επιλογή και τον διορισμό επιτροπής, συνοδευόμενη από γνωμοδότηση της αρμόδιας για τα οικονομικά και τον κρατικό προϋπολογισμό επιτροπής. **IT:** Συλλογικό όργανο. Το Ελεγκτικό Συνέδριο διαθέτει κεντρικά και περιφερειακά γραφεία. Τα μέλη του είναι δικαστές, οι οποίοι προσλαμβάνονται μέσω γενικού διαγωνισμού. Η κυβέρνηση έχει την εξουσία να διορίζει ορισμένο αριθμό δικαστών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατόπιν διαβούλευσης με την προεδρία του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ο πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου διορίζεται με διάταγμα του προέδρου της Δημοκρατίας κατόπιν πρότασης του Υπουργικού Συμβουλίου (το οποίο πρέπει να ζητεί τη γνώμη του συμβουλίου της προεδρίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου). **CY:** Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας διορίζει τον Γενικό Ελεγκτή και τον Αναπληρωτή Γενικό Ελεγκτή. Κανένας άλλος φορέας δεν συμμετέχει στον διορισμό. **LV:** Συλλογικό όργανο. Τα μέλη του ΑΟΕ διορίζονται από το κοινοβούλιο κατόπιν σύστασης του γενικού ελεγκτή. Ο γενικός ελεγκτής διορίζεται από το κοινοβούλιο. **LT:** Πρόταση: πρόεδρος της Δημοκρατίας: Διορισμός: κοινοβούλιο. **LU:** Συλλογικό όργανο. Ο πρόεδρος και τα μέλη του ΑΟΕ διορίζονται από τον Μέγα Δούκα κατόπιν πρότασης του κοινοβουλίου, το οποίο καταρτίζει κατάλογο υποψηφίων. **HU:** Ο πρόεδρος της Κρατικής Ελεγκτικής Υπηρεσίας εκλέγεται με πλειοψηφία δύο τρίτων των μελών της Εθνοσυνέλευσης, κατόπιν πρότασης της μόνιμης κοινοβουλευτικής επιτροπής που ασχολείται με θέματα που αφορούν την ελεγκτική υπηρεσία. **MT:** Ο γενικός ελεγκτής είναι αξιωματούχος της Βουλής των Αντιπροσώπων και διορίζεται με απόφαση του προέδρου της Δημοκρατίας, κατ' εφαρμογή της απόφασης της Βουλής των Αντιπροσώπων (πλειοψηφία δύο τρίτων). Ο πρόεδρος δεν διαθέτει συναφώς διακριτική ευχέρεια. **NL:** Συλλογικό όργανο. Τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου διορίζονται με βασιλικό

διάταγμα από κατάλογο τριών προσώπων που καταρτίζει η Κάτω Βουλή. Ο πρόεδρος του διορίζεται μεταξύ των μελών του από τον αρχηγό του κράτους, κατόπιν σύστασης της κυβέρνησης. **AT**: Ο πρόεδρος του αυστριακού Ελεγκτικού Συνεδρίου εκλέγεται με πλειοψηφία δύο τρίτων στο κοινοβούλιο, κατόπιν πρότασης της κύριας επιτροπής του. **PL**: Συλλογικό όργανο. Τα μέλη διορίζονται από τον πρόεδρο της Sejm (Δίαιτα) κατόπιν αιτήματος του προέδρου του ΑΟΕ. Ο πρόεδρος διορίζεται από τη Δίαιτα κατόπιν έγκρισης της Γερουσίας, μετά από πρόταση του προέδρου της Δίαιτας ή ομάδας τουλάχιστον 35 μελών της. **PT**: Συλλογικό όργανο. Τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι δικαστές, οι οποίοι προσλαμβάνονται μέσω δημόσιου διαγωνισμού. Ο πρόεδρος διορίζεται από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας με βάση πρόταση της κυβέρνησης. **RO**: Συλλογικό όργανο. Τα μέλη και ο πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου προτείνονται και διορίζονται από το κοινοβούλιο. **SI**: Συλλογικό όργανο. Τα μέλη του είναι ο πρόεδρος και δύο αντιπρόεδροι, οι οποίοι διορίζονται από το κοινοβούλιο (ψηφοφορία με απόλυτη πλειοψηφία) κατόπιν πρότασης του προέδρου της Δημοκρατίας. **SK**: Ο επικεφαλής του ΑΟΕ εκλέγεται από το κοινοβούλιο. **FI**: Ο γενικός ελεγκτής εκλέγεται από το κοινοβούλιο. **SE**: Ο γενικός ελεγκτής και ο αναπληρωτής γενικός ελεγκτής εκλέγονται και διορίζονται από το κοινοβούλιο.

Διάγραμμα .: Ανώτατα όργανα ελέγχου: παύση (*) (πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή με την επιτροπή επαφών των ανώτατων οργάνων ελέγχου).

(*) **CZ**: Τα μέλη του ΑΟΕ μπορούν να παυθούν από τη Βουλή των Αντιπροσώπων μετά από απόφαση του πειθαρχικού τμήματος του ΑΟΕ με την οποία προτείνεται η παύση. Ο πρόεδρος και ο αντιπρόεδρος του ΑΟΕ μπορούν να παυθούν από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας κατόπιν πρότασης της Βουλής των Αντιπροσώπων. **DK**: Ο γενικός ελεγκτής παύεται από τα καθήκοντά του με απόφαση του προέδρου του κοινοβουλίου, κατόπιν καταγγελίας στην Επιτροπή Δημόσιων Λογαριασμών και μετά από διαβούλευση με τους αντιπροέδρους. **DE**: Δεν προβλέπεται ειδική διαδικασία παύσης· επειδή δεν υπάρχει δυνατότητα επανεκλογής, ο επικεφαλής του ΑΟΕ παύεται στο τέλος της 12ετούς θητείας του. Ωστόσο, τα μέλη του ΑΟΕ μπορούν να υπόκεινται σε πειθαρχικές διαδικασίες οι οποίες, σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορούν να οδηγήσουν σε παύση. Οι διαδικασίες αυτές διεξάγονται ενώπιον ειδικού τμήματος του Ανώτατου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου («Dienstgericht des Bundes»). Η πρόταση διεξαγωγής αυτής της διαδικασίας υποβάλλεται από τον πρόεδρο οποιουδήποτε από τα δύο σώματα του Κοινοβουλίου. **EST**: Ο γενικός ελεγκτής μπορεί να παυθεί με απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου κατόπιν αιτήματος του Καγκελαρίου Δικαιοσύνης με τη σύμφωνη γνώμη της πλειοψηφίας του κοινοβουλίου. **IE**: Ο γενικός ελεγκτής μπορεί να παυθεί από τα καθήκοντά του με απόφαση του προέδρου μόνο κατόπιν ψηφισμάτων εγκριθέντων και από τα δύο σώματα του κοινοβουλίου με τα οποία ζητείται η απομάκρυνσή του. **EL**: Τα μέλη είναι δικαστές. Πρόταση για παύση / κίνηση πειθαρχικής δίωξης: Υπουργός Δικαιοσύνης: απόφαση παύσης: Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο. **ES**: Τα μέλη του Ελεγκτικού Συνεδρίου μπορούν να παυθούν μόνο για σοβαρή παράβαση των καθηκόντων τους κατόπιν δικαστικών διαδικασιών. **FR**: Η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή αποφασίζει σχετικά με την παύση κατόπιν σύστασης του Ανώτατου Συμβουλίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην πειθαρχική του σύνθεση. **HR**: Η απόφαση παύσης λαμβάνεται από το κροατικό κοινοβούλιο. **IT**: Οι δικαστικοί λειτουργοί του Συνεδρίου να απομακρυνθούν μόνο κατόπιν πειθαρχικής ή ποινικής διαδικασίας ενώπιον του Δικαστικού Συμβουλίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Ο πρόεδρος του Συνεδρίου δεν μπορεί να παυθεί από το αξίωμά του, από το οποίο αποχωρεί με οικειοθελή παραίτηση ή συνταξιοδότηση λόγω ορίου ηλικίας. **CY**: Ο Γενικός

Ελεγκτής μπορεί να παυθεί μόνο για σοβαρό παράπτωμα κατόπιν απόφασης του Ανώτατου Συνταγματικού Δικαστηρίου. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας και ο γενικός εισαγγελέας μπορούν να υποβάλουν αίτημα παύσης. Ο πρόεδρος εκδίδει επισήμως την απόφαση παύσης του Γενικού Ελεγκτή, αλλά δεσμεύεται από την απόφαση του δικαστηρίου. **LV**: Ο γενικός ελεγκτής και τα μέλη του συμβουλίου της Κρατικής Ελεγκτικής Υπηρεσίας μπορούν να παυθούν από τα καθήκοντά τους από το κοινοβούλιο μόνο βάσει δικαστικής απόφασης σε ποινική υπόθεση. **LT**: Το κοινοβούλιο είναι αρμόδιο για την απαλλαγή και την παύση του γενικού ελεγκτή. Οι λόγοι απαλλαγής και παύσης απαριθμούνται εξαντλητικά στη νομοθεσία. **LU**: Απομάκρυνση με διάταγμα του Μεγάλου Δούκα κατόπιν πρότασης του κοινοβουλίου με προηγούμενη γνωμοδότηση του ΑΟΕ. **HU**: Ο πρόεδρος της Κρατικής Ελεγκτικής Υπηρεσίας μπορεί να παυθεί από τα καθήκοντά του με απόφαση του κοινοβουλίου. Η διαδικασία κινείται από την αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή. **MT**: Απομάκρυνση λόγω αποδεδειγμένης αδυναμίας εκτέλεσης των καθηκόντων του γραφείου του ή λόγω αποδεδειγμένης ανάρμοστης συμπεριφοράς. Πρόταση: Βουλή των Αντιπροσώπων (πλειοψηφία δύο τρίτων). Απόφαση: Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας εκδίδει επίσημα την απόφαση, αλλά δεσμεύεται από τη σύσταση του κοινοβουλίου. **NL**: Το Ανώτατο Δικαστήριο μπορεί να παύσει τα μέλη του ΑΟΕ ή να αναστείλει την ιδιότητά τους. **AT**: Για την απόφαση παύσης απαιτείται πλειοψηφία δύο τρίτων στο Εθνικό Συμβούλιο. **PL**: Πρόταση παύσης μπορεί να υποβληθεί από τον πρόεδρο της Δίαιτας ή από ομάδα τουλάχιστον 35 μελών της Δίαιτας (Sejm) (Κάτω Βουλή του κοινοβουλίου): η απόφαση παύσης λαμβάνεται από τη Δίαιτα και τη Γερουσία, η οποία πρέπει να συναινέσει στην παύση από τη Δίαιτα. **PT**: Τα μέλη του ΑΟΕ δεν μπορούν να απομακρυνθούν παρά μόνο στο πλαίσιο πειθαρχικών διαδικασιών που διεξάγονται εντός του ΑΟΕ. Μια μόνιμη επιτροπή, υπό την προεδρία του προέδρου και αποτελούμενη από τον αντιπρόεδρο και έναν δικαστή από κάθε τμήμα οι οποίοι εκλέγονται από τους συναδέλφους τους, είναι υπεύθυνη για την άσκηση της πειθαρχικής εξουσίας, ενώ υπάρχει δυνατότητα προσφυγής στη γενική ολομέλεια. Ο επικεφαλής του ΑΟΕ μπορεί να παυθεί από τον αρχηγό του κράτους, κατόπιν πρότασης της κυβέρνησης. Στην πράξη, δεν έχει γίνει ποτέ χρήση της εν λόγω δυνατότητας. **RO**: Τα μέλη του ΑΟΕ μπορούν να παυθούν μόνο από το κοινοβούλιο κατόπιν πρότασης των μόνιμων επιτροπών προϋπολογισμού, οικονομικών και τραπεζών των δύο σωμάτων του κοινοβουλίου. **SI**: Ελάχιστος αριθμός 15 βουλευτών μπορεί να προτείνει την παύση του προέδρου ή των αντιπροέδρων του ΑΟΕ. Η τελική απόφαση λαμβάνεται από το κοινοβούλιο. **SK**: Το κοινοβούλιο μπορεί να απομακρύνει τον πρόεδρο / τους αντιπροέδρους υπό τους όρους που προβλέπονται από τη νομοθεσία. **FI**: Το κοινοβούλιο αποφασίζει σχετικά με την απομάκρυνση κατόπιν πρότασης της Επιτροπής του Γραφείου του Κοινοβουλίου (πρόεδρος, δύο αντιπρόεδροι και τέσσερα άλλα μέλη του κοινοβουλίου). **SE**: Το κοινοβούλιο μπορεί να παύσει γενικό ελεγκτή μόνον εάν ο γενικός ελεγκτής δεν πληροί πλέον τις απαιτήσεις που αφορούν τα καθήκοντά του ή εάν ο γενικός ελεγκτής έχει επιδείξει βαριά αμέλεια (τρία τέταρτα των ψηφισάντων και περισσότερα από τα μισά μέλη του Riksdag).

3.2. Συνοπτική παρουσίαση δεικτών σχετικών με την ενιαία αγορά

Πέραν των δικαστηρίων, των εισαγγελικών αρχών και άλλων δικαστικών οργάνων, ο πίνακας αποτελεσμάτων στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 παρουσιάζει για πρώτη φορά τα χαρακτηριστικά διαφόρων άλλων δημόσιων αρχών επιφορτισμένων με την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ σε συγκεκριμένους τομείς, όπως η καταπολέμηση της διαφθοράς, οι δημόσιες συμβάσεις και ο ανταγωνισμός.

Στα διαγράμματα 59 και 60 παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο οι εταιρείες αντιλαμβάνονται την ανεξαρτησία των πρωτοβάθμιων οργάνων προσφυγής για τις δημόσιες συμβάσεις και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού.

Ο πίνακας αποτελεσμάτων στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 παρουσιάζει επίσης τα χαρακτηριστικά των ανεξάρτητων αρχών που είναι σημαντικές για τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Στο διάγραμμα 61 παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο διορίζονται και παύονται τα μέλη και/ή οι επικεφαλής των πρωτοβάθμιων οργάνων προσφυγής για τις δημόσιες συμβάσεις, ενώ στο διάγραμμα 62 παρουσιάζονται τα ίδια στοιχεία για τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού και στα διαγράμματα 63 και 64 παρουσιάζονται οι αρχές που συμμετέχουν στον διορισμό και στην παύση του επικεφαλής των ανώτατων οργάνων ελέγχου ή των μελών τους, ανάλογα με το αν έχουν έναν μόνο επικεφαλής ή αν αποτελούν συλλογικό όργανο.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2025 αναπτύσσει περαιτέρω μια εις βάθος εικόνα της αποτελεσματικότητας των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης στα κράτη μέλη. Οι δείκτες παρουσιάζουν τις συνεχείς προσπάθειες που καταβάλλονται για τη βελτίωση της αποδοτικότητας, της ποιότητας και της ανεξαρτησίας των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης. Επιπροσθέτως, παρουσιάζουν ορισμένες διαρθρωτικές πτυχές άλλων δημόσιων αρχών που είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά τη διασφάλιση της πλήρους εμπιστοσύνης του κοινού στα νομικά συστήματα όλων των κρατών μελών. Οι πληροφορίες που περιέχονται στον πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης συμβάλλουν στην παρακολούθηση που διενεργείται ως μέρος του κύκλου του ευρωπαϊκού μηχανισμού για το κράτος δικαίου και τροφοδοτούν την ετήσια έκθεση της Επιτροπής για το κράτος δικαίου.